

Uz sākumlapu>Ģimenes lietas un mantojums>Uzturēšanas līdzekļi ģimenes locekļiem

Uzturēšanas līdzekļi ģimenes locekļiem

Ja vēlaties pieprasīt uzturēšanas līdzekļus, piemēram, prasot vienam no vecākiem, kas nedzīvo kopā ar bērnu, maksāt ikmēneša uzturēšanas līdzekļus bērnam, ES tiesības ļauj jums vērsties jūsu dzīvesvietas valsts tiesā, kura nosaka to, vai attiecīgajai personai ir jāmaksā uzturēšanas līdzekļi, un aprēķina alimentu apjomu. Šādu spriedumu bez grūtībām atzīs citās Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Lai iegūtu sīkāku informāciju par konkrēto valsti, uzklikšķiniet uz šīs valsts karoga.

Noteikumi no 2011. gada jūnija

Sākot ar 2011. gada 18. jūniju ir piemērojami **jauni noteikumi** uzturēšanas saistību lietās. Tie joprojām nodrošina uzturēšanas līdzekļu prasītāja tiesisko aizsardzību, atļaujot viņam savas valsts tiesā celt prasību pret parādnieku. Turklāt lielākajā daļā gadījumu tiesību aktus, ko piemēro uzturēšanas pienākumiem, nosaka 2007. gada Hāgas **protokols**, un visiem spriedumiem par uzturēšanas saistībām, ko pasludinājušas dalībvalstu tiesas, ir brīva aprīte Eiropas Savienībā un tos var izpildīt visās pārējās dalībvalstīs bez papildu formalitātēm. Visbeidzot, uzturēšanas līdzekļu prasītāji un parādnieki var izmantot administratīvo palīdzību, ko piedāvā dalībvalstīs.

Noteikumus piemēro visās 27 ES dalībvalstīs, ieskaitot Dāniju – pamatojoties uz Eiropas Kopienas un Dānijas Karalistes 2005. gada 19. oktobra Nolīgumu par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās. Tomēr Dānija nepiemēro dažus noteikumus, jo īpaši noteikumus par piemērojamiem tiesību aktiem un par sadarbību starp centrālajām iestādēm.

No 2021. gada 1. janvāra Apvienotā Karaliste vairs nav ES dalībvalsts. Tomēr civiltiesību jomā nepabeigtās procedūras un tiesvedības, kas sāktas pirms pārejas perioda beigām, turpināsies saskaņā ar ES tiesībām. Līdz 2024. gada beigām šo procedūru nolūkos Apvienoto Karalisti joprojām var izvēlēties tiešsaistes (dinamiskajās) veidlapās.

Regula arī paredz, ka attiecībā uz procedūram uzturēšanas saistību jomā par tiesām var tikt uzskatītas administratīvās iestādes. Skatiet šo iestāžu sarakstu [te PDF \(259 Kb\)](#) [lv](#)

Eiropas e-tiesiskuma portālā ir sniegta **informācija par regulas piemērošanu** un lietotājdraudzīgs rīks **veidlapu** aizpildīšanai. **Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls civillietās un komercietās** ir izstrādājis **Norādījumus pielikumu izmantošanai saskaņā ar Uzturēšanas saistību regulu**, kas ir pieejami 23 valodās.

Ja pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus vai tiesības tādos saņemt ir personai, kura dzīvo valstī, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, **Konvencija** par uzturēšanas līdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu un **Protokols** par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem var palīdzēt atgūt uzturēšanas līdzekļus tajās valstīs ārpus Eiropas Savienības, kuras ir šo starptautisko tiesību aktu līgumslēdzējas puses. Attiecībā uz ES attiecībām ar trešām valstīm, kuras ir minētās konvencijas līgumslēdzējas puses, Konvencija ir stājusies spēkā kopš 2014. gada 1. augusta.

Neobligāta standarta veidlapa paziņojumam par kavētiem uzturēšanas līdzekļu maksājumiem

Lai atvieglotu Uzturēšanas saistību regulas praktisko īstenošanu un pilsoņu tiesību efektīvu īstenošanu visā Eiropas Savienībā, **Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls** civillietās un komercietās ir izstrādājis neobligātu standarta veidlapu paziņojumiem par kavētiem uzturēšanas līdzekļu maksājumiem.

Šī neobligātā veidlapa ir izstrādāta ar nolūku atvieglot kavēto uzturēšanas līdzekļu maksājumu atgūšanu, un ir pieejama 23 valodās. Veidlapai ir pievienotas praktiskas norādes par tās aizpildīšanu. Veidlapa ir pieejama šādā formātā: **PDF** [PDF \(1093 Kb\)](#) [lv](#) un **XLS** [XLS \(416 Kb\)](#) [lv](#).

Neobligāta standarta veidlapa miermīlīgiem risinājumiem

Šo (neobligāto) **standarta veidlapu miermīlīgiem risinājumiem** Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls civillietās izstrādāja ar nolūku atvieglot Uzturēšanas saistību regulas īstenošanu un uzturēšanas līdzekļu efektīvu pārrobežu atgūšanu.

Strīda miermīlīgs risinājums ļaus izvairīties no tiesas iejaukšanās un/vai izpildes procedūras. Tas var palīdzēt novērst ilgstošas un sarežģītas tiesvedības. Šī veidlapa palīdzēs **centrālajām iestādēm sekmēt mierizlīgumus** starp pusēm un pārvarēt valodas barjeras, lai panāktu labprātīgu uzturēšanas līdzekļu

maksājumu. Veidlapa ir pieejama 23 valodās. Veidlapa ir pieejama šādā formātā: **PDF** [PDF \(171 Kb\)](#) [lv](#)

Lapa atjaunināta: 09/12/2023

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnēs lūdz skatīt juridiskajā paziņojumā.

Uzturēšanas līdzekļi ģimenes locekļiem - Beļģija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni “uzturēšanas līdzekļi” un “uzturēšanas saistības”? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas līdzekļi citai personai?

“Uzturēšanas saistības” var definēt kā saistības, kas ar likumu uzlikta kādai personai, lai tā citu personu, kurai ir attiecīga vajadzība un kuru ar viņu saista “noteiktas ģimenes” saites, apgādātu ar dzīvei nepieciešamajiem līdzekļiem. “Uzturēšanas līdzekļi” ietver ne tikai pārtiku, bet arī visu dzīvei nepieciešamo, tostarp uzturu, apģērbu, mājokli un medicīnisko aprūpi.

Uzturēšanas saistības balstās uz radniecības vai laulības saitēm, vai arī uz tās aizstājošām saistībām, kad šīs saites tiek pārrautas. Tās pastāv starp noteiktiem asinsradniekiem un svainiem, starp laulātajiem un likumā paredzētā kopdzīvē esošām personām. Tas zināmā mērā balstās uz “solidaritātes” pienākumu, kas dažos gadījumos var būt stiprāk izteikts.

Vecāku saistības attiecībā pret saviem bērniem

Šajā gadījumā pastāv divu veidu uzturēšanas saistības:

plašākas uzturēšanas saistības, saskaņā ar kurām tēvam un mātei atbilstīgi to līdzekļiem ir jānodrošina savu bērnu izmitināšana, uzturēšana, veselība, uzraudzība, izglītība, apmācība un attīstība. Ja bērna izglītība un apmācība nav pabeigta, saistības ir spēkā arī pēc bērna pilngadības sasniegšanas. Tās pastāv, lai kādi arī būtu vecāku rīcībā esošie līdzekļi un bērna vajadzības. Šādā nozīmē tas ir plašāks jēdziens, jo attiecas ne tikai uz bērna iztikas līdzekļiem, bet arī uz viņa izglītību un apmācību, utt. (Civillikuma 203. pants);

uzturēšanas saistības, kas balstās uz radniecības saitēm un ir saistītas ar bērna vajadzībām neatkarīgi no viņa vecuma un vecāku rīcībā esošajiem līdzekļiem (Civillikuma 205., 207. un 208. pants un 353. panta 14. punkts).

Bērnu saistības attiecībā pret saviem vecākiem

Uzturēšanas saistības, kas ir spēkā vecākiem attiecībā pret bērniem, ir abpusējas (Civillikuma 205., 207. un 208. pants un 353. panta 14. punkts). Tātad bērniem jānodrošina uzturēšanas līdzekļi saviem tēvam un mātei, ja viņiem rodas tāda vajadzība.

Laulātie

Uzturēšanas saistības starp laulātajiem balstās uz pienākumu palīdzēt un atbalstīt, kā arī uz pienākumu piedalīties ģimenes izdevumu segšanā, ko paredz Civillikums (Civillikuma 213. un 221. pants). Šie pienākumi, kas saistīti ar kopdzīves pienākumu, kurš arī jāievēro laulātajiem, ir abpusēji. Ja tie netiek pildīti, tas var būt par pamatu sūdzībai tiesā, lai panāktu to līdzvērtīgu izpildi uzturlīdzekļu vai noteiktu summu piešķiršanas veidā (Civillikuma 213., 221. un 223. pants) — sk. atbildi uz 10. jautājumu.

Šķirtais laulātais attiecībā pret bijušo laulāto

Ir jānodala divu veidu šķiršanās: šķiršanās sakarā ar laulības neatgriezenisku iziršanu vai šķiršanās uz savstarpējas vienošanās pamata:

Laulības šķiršana sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu: ja laulātie nav panākuši vienošanos par uzturlīdzekļu piešķiršanu (Civillikuma 301. panta 1. punkts), tiesa spriedumā par laulības šķiršanu vai turpmākā nolēmumā pēc "trūcīgos apstākļos" nonākušā laulātā lūguma var piespriest, lai otrs laulātais maksā uzturlīdzekļus (Civillikuma 301. panta 2. punkta pirmā daļa).

Tiesa var noraidīt uzturlīdzekļu prasījumu pēc laulības šķiršanas, ja atbildētājs pierāda, ka prasītājs ir izdarījis smagu pārkāpumu, padarot turpmāko kopdzīvi par neiespējamu (Civillikuma 301. panta 2. punkta otrā daļa).

Uzturlīdzekļu summa jebkurā gadījumā nedrīkst pārsniegt vienu trešdaļu no tā laulātā ienākumiem, kuram ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus (Civillikuma 301. panta 3. punkta trešā daļa).

Laulības šķiršana uz savstarpējas vienošanās pamata: laulātajiem nav obligāti jāvienojas par uzturlīdzekļu piešķiršanai otram laulātajam tiesvedības laikā un /vai pēc laulības šķiršanas. Ja laulātie tā nolemj, viņi var brīvi noteikt uzturlīdzekļu summu, maksājumu kārtību un izpildi, kā arī uzturlīdzekļu indeksāciju un jebkādas iemeslus to grozīšanai (Tiesu kodeksa 1288. panta 4. punkta pirmā daļa). Ja vien puses skaidri nevienojas par pretējo, tiesa pēc vienas puses lūguma var palielināt, samazināt vai atcelt vienošanās ceļā noteiktos uzturlīdzekļus pēc sprieduma par laulības šķiršanu (Tiesu kodeksa 1288. panta trešā daļa), ja noteiktā summa vairs nav atbilstoša, ņemot vērā jaunos apstākļus, kas nav atkarīgi no pušu gribas. Uzturlīdzekļus nevar indeksēt, ja vien nav noteikts indeksācijas mehānisms.

Citas saistības. Kādos gadījumos?

Uzturēšanas saistības starp radniekiem taisnā līnijā, gan augšupējiem, gan lejupējiem (vecāki/bērni, bērni/vecāki, kā arī mazbērni/vecvecāki un otrādi — Civillikuma 205. un 207. pants).

Starp svainībā esošiem radniekiem iespējami divi scenāriji:

pārdzīvojušajam laulātajam ar zināmiem ierobežojumiem ir saistības pret mirušā laulātā bērniem, kuriem viņš(-a) nav tēvs vai māte (Civillikuma 203. panta 3. punkts);

znotiem un vedeklām ir saistības pret sievas vecākiem un vīra vecākiem un otrādi. Šīs saistības izbeidzas, ja sievastēvs, vīrastēvs, sievasmāte vai vīramāte stājas laulībā atkārtoti vai ja laulātais (kurš rada svainību) un bērni, kuri dzimuši šajā savienībā, ir miruši (Civillikuma 206. un 207. pants).

No mirušā laulātā mantojuma noteiktos apstākļos izmaksājami uzturlīdzekļi pārdzīvojušajam laulātajam un nelaiķa augšupējiem radniekiem (Civillikuma 205. a) pants).

Bērns, kura paternitāte nav noteikta, var pieprasīt no vīrieša, kuram ir bijušas attiecības ar viņa māti likumā paredzētā ieņemšanas perioda laikā, uzturlīdzekļus sevis uzturēšanai, savai izglītībai un apmācībai (Civillikuma 336. pants).

Ja saskaņā starp likumā paredzētā kopdzīvē esošām personām ir nopietni iedragāta, viena no pusēm var prasīt tiesai uzturlīdzekļus to pagaidu pasākumu ietvaros, ko tiesa var noteikt. Tas pats attiecas uz gadījumu, kad tiek izbeigta likumā paredzēta kopdzīve, saskaņā ar pagaidu pasākumiem (Civillikuma 1479. pants).

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Parasti uzturēšanas saistības izbeidzas, kad bērns sasniedz pilngadību un kļūst rīcībspējīgs. Tomēr tās var saglabāties, ja bērna izglītība un apmācība nav pabeigta (Civillikuma 203. un 336. pants).

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Parādnieks var labprātīgi apmaksāt kreditora vajadzības. Pretējā gadījumā, ja pastāv strīds vai domstarpības vai maksāšana tiek pārtraukta, nepieciešama tiesvedība.

Ja laulība tiek šķirta sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu, šķiršanās lietu tiesai var papildus iesniegt uzturlīdzekļu prasījumu pēc laulības šķiršanas, vai nu ierosinot tiesvedību, vai iesniedzot dokumentus izskatīšanai (Tiesu kodeksa 1254. panta 1. punkta piektā daļa un 1254. panta 5. punkts).

Ārpus laulības šķiršanas procesa uzturlīdzekļu prasījumus izskata un izlemj mirtiesnesis (Tiesu kodeksa 591. panta 7. punkts), izņemot tiesvedības, kurās pieprasa uzturlīdzekļus, nedeklarējot radniecību. Skatīt atbildi uz 5. jautājumu.

Sākot ar 2014. gada 1. septembri, neskarot ar sociālās integrācijas ieņēmumiem saistītās uzturēšanas saistības, visi ar uzturēšanās saistībām saistītie prasījumi ietilpst ģimenes lietu tiesas jurisdikcijā (Tiesu kodeksa 572.a) panta 7. punkts), tostarp tiesvedības par uzturlīdzekļu pieprasīšanu, nedeklarējot radniecību.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Tās personas prasība, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ir personīga (skatīt jo īpaši Civillikuma 337. pantu). Prasību tiesai iesniedz prasītājs personīgi vai viņa advokāts (skatīt jo īpaši Tiesu kodeksa 1253.b), 1254. un 1320. pantu).

Ja viņš ir tiesīb- un rīcībnespējīgs, viņa vārdā darbojas viņa likumīgais pārstāvis (tēvs, māte, aizbildnis, likumiskais pārstāvis utt.).

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Mirtiesnesim ir vispārēja kompetence attiecībā uz strīdiem uzturlīdzekļu jomā (Tiesu kodeksa 591. panta 7. punkts), taču pastāv arī izņēmumi. Šādā gadījumā prasība jāierosina prasītāja domicila tiesā, izņemot gadījumus, kad tiek iesniegts iesniegums par uzturlīdzekļu samazināšanu vai atcelšanu (Tiesu kodeksa 626. pants).

Prasība, ko ceļ bērns pret personu, kurai bijušas attiecības ar viņa māti likumīgā ieņemšanas perioda laikā (Civillikuma 336. pants), ir ģimenes tiesas priekšsēdētāja kompetencē (Civillikuma 338. pants).

Izņemot steidzamus un pagaidu pasākumus, strīdi par aizgādības tiesībām ietilpst jaunatnes tiesas jurisdikcijā (Civillikuma 387. pants), kas noteikta pēc vecāku, aizbildņu vai to personu dzīvesvietas, kurām ir aizgādība pār bērnu (44. pants 1965. gada 8. aprīļa Likumā par jauniešu aizsardzību, nepilngadīgo likuma pārkāpēju uzraudzību un pārkāpuma rezultātā nodarītā kaitējuma novēršanu).

Ja starp laulātajiem pirms laulības šķiršanas procesa pastāv konflikts, prasījumus iesniedz mirtiesnesim (Tiesu kodeksa 594. panta 19. punkts), kas noteikts pēc laulāto pēdējās kopīgās dzīvesvietas (Tiesu kodeksa 628. panta 2. punkts).

Tiklīdz tiek iesniegts pieteikums laulības šķiršanai sakarā ar tās iziršanu, lieta ir ģimenes tiesas priekšsēdētāja kompetencē (Tiesu kodeksa 1280. pants) līdz laulības šķiršanai. Tomēr pušu vienošanos uzturēšanas saistību jautājumā apstiprina tā tiesa, kas izskata lietu pēc būtības (Tiesu kodeksa 1256. panta pirmā daļa).

Pēc galīgā sprieduma par laulības šķiršanu lieta ir mirtiesneša un ģimenes tiesas kompetencē. Ģimenes tiesas priekšsēdētājs saglabā kompetenci attiecībā uz pagaidu rīkojumu izdošanu neatliekamai lietu gadījumā (Tiesu kodeksa 584. pants).

Kopš 2014. gada 1. septembra, neskarot ar sociālās integrācijas ieņēmumiem saistītās uzturēšanas saistības, visi ar uzturēšanas saistībām saistītie prasījumi ietilpst ģimenes lietu tiesas kompetencē (Tiesu kodeksa 572.a) panta 7. punkts).

Kopš 2014. gada 1. septembra prasījumus starp personām, kas ir (vai bija) precētas, vai starp likumā paredzētā kopdzīvē esošām (bijušām) personām un uzturēšanas saistību prasījumus, kas attiecas uz abu pušu bērniem vai bērniem, kuriem ir noteikta radniecība tikai ar vienu no vecākiem, parasti iesniedz tiesai, kas jau izskata kādu prasību (Tiesu kodeksa 629.a) panta 1. punkts). Prasījumos, kas attiecas uz uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgu bērnu, kompetentā tiesa ir tiesa, kas noteikta pēc nepilngadīgā bērna domicila (vai, ja tāda nav, viņa pastāvīgās dzīvesvietas). Ja pusēm ir vairāki bērni, pirmajai iesaistītajai tiesai ir jurisdikcija visos prasījumos (Tiesu kodeksa 629.a) panta 2. punkts).

Ja uzturēšanas saistības attiecas uz citiem uzturēšanas kreditoriem, lietu ierosina tiesā, kas noteikta pēc atbildētāja domicila vai laulāto pēdējās kopīgās dzīvesvietas vai kopīgā mājokļa (Tiesu kodeksa 629.a) panta 4. punkts).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Skatīt atbildi uz 4. jautājumu. Atkarībā no celtās prasības prasību iesniedz ar tiesu izpildītāja izsaukumu uz tiesu vai ar pieteikumu. Advokāta iesaistīšanās nav obligāta.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Par tiesas procesu ir jāmaksā. Nav iespējams noteikt gaidāmo izdevumu kopējo summu; tā būs atkarīga no celtās prasības, tiesas izdevumiem un aizstāvības izdevumiem, ja iesaistās advokāts. Attiecībā uz atbrīvojumu no tiesāšanās izdevumu segšanas piemēro parastos noteikumus (skatīt "Juridiskā palīdzība — Beļģija").

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Palīdzības veids

Palīdzību sniedz uzturlīdzekļu veidā. Dažos gadījumos šos uzturlīdzekļus var kapitalizēt (Civillikuma 301. panta 8. punkts). Izņēmuma gadījumos to var samaksāt natūrā (Civillikuma 210. pants).

Palīdzības novērtēšana un indeksācija

Atskaite tabula nepastāv. Uzturlīdzekļi tiek piešķirti proporcionāli prasītāja vajadzībām un uzturlīdzekļu maksātāja finansiālajam stāvoklim (Civillikuma 208. un 209. pants).

Tēvam un mātei uzliktās uzturēšanas saistības (Civillikuma 203. pants) ir noteiktas proporcionāli viņu iespējām, un tām jāsedz bērnu izmitināšana, uzturēšana, veselības aprūpe, uzraudzība, izglītība, apmācība un attīstība (līdz izglītība un apmācība ir pabeigtas). Šie uzturlīdzekļi ir noteikti kā vienotas likmes ikmēneša summa, kas tiek maksāta vecākam ar aizgādības tiesībām.

Gan tēvs, gan māte var darboties savā vārdā, lai pieprasītu no otra viņa daļu izmitināšanas, uzturēšanas u. c. izdevumu segšanai (Civillikuma 203.a) panta 2. punkts).

Uzturlīdzekļu summu, kas jāmaksā personai, kurai bijušas attiecības ar bērna māti likumīgā ieņemšanas perioda laikā, nosaka atkarībā no bērna vajadzībām un parādnieka līdzekļiem, iespējām un sociālā stāvokļa (Civillikuma 336., 339. un 203.a) pants).

Tiesību akti skaidri nosaka, ka šķiršanās procesā esošie pāri jebkurā laikā var vienoties par uzturlīdzekļu piešķiršanu, to summu un norunātās summas pārskatīšanas kārtību (Civillikuma 301. panta 1. punkts un Tiesu kodeksa 1256. panta pirmā daļa un 1288. panta 4. punkts). Tomēr tiesa, kas izskata lietu, var atteikt minēto vienošanos apstiprināšanu, ja tās ir acīm redzami pretrunā ar bērnu interesēm (Tiesu kodeksa 1256. panta otrā daļa, 1290. panta otrā un piektā daļa).

Tiesas izlīguma gadījumā tiesai, kas *in concreto* lemj par uzturlīdzekļu summu, ir jāizmanto aprēķināšanas kritēriji un ierobežojumi. Uzturlīdzekļiem būtībā ir jāsedz vismaz saņēmēja "vajadzības" (Civillikuma 301. panta 3. punkta pirmā daļa).

Uzturlīdzekļu summa jebkurā gadījumā nedrīkst pārsniegt vienu trešdaļu no tā laulātā ienākumiem, kuram ir jāmaksā uzturlīdzekļi (Civillikuma 301. panta 3. punkta otrā daļa). Rīkojuma par uzturlīdzekļu piešķiršanu darbības ilgums ir pielīdzināms laulības ilgumam. Izņēmuma gadījumos tiesa var pagarināt rīkojuma par uzturlīdzekļu piešķiršanu darbības ilgumu (Civillikuma 301. panta 4. punkts).

Indeksācija tiek veikta automatiski tajos gadījumos, kad laulības šķiršana notiek sakarā ar tās iziršanu un kad vecāks ir sedzis uzturēšanas izdevumus. Būtībā references indekss ir patērētāju cenas indekss, taču saskaņā ar tiesību aktiem tiesa var piemērot atšķirīgu sistēmu dzīves dārdzības indeksa pielāgošanai (Civillikuma 301. panta 6. punkta pirmā daļa un 203. *quater* panta 1. punkts) un puses var atkāpties no tās pēc vienošanās (Civillikuma 203. *quater* panta 1. punkts).

Saskaņā ar tiesību aktiem uzturlīdzekļus var palielināt, samazināt vai atcelt, ja to pieprasa viena no pusēm, pamatojoties uz vispārēja rakstura apsvērumiem, kas izklāstīti Civillikuma 301. panta 7. punktā un Tiesu kodeksa 1293. panta pirmajā daļā.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļi tiek maksāti kreditoram vai viņa pārstāvim ikmēneša maksājuma veidā. Dažos gadījumos to var arī kapitalizēt (skatīt atbildi uz 8. jautājumu).

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Kreditors, kura rīcībā ir izpildu dokuments, var uzsākt prasījuma tiesību piespiedu izpildi. Ar zināmiem nosacījumiem var apķīlāt uzturlīdzekļu parādnieka, kurš nepilda lēmumu par uzturlīdzekļu maksāšanu, kustamo vai nekustamo īpašumu (Tiesu kodeksa 1494. pants). Var pat izdot parāda piedziņas rīkojumu trešai personai, piemēram, parādnieka darba devējam (Tiesu kodeksa 1539. pants). Turklāt ar zināmiem nosacījumiem uzturlīdzekļu kreditors, kura rīcībā vēl nav izpildu dokumenta, var pieprasīt rīcības ierobežošanas rīkojumu, lai nodrošinātu savas tiesības uz uzturlīdzekļu atgūšanu nākotnē (Tiesu kodeksa 1413. pants).

Tiek īstenots vienkāršots izpildu mehānisms, proti, noteiktu summu deleģēšana, dodot atļauju uzturlīdzekļu kreditoram zināmās robežās tiešā veidā saņemt parādnieka ienākumus vai jebkuru citu summu, kas viņam pienākas no trešās personas. Summu piešķiršanu piemēro likumīgajām uzturēšanas saistībām starp laulātajiem vai bijušajiem laulātajiem (Civillikuma 220. panta 3. punkts, 221., 223. pants un 301. panta 11. punkts un Tiesu kodeksa 1280. pants), bērnu uzturēšanas, izglītības un apmācības pienākumam — arī Civillikuma 203.a) pantā paredzētajām prasībām starp tēvu un māti — un likumīgajām uzturēšanas saistībām starp augšupējiem un lejupējiem radniekiem (Civillikuma 203.b) pants).

Visbeidzot, Kriminālkodeksā ir pants par ģimenes atstāšanu novārtā (Kriminālkodeksa 391.a) pants), kas ļauj uzsākt kriminālvajāšanu pret jebkuru personu, kurai ar tiesas lēmumu piespriests maksāt uzturlīdzekļus, bet kura vairāk nekā divus mēnešus patvaļīgi neveic šos maksājumus.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Civillikuma 2277. pants nosaka, ka uzturlīdzekļu parādam piemēro piecu gadu noilgumu.

Tiesu piespriešajiem uzturlīdzekļiem piemēro desmit gadu noilgumu (Civillikuma 2262.a) pants).

Tie ir atcelti starp laulātajiem laulības laikā (2253. pants) un tiek pārtraukti, ja tiek izsniegta tiesas pavēste, rīkojums par maksāšanu vai tiek uzlikts arests (2244. un 2248. pants) un ja kreditors iesniedz juridisko argumentāciju un parādnieks veic maksājumu.

Būtībā saskaņā ar 1851. gada 16. decembra Hipotekāro kļu likuma 7. un 8. pantu parādniekiem ir jāizpilda savas saistības attiecībā uz visiem saviem aktīviem.

Taču saskaņā ar Tiesu kodeksa 1408. pantu no kreditoru prasījumiem atbrīvo atsevišķus personiskā īpašuma priekšmetus, kas nepieciešami parādnieka un viņa ģimenes ikdienas dzīvē, parādnieka profesionālās darbības veikšanai vai parādnieka vai apgādājamo bērnu, kuri dzīvo kopā ar parādnieku, tālākai apmācībai vai studijām.

Saskaņā ar Tiesu kodeksa 1409. panta 1. punktu no piešķiršanas un apķīlāšanas daļēji atbrīvo ienākumus no algota darba un citām darbībām.

Tomēr Tiesu kodeksa 1412. pants paredz, pirmkārt, ka uzturlīdzekļu kreditoram nevar piemērot noteikumus par imunitāti attiecībā uz apķīlāšanu, un, otrkārt, minētajai personai ir absolūta prioritāte pār citiem parādnieka kreditoriem. Savukārt, ja līdzekļu piešķiršanu pieprasa attiecībā uz personu, kuras parādiem jau ir piemērota līdzekļu piešķiršana vai apķīlāšana, tiesa var ņemt vērā parādnieka vispārējo stāvokli un viņa kreditoru vajadzības, jo īpaši attiecībā uz uzturlīdzekļiem, un vienādi sadalīt viņu starpā piešķirtās vai apķīlātās summas (Tiesu kodeksa 1390. pants).

Maksātnespējīgiem parādniekiem ir tiesības uz parāda kolektīvo dzēšanu (Tiesu kodeksa 1675/2 un turpmākie panti). Šajā saistībā tiesa var nepieciešamības gadījumā pieņemt lēmumu atcelt parādu, tostarp nokavētus uzturlīdzekļu maksājumus, kas tomēr neattiecas uz uzturlīdzekļu parādiem. Apķīlāšanu var piemērot, lai nodrošinātu uzturlīdzekļu maksājumu avansā noteiktajā samaksas termiņā (Tiesu kodeksa 1494. panta otrā daļa).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Ja, neraugoties uz iepriekš izklāstītajiem līdzekļiem, uzturlīdzekļu kreditoriem neizdodas saņemt maksājumu, viņi var vērsties Uzturlīdzekļu pieprasījumu dienestā (*Service des créances alimentaires*) (Valsts Federālajā finanšu dienestā), kas atbild par uzturlīdzekļu avansu piešķiršanu uz vienu vai vairākiem noteiktiem termiņiem un piešķirto avansu, kā arī par uzturlīdzekļu atlikuma un parāda iekasēšanu vai piedziņu no parādniekiem.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Uzturlīdzekļu pieprasījumu dienests var aizstāt parādnieku un pilnībā vai daļēji nomaksāt viņa vietā uzturlīdzekļus. Dienests pieprasa, lai parādnieki vienlaicīgi samaksā gan uzturlīdzekļus, gan to parādus. Parādnieki vai nu maksā dienestam brīvprātīgi, vai arī piedziņu veic piespiedu kārtā. Pēdējā gadījumā rezultātu, protams, nevar garantēt. Tas ir atkarīgs no parādnieka finanšu stāvokļa.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Ņujorkas 1956. gada 20. jūnija Konvenciju par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs, Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās un Hāgas 2007. gada 23. novembra Konvenciju par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu par centrālo iestādi ir izraudzīta:

Justīcijas federālais valsts dienests (*Service public fédéral Justice*)

Starptautiskās tiesiskās sadarbības departaments civilietās

(*Service de coopération judiciaire internationale en matière civile*)

Boulevard de Waterloo, 115

1000 Brisele

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Prasītājs vai viņa juridiskais konsultants var sazināties ar minēto departamentu pa pastu, tālruni (+32 (0)2 542 65 11), faksu (+32 (0)2 542 70 06) vai sūtot e-pasta vēstuli uz aliments@just.fgov.be vai alimentatie@just.fgov.be.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Prasītājiem, kas dzīvo citā valstī, nevis Beļģijā, jāsaazinās ar savas valsts centrālo iestādi, kura atbild par iepriekš minētās konvencijas vai regulas īstenošanu. Prasītāji nevar tieši sazināties ar Beļģijas organizāciju vai iestādi.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Atbilde ir noliedzīga (skatīt iepriekš).

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Kad prasījums ir nosūtīts centrālajai iestādei, tā pārbaudīs parādnieka un/vai viņa aktīvu atrašanos Beļģijā, un attiecīgā gadījumā nodos lietu Juridiskās palīdzības birojam ar attiecīgo teritoriālo jurisdikciju. Ja prasījums par bērna uzturlīdzekļiem ir iesniegts ar centrālās iestādes starpniecību, juridiskā palīdzība tiks sniegta, nepārbaudot saņēmēja ienākumu līmeni. Palīdzība sedz advokāta honorāru un tiesas procesa izmaksas.

Citos gadījumos prasītājiem, kas lūdz juridisko palīdzību, būtu jāvērtē centrālajā iestādē saskaņā ar Direktīvu 2002/8/EK.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Centrālās iestādes galvenais uzdevums ir sniegt informāciju par regulas darbību gan savā sistēmā, gan attiecīgajā valstī. Centrālajās iestādes rīcībā ir līdzekļi, kas ļauj tai tiešā vai netiešā veidā noskaidrot parādnieka vai kreditora atrašanās vietu un saņemt nepieciešamo informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem un/vai aktīviem.

Tā cenšas panākt mierīgumu saistībā ar tiesvedību, izskatot abu pušu apsvērumus un jo īpaši attiecībā uz prasības iesniedzēju pusi tiesu iestāžu rīkotajā pušu uzklaušanās. Ja nepieciešams, centrālā iestāde nodrošina kontroli, lai sekmētu uzturēšanas nolēmumu nepārtrauktu izpildi.

Centrālā iestāde var palīdzēt ar dokumentāro pierādījumu vākšanu un dokumentu nosūtīšanu un iesniegšanu, sniedzot informāciju par piemērojamām valsts tiesību normām un spēkā esošo starptautisko instrumentu īstenošanas noteikumiem.

Saskaņā ar centrālās iestādes sniegto pilnvarojumu prasītāja pārstāvim Beļģijas tiesās pastāv iespēja veikt nepieciešamos pagaidu pasākumus, lai nodrošinātu sekmīgu risinājumu nenokārtota uzturlīdzekļu prasījuma lietā.

Vajadzības gadījumā centrālā iestāde var sniegt prasījuma iesniedzējai pusei informāciju par procedūrām, kas jāievēro, lai noskaidrotu bērna paternitāti attiecībā uz iespējamo tēvu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 17/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēdzekļi ģimenes locekļiem - Bulgārija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēdzekļi citai personai?

Uzturēšanas saistības paredz, ka vienam ģimenes loceklim ir jānodrošina iztikas līdzekļi citam ģimenes loceklim. Šīs saistības ir noteiktas ar likumu, proti, tās ir vispārēji piemērojamas, pamatojoties nevis uz pušu vienošanos, bet gan uz tiesību aktiem un noteiktiem kritērijiem. Saistības ir personīgas un beidzas līdz ar tās personas nāvi, kas ir tiesīga pieprasīt uzturēdzekļus.

Personai ir tiesības uz uzturēdzekļiem tikai tad, ja tai ir darbnespēja un trūkst līdzekļu sevis uzturēšanai.

Uzturēdzekļus var pieprasīt persona, kurai ir tiesības tos saņemt, no šādām personām un šādā secībā: laulātais vai bijušais laulātais, bērni, vecāki, mazbērni un mazmazbērni, brāļi un māsas, vecvecāki un augšupēji radnieki. Ja pirmās pakāpes radnieks nespēj nodrošināt uzturēdzekļus, tie jāmaksā nākamās pakāpes radniekam.

Ja personai ir pienākums uzturēt vairākas citas personas, uzturēdzekļus izmaksā šādā secībā (izņemot tālākās pakāpes radniekus): bērniem, laulātajam vai bijušajam laulātajam, vecākiem, mazbērniem un mazmazbērniem, brāļiem un māsām, vecvecākiem un augšupējiem radniekiem.

Laulības šķiršanas gadījumā tiesības uz uzturēdzekļiem ir tam laulātajam, kas nav vainojams laulības šķiršanā.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecākiem jāmaksā uzturēdzekļi nepilngadīgajiem bērniem līdz viņu 18 gadu vecumam, neraugoties uz to, vai viņi spēj strādāt un vai viņiem ir līdzekļi sevis uzturēšanai. Ja bērni ir vecāki par 18 gadiem, vecākiem ir jāmaksā uzturēdzekļi, ja bērni nespēj sevi uzturēt no saviem ienākumiem vai no sava īpašuma, ja viņi regulāri apmeklē vidusskolu (līdz 20 gadu vecumam), koledžu vai universitāti (līdz 25 gadu vecumam), taču tikai tad, ja uzturēdzekļu maksājums nerada vecākiem īpašu apgrūtinājumu.

Uzturēdzekļus izmaksā pilngadīgai personai tikai tad, ja tai ir darbnespēja un tā nevar iztikt no sava īpašuma.

Uzturēdzekļi bijušajam laulātajam jāmaksā ilgākais trīs gadus no laulības izbeigšanās, ja vien puses nevienojas par ilgāku periodu, un šīs saistības izbeidzas, ja uzturēdzekļu saņēmējs stājas laulībā atkārtoti. Tiesa var pagarināt šo periodu, ja uzturēdzekļu saņēmējs atrodas īpaši apgrūtinotā situācijā un uzturēdzekļu maksātājs var maksāt uzturēdzekļus bez īpašām grūtībām.

Katra persona var pieprasīt uzturēdzekļus ne tikai ar tiesu piemērojamību, bet arī ar atpakaļejošu datumu par periodu, kas nepārsniedz vienu gadu pirms pieteikuma iesniegšanas.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Uzturēdzekļu prasījumus iesniedz tiesā neatkarīgi no to būtības, uzturēdzekļu summas, uzturēdzekļu prasītāja un personas, no kuras pieprasa uzturēdzekļus. Jurisdikcija ir rajona tiesai (rayonen sad). Ģeogrāfiskā jurisdikcija ir prasītāja vai atbildētāja dzīvesvietas tiesai; tiesas izvēle ir prasītāja ziņā. Atbilstīgi pieteikumam procedūra notiek saskaņā ar Civilprocesa kodeksu. Atsevišķu pieteikumu par uzturēdzekļu piešķiršanu izskata paātrinātā procedūrā, t. i., tsākā laika posmā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Uzturēdzekļu prasījumus attiecībā uz nepilngadīgu personu iesniedz vecāks, kas īsteno aizgādības tiesības, vai aizbildnis.

Uzturēdzekļu prasījumus attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem vecumā no 14 līdz 18 gadiem iesniedz pats bērns ar aizbildņa vai tā vecāka ziņu un piekrišanu, kam ir aizgādības tiesības.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Starptautiskā piekritība

Tiesu ar starptautisku jurisdikciju nosaka saskaņā ar noteikumiem, kas attiecīgi paredzēti Starptautisko privāttiesību kodeksā (*KMChP*), divpusējos starptautiskos līgumos vai Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās.

Saskaņā ar Starptautisko privāttiesību kodeksu, ja pieteikumu par uzturēdzekļu piešķiršanu iesniedz laulību lietā, t. i., kā daļu no laulības šķiršanas pieteikuma, Bulgārijas tiesām ir jurisdikcija pār uzturēdzekļu pieteikumiem un laulību pieteikumiem, ja viens no laulātajiem ir Bulgārijas valstspiederīgais vai pastāvīgais iedzīvotājs. Lietas, kas attiecas uz bijušā laulātā uzturēšanu, izskata tiesas ar jurisdikciju pār laulības šķiršanas pieteikumiem. Bulgārijas tiesām ir jurisdikcija pār uzturēdzekļu lietām, ja atbildētājs ir Bulgārijas pastāvīgais iedzīvotājs, ja prasītājs ir Bulgārijas valstspiederīgais vai pastāvīgais iedzīvotājs. Iepriekš minētajos gadījumos piemēro Bulgārijas tiesību aktus saskaņā ar turpmāko izklāstu 18., 19. un 20. jautājumā.

Ja tiek noteikts, ka Bulgārijas tiesai ir starptautiska jurisdikcija, rajona tiesai ir valsts jurisdikcija. Ģeogrāfiskā jurisdikcija ir prasītāja vai atbildētāja dzīvesvietas tiesai; tiesas izvēle ir prasītāja ziņā.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Uzturēdzekļu prasījumus iesniedz tiesā neatkarīgi no to būtības, uzturēdzekļu summas, uzturēdzekļu prasītāja un personas, no kuras pieprasa uzturēdzekļus. Advokāta iesaistīšana nav obligāta.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Prasītāji uzturēdzekļu lietās ir atbrīvoti no valsts nodevas. Tiesa, kas izskata uzturēdzekļu prasījumu, piespriež atbildētājam samaksāt valsts nodevas un izdevumus, kas radušies prasītājam tiesvedības laikā.

Valsts nodevas piemēro tikai tajos gadījumos, ja prasītājs ir fiziska persona, no kuras pienākas uzturlīdzekļi un kura pieprasa uzturlīdzekļu summas samazinājumu.

Tiesiskā pārstāvība uzturlīdzekļu lietās nav nepieciešama.

Lietā iesaistītās puses var saņemt juridisko palīdzību saskaņā ar parastajiem noteikumiem par juridiskās palīdzības sniegšanu. Šie noteikumi ir izklāstīti

Likumā par juridisko palīdzību (Zakon za Pravnata Pomosht).

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Uzturlīdzekļu summu nosaka, ņemot vērā tās personas vajadzības, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, un tās personas iespējas, kurai uzturlīdzekļi jāmaksā. Minimālā uzturlīdzekļu summa, kas nepilngadīgam bērnam pienākas no vecākiem, ir vienāda ar ceturtdaļu no Ministru padomes noteiktās minimālās algas (2019. gadā minimālā uzturlīdzekļu summa nepilngadīgajam — 140 BGN). Uzturlīdzekļu summu nosaka tiesa, ievērojot bērnu vajadzības un vecāku līdzekļus.

Pēc vecāku lūguma tiesa var noteikt uzturlīdzekļu piemaksu, kas paredzēta, lai segtu bērna ārkārtējās vajadzības, nepārsniedzot summu, ko vecāki spēj samaksāt bez īpašām grūtībām. Pēc puses lūguma rīkojumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu var grozīt vai atsaukt, ja mainās apstākļi. Visas izmaiņas arī ir veicamas tiesās.

Uzturlīdzekļus izmaksā reizi mēnesī. Par kavētiem maksājumiem ir jāmaksā ar likumu noteiktie procenti.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus izmaksā personīgi uzturlīdzekļu saņēmējam. Attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem vecumā no 14 līdz 18 gadiem uzturlīdzekļus izmaksā bērnam personīgi, taču ar tā vecāka ziņu un piekrišanu, kam ir vecāka tiesības.

Uzturlīdzekļus nepilngadīgiem bērniem, kas ir jaunāki par 14 gadiem, izmaksā ar aizbildņa vai tā vecāka starpniecību, kam ir vecāka tiesības.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Uzturlīdzekļus izmaksā reizi mēnesī. Par kavētiem maksājumiem ir jāmaksā ar likumu noteiktie procenti.

Tiesas nolēmumiem, kas ir stājušies spēkā, piemēro izpildi saskaņā ar Civilprocesa kodeksā (Grazhdanski Protsestualen Kodeks) paredzētajiem nosacījumiem un procedūrām.

Uzturlīdzekļu nemaksāšana ir noziedzīgs nodarījums tajos gadījumos, kas paredzēti Kriminālkodeksa (*Nakazatelen kodeks*) 183. pantā.

11 Tsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Izpildi veic valsts vai privāts tiesas izpildītājs pēc uzturlīdzekļu kreditora izvēles.

Valsts tiesu izpildītāji strādā rajona tiesas (rayonen sad) izpildes nodaļā, un to darbības joma ietilpst tiesas ģeogrāfiskajā jurisdikcijā.

Privātie tiesu izpildītāji darbojas attiecīgās provinces tiesas (okrazhen sad) ģeogrāfiskajā jurisdikcijā.

Saskaņā ar Ģimenes kodeksa 149. pantu ilgākais periods, par kuru var prasīt uzturlīdzekļus ar atpakaļejošu datumu, ir viens gads pirms pieteikuma iesniegšanas. Tiklīdz uzturēšanas saistību esība un summa ir noteikta ar tiesas nolēmumu, minētās saistības būs spēkā, līdz tās tiks izbeigtas saskaņā ar vispārējiem noteikumiem, kas piemērojami nolīguma gadījumā, proti, Saistību un līgumu likuma (*Zakon za zadalzheniyata i dogovorite*) 110.–120. pantu. Skatīt sadaļu “Spriedumu izpilde”.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Likums par bērnu aizsardzību (Zakon za Zakrila na Deteto) paredz vairākus aizsardzības pasākumus, tostarp bērnu un vecāku informēšanu par viņu tiesībām un pienākumiem un valsts juridiskās palīdzības nodrošināšanu. Saskaņā ar Likuma par bērnu aizsardzību 15. pantu bērniem ir tiesības uz juridisko palīdzību un pārsūdzību visās tiesvedībās, kas skar viņu tiesības vai intereses. Juridisko palīdzību nodrošina Valsts Juridiskās palīdzības birojs.

Advokatūras likums (Zakon za Advokaturata) skaidri nosaka, ka Bulgārijas vai ES advokāts var sniegt bezmaksas juridisko palīdzību un atbalstu personām, kurām ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Šādā gadījumā, ja pretējai pusei ir piespriests segt tiesvedības izdevumus, advokāts var prasīt tiesas noteikto advokāta atlīdzību.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Ja piespiedu izpildes procesā tiek noteikts, ka fiziskai personai, no kuras pienākas uzturlīdzekļi, nav ienākumu un īpašuma, piešķirtos uzturlīdzekļus minētās personas vārdā maksā valsts saskaņā ar nosacījumiem un procedūru, kas paredzēti Ministru padomes izdotajā regulējumā. Šādā gadījumā valsts maksā tiesas nolēmumā noteikto uzturlīdzekļu summu, kas nepārsniedz maksimālo summu, kas katru gadu paredzēta Bulgārijas Republikas Valsts budžeta likumā (*Zakon za darzhavniya byudzheta na Republika Bgaria*).

Saskaņā ar sociālās palīdzības procedūru valsts rūpējas par trūcīgiem cilvēkiem, ja nav tādas personas, kas ir atbildīga saskaņā ar tiesību aktiem vai kas spēj nodrošināt uzturlīdzekļus.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā, saskaņā ar procedūru, kas noteikta Padome Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. Bulgārijas Republika turklāt ir līgumslēdzēja puse vairākos savstarpējās juridiskās palīdzības nolīgumos ar valstīm, no kurām dažas nav ES dalībvalstis. Tieslietu ministrija ir centrālā iestāde atbilstīgi minētajiem nolīgumiem, un šādā statusā nodrošina atbalstu saistībā ar pilsoņu iesniegumiem.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Tieslietu ministrijas, kas ir centrālā iestāde, kontaktinformācija:

Tieslietu ministrija

Ul. Slavyanska 1

1040 Sofia

Bulgaria

Tālrunis: (+359 2) 92 37 555

Fakss: (+359 2) 987 0098

Kontaktpersona:

 E_Gyurova@justice.government.bg

 M_Parvanova@justice.government.bg

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Jā, saskaņā ar procedūru, kas noteikta Padome Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. Ja iesniedzējs atrodas valstī, ar kuru Bulgārijas Republika ir noslēgusi savstarpējās juridiskās palīdzības nolīgumu, pieteikuma iesniedzējs var lūgt palīdzību Tieslietu ministrijai kā centrālajai iestādei atbilstīgi minētajam nolīgumam.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Saskaņā ar procedūru, kas noteikta Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās, vai saskaņā ar procedūru, kas noteikta attiecīgajā savstarpējās juridiskās palīdzības nolīgumā.

Skatīt iepriekš tekstā Tieslietu ministrijas kā centrālās iestādes kontaktinformāciju.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, Bulgārijas Republikai ir saistošs Hāgas 2007. gada protokols.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Atbildi skatīt iepriekš tekstā.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Piemērojami noteikumi ir ietverti Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās un Civilprocesa kodeksa 627.a)–627.c) pantā (spēkā kopš 2011. gada 18. jūnija).

Ja nolēmums ir pieņemts dalībvalstī, kurai ir saistošs Hāgas 2007. gada protokols, iesniegums par nolēmuma izpildi, pamatojoties uz Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 20. pantā minētajiem dokumentiem, jāiesniedz parādnieka pastāvīgās dzīvesvietas vai saistību izpildes vietas provinces tiesā. Dekrētu par izpildes atteikumu vai apturēšanu Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 41. panta nozīmē izdod provinces tiesa.

Iesniegumu par nolēmuma vai cita tāda akta izpildes pasludināšanu, kas ir izdots kādā no ES dalībvalstīm, kurai nav saistošs Hāgas 2007. gada protokols, iesniedz parādnieka pastāvīgās dzīvesvietas vai saistību izpildes vietas provinces tiesā. Nav nepieciešams uzrādīt parādniekam iesnieguma kopiju. Tiesa pārbauda iesniegumu slēgtā sēdē. Rīkojumā par iesnieguma apmierināšanu tiesa nosaka pārsūdzības termiņu saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 32. panta 5. punktu. Rīkojuma par iesnieguma apmierināšanu pagaidu izpilde nav atļauta. Rīkojumā par iesnieguma apmierināšanu tiesa turklāt pieņem lēmumu par prasīto pagaidu un aizsardzības pasākumu. Rīkojumam prasībā ir tāda pati nozīme kā nolēmumam. Rīkojumu var faktiski un juridiski pārsūdzēt Sofijas Apelācijas tiesā (Sofijski apelativen sad) saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 32. pantā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām. Sofijas Apelācijas tiesas nolēmumu juridiski var pārsūdzēt Augstākajā kasācijas tiesā.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Ir veiktas personāla skaita un struktūras izmaiņas Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības un starpvalstu adopcijas direktorātā, kura pienākumos ietilpst to darbību veikšana, kas uzticētas Tieslietu ministrijai kā centrālajai iestādei saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. Minētajam direktorātam tika uzticētas pilnvaras sadarboties ar Reģionālās attīstības un valsts būvdarbu ministrijas Civilstāvokļa aktu reģistrācijas un administratīvo pakalpojumu ģenerāldirektorātu, Valsts Ieņēmumu dienestu un Valsts Juridiskās palīdzības biroju, izskatot no ES dalībvalstīm saņemtos iesniegumus par uzturēšanas saistībām saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 17/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēšanas saistības - Čehija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas saistības citai personai?

Jēdziens "uzturēšanas saistības" ietver visu to, ko viena persona sniedz otrai, lai apmierinātu visas tās likumīgās vajadzības. Uzturēšanas saistību rašanās un pastāvēšanas galvenais priekšnoteikums saskaņā ar Civillikumu ir ģimenes attiecību vai līdzīgu attiecību esamība, pamatojoties uz laulību, bijušo laulību vai radniecību taisnā līnijā, vai uz viendzimuma partneru reģistrētajām vai iepriekš reģistrētajām attiecībām.

Civillikumā ir noteiktas to cilvēku grupas, kurām ir pienākums nodrošināt uzturēšanas saistības un kuras ir tiesīgas saņemt uzturēšanas saistības.

Uzturēšanas saistības starp laulātajiem: tās ir piemērojamas no laulības noslēgšanas līdz tās izbeigšanās brīdim. Laulātajiem ir jāpilda uzturēšanas saistības, lai nodrošinātu abām pusēm vienādu materiālo un kultūras līmeni, pamatojoties uz vīrieša un sievietes līdzvērtīgo statusu laulībā. Uzturēšanas saistības starp laulātajiem ir primāras pār uzturēšanas saistībām starp vecākiem un bērniem.

Alimentā starp šķirtiem laulātajiem: šādas saistības ir piemērojamas, ja viens no šķirtajiem laulātajiem nespēj sevi uzturēt un šī nespēja ir radusies saistībā ar laulību, kā arī, ja alimentus var likumīgi pieprasīt no bijušā laulātā, jo īpaši ņemot vērā šķirtā laulātā vecumu vai veselības stāvokli laulības šķiršanas brīdī vai pārtraucot šķirto laulāto kopīgā bērna aprūpi. Tādas saistības vairs nav piemērojamas, ja laulātais, kurš saņem atbalstu, stājas laulībā vai ir beidzies šķirtajiem laulātajiem noteiktais alimentu izmaksas periods (maksimāli 3 gadi).

Uzturēšanas saistības starp vecākiem un bērniem: tās ir piemērojamas no bērna dzimšanas brīža līdz brīdim, kad bērns spēj pats sevi uzturēt vai kad uzturēšanas saistības ir nodotas citai personai (piem., laulības noslēgšanas vai paternitātes nolīgšanas gadījumā). Uzturēšanas saistību apmērs ir noteikts tā, lai nodrošinātu, ka bērna dzīves līmenis ir būtībā identisks vecāku dzīves līmenim. Arī bērnam ir pienākums nodrošināt vecākiem pienācīgus uzturēšanas saistības pēc savām iespējām, taču vecāku dzīves līmenim nav jābūt identiskam ar bērna dzīves līmeni.

Uzturēšanas saistības starp leļupējiem un augšupējiem radniekiem: tās ir piemērojamas starp priekštečiem un pēcnācējiem. Vecāku uzturēšanas saistības pret bērniem izslēdz vecvecāku un citu augšupējo radnieku uzturēšanas saistības pret bērniem. Uzturēšanas saistības ir piemērojamas attālākiem radniekiem, ja tās nevar izpildīt tuvāki radnieki.

Atbalsts, ko izmaksā vientulajai mātei uzturēšanas un citu izdevumu segšanai: tiesības uz šādu atbalstu ir bērna mātei, kas nav precējusies ar bērna tēvu. Šādā gadījumā tēvam ir pienākums nodrošināt uztur līdzekļus divus gadus pēc bērna piedzimšanas, kā arī atbilstoši kompensēt ar grūtniecību un bērna dzimšanu saistītās izmaksas.

Uzturēšanas saistības reglamentē arī Likums par reģistrētām partnerattiecībām. Tas paredz turpmāk minēto.

Savstarpējās uzturēšanas saistības starp partneriem. Uzturēšanas saistības ir noteiktas, lai nodrošinātu, ka abu partneru materiālais un kultūras līmenis ir būtībā vienāds.

Uzturēšanas saistības pēc partneru kopdzīves izbeigšanās — bijušais partneris, kas nespēj sevi uzturēt, var pieprasīt, lai tā bijušais partneris sniedz atbalstu pietiekamā apmērā, ņemot vērā viņa(-as) iespējas un finanšu stāvokli. Ja vienam no bijušajiem partneriem, kurš nav veicinājis partnerattiecību pilnīgu sabrukšanu, partnerattiecību pārtraukšanas rezultātā tiek nodarīts būtisks kaitējums, viņam(-ai) var piešķirt uztur līdzekļus uz trīs gadiem tādā pašā apmērā kā uzturēšanas saistības, kas būtu piemērojamas gadījumā, ja partnerattiecības netiktu pārtrauktas.

Uzturēšanas saistības, ko personai piemēro, lai tā nodrošinātu atbalstu citai personai, ir paredzētas tiesību aktos, un tās nevar nodot vai aizstāt, kā arī nav iespējams no tām iepriekš atteikties.

Viens no priekšnoteikumiem uzturēšanas saistību noteikšanai, kas ir piemērojams visos gadījumos, kad tiek izpildītas uzturēšanas saistības, ir atbilstība sabiedrības morāles principiem.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uztur līdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Uztur līdzekļus var piešķirt, ja saņēmējs reāli nespēj pats sevi uzturēt. Spēju sevi uzturēt tradicionāli interpretē vienīgi kā spēju pietiekami apmierināt visas savas vajadzības (materiālās, kulturālās u. c.). Ja bērns nespēj sevi uzturēt un ir atkarīgs no uztur līdzekļu maksātāja atbalsta, uzturēšanas saistības nezaudē spēku pat tad, kad viņš sasniedz pieauguša cilvēka vecumu (piem., ja bērns turpina studijas), un izņēmuma gadījumos uzturēšanas saistības var palikt spēkā visu bērna un vecāku dzīves laiku (piem., ja bērns ir pilnībā nespējīgs un nekad nespēs pats sevi uzturēt). Turpretim uzturēšanas saistības var zaudēt spēku pat pirms brīža, kad bērns ir sasniedzis pieauguša cilvēka vecumu, ja viņš spēj pats sevi uzturēt agrāk. Šajā ziņā nepastāv konkrēts vecuma ierobežojums.

Pieauguša cilvēka vecuma sasniegšana ir būtiska attiecībā uz procedūru (piem., tiesa var lemt par nepilngadīga bērna uztur līdzekļiem arī bez iesnieguma, taču uztur līdzekļus pilngadīgiem bērniem tiesa piešķirs, tikai pamatojoties uz iesniegumu).

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uztur līdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Tikai tiesa var lemt par uztur līdzekļiem, pamatojoties uz iesniegumu, taču par uztur līdzekļu piešķiršanu nepilngadīgam bērnam tiesa var lemt arī bez iesnieguma.

Papildus vispārīgām detaļām iesniegumā jānorāda pušu vārds, uzvārds un adrese, jāiekļauj svarīgāko faktu apraksts, jānosauc prasītāja iesniegtie pierādījumi, kā arī skaidri jānorāda, ko prasītājs pieprasa.

Iesniegums jāiesniedz vietējā kompetentajā tiesā. Skatīt atbildi uz 5. jautājumu.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Vecāks, kam ir bērna aizgādības tiesības, var pieteikties bērna vārdā uz uztur līdzekļiem no otra vecāka. Tāpat viņš(-a) var rīkoties bērna vārdā kā aizbildnis vai pilnvarotais. Ja bērns vēl nav sasniedzis tiesībspēju un rīcībspēju, vecāks savā vārdā var iesniegt pieteikumu par uztur līdzekļu piešķiršanu bērnam. Pieteikumu nevar iesniegt radnieka vārdā, izņemot gadījumus, kad persona nav pilnībā tiesībspējīga un rīcībspējīga un tiesa kā aizbildni ieceļ kādu no personas radniekiem.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Starptautiskā jurisdikcija (tiesības) tiesvedībā par uzturēšanas saistībām ir novērtēta saskaņā ar Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās ("Regula par uzturēšanas saistībām"):

 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1409302593149&uri=CELEX:02009R0004-20130701>. Šī regula neskar to starptautisko nolīgumu piemērošanu, kuru līgumslēdzēja puse ir Čehija un kuri attiecas uz gadījumiem, ko reglamentē Regula par uzturēšanas saistībām. Tomēr minētie nolīgumi attiecas tikai uz attiecībām ar trešām valstīm (jo īpaši uz divpusējiem nolīgumiem par juridisko palīdzību, kas noslēgti ar trešām valstīm, vai uz starptautisko Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civilīetās un komercīetās (Lugāno, 30.10.2007.) attiecībā uz Norvēģiju, Šveici un Īslandi); attiecībās starp Eiropas Savienības dalībvalstīm Regulai par uzturēšanas saistībām ir prioritāte pār starptautiskajiem nolīgumiem.

Čehijā rajonu tiesas pieņem pirmās instances lēmumus tiesvedībās, kas attiecas uz uzturēšanas saistībām.

Jurisdikciju galvenokārt nosaka Regula par uzturēšanas saistībām, kurai ir prioritāte pār Čehijas tiesību aktiem. Saskaņā ar 3. pantu Regulā par uzturēšanas saistībām prasītājs (sūdzētājs), iesniedzot lūgumu, var izvēlēties tiesu pēc:

- a) atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas vai
- b) kreditora pastāvīgās dzīvesvietas.

Pretējā gadījumā, pamatojoties uz 3. panta c) un d) punktu Regulā par uzturēšanas saistībām, Čehijā tiesvedību var ierosināt tajā tiesā, kurai ir jurisdikcija tiesvedībā par paternitātes vai vecāku atbildības noteikšanu, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība.

Saskaņā ar 5. pantu Regulā par uzturēšanas saistībām jurisdikcija var būt arī tiesai, kurā atbildētājs ierodas, ja vien atbildētājs īstenojot pirmo secīgo likumīgo rīcību, vēlāk neapstrīd tiesas jurisdikciju.

Čehijas tiesiskais regulējums jurisdikcijas noteikšanai, kas piemērojams tikai tādos gadījumos, kad jurisdikcija nav noteikta, pamatojoties uz Regulu par uzturēšanas saistībām (piemēram, ja Čehijas tiesas starptautiskās jurisdikcijas pamatā ir 6. un 7. pants Regulā par uzturēšanas saistībām — papildu jurisdikcija, *forum necessitatis* — vai starptautisks nolīgums ar trešo valsti), ir šāds: tiesvedībās par nepilngadīga bērna uztur līdzekļiem jurisdikcija ir nepilngadīgā bērna vispārējai tiesai, proti, tiesai, kuras rajonā atrodas nepilngadīgā bērna dzīvesvieta, pamatojoties uz vienošanos starp vecākiem, tiesas nolēmumu vai citiem izšķirošiem faktoriem. Citos gadījumos kompetentā tiesa ir atbildētāja vispārējā tiesa. Fiziskas personas vispārējā tiesa ir tā rajona tiesa, kur atrodas atbildētāja dzīvesvieta; ja viņam(-ai) dzīvesvietas nav, kompetentā tiesa ir tā tiesa, kas atrodas viņa(-as) pagaidu uzturēšanās rajonā. Par dzīvesvietu uzskata vietu, kur persona dzīvo un plāno uzturēties pastāvīgi (turklāt iespējams, ka pastāv vairākas šādas vietas, un šādā gadījumā vispārējā tiesa ir visas šīs tiesas). Ja atbildētājam, kas ir Čehijas pilsonis, nav vispārējas tiesas vai arī nav tādas Čehijā, kompetentā tiesa ir tā tiesa, kuras rajonā atradās viņa(-as) pēdējā zināmā dzīvesvieta Čehijā. Īpašuma tiesības pret personu, kurai nav citas kompetentās tiesas Čehijā, var piemērot tiesā, kuras rajonā tai pieder īpašums.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Likums nepieprasa prasītājam būt pārstāvētam. Tomēr prasītājs var pieņemt lēmumu par savu pārstāvību tiesā, pamatojoties uz pilnvaru, kas izsniegta viņa izvēlētajam pārstāvim, piemēram, advokātam.

Fiziskai personai, kas tiesā pastāvīgi ierasties nevar, nepieciešama likumīga pārstāvja vai aizbildņa pārstāvība. Nepilngadīga bērna gadījumā likumīgie pārstāvji ir viņa vecāki.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Tiesvedība vecāku un bērnu savstarpējo uzturēšanas saistību lietās ir pilnībā atbrīvota no tiesas nodevām. Citās tiesvedībās par uzturēšanas saistību noteikšanu, tostarp par uzturlīdzekļu palielināšanu, prasītājs ir atbrīvots no tiesas nodevām. Šis atbrīvojums attiecas arī uz piespiedu izpildi jeb uz izpildes panākšanu.

Ja prasītāju pārstāv advokāts, viņam, ja vien nav citas vienošanās, jāmaksā atlīdzība saskaņā ar advokāta tarifu likmi (informāciju par to var lejupielādēt angļu valodā no Čehijas Advokātu asociācijas tīmekļa vietnes: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2239>). Ja tas ir pamatoti, ņemot vērā prasītāja sociālo un finanšu stāvokli, un, ja lieta nav patvaļīga vai acīmredzami neveiksmīga tiesību piemērošana vai to ierobežošana, tiesa var iecelt pārstāvi bez maksas vai par samazinātu maksu, ja tas ir nepieciešams prasītāja interešu aizsardzībai; zināmos apstākļos par pārstāvi tiks iecelts advokāts.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Uzturlīdzekļus parasti izmaksā skaidrā naudā — regulāru ikmēneša maksājumu veidā, kas ir jāveic vienu mēnesi uz priekšu (ja vien tiesa nelemj citādi vai kreditors nevienojas citādi ar vecāku, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus), taču tos var piešķirt arī kādā citā veidā, piemēram, nodrošinot mājokli, maksājot natūrā u. c.

Uzturēšanas saistības pret bērnu paredz saistošus nosacījumus vecākam, kam ir jānodrošina uzturlīdzekļus, kā arī nosaka mantiskās attiecības un pamatotās bērna vajadzības, kuras galvenokārt ir atkarīgas no bērna vecuma un veselības stāvokļa. Piemērojot uzturēšanas saistības, ir jāņem vērā arī tas, kādā veidā bērns gatavojas savai turpmākajai karjerei, viņa ārpusskolas nodarbības, hobiji utt. Tomēr noteicošais princips ir tāds, ka bērna dzīves līmenim jābūt identiskam ar vecāku dzīves līmeni. Ja personas, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, finanšu stāvoklis to atļauj, par pamatotām bērnu vajadzībām var uzskatīt arī uzkrājumu veidošanu. Nosakot vecāku uzturēšanas saistību piemērošanas jomu, būtiska nozīme ir arī vecākam, kas rūpējas par bērnu, un tam, kādā mērā tiek nodrošināta aprūpe.

Uzturlīdzekļi starp laulātajiem tiek piešķirti tādā apmērā, kas nodrošina vienādu materiālo un kultūras līmeni, pamatojoties uz vīrieša un sievietes līdzvērtīgo statusu laulībā.

Uzturēšanas saistības starp šķirti laulātajiem tiek piemērotas tādā gadījumā, ja šķirtais laulātais nespēj sevi uzturēt un šī nespēja ir radusies laulībā vai saistībā ar laulību, kā arī, ja uzturlīdzekļus var likumīgi pieprasīt no bijušā laulātā, jo īpaši ņemot vērā šķirtā laulātā vecumu vai veselības stāvokli laulības šķiršanas brīdī vai pārtraucot šķirto laulāto kopīgā bērna aprūpi. Uzturlīdzekļus piešķir pieņemamā apmērā. Lemjot par apmēru, ņem vērā laulības ilgumu pirms tās šķiršanas, kā arī tiesību aktos paredzētās prasības.

Uzturlīdzekļus mātei grūtniecei piešķir, lai pienācīgā apmērā segtu ar grūtniecību un bērna dzimšanu saistītās izmaksas.

Tiesa noteiks uzturēšanas saistības reģistrētām partnerattiecībām, pamatojoties uz iesniegumu un ņemot vērā prasības attiecībā uz gādāšanu par kopīgu mājāsaimniecību. Uzturēšanas saistību apmērs ir noteikts tā, lai nodrošinātu, ka abu partneru materiālais un kultūras līmenis ir būtībā vienāds.

Uzturēšanas saistības viendzimuma partneru kopdzīves izbeigšanās gadījumā var piemērot, pamatojoties uz bijušā partnera iesniegumu, ja viņš(-a) nespēj sevi uzturēt. Viņš(-a) var prasīt no bijušā partnera nodrošināt atbilstošus uzturlīdzekļus, ņemot vērā viņa(-as) spējas, iespējas un piederošo īpašumu. Ja puses nepanāk vienošanos, tiesa var piemērot uzturēšanas saistības, pamatojoties uz prasību, ko iesniegusi viena no pusēm. Ja vienam no bijušajiem partneriem, kurš nav veicinājis partnerattiecību pilnīgu sabrukšanu, partnerattiecību pārtraukšanas rezultātā tiek nodarīts būtisks kaitējums, tiesa var piemērot uzturēšanas saistības bijušajam partnerim uz laiku līdz trīs gadiem, sākot no kopdzīves izbeigšanās, tādā pašā apmērā kā uzturēšanas saistības, kas būtu piemērojamas gadījumā, ja kopdzīve nebūtu izbeigusies.

Čehijas tiesību aktos uzturlīdzekļi netiek konkretizēti, izmantojot tabulas, procentuālās attiecības utt., un tie neparedz minimālo vai maksimālo uzturlīdzekļu apmēru. Pieņemot nolēmumu, tiesa ņems vērā katras konkrētās lietas unikalitāti, piemēram, vairāku uzturēšanas saistību iespējamību, palielinātas izmaksas bērnam ar invaliditāti u. c. Tieslietu ministrija piedāvā tikai sarakstu ar ieteicamajiem apmēriem: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6223&d=315516>.

Tiesas nolēmumi par uzturēšanas saistībām tiek pieņemti, ņemot vērā situācijas izmaiņas. Tādēļ tos var grozīt, ja būtiski mainās kreditora vai tās puses situācija, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus izmaksā regulāri kārtējo ikmēneša maksājumu veidā, kas vienmēr jāveic vienu mēnesi uz priekšu, ja vien tiesa nav lēmusi citādi vai persona, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, nevienojas ar kreditoru citādi. Īpašos izņēmuma gadījumos (piem., ja vecāks, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, gūst tikai sezonālus ieņēmumus, nodarbojas ar ļoti riskantu uzņēmējdarbību u. c.) tiesa var izdot rīkojumu par naudas summas (noguldījuma) atlikšanu turpmāko uzturlīdzekļu segšanai. Tiesa tad veiks turpmākus pasākumus, lai nodrošinātu, ka bērna vajadzībām no šīs summas tiek veikti atsevišķi maksājumi, kas ir līdzvērtīgi ikmēneša uzturlīdzekļu maksājumiem. Uzturlīdzekļi jāizmaksā vai nu kreditoram, vai personai, kuras aizgādībā ir kreditors.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Saskaņā ar Čehijas tiesību aktiem iesniegumu var iesniegt kompetentajā tiesā tiesībaizsardzības nolūkā vai arī var iesniegt priekšlikumu tiesu izpildītājam par izpildes procesa īstenošanu. Kopumā tiesībaizsardzības vai izpildes process (tostarp informācija par detaļām, kas jānorāda iesniegumā) ir izklāstīts informatīvajā dokumentā ar nosaukumu "Tiesas nolēmumu izpildes procedūras". Konkrēta sīkāka informācija par uzturlīdzekļu piedziņu ir izklāstīta dokumenta turpinājumā.

Tiesībaizsardzība

Nepilngadīga bērna vispārējā tiesa (attiecībā uz nepilngadīga bērna vispārējās tiesas definīciju skatīt atbildi uz 5. jautājumu) ir kompetenta regulēt un izpildīt lēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu par labu nepilngadīgam bērnam. Tās puses vispārējā tiesa, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus (attiecībā uz tās puses vispārējās tiesas definīciju, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, skatīt atbildi uz 5. jautājumu) kompetencē ir lemt par citiem uzturēšanas saistību veidiem, tostarp par uzturlīdzekļiem par labu pilngadīgiem bērniem.

Lietās, kad, pamatojoties uz puses iesniegumu, tiek piedzīti uzturlīdzekļi nepilngadīga bērna labā, tiesa sniegs palīdzību, nosakot tās personas dzīvesvietu, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus. Tiesa var arī sniegt papildu palīdzību kreditoram pirms rīkojuma par nolēmuma izpildi, piemēram, lūdzot personai, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, sniegt informāciju par to, vai tā saņem algu vai regulārus ienākumus un kas tos izmaksā, vai kurā bankā vai maksājumu iestādē ir personas konti, kā arī norādīt šo kontu numurus, vai pieprasot, lai persona, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, deklarē savus aktīvus. Turklāt tiesa var sniegt palīdzību tādu uzturēšanas saistību veidu gadījumā, kas nav uzturlīdzekļi nepilngadīgam bērnam.

Izpildes procedūras

Prasību par izpildes procedūru sākšanu var iesniegt jebkurai Čehijas tiesu izpildītājam. Tiesu izpildītāju saraksts ir pieejams Čehijas Tiesu izpildītāju palātas tīmekļa vietnē: <http://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>. Piedzenot uzturlīdzekļus par labu nepilngadīgam bērnam, tiesu izpildītājam nav tiesību prasīt no kreditora pietiekamu avansa maksājumu izpildes izmaksu segšanai. Viens no iespējamiem izpildes veidiem lietās, kas attiecas uz uzturlīdzekļu piedziņu nepilngadīga bērna labā, ir personas, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, autovadītāja apliecības darbības apturēšana.

Ja uzturēšanas saistības nav izpildītas, papildus iepriekš minētajām uzturlīdzekļu piedziņas metodēm var iesniegt arī kriminālapsūdzību, pamatojoties uz aizdomām par kriminālsodāmu darbību saistībā ar izvairīšanos veikt obligātos uzturlīdzekļu maksājumus. Attiecībā uz noziegumu, kas saistīts ar izvairīšanos veikt obligātos uzturlīdzekļu maksājumus, Kriminālkodeksā noteikts, ka kriminālsodāmu darbību veic persona, kas vai nu tišām, vai nolaidības pēc vairāk nekā četrus mēnešus nav izpildījusi savas saistības uzturēt vai aprūpēt citu personu. Šādā gadījumā var ierosināt krimināllietu jebkurā policijas iecirknī.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Vispārīgu informāciju par tiesībaizsardzības vai izpildes procesu (tostarp informāciju par to, kādam īpašumam var piemērot tiesībaizsardzības vai izpildes procesu, un par pieejamajiem koriģējošajiem pasākumiem) var sameklēt informatīvajā dokumentā ar nosaukumu "Tiesas nolēmumu izpildes procedūras".

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksu, ja vien tiesības netiek īstenotas noilguma termiņa laikā, tām iestājas noilgums un parādniekam nav saistību veikt maksājumus. Taču, ja parādnieks ir veicis maksājumus pēc noilguma termiņa beigām, viņš nevar pieprasīt kompensāciju par samaksātajām summām.

Tiesības uz uzturlīdzekļiem nav ierobežotas, taču tiesībām uz atkārtotu izpildi var piemērot noilgumu. Noilguma termiņa ilgums parasti ir trīs gadi. Taču, ja tiesības ir tikušas atzītas ar valsts iestādes (piemēram, tiesas) lēmumu, noilgums iestāties desmit gadus pēc datuma, kad lēmumā tika pieprasīta izpilde.

Tiesības uz uzturlīdzekļiem neizbeidzas pēc noteikta termiņa.

Uzturlīdzekļus var piešķirt tikai no datuma, kad sākas tiesvedība.

Taču bērna uzturlīdzekļus var piešķirt arī uz maksimāli trīs gadu periodu pirms šā datuma. Uzturlīdzekļus neprecētai mātei un ar grūtniecību un dzemdībām saistīto izmaksu kompensāciju arī var piešķirt ar atpakaļejošu spēku, taču ne vēlāk kā divus gadus pēc dzemdību datuma.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Pašvaldības iestāžu bērnu sociālās un juridiskās aizsardzības organizācijām, kas atrodas pašvaldībā ar paplašinātām pilnvarām, ir jāsniedz palīdzība personām, kas nepilngadīgu bērnu vārdā iesniedz prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu un piedziņu, tostarp palīdzība ar iesnieguma iesniegšanu.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Šāda iespēja tiesību aktos nav paredzēta.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Kreditors var iesniegt pieteikumu Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības birojam (<http://www.umpod.cz/>), kas atrodas Brno, lai saņemtu palīdzību uzturlīdzekļu maksājumu piedziņā.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Prasītājs var sazināties ar organizāciju, izmantojot turpmāk norādīto kontaktinformāciju:

Office for International Legal Protection of Children

Šilingrovo náměstí 3/4

602 00 Brno

Čehija

Tālr.: +420 542 215 522

Fakss: +420 542 212 836

E-pasts: podatelna@umpod.cz

Pirmo reizi sazinoties ar Biroju, pieteikuma iesniedzējam jānorāda pilns vārds, uzvārds un kontaktinformācija (tālrunis vai e-pasts), kā arī tā bērna vārds, uzvārds un dzimšanas datums, uz kuru attiecas jautājums vai prasība.

Ja prasītājs lūdz Birojam palīdzību uzturlīdzekļu piedziņā no ārvalstīm, viņam vispirms ir jāiesniedz Birojam neoficiāls rakstveida lūgums pēc palīdzības, kā arī aizpildīta anketa, ko var lejupielādēt čehu valodā no Biroja tīmekļa vietnes: <http://www.umpod.cz/vyzivne/postup-pri-vymahani-vyzivneho/>. Lūgumā jānorāda pamatinformācija par bērnu un personu, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, kā arī galvenie fakti, lai paskaidrotu, kāpēc pieteikuma iesniedzējs lūdz uzturlīdzekļu piedziņu. Lūgumam jāpievieno attiecīgo dokumentu kopijas, jo īpaši tiesas lēmumi, kas nosaka uzturēšanas saistības. Birojs tad izvērtēs, vai konkrētajā gadījumā ir iespējams piedzīt uzturlīdzekļus, un vajadzības gadījumā nosūtīs detalizētas norādes par turpmāko rīcību šajā lietā.

Pēc Biroja pieprasījuma jāiesniedz papildu dokumenti. Parasti spriedums, kas nosaka uzturēšanas saistības, ir jāiesniedz kopā ar notariāli apstiprinātu tulkojumu tās valsts valodā, no kuras ir jāpiedzen uzturlīdzekļi, tostarp jāiesniedz rīkojumi par sprieduma galīgo stāšanos spēkā un izpildi. Gadījumos, kad uzturlīdzekļi ir jāpiedzen no Eiropas Savienības dalībvalsts, tiesa sagatavos nolēmuma izrakstu saskaņā ar 56. pantu Regulā par uzturēšanas saistībām. Parasti ir jāiesniedz arī ārvalstīs esošās valsts iestādes pilnvara, kreditora izglītību apliecinošs dokuments, ja viņš(-a) ir vecāks(-a) par 15 gadiem, vai izziņa par dzīvesvietu. Prasītāja dzīvesvietas vietējai tiesai jāpalīdz viņam(-ai) saņemt dokumentu tulkojumus (parasti tā ir tiesa, kas ir pieņēmusi pirmās instances lēmumu attiecīgajā jautājumā). Tiesa vai nu izsniegs aizpildītos dokumentus prasītājam, vai arī nosūtīs tos tieši Birojam. Birojs pārbaudīs saņemtos dokumentus un, ja visas prasības būs ievērotas, iesniegs priekšlikumu ārvalstu tiesai vai nosūtīs lietu kompetentajai ārvalstu iestādei vai organizācijai tiesvedības turpināšanai. Birojs regulāri informēs prasītāju par savām darbībām, kā arī par tiesvedības progresu vai iznākumu.

Ja uzturlīdzekļi tiek piedzīti vai nu juridiskā ceļā, vai ar personas, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, labprātīgām iemaksām ārvalstu partnera kontā, šos maksājumus parasti nosūta uz Biroja kontu reizi mēnesī (administratīvu, grāmatvedības un kvantitatīvu iemeslu dēļ) kopēja pārskaitījuma veidā. Biroja ekonomikas departaments pārsūta maksājumus kreditoram viena mēneša laikā pēc kreditora pieprasījuma.

Ja kreditors saņem tiešos maksājumus no personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus un kas atrodas ārvalstīs, viņam(-ai) nekavējoties jāinformē Birojs par šādiem maksājumiem. Viņam(-ai) arī jāinformē Birojs par jebkādam izmaiņām, kas varētu skart tiesvedību (adreses maiņa, izmaiņas bērna aprūpē, bērns ir ieguvis izglītību utt.).

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Uzturlīdzekļu prasītājam, kas dzīvo ārvalstīs, būtu jāsaazinās ar attiecīgās valsts kompetento iestādi, kas sazināsies ar Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības biroju (skatīt iepriekš Biroja kontaktinformāciju).

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Saņemot iesniegumu no citas valsts, Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības birojs veic turpmāk minētās darbības.

Izkata, vai pieteikums atbilst visām ES regulu un starptautisko nolīgumu prasībām, vai lūdz iesniegt papildu dokumentus.

Nosūta rakstveida apelāciju personai, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus Čehijā, un lūdz tai labprātīgi samaksāt uzturlīdzekļu parādu un veikt regulārus uzturlīdzekļu maksājumus.

Ja persona, kam ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, neatbild, Birojs noskaidro viņa(-as) finanšu stāvokli un iesniedz priekšlikumu Čehijas kompetentajai tiesai par rīkojuma atzīšanu un izpildi. Birojs pārstāv prasītāju (ārvalstīs dzīvojošu kreditoru) tiesvedībā un veic visas nepieciešamās darbības, lai saņemtu uzturlīdzekļu maksājumus un nodrošinātu piedzīto summu pārskaitījumu uz ārvalstīm. Birojs un ārvalstu iestāde, kas veic pārskaitījumu, informē viens otru par veiktajiem pasākumiem, kā arī par uzturēšanas nolēmuma izpildes progresu un iznākumu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Tiesvedība vecāku un bērnu savstarpējo uzturēšanas saistību lietās ir pilnībā atbrīvota no tiesas nodevām. Citās tiesvedībās par uzturēšanas saistību noteikšanu, tostarp par uzturēšanas palielināšanu, prasītājs ir atbrīvots no tiesas nodevām. Atbrīvojums attiecas arī uz tiesībsargsardzības vai izpildes procedūram. Advokāta pārstāvība tiesvedībā, kas attiecas uz uzturēšanas saistībām, nav obligāta. Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības biroja pakalpojumi tiek sniegti bez maksas. Birojs pārstāvēs prasītāju (ārvalstīs dzīvojošu kreditoru) tiesvedībā, veiks visas nepieciešamās darbības, lai prasītāja vārdā nodrošinātu uzturēšanas maksājumus, kā arī nodrošinās piedzīto summu pārskaitījumu uz ārvalstīm.

Ja tas ir pamatoti, ņemot vērā prasītāja sociālo un finanšu stāvokli, un, ja lieta nav patvaļīga vai acīmredzami neveiksmīga tiesību piemērošana vai to ierobežošana, tiesa var daļēji vai pilnībā piemērot atbrīvojumu no tiesas nodevām. Ja pusei, kas tika atbrīvota no tiesas nodevu maksāšanas, tika iecelts pārstāvis, šis atbrīvojums noteiktajā apmērā turklāt attiecas uz pārstāvja skaidras naudas izdevumiem un pārstāvības izmaksām.

No tiesas nodevām atbrīvotajai pusei nevar likt samaksāt depozītu par pierādījumu izdevumiem vai kompensēt valstij radušos izdevumus (proti, par lieciniekiem, ekspertiem lieciniekiem, par mutvārdu tulkošanas pakalpojumiem utt.).

Izmaksas, kas radušās tāpēc, ka puse, kas stājas tiesas priekšā, runā savā dzimtajā valodā vai sazinās, izmantojot nedzirdīgiem vai nedzirdīgiem un neredzīgiem cilvēkiem paredzētas saziņas sistēmas, sedz valsts, un par šādām izmaksām nevar prasīt kompensāciju.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Saskaņā ar grozīto Likumu Nr. 359/1999 Sb. par bērnu sociālo un juridisko aizsardzību, nodrošinot sociālo un juridisko aizsardzību ārvalstīm, Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības birojs, kas ir Čehijas centrālā iestāde, veiks šādus uzdevumus:

veiks centrālās valsts iestādes uzdevumus saskaņā ar Regulu par uzturēšanas saistībām;

veiks bērna aizbildniecības pienākumus;

pieprasīs pārskatus par to bērnu stāvokli, kas ir Čehijas pilsoņi, taču nedzīvo pastāvīgi tās teritorijā, no attiecīgajām iestādēm un citām juridiskām iestādēm un personām pēc Čehijā dzīvojošu vecāku vai sociālās un juridiskās aizsardzības iestāžu pieprasījuma;

darbosies kā starpnieks personas dokumentu un citu aktu nogādāšanā uz ārvalstīm un no ārvalstīm saņemto dokumentu un citu aktu izsniegšanā;

sadarbosies ar ārvalstu valdības iestādēm vai citām Birojam līdzīgām organizācijām, ja tās ir pienācīgi pilnvarotas veikt sociālās un juridiskās aizsardzības darbības savā valstī, kā arī vajadzības gadījumā ar citām iestādēm, struktūrām un juridiskām iestādēm;

palīdzēs meklēt bērna vecākus, ja vecāks(-i) dzīvo ārvalstīs, ģimenes locekļus un personas, kam ir jāpilda uzturēšanas saistības, palīdzēs noskaidrot materiālo un finanšu stāvokli, lai noteiktu uzturēšanas saistības; darbosies kā starpnieks priekšlikumu iesniegšanā, kas paredzēti uzturēšanas saistību izpildei, proti, iesniegs priekšlikumus par uzturēšanas saistību noregulēšanu un audzināšanu, kā arī par paternitātes noteikšanu;

nodrošinās aktu tulkojumus, kas nepieciešami kompetences īstenošanai sociālās un juridiskās aizsardzības jomā atbilstīgi starptautiskajiem nolīgumiem un tieši piemērojamajām Eiropas Savienības regulām.

Lai īstenotu Biroja kompetenci, attiecīgajām iestādēm un citiem indivīdiem un juridiskajām iestādēm ir jāsniedz Birojam jebkāds atbalsts nepieciešamajā apmērā; attiecīgi tiks piemēroti īstenošanas regulu noteikumi par obligāto palīdzību no trešām valstīm. Obligāto palīdzību prasītājā apjomā sniegs arī, piemēram, tiesas, Čehijas policija, bankas, sociālā nodrošinājuma iestādes, nodarbinātības dienesti, pasta pakalpojumu sniedzēji, elektronisko pakalpojumu sniedzēji, apdrošināšanas sabiedrības, Iekšlietu ministrija attiecībā uz informācijas sniegšanu no iedzīvotāju un ārvalstnieku reģistra utt.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.

Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 17/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēšanas saistību ģimenes locekļiem - Vācija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas saistības" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas saistības citai personai?

Personas, kurām ir pienākums veikt uzturēšanas saistības maksājumus:

bērniem var būt pienākums maksāt uzturēšanas saistības saviem vecākiem;

vecākiem var būt pienākums maksāt uzturēšanas saistības saviem bērniem;

laulātajam var būt pienākums maksāt uzturēšanas saistības otram laulātajam;

mazbērniem vai mazmazbērniem var būt pienākums maksāt uzturēšanas saistības saviem vecvecākiem vai vecvecvecākiem;

vecvecākiem vai vecvecvecākiem var būt pienākums maksāt uzturēšanas saistības saviem mazbērniem vai mazmazbērniem;

neprecētam vecākam var būt pienākums maksāt uzturēšanas saistības otram vecākam, ja tā aprūpē ir bērns;

reģistrētam partnerim var būt pienākums maksāt uzturēšanas saistības otram reģistrētajam partnerim.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas saistības? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Attiecībā uz bērna uzturēšanu vecuma ierobežojums nepastāv, proti, uzturēšanas saistības jāmaksā tik ilgi, kamēr vien bērns no tiem ir atkarīgs, ja vien nav vainojams pats bērns. Tomēr parasti tiek gaidīts, ka bērni apgādā paši sevi, tiklīdz viņi ir ieguvuši izglītību un pabeiguši apmācības. Vācijas tiesību aktos uzturēšanas

saistību jomā nepilngadīgiem bērniem parasti noteikta prioritāte pār pieaugušiem bērniem, kas ir ieguvuši vispārējo izglītību. Attiecībā uz personām, kurām ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, ir noteiktas stingrākas prasības, un nepilngadīgajiem ir noteikta prioritāte pār pilngadību sasniegušajiem bērniem.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Lai uzturēšanas saistības tiktu atzītas, pusei, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, parasti ir jāvērsas tiesā, Nepilngadīgo labklājības iestādē (*Jugendamt*) vai pie notāra, kur jāsaņem izpildu dokuments (*vollstreckungsfähiger Titel*), pamatojoties uz kuru var piedzīt naudas summu.

Iebildumu iesniegšana notiek tiesas ceļā. Taču pienākumu apmierināt prasību var apstiprināt pie notāra vai Nepilngadīgo labklājības iestādē. Nepilngadīgo labklājības iestādes kompetences joma salīdzinājumā ar notāra kompetences jomu ir šaurāka, proti, Nepilngadīgo labklājības iestāde var noteikt pienākumu uzturēt bērnu līdz 21 gada vecumam vai apmierināt mātes vai tēva prasību, kas izriet no bērna piedzimšanas.

Strīdi par uzturēšanas prasībām ir ģimenes tiesību lietas — tos izskata Ģimenes lietu tiesa (*Familiengericht*). Tiesvedību regulē Likums par procedūru ģimenes lietās un bezstrīdus lietās (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit — FamFG*) un Civilprocesa kodekss (*Zivilprozessordnung — ZPO*).

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Saskaņā ar Civilkodeksa (*Bürgerliches Gesetzbuch — BGB*) 1629. panta 1. punktu vecāki pārstāv bērnu kopīgi; vecāks var pārstāvēt bērnu viens pats, ja viņam(-ai) vienam(-ai) pašam(-ai) ir vecāka aizgādības tiesības vai viņš(-a) ir pilnvarots(-a) pieņemt lēmumu pats(-i) saskaņā ar Civilkodeksa 1628. pantu. Tādēļ principā vecāki var iesniegt prasību bērna vārdā kā bērna likumīgie pārstāvji. Taču saskaņā ar Civilkodeksa 1629. panta 2. punkta pirmo teikumu tēvs un māte nevar pārstāvēt bērnu, ja tādējādi tiek izslēgta bērna pārstāvēšana ar aizbildņa starpniecību atbilstīgi Civilkodeksa 1795. pantam, izraisot interešu konfliktu. Cita starpā tas attiecas uz tiesisku strīdu starp bērnu un vecāka laulāto. Šādā gadījumā ir jāieceļ “papildu aizbildnis” (*Ergänzungspfleger*) kā bērna pārstāvis, kas ceļ prasību bērna vārdā. Uzturēšanas prasību gadījumā piemēro izņēmumu no vispārējā principa. Saskaņā ar Civilkodeksa 1629. panta 2. punkta otro teikumu, ja vecākiem ir kopīga atbildība par bērnu, tas vecāks, kura aizgādībā bērns atrodas, var celt bērna uzturēšanas prasību pret otru vecāku. Civilkodeksa 1629. panta 3. punkts paredz izņēmumu no šā noteikuma gadījumos, kad bērna vecāki joprojām ir precējušies vai ir reģistrēti partneri, taču dzīvo atsevišķi vai ir uzsākta tiesvedība vecāku laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas lietā. Šādā gadījumā vecāks drīkst celt bērna uzturēšanas prasību pret otru vecāku tikai pats savā vārdā. Šādi noteikts, lai nepieļautu, ka bērns tiek iesaistīts kā puse vecāku laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas lietā.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Uzturēšanas prasību lietās jurisdikcija ir ģimenes lietu tiesām (*Familiengerichte*) kā rajonu tiesu (*Amtsgerichte*) departamentiem. To, kurai tiesai ir jurisdikcija konkrētā vietā, nosaka Likuma par procedūru ģimenes lietās un bezstrīdus lietās 232. pants.

Attiecībā uz noteikto tiesvedību laulību lietā ģeogrāfiskā jurisdikcija parasti ir tai tiesai, kas ir vai bija pirmās instances tiesa laulības šķiršanas tiesvedībā. Citos gadījumos ģeogrāfisko jurisdikciju bieži nosaka pēc atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas. Atšķirīga situācija ir tiesvedībās, kas attiecas uz uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgajiem vai pret bērniem, kas pielīdzināmi nepilngadīgajiem. Tad jurisdikcija ir tai tiesai, kuras teritorijā atrodas bērna pastāvīgā dzīvesvieta vai tā vecāka pastāvīgā dzīvesvieta, kas ir pilnvarots rīkoties bērna vārdā. Tas gan neattiecas uz gadījumiem, kad bērna vai vecāka pastāvīgā dzīvesvieta ir ārpus Vācijas.

Bērns var iesniegt uzturīdzekļu piedziņas prasību pret abiem vecākiem tajā tiesā, kura būtu kompetenta izskatīt prasību tikai pret vienu no vecākiem.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Būtībā pusēm uzturēšanas saistību lietās tiesā nepieciešama advokāta pārstāvība. Tomēr pagaidu noregulējuma (*einstweilige Anordnung*) procesā advokāta pārstāvība nav nepieciešama. Tāpat bērnam nav nepieciešams advokāts, ja uzturēšanas prasības lietā viņam palīdz un viņu pārstāv Nepilngadīgo labklājības iestāde.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Tiesas izdevumi uzturēšanas saistību tiesvedībā ir nodevu un izmaksu veidā. Šo izmaksu summu nosaka prasības vērtība, tiesvedības gaita un lietas konkrētie apstākļi.

Izdevumus parasti maksā puse, kurai tiesa savā spriedumā ir uzdevusi to darīt. Principā izdevumus sedz zaudētāja puse.

Prasības iesniedzēji, kuri personīgu un finansiālu apstākļu dēļ nevar pilnībā segt tiesas izdevumus vai kuri var segt tos tikai daļēji, var lūgt juridisko palīdzību (*Verfahrenskostenhilfe*) tiesas izdevumu segšanai uzturēšanas saistību lietā. Tomēr paredzētajai prasībai vai aizstāvībai ir jābūt ar pietiekamām izredzēm gūt panākumus un tā nedrīkst būt acīmredzami nenozīmīga. Atkarībā no prasības iesniedzēja ienākumiem un aktīviem juridiskā palīdzība pilnībā vai daļēji ietver tiesas izdevumus un puses nolīgta advokāta izmaksas, taču neietver pretējās puses advokāta izmaksas nesekmīga rezultāta gadījumā.

8 Kāda veida uzturīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Uzturīdzekļi jāmaksā regulāri. Maksājuma apmēru nosaka saskaņā ar tās puses prasībām un vajadzībām, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, un puses, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, maksāšanas iespējām. Augstākās apgabaltiesas (*Oberlandesgerichte*) šajā saistībā ir sagatavojušas tabulas un vadlīnijas, kas palīdz noteikt vienotu likmi attiecīgajām uzturīdzekļu summām. Diseldorfas tabulu plaši izmanto kā pamatu, lai aprēķinātu uzturīdzekļu apmēru bērniem.

Mainoties tiesas rīkojumu pamatā esošajiem faktiskajiem apstākļiem, šos rīkojumus var grozīt, saņemot pieprasījumu no puses, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, vai no puses, kam ir pienākums maksāt uzturīdzekļus. Uzturīdzekļus nepilngadīgam bērnam saskaņā ar Civilkodeksa 1612.a panta 1. punkta pirmo teikumu var arī indeksēt kā procentu likmi no tobrīd spēkā esošā uzturīdzekļu minimālā apmēra. Uzturīdzekļu minimālo apmēru reglamentē Civilkodeksa 1612.a panta 1. punkta otrais un trešais teikums, un to pakāpeniski palielina trīs posmos, palielinoties bērna vecumam. Ja tiesas rīkojumā norādīta uzturīdzekļu summa ir indeksēta, bērnam sasniedzot nākamo vecumposmu, rīkojums nav jāgroza.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Uzturīdzekļus parasti maksā katru mēnesi avansā, izdarot naudas iemaksu, kuru samaksā pusei, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, vai — nepilngadīga bērna gadījumā — tam vecākam, kas aprūpē šo bērnu, vai pusei, kam kā citādi ir tiesības saņemt maksājumu.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Atzītas uzturēšanas prasības var piemērot ar piespiedu izpildi (*Zwangsvollstreckung*). Piespiedu izpildi veic saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem.

Saistības, kas uzliktas pusei, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, tomēr vēl jo vairāk pastiprina fakts, ka par šo saistību nepildīšanu draud kriminālsods. Personai, kas nepilda uzturēšanas saistības, var piemērot ieslodzījumu uz laiku līdz trim gadiem vai uzlikt naudas sodu. Ja personai ir jāpiemēro brīvības atņemšana, tiesa var atlikt spriedumu un uzdot par vainīgu atzītajai pusei izpildīt savas uzturēšanas saistības. Tiesa atceļ sprieduma atlikšanu, ja par vainīgu

atzītā puse rupji vai pastāvīgi pārkāpj šo rīkojumu un tādējādi ir pamats uzskatīt, ka tā izdarīs turpmākus kriminālnozieģumus, jo īpaši izvairīsies no uzturlīdzekļu maksāšanas. Taču, ja likumpārkāpēji nav iepriekš sodīti, prokuratūra var sākotnēji atturēties no lietas ierosināšanas un tiesa var sākotnēji apstādināt krimināllietas izskatīšanu, ja vainīgajai pusei tai pašā laikā ir uzdots izpildīt savas uzturēšanas saistības noteiktā apmērā.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Tiesas izpildītājs (*Gerichtsvollzieher*) var apķīlāt (*Pfändung*) kustamo īpašumu (Civilprocesa kodeksa 808. panta 1. punkts). Šajā saistībā ir jāņem vērā Civilprocesa kodeksa 811.–812. pants, kas paredz mantas apķīlāšanas ierobežojumus. Kodeksa 811. pantā minētajiem priekšmetiem apķīlāšanu nepiemēro. Tas neattiecas uz iegādātajām precēm ar īpašumtiesību priekštiesību (*Eigentumsvorbehalt*), kā to paredz kodeksa 811. panta 2. punkts. Kodeksa 811.a un 811.b pants paredz iespēju aizstāt priekšmetus, kuri saskaņā ar 811. pantu ir atbrīvoti no apķīlāšanas, ar līdzvērtīgas funkcionalitātes, taču mazāk vērtīgiem priekšmetiem.

Kratīšanu parādnieka dzīvesvietā var veikt bez viņa piekrišanas, tikai pamatojoties uz tiesneša izsniegtu kratīšanas orderi (Civilprocesa kodeksa 758.

a pants). Prasību apķīlāšanu veic izpildes tiesa.

Civilprocesa kodeksa 850. pantā un turpmākajos pantos ir noteikti izņēmuma gadījumi, kad apķīlāšanu nevērš pret algota darba ienākumiem. Tas, cik lielā mērā parādnieka algota darba ienākumi ir atbrīvoti no parāda piedziņas, ir atkarīgs ne tikai no parādnieka ienākumu līmeņa, bet arī no to personu skaita, kurām ir likumīgas tiesības saņemt uzturlīdzekļus no parādnieka. Aprēķinu veikšanā palīdz kodeksa 850.c panta pielikumā sniegtā atbrīvojumu limitu tabula, ko izmanto, lai noteiktu atbrīvojumu limitus. Šī tabula tiek regulāri pārskatīta, un vajadzības gadījumā līmenis tiek pielāgots.

Ja izpildi veic, pamatojoties uz uzturēšanas prasību vai uz prasību saistībā ar tīšu neatļautu darbību (*unerlaubte Handlung*), atbilstīgi Civilprocesa kodeksa 850.d un 850.f pantam par izpildes procesu atbildīgā tiesa pēc kreditora pieteikuma var noteikt atšķirīgu summu, pret kuru nevar vērst apķīlāšanu. Arī parādnieks iesniegumā var lūgt noteikt atšķirīgu summu, ja viņam ir īpašas personīgas vajadzības, kā noteikts Civilprocesa kodeksa 850.f panta 1. punktā. Atbrīvojumu no apķīlāšanas var piemērot parādnieka kontam, kā noteikts Civilprocesa likuma 850.k pantā. Šādu kontu dēvē par no apķīlāšanas atbrīvotu kontu jeb “P kontu” (*Pfändungsschutzkonto* jeb *P-Konto*). Tas ir paredzēts, lai nodrošinātu pienācīgu dzīves līmeni parādniekam un parādnieka apgādājamajiem. P kontā automātiski tiek aizsargāts atlikums līdz noteiktai pamatatbrīvojuma summai, kas pašlaik ir 1178,95 EUR kalendārā mēnesī.

Pamatatbrīvojumu var palielināt zināmos apstākļos, piemēram, ja parādniekam ir papildu uzturēšanas saistības. Informācija par summām, kas ir atbrīvotas no apķīlāšanas, pieejama šeit: <http://www.bmjv.de/DE/Themen/FinanzenUndAnlegerschutz/ZwangsvollstreckungPfaendungsschutz/Pfaendungsschutzkonto.html>.

Papildu aizsardzību piemēro bērnu pabalstam un dažiem sociālā nodrošinājuma maksājumiem. Lai saņemtu šāda veida aizsardzību, parasti pietiek, ka parādnieks iesniedz bankai pierādījumus. Īpašos gadījumos, kad parādniekam ir īpašas vajadzības slimības dēļ, izpildes tiesa var atsevišķi pielāgot no apķīlāšanas atbrīvojamo konta atlikuma summu.

Uz uzturēšanas prasībām attiecas parastais trīs gadu noilguma termiņš (Civilkodeksa 195. pants), kas sākas tā gada beigās, kurā radās prasība un kurā par to tika informēta uzturlīdzekļu saņemtiesīgā puse (Civilkodeksa 199. panta 1. punkts). Atsevišķs 30 gadu noilguma termiņš attiecas tikai uz atzītu uzturlīdzekļu nokavētiem maksājumiem (Civilkodeksa 197. panta 1. punkta 3. apakšpunkts). Šis periods sākas datumā, kad tiesa pieņem saistošu nolēmumu vai kad tiek izdots izpildu dokuments, vai kā norādīts ierakstos (Civilkodeksa 201. panta 1. punkts).

Uzturēšanas prasību noilgumu var apturēt. Apturēšana nozīmē, ka periods, kad noilgums ir apturēts, netiek ieskaitīts noilguma periodā (Civilkodeksa 209. pants). Tā tas ir bērna uzturlīdzekļu gadījumā, līdz bērns sasniedz 21 gada vecumu (Civilkodeksa 207. panta 1. punkta otrā teikuma 2. apakšpunkta a) punkts).

Ja tiek saņemts vai pieprasīts tiesas izpildu akts, parastais trīs gadu noilguma termiņš atsākas (Civilkodeksa 212. panta 1. punkta 2. apakšpunkts). Tas neļauj piemērot noilgumu atzītām turpmākām uzturēšanas prasībām.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Rikojums par uzturlīdzekļu piešķiršanu ir parasts izpildu dokuments (*Vollstreckungstitel*) par naudas prasījumu; tas nozīmē, ka būtībā uzturlīdzekļus saņemtiesīgajai pusei ir jāievēro parastie izpildes noteikumi un pašai jāatgūst savs prasījums.

Taču Nepilngadīgo labklājības iestāde palīdz iekasēt uzturlīdzekļus, ja tiek sniegts atbalsts bērnam saskaņā ar Civilkodeksa 1712. pantu. Tā var palīdzēt bērnam, ja tikai vecākam, kas iesniedzis pieteikumu, vienīgajam ir bērna aprūpes tiesības vai ja abiem vecākiem ir bērna aprūpes tiesības, bet bērns ir pieteikumu iesniegušā vecāka aizbildnībā.

Jāsaprot, ka tas atšķiras no gadījuma, kad pusei, kas ir tiesīga saņemt uzturlīdzekļus, tiek izmaksāti noteikti sociālā nodrošinājuma maksājumi, kas nosedz vajadzības, kuras citādi tiktu segtas no uzturlīdzekļu maksājuma. Ja šo sociālā nodrošinājuma maksājumu saņēmējs ir iesniedzis uzturēšanas prasību pret pusi, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus un kura vēl to nav izdarījusi, šo uzturēšanas prasību parasti nodod kompetentajām valsts iestādēm, kas var pēc tam iesniegt uzturēšanas prasību savā vārdā.

Īpašos gadījumos, ja bērnu audzina viens vecāks un otrs vecāks nemaksā nekādu uzturādu, tiesības uz maksājumiem rodas saskaņā ar Likumu par uzturlīdzekļu apmaksu avansā (*Unterhaltsvorschussgesetz — UVG*). Šādos gadījumos Uzturlīdzekļu avansa birojs (*Unterhaltsvorschusskasse*) iekasē tam nodotajā uzturēšanas prasībā pieprasīto summu.

Turklāt, ja puse, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, nav to darījusi un ir jāmaksā sociālās palīdzības (*Sozialhilfe*) maksājumi (ar noteikumu, ka ir izpildīti citi ar sociālo palīdzību saistītie nosacījumi), uzturēšanas prasību nodod sociālās palīdzības sniedzējam (tāpat kā iepriekš minēto uzturlīdzekļu avansa maksājumu gadījumā), kurš pēc tam var pieprasīt tās izpildi. Darba meklētāju pamatnodrošinājuma pabalsta (*Grundsicherung für Arbeitssuchende*) gadījumā uzturēšanas saistības tiek nodotas tikai pēc tam, kad pabalsta maksātāja iestāde ir nosūtījusi rakstveida paziņojumu pusei, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Maksājumi saskaņā ar Likumu par uzturlīdzekļu apmaksu avansā un sociālās palīdzības maksājumi, kā arī darba meklētāju pamatnodrošinājuma pabalsts, kas minēts atbildē uz 12. jautājumu, ir neatkarīgi sociālā nodrošinājuma maksājumi noteiktā apjomā, un tie nav uzturlīdzekļu maksājumi parastajā izpratnē. Tos prasītājam maksā tieši kompetentās valsts iestādes. Tie nav atkarīgi no tā, vai uzturēšanas prasībā minēto summu ir iespējams piedzīt. Valsts iestādes, kurām uzturēšanas prasība ir nodota, var celt šo prasību savā vārdā.

Atšķirībā no maksājumiem, kas noteikti Likumā par uzturlīdzekļu apmaksu avansā, un sociālās palīdzības maksājumiem, kā arī darba meklētāju pamatnodrošinājuma pabalsta, pilngadīgo labklājības iestādes sniegtā palīdzība saistībā ar prasībām neveido atsevišķas tiesības uz maksājumiem no atbildīgās valsts iestādes. Valsts iestādes darbība šajā gadījumā aprobežojas ar atbalsta sniegšanu pusei, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, attiecībā uz uzturlīdzekļu prasības celšanu un izpildes piespiedu nodrošināšanu.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Ja puse, kam pienākas uzturlīdzekļi, vēlas piedzīt uzturlīdzekļus no parādnieka, kas dzīvo ārvalstīs, viņš(-a) var vērsties pēc palīdzības Federālajā tieslietu birojā (*Bundesamt für Justiz*) Bonnā. Vācijas Federatīvā Republika ir iecēlusi Federālo tieslietu biroju par centrālo iestādi pārrobežu uzturlīdzekļu lietās.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Pieteikumi, ko atbilstīgi ES Uzturēšanas saistību regulas 55. pantam, 2007. gada Hāgas konvencijas par uzturlīdzekļiem 9. pantam vai ANO 1956. gada konvencijas 2. panta 1. un 2. punktam iesniedz Vācijā dzīvojoša uzturlīdzekļus saņemtiesīgā puse, ir jāiesniedz saņēmējai centrālajai iestādei, nosūtot tos Federālajam tieslietu birojam Bonnā. Plašāku informāciju skatīt vietnē https://www.bundesjustizamt.de/DE/Themen/Buergerdienste/AU/AU_node.html

Centrālās iestādes kontaktinformācija:

Bundesamt für Justiz

Referat II 4

53094 Bonn

Vācija

E-pasts: auslandsunterhalt@bfj.bund.de

Tālr.: +49(0)228 99410 6434

Fakss: +49(0)228 99410 5202

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Uzturlīdzekļus saņemtiesīgās puses, kas dzīvo ārvalstīs, var iesniegt pieteikumu savas dzīvesvietas valsts centrālajai iestādei saskaņā ar ES Uzturēšanas saistību regulas 55. pantu, 2007. gada Hāgas konvencijas par uzturlīdzekļiem 9. pantu vai ANO 1956. gada konvencijas 2. panta 1. un 2. punktu.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Pieteikumi jāiesniedz centrālajai iestādei dzīvesvietas valstī. No turienes tos pārsūta uz Vācijas Federatīvās Republikas centrālo iestādi (sk. 14.2. sadaļu).

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Neattiecas.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Nodevas par uzturlīdzekļu tiesvedību parasti jāsamaksā avansā. Atbilstīgi Uzturēšanas saistību regulas darbības jomai juridisko palīdzību sniedz saskaņā ar regulas 44.–47. pantu. Pienākums veikt avansa maksājumu nav piemērojams noteiktos apstākļos, jo īpaši tad, ja tiek sniegta juridiskā palīdzība.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Vācija ir pilnvarojusi centrālo iestādi — Federālo tieslietu biroju (*Bundesamt für Justiz*) — nodrošināt 51. pantā izklāstīto pasākumu efektīvu īstenošanu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 29/12/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [et](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Uzturlīdzekļi ģimenes locekļiem - Igaunija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturlīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Saskaņā ar Igaunijas Konstitūciju (*põhiseadus*) uzturēšanas saistības ir ģimenes pienākums nodrošināt palīdzību tiem ģimenes locekļiem, kuriem tas ir nepieciešams.

Uztura piemaksa ir summa, kas jāsamaksā uzturlīdzekļu segšanai un ko parasti nodrošina regulāru naudas maksājumu veidā. Pēc tās personas lūguma, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, tiesa atsevišķos gadījumos var piespriest izpildīt uzturēšanas saistības vienreizēja maksājuma veidā. Persona, kurai ir pienākums maksāt uztura piemaksu nepilngadīgam bērnam, pamatota iemesla gadījumā var prasīt atļauju izpildīt uzturēšanas saistības nemonētārā veidā. Būtībā pienākums maksāt uzturlīdzekļus personai, kurai ir nepieciešama palīdzība, gulstas uz personas pirmās pakāpes priekštečiem un pēcnācējiem, proti, pilngadīgam bērnam un vecākam ir jāpilda savstarpējas uzturēšanas saistības. Personas otrās pakāpes priekštečiem ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus saviem nepilngadīgajiem pēcnācējiem. Arī laulātajiem ir savstarpējs pienākums uzturēt savu ģimeni, izmantojot savā darbā vai no sava īpašuma gūtos līdzekļus, tostarp segt kopīgās mājaisniecības izdevumus un apmierināt laulātā un viņu bērnu ikdienas un ārkārtas vajadzības. Pienākumu nodrošināt uztura piemaksu personai, kurai ir nepieciešama palīdzība, var attiecināt arī uz šķirto laulāto vai uz personu, ar kuru nav noslēgta laulība, taču ir kopīgs bērns.

Uzturlīdzekļus kā piemaksu maksā nepilngadīga bērna vecāks, jo īpaši, ja viņš(-a) nedzīvo kopā ar bērnu vai nepiedalās bērna audzināšanā. Personai, kurai nepieciešama palīdzība, šķirtajam laulātajam ir pienākums nodrošināt tai uzturlīdzekļus galvenokārt tādā gadījumā, ja pēc laulības šķiršanas, ņemot vērā pienākumu rūpēties par bērnu, minētā persona nespēj pati sevi apgādāt vai tai ir nepieciešama palīdzība vecuma vai veselības stāvokļa dēļ. Ja personai ir kopīgs bērns ar personu, kurai ir nepieciešama palīdzība, tai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus 8 nedēļas pirms un 12 nedēļas pēc bērna dzimšanas, kā arī vēlāk, ja palīdzība ir nepieciešama sakarā ar veselības problēmu, kas radusies bērna audzināšanas, grūtniecības vai dzemdību laikā.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Pilngadība iestājas 18 gadu vecumā, un persona, kas ir jaunāka par 18 gadiem, ir nepilngadīga. Nepilngadīgam bērnam ir tiesības saņemt uztura piemaksu, un pirmām kārtām bērna vecākiem ir jāuzņemas vienāda atbildība par atbalsta sniegšanu bērnam. Bērns, kurš ir sasniedzis 18 gadu vecumu un turpina apgūt pamatskolas vai vidusskolas mācību programmu pamatskolā, vidusskolā vai arodizglītības iestādē, vai iegūst augstāko izglītību augstskolā, arī ir tiesīgs saņemt uztura piemaksu, taču tikai līdz 21 gada vecumam. Uztura piemaksas nepilngadīgām personām aprēķina pamats atšķiras no aprēķina pamats attiecībā uz pilngadīgiem bērniem. Aprēķinot uztura piemaksu pilngadīgiem bērniem, uzturlīdzekļu apmēru nosaka, pamatojoties uz konkrētās personas vajadzībām un parasto dzīvesveidu, taču tiek pieņemts, ka pilngadīgas personas pašas spēj nopelnīt vismaz daļu no saviem uzturlīdzekļiem. Persona iegūst tiesības uz uzturlīdzekļiem tikai tad, ja, sasniedzot pilngadību, tai nav līdzekļu sevis uzturēšanai un studiju vai kāda cita pamatota iemesla dēļ nevar sagaidīt, ka viņa spēš nodrošināt ienākumus savu vajadzību apmierināšanai.

Pilngadīgiem bērniem no jauna pašiem ir jāiesniedz pieteikums tiesā, ja viņi vēlas joprojām saņemt pabalstu arī pēc tam, kad viņi ir sasnieguši pilngadību un ja pienākums maksāt pabalstu ir apturēts, pamatojoties uz tiesas lēmumu.

Citiem priekštečiem un pēcnācējiem, kas nespēj paši sevi uzturēt, arī ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ja tiek atzīts, ka viņiem ir nepieciešama palīdzība.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Nepilngadīga bērna vecākam var tikt pieprasīts pildīt uzturēšanas saistības. Ja vecāks nemaksā uzturlīdzekļus brīvprātīgi, var iesniegt prasību tiesā par uztura piemaksas piedziņu. Lai pieprasītu uzturlīdzekļus, tiesā jāiesniedz vai nu pieteikums par paātrinātas procedūras piemērošanu saistībā ar rīkojumu par uzturlīdzekļu maksājumu bērnam (*maksekäsu kiirmenetluse avaldus lapse elatishoides*) vai prasības pieteikums (*hagiavaldus*) (tiesvedība par uztura piemaksas piešķiršanu (*elatishtagi*)). Par pieteikuma iesniegšanu saistībā ar uztura piemaksas pieprasīšanu nepilngadīgam bērnam valsts nodeva netiek iekasēta.

Paātrinātā procedūra ar maksājuma rīkojumu saistītajās lietās ir vienkāršota procedūra, kas nozīmē, ka rīkojumu par uztura piemaksu var izdot tikai tad, ja piemaksu pieprasa nepilngadīga bērna labā, ja bērna dzimšanas apliecībā ir norādīts tā vecāka vārds un uzvārds, kam ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, un ja piemaksa nepārsniedz 1,5 reizes minimālo uzturlīdzekļu likmi (skatīt 8. jautājumu) mēnesī un otrs vecāks neapstrīd uztura piemaksas maksājumu. Ja nav izpildīti maksājuma rīkojuma izdošanas nosacījumi, jāiesniedz prasības pieteikums bērna dzīvesvietas apgabaltiesā (*maakohus*), lai saņemtu uztura piemaksu.

Sīkāku informāciju par paātrināto procedūru saistībā ar maksājuma rīkojumu prasībā par uztura piemaksu nepilngadīgam bērnam skatīt [šeit](#). Bērna uzturlīdzekļu maksājuma prasības pieteikuma veidlapa ir pieejama [šeit](#).

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Nepilngadīgiem bērniem ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Ja nepilngadīgā rīcībspēja ir ierobežota, bērna likumīgais pārstāvis — vecāks ar likumīgo aizgādību — iesniedz prasības pieteikumu tiesā bērna vārdā. Ja bērnam tika iecelts likumīgais aizbildnis, prasību iesniedz bērna aizbildnis kā bērna likumīgais pārstāvis.

Pilngadīgs bērns ar tiesīb- un rīcībspēju patstāvīgi iesniedz prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Tiesai iesniegtu pieteikumu par nepilngadīga bērna uzturēšanas saistību piespriešanu vecākam izskata kā uzturēšanas saistību lietu. Uzturēšanas saistību lietā prasības pieteikums jāiesniedz bērna dzīvesvietas apgabaltiesā. Ja bērns nedzīvo lgaunijā, prasību iesniedz atbildētāja dzīvesvietas tiesā. Ja atbildētājs nedzīvo lgaunijā, prasību iesniedz prasītāja dzīvesvietas tiesā.

Uzturlīdzekļus var pieprasīt arī saskaņā ar paātrināto procedūru saistībā ar maksājuma rīkojumu (skatīt atbildi uz 3. jautājumu).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Lai celtu prasību tiesā par bērna uzturlīdzekļiem, jāiesniedz prasības pieteikums, un šim nolūkam ne vienmēr ir nepieciešama profesionāla juridiskā palīdzība vai starpnieka pakalpojumi. Tiesa piespriež uzturlīdzekļu maksājumu no prasības celšanas datuma, taču tiesa, pamatojoties uz prasību, var piespriest uzturlīdzekļu maksājumu arī ar atpakaļejošu spēku līdz vienam gadam pirms prasības celšanas.

Bērna uzturlīdzekļu maksājuma prasības pieteikuma veidlapa ir pieejama [šeit](#).

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Valsts nodevu neiekasē par prasības celšanu attiecībā uz uzturēšanas saistību piedziņu nepilngadīga bērna labā vai par pieteikumu par paātrinātas procedūras piemērošanu saistībā ar rīkojumu par uzturlīdzekļu maksājumu bērnam.

Procesuālo izmaksu segšanai var lūgt valsts juridisko palīdzību vai procesuālo palīdzību.

Valsts juridiskās palīdzības gadījumā lgaunijas Advokātu kolēģija (*Eesti Advokatuur*) norīko personai advokātu. Advokāta uzdevums ir pārstāvēt un konsultēt personu tiesvedībā. Valsts juridiskā palīdzība ir pieejama šādos gadījumos: ja persona sava finanšu stāvokļa dēļ nespēj samaksāt par speciālista juridiskajiem pakalpojumiem, kad tai ir nepieciešama juridiskā palīdzība, vai spēj samaksāt tikai daļēji vai pa daļām, vai tad, ja personas finanšu stāvokļa dēļ pēc juridisko pakalpojumu izdevumu samaksas tai vairs nepalīktu pāri iztikas līdzekļu. Valsts juridiskās palīdzības saņemšana neatbrīvo personu no pienākuma segt pārējās procesuālās izmaksas.

Sīkāka informācija par valsts juridisko palīdzību ir pieejama [šeit](#).

Pieteikumu valsts procesuālās palīdzības saņemšanai (procesuālo izmaksu segšanai) var iesniegt personas, kuras sava finanšu stāvokļa dēļ nespēj segt šādas izmaksas vai arī var samaksāt tās daļēji vai pa daļām. Ir jābūt arī pietiekamam pamatojumam, lai varētu uzskatīt, ka plānotā daļība tiesvedībā būs veiksmīga.

Pieteikuma veidlapa par procesuālo palīdzību fiziskai personai un paziņojuma veidlapa par pieteikuma iesniedzēja un viņa ģimenes locekļu personas statusu un finanšu stāvokli ir pieejama [šeit](#).

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Tiesa var piespriest maksāt noteiktu vai mainīgu summu kā uztura piemaksu nepilngadīgam bērnam, norādot uzturlīdzekļu summas aprēķina pamatojumu.

Parasti tiesas piespriež veikt uzturlīdzekļu ikmēneša maksājumus.

Līdz 2021. gada beigām minimālie uzturlīdzekļi bija atkarīgi no minimālās algas. Ikmēneša uzturlīdzekļu summa vienam bērnam nedrīkstēja būt mazāka par pusi no lgaunijas Republikas valdības noteiktās minimālās mēnešalgas (tādējādi minimālais pabalsts 2018. gadā bija 250 EUR vienam bērnam, 2019. gadā — 270 EUR, un 2020. un 2021. gadā — 292 EUR).

Kopš 2022. gada 1. janvāra minimālo uzturlīdzekļu summa vairs nav atkarīga no spēkā esošās minimālās algas. Uzturlīdzekļu summu nosaka tiesa, ņemot vērā bērna vajadzības, vecāku finansiālo spēju, jebkādu saņemtos pabalstus un ģimenē esošo nepilngadīgo bērnu skaitu. Par pamatu izmanto summu, kas ir puse no bērna vidējām ikmēneša uzturēšanas izmaksām (uzturlīdzekļu pamatsumma ir 209,20 EUR un to koriģē katra gada 1. aprīlī, ņemot vērā patēriņa cenu indeksa izmaiņas iepriekšējā gadā).

Uzturlīdzekļu summu nosaka, ņemot vērā turpmāk aprakstītos apstākļus. **Vecāka, kuram ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, ienākumi.** Pamatsummai vienmēr pieskaita 3 % no vidējās bruto mēnešalgas lgaunijā iepriekšējā kalendārajā gadā. Pieskaitāmo summu pārrēķina katra gada 1. aprīlī. **To bērnu**

skaitis ģimenē, kuri saņem uzturlīdzekļus. Ņemot vērā to, ka vairāku bērnu vienlaicīga audzināšana var nodrošināt nelielus izmaksu ietaupījumus (mēbeļu, apģērba, rotaļlietu utt. atkārtota izmantošana), sākot no otrā bērna, uzturlīdzekļu summa ir par 15 % mazāka nekā uzturlīdzekļu summa par pirmo bērnu. Uzturlīdzekļu summu nesamazina vienā laikā dzimušu bērnu gadījumā, kā arī tādu bērnu gadījumā, kas dzimuši ar vairāk nekā trīs gadu intervālu.

Ģimenes pabalsti. Bērnu pabalsts un saskaņā ar Ģimeņu likumu (*perekonnaseadus*) redakcijā, kas stājās spēkā 2023. gada 1. februārī, puse no daudzbērnu ģimeņu pabalsta tiek ņemta vērā, nosakot uzturlīdzekļu summu. Ja šos pabalstus saņem persona, kas pieprasa uzturlīdzekļus, no katra bērna uzturlīdzekļu summas atskaita pusi no pabalsta. Ja šos pabalstus saņem persona, kas maksā uzturlīdzekļus, šo summu tomēr pieskaita uzturlīdzekļiem. Izdodot rīkojumu par uzturlīdzekļiem, daudzbērnu ģimeņu pabalstu arī aprēķina saskaņā ar jauno redakciju, pat ja tas netiek maksāts vienīgi attiecīgo laulāto kopīgajiem bērniem. Tādēļ kompilētas ģimenes gadījumā, kurā ir divi bērni no iepriekšējām attiecībām un vienam no vecākiem ir vairāk bērnu jaunajās attiecībās, kā rezultātā ģimene iegūst tiesības saņemt daudzbērnu ģimeņu pabalstu, pusi no šā pabalsta ņem vērā, aprēķinot uztura piemaksu. To vienādās daļās sadala starp vecāku, kas pieprasa uzturlīdzekļus, un vecāku, kurš maksā uzturlīdzekļus, pēc tam izdalot ar kopējo bērnu skaitu ģimenē, kura saņem daudzbērnu ģimeņu pabalstu.

Kopīga aizgādība par bērnu. Ja bērns vidēji gadā paliek pie vecāka, kas maksā uzturlīdzekļus, vismaz septiņas diennaktis mēnesī, uzturlīdzekļu summu samazina proporcionāli laikam, kuru pavadā pie vecāka, kam ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus. Tādējādi, ja bērns ar katru no vecākiem uzturas vienādu laikposmu, uzturlīdzekļus var pieprasīt tikai saistībā ar bērna lielākām vajadzībām, vecāku ienākumu būtiskām atšķirībām vai ar bērnu saistīto izmaksu nevienlīdzīgu sadalījumu vecāku starpā.

Detalizētāka informācija un uzturlīdzekļu kalkulators ir pieejami [☞ šeit](#).

Summas, kas ar tiesas lēmumiem noteiktas līdz 2022. gada 1. janvārim, netiek automātiski palielinātas. Ja saskaņā ar tiesas lēmumu vecākam ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus nepilngadīgam bērnam pēc pašreizējās minimālās likmes vai puses apmērā no minimālās mēnešalgas, šo summu "iesaldē" 2021. gada 11. mēnesī (t. i., 292 EUR mēnesī), tādējādi uzturlīdzekļu summa vairs netiks palielināta minimālās algas turpmāka pieauguma gadījumā.

Ja saskaņā ar tiesas lēmumu, kas pieņemts pirms 2023. gada 1. februāra, vecākam ir uzlikts pienākums maksāt mainīgu uzturlīdzekļu summu nepilngadīgam bērnam, un uzturlīdzekļu summa ir atkarīga no daudzbērnu ģimeņu pabalsta summas svārstībām, tad pamatojoties uz tiesas lēmumu noteikto uzturlīdzekļu summu aprēķina, pamatojoties uz 101. panta 5. punktu Ģimeņu likumā tā redakcijā, kas stājās spēkā 2023. gada 1. februārī.

Tiesa var palielināt un, ja tam ir pamatots iemesls, arī samazināt minimālo uzturlīdzekļu summu. Minimālos uzturlīdzekļus, kas aprēķināti ar tiesību aktos noteiktajām formulām, var palielināt, pamatojoties uz:

bērna faktiskajām vajadzībām;

katra vecāka ienākumiem;

ar bērnu saistīto izmaksu faktisko sadalījumu vecāku starpā.

Ja vecāka, kuram ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, ienākumi ir virs vidējiem ienākumiem, uzturlīdzekļu pamatsummu var palielināt par, piemēram, 3 % no vecāka, kuram ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, faktiskajiem ienākumiem vidējās bruto mēnešalgas vietā. Uzturlīdzekļus var samazināt tikai pamatotu iemeslu dēļ. Pamatots iemesls var būt vecāka darbnespēja vai situācija, kurā vecākam ir vēl kāds bērns, kurš finansiālā ziņā būtu nedrošākā situācijā nekā bērns, kas saņem uzturlīdzekļus, ja tiktu pieprasīti minimālie uzturlīdzekļi.

Ja tiek mainīta uzturlīdzekļu summa, izmaiņas parasti stājas spēkā no lēmuma pieņemšanas dienas, proti, nesamaksāto uzturlīdzekļu parāda summu nevar izmainīt.

Persona, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, pamatota iemesla gadījumā var lūgt atļauju nodrošināt uzturlīdzekļus citā veidā. Vecāki var savstarpēji vienoties par detalizētu kārtību, kādā tiek nodrošinātas uzturēšanas saistības pret bērnu, un noteikt, kādā veidā un ar kādu intervālu tiek nodrošināti uzturlīdzekļi.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus parasti izmaksā regulāru naudas maksājumu veidā. Persona, kurai ir jāpilda uzturēšanas saistības pret nepilngadīgu bērnu, pamatota iemesla gadījumā var prasīt atļauju nodrošināt uzturlīdzekļus nemonētārā veidā. Uzturlīdzekļus uztura piemaksas veidā maksā nepilngadīga bērna vecāks, jo īpaši, ja viņš(-a) nedzīvo kopā ar bērnu vai nepiedalās bērna audzināšanā. Uzturlīdzekļus maksā avansā par katru kalendāro mēnesi. Lai gan uzturlīdzekļu saņēmējs ir bērns, uzturlīdzekļus parasti maksā otram vecākam. Uzturlīdzekļus var maksāt tieši bērnam saskaņā ar vecāku vienošanos vai tiesas lēmumu.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja tiesas spriedums par uzturlīdzekļu piespriešanu ir stājies spēkā vai ir nekavējoties izpildāms, taču otrs vecāks nepilda šīs saistības, jāsazinās ar tiesas izpildītāju. Ja parādnieks neveic spriedumā norādītos maksājumus noteiktajā laikā, tiesas izpildītājs piemēro arestu parādnieka aktīviem, pamatojoties uz tās personas pieteikumu, kura veica pasākumus prasības nodrošināšanai. Lai arestētu parādnieka aktīvus, tiesu izpildītājam nepieciešams saņemt tiesas spriedumu kopā ar iesniegumu par izpildi. Iesniegumā par izpildi jānorāda informācija par parādnieku un, ja iespējams, viņa aktīviem (dzīvesvieta, kontaktinformācija, pieejamā informācija par aktīviem). Ja pieteikuma iesniedzējs vēlas, lai tiesu izpildītājs izmanto visas tiesību aktos paredzētās iespējas parāda piedziņai, iesniegumā par izpildi jānorāda, ka pieteikuma iesniedzējs vērš prasību par maksājumu piedziņu pret parādnieka reģistrēto nekustamo īpašumu, kustamo īpašumu un prasījuma tiesībām. Izpildes procedūrās bērna uzturlīdzekļiem ir prioritāte attiecībā pret citām prasībām, un, lai apmierinātu uzturlīdzekļu prasību, ir iespējams arestēt lielākas summas un uz nenoteiktu laiku ar tiesas nolēmumu apturēt šādas tiesības un šādu pilnvaru derīgumu: medību tiesības, tiesības vadīt mehāniskos transportlīdzekļus, ieroču atļaujas un ieroču atļauju saņemšanu, tiesības vadīt atpūtas kuģus un personīgos peldlīdzekļus, zvejas kartes.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā

Persona ir atbrīvota no uzturēšanas saistībām, ja, ņemot vērā tās pārējās saistības un mantisko stāvokli, tā nespēj nodrošināt uzturlīdzekļus citai personai, nekaitējot spējai nodrošināt sev ikdienas iztiku. Neraugoties uz iepriekš minēto, vecāki netiek atbrīvoti no uzturēšanas saistībām pret saviem nepilngadīgajiem bērniem. Turklāt tiesa var atbrīvot personu, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus (parādnieku), no uzturēšanas saistībām, ierobežot saistību izpildes periodu vai samazināt uzturlīdzekļu summu, ja būtu ārkārtīgi netaisnīgi pieprasīt šādu saistību izpildi, ja, piemēram, personai, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, nepieciešamību pēc palīdzības ir izraisījis pašas neapdomāta rīcība.

Kompensāciju par radīto kaitējumu sakarā ar uzturlīdzekļu nemaksāšanu vai saistību nepildīšanu var pieprasīt ar atpakaļejošu spēku līdz vienam gadam, pirms prasība par uzturlīdzekļu piešķiršanu tiek iesniegta tiesā. Nolīguma periods attiecībā uz uzturlīdzekļu maksājumu uzturēšanas saistību nodrošināšanu ir desmit gadi par katru atsevišķo saistību. Nolīguma periods sākas tā kalendārā gada beigās, kad kļūst piedzenama prasība par uzturēšanas saistībām.

Uzturēšanas saistības ir personīgas saistības, kas izbeidzas līdz ar tās personas nāvi, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus vai kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus; ir piemērojami izņēmumi attiecībā uz avansa maksājumiem un kompensāciju summām.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Pārrobežu uzturlīdzekļu strīdu gadījumā palīdzību var sniegt centrālā iestāde, t.i., Tieslietu ministrijas (*Justiitsministerium*) Kriminālpolicijas departamenta (*kriminaalpolitieka osakond*) Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļa (*rahvusvahelise justiitskoostöö talitus*).

Iesniedzot tiesā uzturēšanas prasību, var pieteikties uz [valsts juridisko palīdzību](#). Nav tādu atsevišķu organizāciju vai iestāžu, kas nodrošina palīdzību iekšzemes uzturēšanas prasību lietās.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēšanas izdevumus parādnieka vietā?

No 2017. gada 1. janvāra vecākam, kas audzina bērnu, ir tiesības pieteikties uz valsts uztura piemaksu uz tiesvedības un izpildes procesa laiku, ko nodrošina Sociālās apdrošināšanas pārvalde (*Sotsiaalkindlustusamet*). Šī uztura piemaksa ir pagaidu palīdzība, ko valsts nodrošina vecākam, kurš viens pats audzina un uztur bērnu. Valsts maksā uzturēšanas izdevumus tā vecāka vārdā, kurš nemaksā uzturēšanas izdevumus, un vēlāk atgūst naudu no nemaksājošā vecāka. Lai saņemtu valsts uztura piemaksu, personai ir jāiesniedz pieteikums tiesā par uzturēšanas izdevumu maksājumu vai nu pašātrīnātā procedūrā saistībā ar rīkojumu par uzturēšanas izdevumu maksājumu, vai tiesas prāvā.

Garantētā uztura piemaksa vienam bērnam ir vismaz 100 EUR mēnesī.

Sīkāka informācija par pieteikšanos piemaksai ir pieejama [šeit](#).

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Lai saņemtu uzturēšanas izdevumus atbilstīgi Padomes Regulai (EK) Nr. 4/2009, palīdzību var sniegt Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļa. Lai iesniegtu prasību par uzturēšanas izdevumiem citā valstī, jāiesniedz prasība Igaunijas Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļā un otras valsts kompetentajā iestādē par uzturēšanas izdevumu lietas ierosināšanu. Prasībai jāpievieno bērna(-u) dzimšanas apliecības(-u) kopija(-as) vai tiesas spriedums par paternitātes atzīšanu. Ja paternitāte nav atzīta, šis fakts ir jānorāda otrai valstij nosūtītajā prasībā.

Pieteikuma veidlapa ir pieejama [šeit](#).

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Ar Igaunijas Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļu var sazināties pa tālruni +372 6 208 183 un +372 7 153 443 vai pa e-pastu central.authority@just.ee un keskasutus@just.ee.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Lai nodrošinātu citā valstī dzīvojoša pieteikuma iesniedzēja prasības rūpīgu izskatīšanu, vispirms ir jāsaņem ar attiecīgo iestādi dzīvesvietas valstī, kura savukārt sazinās ar Igaunijas Tieslietu ministrijas centrālo iestādi.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Skatīt atbildi uz 14.1. jautājumu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Eiropas Savienība ir ratificējusi Hāgas 2007. gada protokolu, un Igaunijas ir Eiropas Savienības dalībvalsts kopš 2004. gada 1. maija.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Skatīt atbildi uz 16. jautājumu.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Valsts juridiskā palīdzība un valsts procesuālā palīdzība atbilstīgi regulai ir pieejama pārrobežu lietās Eiropas Savienības teritorijā saistībā ar pieteikumu uz uzturēšanas izdevumiem. Tādējādi personai tiesvedībā tiek nodrošināts pārstāvis ar nepieciešamajām juridiskām zināšanām, kā arī tiesu pieejamība, sedzot procesuālās izmaksas. Saskaņā ar noteikumiem par valsts juridisko palīdzību un procesuālo palīdzību piemēro valsts tiesību aktus, ja vien Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 nav noteikts citādi.

Būtnībā Igaunijā un citās ES dalībvalstīs dzīvojošām personām piemēro vienādas garantijas. Pārrobežu uzturēšanas izdevumu lietās ir pieejama juridiskā palīdzība un konsultācijas, kā arī valsts juridiskā palīdzība un procesuālā palīdzība, ko nodrošina centrālā iestāde, proti, Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļa, saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 un saskaņā ar valsts tiesību aktiem attiecībā uz regulā neatrunātajām daļām.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Ir izveidota pārrobežu tiesiskās sadarbības centrālā iestāde — Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļa. Tādējādi, lai saņemtu uzturēšanas izdevumus atbilstīgi Padomes Regulai (EK) Nr. 4/2009, var saņemt palīdzību no Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļas, kas īsteno tiesvedību saistībā ar starptautiskajiem pieteikumiem par juridisko palīdzību.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 17/01/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēšanas izdevumu gēmienu locekļi - Irija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas izdevumi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas izdevumi citai personai?

Rīkojums par uzturēšanas izdevumiem starp laulātajiem paredz, ka kādam no laulātajiem jāmaksā otram laulātajam periodiski vai vienreizēji maksājumi tā uzturam, kā arī, ja nepieciešams — jāmaksā periodiski maksājumi rīkojumā norādītajai personai par labu apgādājamajiem ģimenes locekļiem, ja tādi ir.

Rīkojums par nepilngadīga bērna uzturēšanas izdevumiem paredz, ka attiecīgajam vecākam jāmaksā otram vecākam vai citai personai, kuras aprūpē un aizgādībā bērns atrodas, periodiski vai vienreizēji maksājumi, kas noteikti rīkojumā par bērna uzturēšanu.

Uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums ir prasība finansiāli atbalstīt kādu personu un, ja šāda pienākuma izpildi panāk piespiedu kārtā ar tiesas starpniecību — izpildīt ar uzturlīdzekļiem saistītā tiesas rīkojumā paredzētās saistības.

Uzturlīdzekļus maksā šādu kategoriju personas:

vecāki attiecībā uz saviem bērniem: jā

bērni attiecībā uz saviem vecākiem: parasti nē

šķirts laulātais otram laulātajam: jā

Citas:

partneri reģistrētās partnerattiecībās un kopdzīves partneri 2010. gada Reģistrēto partnerattiecību un noteiktu kopdzīves partneru tiesību un pienākumu likuma izpratnē

neprecēts vecāks sava bērna aprūpētājam.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Apgādībā esošs bērns līdz 18 gadu vecumam, apgādībā esošs bērns līdz 23 gadu vecumam, kurš iegūst pilna laika izglītību, vai bērns jebkurā vecumā, kurš atrodas apgādībā invaliditātes dēļ.

Vecākiem ir pienākums finansiāli atbalstīt bērnus, lai tiktu apmierinātas viņu ikdienas un neregulārās finanšu vajadzības.

Bērniem parasti nevar noteikt pienākumu uzturēt savus vecākus, izņemot retus un ārkārtas gadījumus, kad ar trasta fonda starpniecību pārvaldītas īpašumtiesības laulības šķiršanas ceļā tiek grozītas un nodotas bērnu valdījumā.

Šķīrtam laulātajam var noteikt pienākumu uzturēt otru laulāto, ja laulātais, kas iesniedzis pieteikumu, pierāda, ka otrs, ņemot vērā apstākļus, nav to pienācīgi uzturējis.

Partnerim reģistrētās partnerattiecībās vai kopdzīves partnerim 2010. gada Reģistrēto partnerattiecību un noteiktu kopdzīves partneru tiesību un pienākumu likuma izpratnē var noteikt pienākumu uzturēt otru partneri vai kopdzīves partneri, ja partneris vai kopdzīves partneris, kas iesniedzis pieteikumu, pierāda, ka otrs, ņemot vērā apstākļus, nav to pienācīgi uzturējis.

Gan precēti, gan neprecēti vecāki var vērsties tiesā ar lūgumu piespriest uzturlīdzekļus no otra vecāka par labu bērniem. To var darīt arī juridiskais aizbildnis, veselības pārvalde vai jebkura persona, kurai ir juridiska statusa saikne ar nepilngadīgo bērnu.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Parasti apgādībā esošā persona tiesā vērsas, ceļot civilprasību pret otru personu. Pieteikumu par bērna uzturlīdzekļiem parasti iesniedz vecāks vai cita persona, kuras aprūpē un aizgādībā bērns atrodas.

Informācija par procedūrām, ko piemēro pieteikumiem uzturlīdzekļu lietās, parasti ir pieejama [Tiesu dienesta tīmekļa vietnes](#) ģimenes tiesību sadaļā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Parasti uzturlīdzekļu lietās pieteikuma iesniedzējs ir vecāks, kurš aprūpē bērnu vai bērnus. Pieteikuma iesniedzēji var būt bijušie laulātie, kā arī paši bērni.

Lai lietas dalībnieki būtu tiesīgi iesniegt lūgumu par uzturlīdzekļu saņemšanu, lietai pietiekami jāskar to intereses. Attiecībā uz radniekiem vai tuviem cilvēkiem ir nepieciešams, lai personai, kura iesniedz pieteikumu, būtu noteiktas juridiskas tiesības pārzināt radnieka vai tuva drauga lietas, piemēram, pilnvaras veidā. Vecāki vai juridiskie aizbildņi var pieprasīt uzturlīdzekļus bērnam, kurš nav sasniedzis pilngadību.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Rajona tiesai ir jurisdikcija izdot rīkojumus par uzturlīdzekļiem bērnu vajadzībām par summu, kas nepārsniedz 150 EUR nedēļā no jebkura no vecākiem, kā arī par uzturlīdzekļiem laulātajam vai partnerim par summu, kas nepārsniedz 500 EUR nedēļā. Ja tiek lūgtas lielākas summas, ir jāvēršas apgabaltiesā vai Augstajā tiesā. Ja apgabaltiesā vai Augstajā tiesā jau ir sākti laulības šķiršanas process, pieteikumi ir jāiesniedz šīm tiesām neatkarīgi no summas, ko tiek lūgts piespriest.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Nē. Ja pieteikuma iesniedzējs izvēlas neizmantot advokāta pakalpojumus, pieteikumu var iesniegt personīgi. Juridiskā palīdzība civillietās ir pieejama lietas dalībniekiem ģimenes tiesību jomā, kuriem tāda ir nepieciešama to mantiskā stāvokļa dēļ.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Visi ģimenes lietu procesi Īrijā ir atbrīvoti no tiesas nodevām. Juridiskās palīdzības saņemšanas un pārstāvja pilnvarošanas izmaksas var būt dažādas, taču personām, kuras mantiskā stāvokļa dēļ to nevar atļauties, ir pieejama juridiskā palīdzība civillietās.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Rajona tiesai ir jurisdikcija izdot rīkojumus par uzturlīdzekļiem bērnu vajadzībām par summu, kas nepārsniedz 150 EUR nedēļā no jebkura no vecākiem, kā arī par uzturlīdzekļiem laulātajam vai partnerim par summu, kas nepārsniedz 500 EUR nedēļā. Ja tiek lūgtas lielākas summas, ir jāvēršas apgabaltiesā vai Augstajā tiesā.

Nosakot uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā uzturlīdzekļu saņēmēja (personas, kurai ir tiesības uz uzturlīdzekļiem) pamatotās vajadzības un salīdzina tās ar uzturlīdzekļu maksātāja (persona, kurai nosaka pienākumu maksāt uzturlīdzekļus) maksātspēju. Puses var vērsties tiesā ar pieteikumu par uzturlīdzekļu maksāšanas rīkojuma grozīšanu, ņemot vērā, ja ir mainījies pušu mantiskais stāvoklis.

Rīkojums par uzturlīdzekļiem stājas spēkā ar datumu, kas ir noteikts rīkojumā, un šis datums var būt agrāks vai vēlāks par datumu, kurā pieņemts rīkojums, bet nevar būt agrāks par datumu, kurā iesniegts pieteikums par rīkojuma izdošanu.

Laulības šķiršanas un tiesvedības lietās apgabaltiesā vai Augstajā tiesā uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu var noteikt ne agrāk kā no pieteikuma iesniegšanas datuma.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus parasti maksā tieši uzturlīdzekļu saņēmējam. Tomēr saņēmējiem ir tiesības uz uzturlīdzekļu saņemšanu ar tiesas kancelejas starpniecību. Ja tiesa uzskata par nepieciešamu, var apķīlāt uzturlīdzekļu maksātāja darba samaksu vai algu un noteikt, ka darba devējam no tās jāietur maksājumi, kas pārskaitāmi saņēmējam.

Uzturlīdzekļus maksā personai, kurai ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, kā arī personai, kura tās labā tos pārvalda, piemēram, vecākam vai juridiskajam aizbildnim.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja uzturlīdzekļu maksātājs neveic maksājumus, uzturlīdzekļu saņēmējs atkarībā no izvēlētajā tiesiskās aizsardzības līdzekļa var vērsties tiesā, kas izdevusi rīkojumu par uzturlīdzekļiem, vai rajona tiesā.

Tiesa var izdot rīkojumu, ar kuru apķīlā uzturlīdzekļu maksātāja ienākumus, kā minēts 1. punktā.

Ja šīs tiesiskās aizsardzības līdzeklis nav efektīvs, tiesa var noteikt, ka uzturlīdzekļu maksātājs maksā uzturlīdzekļu saņēmējam summu, ko ir tam parādā. Ja uzturlīdzekļu maksātājs neievēro šo prasību, tiesa var noteikt, ka naudas summas, kas saistību nepildītājam pienākas no citām personām, tā vietā tiek maksātas uzturlīdzekļu saņēmējam. Tā arī var noteikt, ka parādniekam piederošā manta jāpārdod, lai segtu parākus.

11 Tūsmā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā

Citu dalībvalstu izdoto rīkojumu izpildes panākšana ir piekritīga rajona tiesai. Tai ir pilnvaras attiecībā uz necieņu pret tiesu (1976. gada likuma 9.A un 9. B pants), taču tikai saistībā ar pašas rajona tiesas izdotajiem rīkojumiem. Tai nav tiesību aizturēt personu par necieņu pret tiesu attiecībā uz citas tiesas izdotu rīkojumu. Faktiski rajona tiesas pilnvaras ir ierobežotas ar rīkojuma par ienākumu apķīlāšanu (ja nepieciešams), rīkojumu par īpašuma aizturēšanu vai izņemšanu no trešās personas valdījuma (reti izmantojams) izdošanu.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Katra uzturlīdzekļu saņēmēja ziņā ir tas, vai iesniegt pieteikumu tiesā par palīdzību uzturlīdzekļu atgūšanā. Lai gan ir pieejami citi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, piemēram, mediācija, tiesām ir attiecīga likumīga jurisdikcija novērst uzturlīdzekļu nemaksāšanas gadījumus.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Nē. Vienīgi parādniekam ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus tieša maksājuma vai izmaksas vietā veikta algas ieturējuma veidā.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Regula 4/2009, kuru dēvē arī par Uzturlīdzekļu regulu, attiecas uz pārrobežu uzturlīdzekļu pieteikumiem, kas izriet no ģimenes attiecībām. Ar to izveido kopīgus noteikumus visai Eiropas Savienībai (ES) ar mērķi nodrošināt uzturlīdzekļu prasību piedziņu gadījumos, kad parādnieks vai kreditors atrodas citā ES valstī.

ANO Konvencija par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs (Ņujorkas konvencija) Īrijā tika ieviesta 1995. gada novembrī ar 1994. gada Uzturlīdzekļu likumu. Šīs konvencijas mērķis ir veicināt uzturlīdzekļu piedziņu līgumslēdzējās valstīs par labu personai, kas dzīvo vienā jurisdikcijā, no personas, kas dzīvo citā. Ar abiem juridiskajiem dokumentiem izveido katras līgumslēdzējās valsts centrālo iestāžu tīklu, un pieteikumu iesniedzēji, kreditori un lūgumrakstu iesniedzēji var iesniegt pieteikumus centrālajai iestādei, kas to pārsūta attiecīgajai kompetentajai tiesai un dažos gadījumos nodrošina juridisko palīdzību. Īrijas Centrālās iestādes uzturlīdzekļu piedziņas lietās no ārvalstīm kontaktinformācija ir šāda:

Department of Justice (Tieslietu departaments),

51 St Stephen's Green,

Dublin 2

Tālr. +353 (1) 602 8202

E-pasts: mainrecov@justice.ie

Faksa nav.

Lūgumraksta iesniedzējs saistībā ar rajona tiesas rīkojumiem var saņemt palīdzību no rajona tiesas sekretāra. Lūgumraksta iesniedzēji var vērsties arī pēc juridiskā pārstāvja palīdzības. Tiem var būt tiesības uz juridisko palīdzību, kuras saņemšanai ir jāsaazinās ar vietējo juridisko centru. Lūgumraksta iesniedzējs var arī vērsties pēc palīdzības pie *FLAC* (*Free Legal Advice Centre*), kas ir neatkarīga brīvprātīgo organizācija, kura visā valstī sniedz juridiskas konsultācijas. Šīs konsultācijas ir konfidencialas, un par tām nav jāmaksā.

Pārrobežu lietās, kurās uzturlīdzekļu maksātājs dzīvo citā jurisdikcijā, lūgumraksta iesniedzējs var iesniegt pieteikumu ar Tieslietu un vienlīdzības departamentā ietilpstošās Centrālās uzturlīdzekļu atgūšanas iestādes starpniecību.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Ar attiecīgo tiesu iestādi vai organizāciju var sazināties, izmantojot tālruni, pastu, e-pastu vai ierodoties personīgi. Lūgumraksta iesniedzējiem ir ieteicams apmeklēt katras organizācijas tīmekļa vietni, kur pieejama papildu un lokalizēta informācija.

Tiesu kanceleju kontaktinformācija ir atrodama [Tiesu dienesta tīmekļa vietnē](#).

Attiecībā uz Īrijas Centrālās iestādes uzturlīdzekļu piedziņas lietās no ārvalstīm kontaktinformāciju sk. 14.1. jautājumu un Tieslietu un vienlīdzības [departamenta tīmekļa vietni](#).

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Sk. 14.1. punktu.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Sk. 14.2. punktu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Neattiecas.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Pieteikuma/lūgumraksta iesniedzējam nav jāmaksā par lietas ierosināšanu tiesā. Pieteikuma iesniedzēji šajās lietās var saņemt bezmaksas juridisko palīdzību — tiklīdz Īrijas Centrālā iestāde ir saņēmusi pieteikumu, tas, ja nepieciešams, tiek pārsūtīts [Juridiskās palīdzības pārvaldei](#).

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

51. pantā ir norādīts, kādas darbības Centrālā iestāde veic attiecībā uz pieteikumiem atbilstoši Uzturlīdzekļu regulai. Īrijas Centrālā pārvalde izpildāmības deklarācijas pieprasa no Augstās tiesas priekšsēdētāja biroja. Īrijas Centrālā iestāde pieteikumus par piespiedu izpildi pārsūta tieši rajona tiesām. Saistībā ar lietas ierosināšanu Centrālā pārvalde pieteikuma iesniedzēja pārstāvību organizē ar Juridiskās palīdzības pārvaldes starpniecību.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/12/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēdzekļi ģimenes locekļiem - Grieķija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēdzekļi citai personai?

Termins "uzturēdzekļi" attiecas uz cilvēka tiešajām vajadzībām, kas nepieciešamas izdzīvošanai, galvenokārt — uz pārtiku. Taču faktiski termins "uzturēdzekļi" ietver visas dzīvošanai nepieciešamās prasības, kas attiecas gan uz personas apgādību, gan uz izglītību, gan uz kultūras un atpūtas pasākumiem.

Uzturēšanas saistības ietver pabalstu izmaksu (galvenokārt skaidrā naudā) saņēmēja iztikas vajadzību segšanai.

Turpmāk minētajām personām ir pienākums nodrošināt uzturēdzekļus, pamatojoties uz radniecību:

- a) laulātajam, arī šķiršanas gadījumā (ja pēc laulības šķiršanas ir noteiktas uzturēšanas saistības);
- b) pēcnācējiem attiecībā pret priekštečiem likumiskās mantošanas kārtībā;
- b) priekštečiem (vecākiem, vecvecākiem — ja vecāku nav vai viņi ir rīcībnespējīgi) attiecībā pret neprecētiem bērniem (bioloģiskiem vai adoptētiem), principā, kamēr viņi nav kļuvuši pilngadīgi;
- b) brāļiem vai māsām attiecībā pret brāļiem vai māsām; un

Īpaši uzturēšanas gadījumi ir šādi:

- c) uzturēdzekļu maksājumi laulāto atšķirtības gadījumā un pēc laulības šķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu un
- d) uzturēdzekļu maksājumi neprecētai mātei ārpuslaulībā dzimušā bērna vajadzībām pirms paternitātes atzīšanas.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērnam būtībā ir tiesības saņemt uzturēdzekļus no saviem priekštečiem (vecākiem vai vecvecākiem) līdz pieauguša cilvēka vecuma sasniegšanai, proti, kad viņš(-a) sasniedz 18 gadu vecumu.

Bērniem ir tiesības saņemt uzturēdzekļus arī pieauguša cilvēka vecumā, kamēr viņi studē vai apmeklē augstākās izglītības vai arodmācību kursus un studiju dēļ nevar strādāt un ja viņiem nav personīgo līdzekļu savu uzturēšanas vajadzību segšanai.

Personai ir tiesības saņemt uzturēdzekļus tikai tad, ja tā nespēj sevi uzturēt ar saviem līdzekļiem vai ar savam vecumam, veselības stāvoklim un dzīves apstākļiem atbilstošu darba veikšanu, turklāt jāņem vērā arī personas iespējamās izglītības vajadzības; nepilngadīgajiem (arī tādi, kuriem pieder savi aktīvi) ir tiesības saņemt uzturēdzekļus no saviem vecākiem, ja viņu personīgie aktīvi vai darbā gūtie ienākumi nav pietiekami to uzturēšanai. Tomēr personai nav pienākuma nodrošināt uzturēdzekļus, ja, ņemot vērā tās pārējās saistības, tā nespēj to nodrošināt, neapdraudot pati savu uzturēšanu; šis noteikums neattiecas uz uzturēšanu, ko nepilngadīgajam nodrošina vecāks, ja vien nepilngadīgajam nav tiesību saņemt uzturēdzekļus no kādas citas personas vai arī nepilngadīgais var uzturēt sevi ar paša līdzekļiem.

Bijušo laulāto gadījumā:

Bijušajam laulātajam, kas nespēj uzturēt sevi ar paša ienākumiem vai līdzekļiem, ir tiesības pieprasīt uzturēdzekļus no otra laulātā: 1) ja laulības šķiršanas pasludināšanas brīdī laulātais, kas iesniedz prasību, sava vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nevar sākt vai turpināt darbu atbilstošā profesijā, lai varētu sevi uzturēt; 2) ja laulātais, kas iesniedz prasību, gādā par nepilngadīgo un tāpēc nevar strādāt piemērotā profesijā; 3) ja laulātais, kas iesniedz prasību, nevar sameklēt pienācīgu regulāru darbu vai viņam ir nepieciešamas arodmācības; jebkurā no šiem gadījumiem pabalsta tiesību ilgums nepārsniedz trīs gadus no laulības šķiršanas pasludināšanas brīža, vai 4) jebkurā citā gadījumā, ja laulības šķiršanas pasludināšanas brīdī uzturēdzekļu piešķiršana ir nepieciešama objektīvu iemeslu dēļ.

Tomēr uzturēdzekļus var atteikt vai ierobežot svarīgu iemeslu dēļ, jo īpaši, ja laulība ilgusi īsu brīdi vai laulātais, kuram varētu būt tiesības saņemt uzturēdzekļus, ir vainojams laulības šķiršanā vai ir apzināti novedis sevi nabadzībā.

Katram no bijušajiem laulātajiem ir pienākums sniegt otram laulātajam pareizu informāciju par saviem līdzekļiem un ienākumiem, ciktāl tas ir būtiski attiecībā uz uzturēšanu. Pēc tam, kad viens no bijušajiem laulātajiem ir nosūtījis pieteikumu ar kompetenta prokurora starpniecību, ikvienam darba devējam, administratīvajai nodaļai vai nodokļu iekasētājam jāsniedz jebkāda viņu rīcībā esoša būtiska informācija par otra laulātā līdzekļiem un jo īpaši par viņa(-as) ienākumiem.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Parasti personai, kurai ir tiesības saņemt uzturēdzekļus, ir jāvērsas tiesā, lai piedzītu uzturēdzekļus no personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturēdzekļus. Gadījumos, kad ir piemērojama Ņujorkas Konvencija par uzturēdzekļu piedziņu ārvalstīs (Likumdošanas akts Nr. 4421/1964), dokumentu nodošanas dienestam, kas nosūta uzturēdzekļu piedziņas prasību no personas, kurai ir tiesības saņemt uzturēdzekļus un kura dzīvo valstī, kas ir Konvencijas parakstītāja valsts, jāpieprasa otras Konvencijas parakstītājas valsts saņemšanas dienestam valstī, kurā dzīvo parādnieks, proti, Grieķijas Tieslietu ministrijai, veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai prasītājs saņemtu uzturēdzekļus. Praksē Tieslietu ministrija uztic advokātam nodrošināt tiesību atzīšanu vai ārvalstu tiesas sprieduma izpildi par labu ārvalstu saņēmējam, kuram ir tiesības izmantot visus attiecīgos tiesiskās aizsardzības līdzekļus Grieķijas tiesās.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var — kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Ja nepilngadīgais saskaņā ar tiesību aktiem (CPK 63. pants) nevar pats iesniegt tiesā pieteikumu par uzturēdzekļu piedziņu no personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturēdzekļus, to var darīt persona, kurai uzticēta vecāku atbildība (fiziska persona — vecāks vai cita persona, vai juridiska persona, piemēram, iestāde).

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Tiesa, kurai ir jurisdikcija uzturēšanas saistību lietās, ko ierosinājusi persona, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, pret personu, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, ir pirmās instances tiesa viena tiesneša sastāvā (Civilprocesa kodeksa 17. panta 2. punkts un 681B pants).

Tiesa ar teritoriālo jurisdikciju ir tās personas domicila vai dzīvesvietas tiesa, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus (CPK 39A pants) vai uzturlīdzekļu parādnieka (atbildētāja) domicila vai dzīvesvietas tiesa, ja prasība apvienota ar laulības strīdiem vai strīdiem starp vecākiem un bērniem, vai laulāto pēdējās kopīgās pastāvīgās dzīvesvietas tiesa.

Steidzamos gadījumos vai draudošu briesmu gadījumā persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var lūgt pirmās instances tiesu viena tiesneša sastāvā ar teritoriālo jurisdikciju izdot izpildrakstu, kas uzliek par pienākumu izmaksāt pagaidu uzturlīdzekļus līdz galīgā sprieduma pasludināšanai parastajā tiesvedībā.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Prasītājam ir jāieceļ zvērināts advokāts, kurš izvirza uzturlīdzekļu piedziņas prasību.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Ja tiek iesniegta uzturlīdzekļu piedziņas prasība, atbildētājam ir jāapmaksā avansā prasītāja tiesas izdevumi, kas nevar pārsniegt EUR 300 (CPK 173. panta 4. punkts). Šāda veida tiesvedībā, ja atbildētājs tiesas ierēdnim pirms lietas izskatīšanas neuzrāda attiecīgu dokumentu, kas pierāda samaksu, tiek uzskatīts, ka atbildētājs nav ieradies tiesā, kas nozīmē, ka pret viņu var pieņemt aizmugurisku spriedumu (CPK 175. pants).

Prasītājs var lūgt juridisko palīdzību saskaņā ar Likumu Nr. 3226/2004, ja viņa(-as) ienākumi ir ļoti zemi, iesniedzot pirmās instances tiesai viena tiesneša sastāvā attiecīgus pierādījumus kopā ar pieteikumu par atsevišķa nolēmuma pieņemšanu.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Tiesa nosaka uzturlīdzekļu saistības uz diviem gadiem, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt pienācīgus dzīves apstākļus un izglītību personai, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, kā arī tās personas finansiālās iespējas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus. Pēc diviem gadiem puses, t. i., gan persona, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, gan persona, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, var iesniegt pieteikumu par jauna uzturlīdzekļu apmēra noteikšanu un, ja ir mainījušies apstākļi, ko tiesa ņēmusi vērā, nosakot uzturlīdzekļu apmēru, var pieprasīt sprieduma pārskatīšanu un uzturlīdzekļu apmēra grozīšanu.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļi tiek maksāti personai, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, reizi mēnesī.

Uzturlīdzekļu summu nedrīkst izmaksāt kā vienreizēju maksājumu, izņemot uzturlīdzekļu izmaksu pēc laulības šķiršanas (Civilkodeksa 1443.b) pants).

Ja uzturlīdzekļu saņēmējs ir nepilngadīgais vai atrodas tiesas aizsardzībā, uzturlīdzekļus maksā viņa(-as) vecākam vai pārstāvim, vai attiecīgā gadījumā tiesas ieceltam pārstāvim, kas veiks attiecīgās darbības tās personas vārdā, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Gadījumā, ja uzturlīdzekļu parādnieks atsakās maksāt, persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var mēģināt apmierināt savu prasību, izmantojot piespiedu piedziņas procedūru pret tās personas aktīviem, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, ja viņai tādi ir.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Tiesības saņemt uzturlīdzekļus beidz pastāvēt, ja vairs nepastāv apstākļi, kas tika ņemti vērā, piešķirot uzturlīdzekļus, vai arī personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, nāves gadījumā; personas, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, prasībai pret personu, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, piemērojams piecu gadu nolīgums, sākot no prasības iesniegšanas brīža.

Attiecībā uz prasībām no personām (proti, iestādēm), kas samaksāja uzturlīdzekļus personai, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, pret personām, kurām sākotnēji bija pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, ir piemērojams piecu gadu nolīgums (Civilkodeksa 250. panta 17. punkts).

Neprecētai mātei ir tiesības pieprasīt no bērna tēva ar bērna dzimšanu un aprūpi saistīto izdevumu segšanu uz ierobežotu laikposmu (divi mēneši pirms un četri mēneši pēc dzimšanas, taču ne ilgāk par vienu gadu (izņēmuma gadījumos) pēc dzimšanas, ja ar tiesas rīkojumu ir atzīta paternitāte un māte ir nabadzīga. Neprecētās mātes prasība ir spēkā trīs gadus pēc bērna dzimšanas, un tā tiek izvirzīta arī pret bērna tēva mantiniekiem.

Uzturlīdzekļu piedziņas prasību apmierināšanai ir atļauts ieturēt līdz pat pusei no algas, kas izmaksājama personai, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, kā arī no noguldījumiem kredītiestādēs (CPK 982. panta 2. punkta d) apakšpunkts un 3. punkts).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Nē, izņemot ārvalstu saņēmējus, kuri var lūgt palīdzību Tieslietu ministrijai attiecīgo tiesību īstenošanā (skatīt iepriekš atbildi uz 3. punktu).

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Griekijā — nē.

(Izņemot gadījumus, kad par nepilngadīgo rūpējas iestāde vai publiska vai privāta juridiska persona; šādā gadījumā parasti tai ir jāpilda uzturēšanas saistības un tādēļ tā *ex officio* pārņem (Civilkodeksa 1490. pants) tās personas tiesības, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Tomēr nekādos apstākļos nevar pieprasīt, lai uzturlīdzekļu prasījums, pat ja to ir atzinusi tiesa, tiktu izmaksāts avansā nepilngadīgajam prasītājam, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus no atbildīgās personas.)

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar iepriekš minētās regulas 51. un 56. pantu uzturlīdzekļu prasītājas personas dalībvalsts centrālā iestāde: a) sadarbojas ar tās personas dalībvalsts centrālo iestādi, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, nosūtot un saņemot attiecīgos pieteikumus; b) uzsāk vai atvieglo tiesvedību uzsākšanu attiecībā uz minētajiem pieteikumiem. Attiecībā uz šādiem pieteikumiem centrālās iestādes veic piemērotus pasākumus, lai: a) vajadzības gadījumā sniegtu juridisko palīdzību vai atvieglotu tās sniegšanu; b) palīdzētu noteikt personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, vai personas, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, atrašanās vietu, jo īpaši saistībā ar regulas 61., 62. un 63. pantu; c) palīdzētu saņemt svarīgu informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem un vajadzības gadījumā par citiem finansiāliem apstākļiem, tostarp par mantu, jo īpaši saistībā ar regulas 61., 62. un 63. pantu; d) veicinātu miermīlīgus risinājumus, panākot labprātīgu uzturēšanas līdzekļu maksāšanu, vajadzības gadījumā izmantojot mediāciju, samierināšanu vai līdzīgus procesus; e) atvieglotu nolēmumu par uzturēšanas saistībām turpmāku izpildi, arī kavētu maksājumu gadījumā; f) atvieglotu uzturlīdzekļu maksājumu iekasēšanu un ātru pārskaitīšanu; g) lai atvieglotu dokumentu vai citu pierādījumu iegūšanu, neskarot Regulu (EK) Nr. 1206/2001; h) sniegtu palīdzību bērnu vecāku noteikšanā, ja tas ir vajadzīgs uzturlīdzekļu piedziņai; i) lai uzsāktu vai atvieglotu tiesvedības uzsākšanu un panāktu vajadzīgo pagaidu pasākumu īstenošanu, kam ir teritoriāls raksturs un ko veic, lai nodrošinātu uzsāktā uzturēšanas saistību pieteikuma izskatīšanas iznākumu; j) atvieglotu dokumentu izsniegšanu, ņemot vērā Regulu (EK) Nr. 1393/2007.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Jūs varat sazināties ar Tieslietu ministrijas Centrālo dienestu, kura adrese ir 96 *Mesogeion Ave.*, Atēnas, Grieķija, pasta indekss: 11527, tālr.: +30. 210.7767322

civilunit@justice.gov.gr

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Grieķijai ir saistošs Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem. Saskaņā ar Protokolu uzturēšanas saistības reglamentē personas, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesību akti, tādējādi, ja persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, dzīvo Grieķijā, piemēro Grieķijas tiesību aktus.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 V nodaļa paredz tiesības uz juridisko palīdzību, tostarp pirmstiesas konsultācijas, lai panāktu izlīgumu pirms tiesvedības ierosināšanas; juridisko palīdzību, lai vērstos iestādē vai tiesā un nodrošinātu pārstāvību tiesā; atbrīvojumu no tiesvedības izmaksu segšanas vai palīdzību tādu izdevumu segšanai, kā arī atlīdzību personām, kas ir pilnvarotas darboties tiesvedībā. Dalībvalstīs, kurās zaudētājam pusei ir jāsedz pretējās puses izmaksas, ja juridiskās palīdzības saņēmējs lietu zaudē; tās ietver pretējās puses izmaksas, ja tās tiktu segtas gadījumā, ja palīdzības saņēmēja pastāvīgā dzīvesvieta būtu tajā dalībvalstī, kurā atrodas tiesa, kas izskata attiecīgo lietu; tulu pakalpojumus; tādu tiesas vai kompetentas iestādes pieprasītu un juridiskās palīdzības saņēmēja iesniegtu dokumentu tulkošanu, kuri ir vajadzīgi lietas atrisināšanai; kā arī ceļa izdevumus, kas jāsedz juridiskās palīdzības saņēmējam, ja tiesību aktos ir paredzēta tādu personu klātbūtne tiesā, kuras ir saistītas ar saņēmēja prasības uzturēšanu, vai arī to prasa attiecīgās dalībvalsts tiesa, un ja tiesa pieņem lēmumu, ka attiecīgās personas atbilstīgi tiesas prasībām nevar liecināt, izmantojot citus līdzekļus.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Centrālā iestāde cita starpā regulāri sazināsies ar kompetentajām iestādēm, lai: a) palīdzētu noteikt uzturlīdzekļu parādnieka vai kreditora atrašanās vietu; b) palīdzētu saņemt svarīgu informāciju par uzturlīdzekļu parādnieka vai kreditora ienākumiem un vajadzības gadījumā par citiem finansiāliem apstākļiem, tostarp par mantas atrašanās vietu, un c) veicinātu uzturlīdzekļu labprātīgu maksāšanu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 16/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešu kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturlīdzekļu ģimenes locekļiem - Spānija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturlīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Jēdziens "uzturlīdzekļi" attiecas uz visiem līdzekļiem, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu pārtiku, mitekli, apģērbu un medicīnisko aprūpi.

Uzturlīdzekļi ietver arī kreditora līdzekļus par izglītību un apmācību, kamēr bērns ir nepilngadīgs un arī pēc tam, ja viņš vai viņa joprojām iegūst izglītību tādu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar bērnu. Gadījumā, ja laulība tiek šķirta, laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas procesa laikā, uzturlīdzekļus var pieprasīt par bērniem, kuri dzīvo mājās un kuri nav finansiāli neatkarīgi.

Grūtniecības un dzemdību izdevumus ietver uzturlīdzekļos, ja vien tie netiek segti citādi.

Pastāv abpusējs pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus pilnā apmērā starp:

1. - laulātajiem.

2. - augšupējiem un lejupējiem radniekiem.

Brāļiem un māsām vajadzētu saņemt dzīvošanai nepieciešamo atbalstu, ja tas ir nepieciešams, un kas jebkāda iemesla dēļ nav attiecināms uz uzturlīdzekļu kreditoru, tostarp, ja tas nepieciešams dēļ izglītības.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērni līdz pilngadības sasniegšanai, kas Spānijā iestājas 18 gadu vecumā, var saņemt uzturlīdzekļus, izņemot gadījumus, kad nepilngadīgais pats sevi var apgādāt. Pēc pilngadības sasniegšanas uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums saglabājas attiecībā uz bērniem, kuri nespēj paši sevi finansiāli nodrošināt, kuri nav ieguvuši izglītību un kuriem nav darba tādu iemeslu dēļ, kuros nav vainojami viņi paši. Attiecībā uz nepilngadīgajiem turklāt būs jāņem vērā Civillikuma panti par kopīgajām sekām, ko rada laulības neesamība, laulāto atšķiršana un laulības šķiršana (90. pants un turpmākie panti).

Kamēr bērni ir nepilngadīgi, uzturēšanas pabalsts ir prioritāte un neizbēgams pienākums.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Pieteikumus ir jāiesniedz piekritības tiesās, pirmās instances tiesās (*Juzgados de Primera Instancia*), kurām ir attiecīgā jurisdikcija.

Kādi ir galvenie procedūras elementi?

Pieteikumi tiek apstrādāti, izmantojot uzklauššanu (*juicio verbal*). Ja uzturlīdzekļi tiek pieprasīti kā papildu pasākums laulāto atšķiršanai vai laulības šķiršanai vai vecākbērnu pasākumiem gadījumā, ja pāris šķiras, tie tiek apstrādāti kopā ar minēto procesu, izmantojot *juicio verbal* ar dažām īpašām iezīmēm.

Kad Spānijā tika izsludināta ārkārtas situācija (ar karaļa 2020. gada 14. marta Dekrētu 463/20 par Covid-19 izraisītās veselības krīzes pārvaldību), un jo īpaši pēc karaļa 2020. gada 18. aprīļa Dekrēta 16/20 par procedūras un organizatoriskiem pasākumiem tiesu sistēmā, lai risinātu Covid-19 situāciju, tika ieviesta īpaša saīsinātā procedūra ģimenes lietu izskatīšanai ārkārtas situācijas laikā (skat. 3., 4. un 5. pantu). Šo īpašo procedūru izmanto lietās, kad ir nepieciešams pieprasīt tādu pastāvīgu pasākumu piemērošanu, kas pieņemti saskaņā ar 774. pantu 2000. gada 7. janvāra Likumā 1/2000 par Civilprocesu (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) attiecībā uz māsainniecības izdevumiem, pabalstiem laulāto starpā un atzītām uzturēšanas saistībām pret bērniem, kad minēto pārskatīšanu pieprasa, pamatojoties uz to, ka Covid-19 izraisītās veselības krīzes rezultātā būtiski ir mainījušies laulāto ekonomiskā situācija. To piemēro arī strīdos saistībā ar pieprasījumiem noteikt vai pārskatīt pienākumu veikt uzturēšanas maksājumus, kad minētos pieprasījumus iesniedz, pamatojoties uz to, ka Covid-19 izraisītās veselības krīzes rezultātā būtiski ir mainījušies laulāto ekonomiskā situācija.

Visos jautājumos, kas nav minēti šajā pantā, uzklaušīšanas pasākumiem, ja nav īpašu noteikumu, piemēros 2000. gada 7. janvāra Likuma 1/2000 par Civilprocesu noteikumus.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Prasība jāiesniedz attiecīgajai pusei personīgi, izņemot gadījumus, kad šī persona ir nepilngadīga. Šādā gadījumā prasība ir jāiesniedz nepilngadīgā likumīgajam pārstāvim, prokuratūrai (*el Fiscal*) vai bērnu aizsardzības aģentūrai. Tomēr prasību var iesniegt arī pārstāvis, ja pārstāvja rīcībā ir notariāli apstiprināta pilnvara; tiesas darbinieks vai jebkuras Spānijas diplomātiskās pārstāvniecības konsuls ārvalstīs.

5 Ja plānoju vārsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Saskaņā ar vispārējo noteikumu prasība ir piekritīga tiesai, kas noteikta pēc uzturēšanas parādnieka dzīvesvietas. Ja ir vairāki savstarpēji saistīti parādnieki (māte un tēvs), prasība ir piekritīga tiesai, kas noteikta pēc viena vai abu parādnieku dzīvesvietas. Ja parādnieks nedzīvo Spānijā, kompetentā tiesa ir viņa pēdējās dzīvesvietas tiesa Spānijā. Citos gadījumos lieta ir piekritīga tai tiesai, kas noteikta pēc uzturēšanas prasītāja dzīvesvietas.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Prasītājus ir jāaizstāv advokātam (*Abogado*) un jāpārstāv juridiskajam pārstāvim vai advokātam (*Procurador*).

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Prasībām, kas attiecas vienīgi uz uzturēšanas maksājumu saņemšanu, Spānijā netiek piemēroti nodevas, izņemot juristu, likumīgo pārstāvju un ekspertu atlīdzību, ja tiek izmantota šo speciālistu palīdzība.

Juristu un likumīgo pārstāvju atlīdzība ir saistīta ar prasījuma apmēru. Finansiālā palīdzība tiesas izdevumu segšanai ir paredzēta tajos gadījumos, kad prasītājs vai persona, no kuras pieprasa uzturēšanas maksājumus, ir finansiāli nenodrošināta, un minētajām personām var būt tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību atbilstīgi 3. panta nosacījumiem 1996. gada 10. janvāra Likumā Nr. 1/1996 par bezmaksas juridisko palīdzību. Palīdzība ietver tiesas iecelta jurista vai likumīgā pārstāvja pakalpojumus, kas nepieciešami prasības virzīšanai tiesā, un jebkādas tiesas izdevumus, piemēram, izdevumus par liecinieku nopratināšanu un nolēmumu publicēšanu arī sedz valsts.

8 Kāda veida uzturēšanas maksājumus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturēšanas maksājuma apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatizētas indeksācijas sistēmu)?

Vairumā gadījumu tiek noteikti regulāri maksājumi, kuri saskaņā ar tiesību aktiem ir jāmaksā avansā reizi mēnesī. Vienreizēji maksājumi tiek noteikti tikai retos gadījumos, proti, tikai tad, ja jāmaksā nokavētie uzturēšanas maksājumi, ja parādnieks ir persona bez noteikta īpašuma, un tas ir labākais veids, kā aizsargāt nākotnes maksājumus, vai gadījumos, kad puses par to vienojas. Konkrēto maksājamo uzturēšanas maksājumu aprēķināšanai tiesa izmanto vispārīgu juridisko noteikumu, kura pamatā ir trīs aspektu proporcionalitāte: uzturēšanas maksājumu prasītāja vajadzības, uzturēšanas parādnieka finansiālie līdzekļi un citu personu finansiālie līdzekļi, kurām arī ir pienākums piedalīties uzturēšanas maksāšanā (uzturēšanas parādnieka finansiālie līdzekļi vienādā apmērā ar galveno uzturēšanas parādnieku. Tiesas lēmumā, ar ko nosaka uzturēšanas maksājumu apmēru, ir jābūt noteiktam arī maksājuma pārskatīšanas pamatam. Laika gaitā šī pārskatīšana ir automatizēta, un persona, kura veic maksājumus, atbild par pārskatīto summu atlīdzināšanu. Ja uzturēšanas parādnieks neveic maksājumu pārskatīšanu, to nodrošina tiesa pēc uzturēšanas maksājumu prasītāja lūguma. Uzturēšanas maksājumu apmērs var tikt koriģēts (atkal pēc attiecīgās puses lūguma) gadījumos, kad būtiski mainās apstākļi, kas ir kalpojuši par pamatu uzturēšanas maksājumu noteikšanai: uzturēšanas maksājumu apmērs jāpalielina gadījumos, kad uzturēšanas parādnieka finansiālā situācija uzlabojas, vai gadījumos, kad uzturēšanas maksājumu prasītāja situācija pasliktinās, un viņam ir nepieciešams lielāks pabalsts (piemēram, slimības saasināšanās gadījumā); uzturēšanas maksājumu apmērs var tikt samazināts gadījumos, kad uzturēšanas parādnieka situācija pasliktinās vai kad uzturēšanas maksājumu prasītāja līdzekļi pieaug. Visbeidzot, uzturēšanas maksājumi nav jāmaksā, ja vairs nepastāv pamatojums to izmaksāšanai.

Tiesu ģenerālā padome (*Consejo General del Poder Judicial*, CGPJ) ir sagatavojusi tabulas uzturēšanas maksājumu aprēķināšanai. Pēdējo reizi tās atjauninātas 2019. gada maijā. Tās ir vadlīnijas, kas izstrādātas, pamatojoties uz bērnu vajadzībām, ņemot vērā vecāku ienākumus un bērnu skaitu ģimenē. Izmaksas par mājokli un izglītību nav ietvertas aprēķinā, un līdz ar to galīgais pabalsta apmērs ir jāpielāgo, ņemot vērā šīs izmaksas katrā gadījumā atsevišķi. Tabulas ir atrodamas šeit:

 <http://www.poderjudicial.es/cgpi/es/Servicios/Utilidades/Calculo-de-pensiones-alimenticias/>

9 Kā un kam uzturēšanas maksājumi tiks maksāti?

Parastais maksājuma veids ir nauda. Tomēr pastāv divi izņēmumi: parādnieks var izvēlēties iespēju izpildīt savu pienākumu, nodrošinot uzturēšanas maksājumu prasītāju ar ēdienu un mitekli savā mājā. Šādas iespējas izvēle tiesu praksē ir stingri ierobežota tajos gadījumos, kad nav nekādas garantijas, ka starp pusēm pastāvēs labas attiecības. Uzturēšanas maksājumu nodrošināšana, nododot uzturēšanas maksājumu prasītājam mantu vai tiesības, notiek tikai izņēmuma gadījumos, un to izmanto tikai uzturēšanas maksājumu segšanai gadījumos, kad pastāv mantas zaudēšanas risks vai uzturēšanas parādniekam nav īpašumu. Uzturēšanas maksājumi tiek maksāti tieši prasītājam. Visbiežāk pieņemtais maksājuma veids ir naudas pārskaitījums bankas kontā. Gadījumos, kad uzturēšanas maksājumu prasītājs ir nepilngadīgs vai rīcībnespējīgs, maksājumu saņem viņa likumīgais pārstāvis.

Procesos, kas attiecas uz laulības iziršanu vai vecāku un bērnu attiecībām, tiesas kā uzturēšanas maksājumu veidu atļauj veikt tiešo maksājumu kreditoram attiecībā uz dažām izmaksām, kas attiecas uz nepilngadīgu bērnu (piemēram, izglītība, veselības apdrošināšana u.c.).

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturēšanas maksājumus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Šādā gadījumā uzturēšanas maksājumu prasītājs var iesniegt prasību par piespiedu izpildes piemērošanu tiesas nolēmumam, ar kuru tika atzītas tiesības uz uzturēšanas maksājumu saņemšanu. Spānijā ir ieviestas šādas piespiedu izpildes metodes: ieturējumi no darba algas (izņemot iztikas minimumu, ko nosaka tiesa), ieturējumi no nodokļu atmaksājumiem, naudas līdzekļu arests bankas kontos, ieturējumi no sociālā nodrošinājuma maksājumiem, mantas arests un tās publiska pārdošana; noteiktos gadījumos uzturēšanas maksājumu nemaksāšanu var uzskatīt par kriminālpārkāpumu un pārkāpējam var tikt piemērots cietumsods.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Uzturēšanas maksājumu parādu gadījumā nav noteikts kvantitatīvs ierobežojums attiecībā uz parādnieka kontu vai mantas arestu, kā tas ir citu parādsaistību gadījumā. Attiecībā uz parādnieka saistību izpildes procedūrām noteiktais noilguma termiņš ir pieci gadi.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturēšanas maksājumus?

Gadījumos, kad uzturēdzenkļu prasītājs ir nepilngadīgs vai rīcībnespējīgs, prasītāju var pārstāvēt prokuratūra.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēdzenkļus parādnieka vietā?

"Uzturēdzenkļu maksājumu garantiju fonds", kas izveidots ar 2006. gada 28. decembra Likumu 42/2006, un kuru regulē 2007. gada 7. decembra karaļa dekrēts 1618/2007, ir fonds, kuram nav juridiskas personas statusa un kura mērķis ir garantēt, ka nepilngadīgie bērni saņem nesamaksātos atzīto uzturēdzenkļu maksājumus, kas pienākas saskaņā ar tiesas apstiprināto vienošanos vai tiesas lēmumu tiesvedībā par laulāto atšķiršanas, šķiršanas, paziņojumu par laulības atzīšanu par neesošu, paziņojumu par filiāciju vai uzturēdzenkļiem, ko veic, izmaksājot summu, kas tiks uzskatīts par avansu. Lai varētu saņemt avansa maksājumu no šī fonda, ir būtiski, lai lēmums, ar kuru tiek atzīti uzturēdzenkļi, tiktu pasludināts Spānijas tiesā.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā, saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem un Spānijas ratificētajām starptautiskajām konvencijām par uzturēdzenkļu maksājumiem uzturēdzenkļu prasītājs var lūgt palīdzību Spānijas centrālajai iestādei, kas atrodas Tieslietu ministrijā.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Sazinoties ar Tieslietu ministrijas Starptautiskās juridiskās sadarbības nodaļu (*Subdirección General de Cooperación Jurídica Internacional*), izmantojot turpmāk minēto kontaktinformāciju. *Calle San Bernardo No 62, 28071 Madrid*. Tālrunis: 00 34 91 3902228/2295/4437. Fakss: 00 34 91 3904457

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Prasītājs, kas dzīvo citā dalībvalstī, var sazināties ar attiecīgās valsts centrālo iestādi, iesniedzot pierādījumu, kas apliecina viņam piešķirtās tiesības uz uzturēdzenkļu maksājumiem, un lūgt centrālajai iestādei sazināties ar Spānijas centrālo iestādi, prasot tai uzsākt izpildes procedūru Spānijā. To īsteno saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem un Spānijas ratificētajām starptautiskajām konvencijām par uzturēdzenkļu maksājumiem.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Saskaņā ar attiecīgās valsts iestāžu paredzētajiem nosacījumiem.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, Eiropas Savienība (un līdz ar to Spānija) ratificēja protokolu 2010. gada 8. aprīlī.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Saskaņā ar Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās pusēm, kuras ir iesaistītas strīdā, uz ko attiecas šī regula, saskaņā ar attiecīgās nodaļas nosacījumiem citā dalībvalstī ir jābūt efektīvai tiesas (iestāžu) pieejamībai, arī izpildes un pārsūdzības vai pārskatīšanas procesā. Turklāt saņēmēja dalībvalsts sniedz bezmaksas juridisko palīdzību attiecībā uz visiem prasītāja iesniegtiem pieteikumiem saskaņā ar 56. pantu par uzturēšanas saistībām, kas rodas no vecāku pienākumiem pret personu, kas jaunāka par 21 gadu.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Tā ir papildinājusi 1996. gada 10. janvāra Likumu Nr. 1/1996 par bezmaksas juridisko palīdzību ar VIII nodaļu "Bezmaksas juridiskā palīdzība Eiropas Savienības pārrobežu strīdos", ar ko reglamentē minētās tiesības attiecībā uz fiziskām personām neatkarīgi no tā, vai tie ir Eiropas Savienības pilsoņi vai trešo valstu valstspiederīgie, kas likumīgi dzīvo kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 16/01/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēdzenkļi ģimenes locekļiem - Francija

1 Kā praktiķoje reiškia sąvokos „išlaikymas” ir „išlaikymo pareiga”? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Francijas tiesību aktos uzturēšanas saistības nozīmē ar tiesību aktiem noteiktu pienākumu personai, kuras rīcībā ir tam nepieciešamie līdzekļi, apmierināt tādas citas personas vajadzības, ar kuru to saista ģimenes attiecības vai laulība. Tādējādi uzturēdzenkļus var saņemt dažādas personas, tajā skaitā:

laulātais no otra laulātā (Civillkodeksa (*code civil*) 212. un 214. pants);

bērni no saviem vecākiem (Civillkodeksa 203., 371-2. un 373-2-2. pants);

tēvi, mātes un citi augšupējie radnieki no saviem bērniem (Civillkodeksa 205. pants);

vīra-/sievasvēvi un vīra-/sievasmātes no saviem znotiem un vedeklām (Civillkodeksa 206. pants);

trūcīgs pārdzīvojušais laulātais (Civillkodeksa 767. pants).

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Attiecībā uz uzturēdzenkļiem bērniem nav pilngadības ierobežojuma — vecāku pienākums uzturēt bērnu un nodrošināt tam izglītību nebeidzas automātiski, bērnam sasniedzot pilngadību (Civillkodeksa 371-2. pants). Jānošķir divi laikposmi:

kamēr bērns ir nepilngadīgs vai — ja bērns ir sasniedzis pilngadību — līdz brīdim, kad tas kļūst finansiāli neatkarīgs, vecākiem ir uzturēšanas un izglītības pienākums pret bērnu, nodrošinot visus vajadzīgos apstākļus viņa attīstībai un izglītībai;

tiklīdz uzturēšanas un izglītošanas pienākums vairs nav spēkā, piemēro vispārējos uzturēšanas saistību noteikumus, kas paredz, ka prasītājam ir jāiesniedz pierādījumi par savām vajadzībām (Civillkodeksa 205. un 207. pants).

Maksājumu var veikt pilnā apmērā vai daļām tieši bērnam, tiklīdz viņš ir sasniegjis pilngadību.

3 Ar tam, kad asmeniui būtu skirtas īslaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Ja uzturīdzekļi netiek maksāti brīvprātīgi, uzturīdzekļu saņēmējam, viņa pārstāvim vai personai, kurai ir saņēmēja galvenais aprūpētājs, jāiesniedz prasība tiesā, lai tiesa noteiktu maksājamo summu un pieņemtu rīkojumu parādniekam samaksāt noteikto summu.

Uzturīdzekļu prasījums var būt prasības galvenais priekšmets, vai arī uzturīdzekļus var pieprasīt, piemēram, procesā par laulības šķiršanu vai tiesvedībā par to, kā īstenojamas aizgādības tiesības.

Ja uzturīdzekļus pieprasa pieaugušais no pieaugušā, prasītājam ir jāpierāda, ka tas ir trūcīgs un nespēj pats apmierināt savas vajadzības. Tomēr, ja uzturīdzekļu saņēmējs ir būtiski ignorējis savas saistības pret uzturīdzekļu maksātāju, tiesnesis var atbrīvot uzturīdzekļu maksātāju no pienākuma maksāt visu uzturīdzekļu parāda summu vai kādu tās daļu (Civillkodeksa 207. pants).

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Saskaņā ar Francijas tiesību aktiem nepilngadīgos neuzskata par uzturīdzekļu saņēmējiem. Vienīgi viens no vecākiem vai trešā persona, kura aprūpē bērnu, var būt uzturīdzekļu saņēmējs un drīkst vērsties pret otru vecāku vai vecākiem, lai pieprasītu maksājuma noteikšanu bērna izglītībai un uzturēšanai. Sociālās aprūpes dienesti var rīkoties uzturīdzekļu saņēmēja vārdā, ja uzturīdzekļu saņēmējs nav rīcībspējīgs, pamatojoties uz Civillkodeksa 205. pantu (Sociālās palīdzības un ģimeņu kodeksa (*code de l'action sociale et des familles*) L132-7. pants).

Slimnīcām un sabiedrības veselības aizsardzības iestādēm / aprūpes iestādēm ir tiesas regresa prasījuma tiesības pret personu, kura ir parādā uzturīdzekļus hospitalizētai personai (Sabiedrības veselības kodeksa (*code de la santé publique*) L6145-11. pants).

Aizbildnībā esošu personu pārstāv aizbildnis (Civillkodeksa 475. pants).

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Prasība jāiesniedz **ģimenes lietu tiesnesim** (*juge aux affaires familiales*) apgabala tiesā (*tribunal de grande instance*) (Tiesu organizācijas kodeksa (*code de l'organisation judiciaire*) L. 213-3. pants).

Ar nosacījumu, ka tiek piemēroti noteikumi, ko paredz Padomes 2008. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās, Civilprocesa kodeksa (*code de procédure civile*) 1070. pants nosaka, ka ģimenes lietu tiesnesis, kam ir piekrišana, ir:

tās vietas tiesnesis, kurā atrodas ģimenes dzīvesvieta;

ja vecāki dzīvo atsevišķi — tās vietas tiesnesis, kurā atrodas dzīvesvieta tam vecākam, pie kura bērns dzīvo pastāvīgi, ja vecākiem ir kopīga aizgādība par bērnu, vai tās vietas tiesnesis, kurā atrodas dzīvesvieta tam vecākam, kuram vienīgajam ir aizgādība par bērnu; citos gadījumos — tās vietas tiesnesis, kurā dzīvo persona, kas nav prasības iesniedzējs.

Kopīgas prasības gadījumā piekrišana atbilstoši pušu izvēlei ir tās vietas tiesnesim, kurā ir dzīvesvieta kādai no pusēm.

Tomēr, ja strīds attiecas tikai uz uzturīdzekļiem, maksājumu bērna uzturēšanai un izglītībai, maksājumu laulības dzīves izmaksu segšanai vai kompensācijas pabalstu, piekrišana var būt tās vietas tiesnesim, kurā ir laulātā–uzturīdzekļu saņēmēja dzīvesvieta vai tā vecāka dzīvesvieta, kas ir bērnu galvenais aprūpētājs, pat ja bērni ir pilngadīgi.

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Procedūra notiek mutiski un pārstāvība nav nepieciešama — prasītāji var personiski vērsties pie tiesneša, iesniedzot nepieciešamos pierādījumus.

Procedūru var ierosināt ar pavēsti (ar tiesu izpildītāja starpniecību) vai vienkārši iesniedzot tiesai adresētu iesniegumu.

Ja uzturīdzekļus pieprasa tiesvedībā par laulības šķiršanu, prasītāja pārstāvībai ir nepieciešams advokāts ar tiesībām uzstāties tiesā (*avocat*).

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Pirmajā instancē tiesas izdevumu nav. Iesniedzot pārsūdzību, maksa ir 225 EUR.

Noteiktos finansiālos apstākļos prasītāji var saņemt juridisku palīdzību.

8 Kokių rūšių īslaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama īslaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūretas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Maksājumi bērna izglītībai un uzturēšanai var būt dažādi veidi:

ikmēneša maksājums vecākam, kurš ir uzturīdzekļu saņēmējs (visbiežākais variants);

tiešs maksājums par izmaksām, kas radušās bērna vajadzībām;

tiesības izmantot un apdzīvot uzturīdzekļu maksātājam piederošo īpašumu, mantas nodošana lietojumā vai ienākumus nesošas mantas piešķiršana uzturīdzekļu saņēmējam.

Maksājumu aprēķina atbilstoši **katra vecāka līdzekļiem un bērna vajadzībām**. Kopš 2010. gada izmanto Tieslietu ministrijas (*Ministère de la justice*) publicētu atsaucies tabulu, kas ir sagatavota, pamatojoties uz uzturīdzekļu saņēmēja un maksātāja ienākumiem, viņu aprūpē esošo bērnu skaitu un piešķirtajām apciemošanas un uzņemšanas tiesībām, taču **tā ir tikai indikatīva**. Tiesnesis sistemātiski veic maksājuma **indeksāciju** (pamatojoties uz pilsētas mājsaimniecību patēriņa vispārējo cenu indeksu).

Citi uzturīdzekļi

Nosakot **maksājumu, kas laulātajam jāveic, lai segtu laulības dzīves izmaksas**, tiesnesim jāņem vērā visas konkrētajai personai radušās izmaksas, kas atbilst lietderīgiem vai vajadzīgiem izdevumiem. To var noteikt kā finansiālu maksājumu, atbildības uzņemšanos par kredītu vai pat tiesības dzīvot laulāto mājoklī.

Ja uzturīdzekļus piešķir laulātajam laulības šķiršanas procesā, pamatojoties uz uzturēšanas pienākumu, var tikt nolemts, ka uzturīdzekļu maksātājam ir pilnībā vai daļēji jāsedz ikmēneša kredītmaksājumi, tomēr visbiežāk tiesa nosaka summu, kas jāmaksā katru mēnesi. Uzturīdzekļu summu nosaka, pamatojoties **uz dzīves līmeni, uz kādu var pretendēt laulātais, kurš ir prasītājs, ņemot vērā otra laulātā iespējas**.

Uzturīdzekļus augšupējiem radniekiem un laulātā vecākiem piešķir tikai proporcionāli prasītāja vajadzībām un tās personas turīgumam, kurai šie uzturīdzekļi būs jāmaksā. Ņemot vērā lietas apstākļus, tiesnesis var, tajā skaitā pēc savas iniciatīvas, pievienot lēmumam par šādu uzturīdzekļu piešķiršanu mainības klauzulu, ja to atļauj spēkā esošie tiesību akti (Civillkodeksa 208. pants).

Attiecībā uz uzturīdzekļiem vienmēr ir iespējams pārskatīt to summu, ar nosacījumu, ka prasītājs iesniedz pierādījumus par jauniem apstākļiem, kuri ietekmē uzturīdzekļu saņēmēja un/vai uzturīdzekļu maksātāja līdzekļus un/vai bērna/uzturīdzekļu saņēmēja vajadzības.

9 Kaip ir kam mokamas īslaikymas?

Civillkodeksā nav noteikta vēlāmā samaksas metode. Samaksas metodes var noteikt pēc pušu savstarpējas vienošanās. Ja šādas vienošanās nav, tiesnesis nosaka samaksas metodes nolēmumā.

Uzturlīdzekļus maksā tieši uzturlīdzekļu saņēmējam vai sociālās aprūpes dienestam, slimnīcai vai sabiedrības veselības aizsardzības iestādei vai aprūpes iestādei, kura iesniedza prasību uzturlīdzekļu saņēmēja vārdā.

Jāņem vērā, ka bērna uzturēšanas maksājuma gadījumā visu uzturlīdzekļu summu vai kādu tās daļu var aizstāt ar naudas summas maksājumu akreditētai struktūrai, kas atbild par indeksētu ienākumu nodrošināšanu bērnam (Civillkodeksa 373-2-3. pants). Tiesnesis var arī nolemt, ka uzturlīdzekļi ir maksājami tieši pilngadīgajam bērnam.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Ja uzturlīdzekļu saņēmējam ir izpildu dokuments, viņš var tieši uzdot tiesu izpildītājam īstenot izpildes pasākumu pret uzturlīdzekļu maksātāja mantu (izņemot īpašuma apķīlāšanu vai ieturējumu no darba samaksas, jo šādām darbībām ir nepieciešams iepriekšējs tiesas nolēmums). Tiesu izpildītājiem ir plašas izmeklēšanas pilnvaras, ko viņi var izmantot iestādēs, lai atrastu vajadzīgo informāciju nolūkā noskaidrot uzturlīdzekļu maksātāja vai tā mantas atrašanās vietu.

Galvenās izpildes procedūras, ko var izmantot uzturlīdzekļu saņēmējs, ir šādas:

tiešā maksājuma procedūra (Izpildes civilprocesa kodeksa (*code des procédures civiles d'exécution*) L 213-1. un R 213-1. pants *et seq.*) — šī procedūra ļauj piedzīt kavētos uzturlīdzekļu maksājumus par iepriekšējiem sešiem mēnešiem un kārtējo maksājumu. Tiesu izpildītājs informē trešo personu (darba devēju, banku vai uzturlīdzekļu maksātāja parādnieku—trešo personu) par tās pienākumu samaksāt uzturlīdzekļu maksājumu tieši tiesu izpildītājam;

ieturējums no darba samaksas (Darba kodeksa (*code du travail*) L 3252-1. un R 3252-1. pants *et seq.*) — ieturējumam ir nepieciešams rajona tiesas tiesneša (*juge d'instance*) apstiprinājums;

trešās personas parāda piedziņa (Izpildes civilprocesa kodeksa L 211-1., L 162-1., R 211-1. un R 162-1. pants *et seq.*) ļauj apķīlāt parādus, kas pienākas uzturlīdzekļu maksātājam no kādas trešās personas (visbiežāk apķīlā bankas kontu);

apķīlāšana pārdošanai (Izpildes civilprocesa kodeksa L 221-1. un R 221-1. pants *et seq.*) — kustamas mantas (televizora, automobiļa u. c.) apķīlāšana;

nekustamā īpašuma apķīlāšana (Izpildes civilprocesa kodeksa L 311-1. un R 311-1. pants *et seq.*) — to piemēro nekustamajam īpašumam, kurš pieder uzturlīdzekļu maksātājam. Īpašuma pārdošana jāapstiprina izpildes tiesnesim (*juge de l'exécution*).

Tiesu izpildītāju izmaksas sedz tikai uzturlīdzekļu maksātājs.

Kriminālprocesā uzturlīdzekļu maksātāju var notiesāt par **ģimenes pamešanu novārtā**. Par šo pārkāpumu soda ar brīvības atņemšanu uz diviem gadiem un naudas sodu 15 000 EUR apmērā (Kriminālkodeksa (*code penal*) 227-3. pants).

11 Trumpai aprašīkite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Attiecībā uz uzturlīdzekļiem noilgums ir pieci gadi no katra maksājuma apmaksas termiņa (Civillkodeksa 2224. pants).

Tiešā maksājuma procedūru nevar piemērot attiecībā uz maksājumiem, kuri ir kavēti ilgāk par sešiem mēnešiem. Minētais gan neizslēdz citu izpildes metožu izmantošanu, lai panāktu iepriekšējo parādu piedziņu.

Izpildes procedūrām jāaprobežojas ar to, kas ir vajadzīgs parāda piedziņai, nepieļaujot ļaunprātību veicamo pasākumu izvēlē.

Tiesību akti nosaka dažus mantas veidus, ko nedrīkst apķīlāt, proti, tie ir uzturlīdzekļu maksājumi, kustamais īpašums, kas uzturlīdzekļu maksātājam ir nepieciešams sadzīvei un darbam, aprikojums, kas ir būtisks personām ar invaliditāti, konkrēti pabalsti un ģimenes pabalsti. Bankas kontā var apķīlāt tikai tās summas, kas pārsniedz minimālos ienākumus (aktīvas solidaritātes ienākumi (*le revenu de solidarité active*) vienai personai). Ja ir paredzēts veikt ieturējumu no darba samaksas, ieturamo summu nosaka atbilstoši darba samaksas lielumam un uzturlīdzekļu maksātāja apgādībā esošo personu skaitam.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Organizācijas, kas atbild par ģimenes pabalstu maksāšanu, var pārņemt uzturlīdzekļu saņēmēja tiesības, ievērojot konkrētus nosacījumus. Tādā gadījumā tās var ierosināt civiltiesisku izpildes procedūru uzturlīdzekļu saņēmēja vārdā un labā. Ja privāti ierosinātais izpildes process ir nesekmīgs, var arī vērsties pie valsts prokurora (*procureur de la République*), lai ierosinātu publisko izpildes procesu, iesaistot valsts zvērināto grāmatvedi (*comptable public*).

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Organizācijas, kas atbild par ģimenes pabalstu izmaksu, var izmaksāt uzturlīdzekļu saņēmējam ģimenes pabalstu kā uzturlīdzekļu avansa maksājumu, ievērojot konkrētus nosacījumus.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Ja uzturlīdzekļu maksātāja dzīvesvieta ir citā valstī, bet uzturlīdzekļu saņēmējs atrodas Francijā, uzturlīdzekļu saņēmējs var sazināties ar Ārlietu un starptautiskās attīstības ministrijas (*Ministère des Affaires Étrangères et du Développement International*) Uzturlīdzekļu parādu piedziņas biroju (*Bureau de Recouvrement des Créances Alimentaires (RCA)*). Birojs sazināsies ar uzturlīdzekļu maksātāja dzīvesvietas valsts centrālo iestādi, lai panāktu parāda piedziņu.

Uzturlīdzekļu saņēmējs var arī sazināties ar Ģimenes pabalstu fondu (*Caisse d'Allocations Familiales (CAF)*), kas var sniegt finansiālu atbalstu, ja uzturlīdzekļu maksātājs nemaksā uzturlīdzekļus, arī gadījumos, ja uzturlīdzekļu maksātājs atrodas ārvalstīs.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Ar Francijas centrālo iestādi var sazināties pa pastu, telefonu vai e-pastu:

Ministère de l'Europe et des affaires étrangères

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Tālr.: + 33 (0) 1 43 17 90 01

Fakss: +33 (0)1 43 17 81 97

E-pasts: obligation.alimentaire@diplomatie.gouv.fr

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Ja uzturlīdzekļu maksātājs dzīvo Francijā, bet uzturlīdzekļu saņēmējs atrodas ārvalstīs, uzturlīdzekļu saņēmējam ir **jāsazinās ar savas dzīvesvietas valsts centrālo iestādi**. Centrālā iestāde, kas iesniedz prasību, sazināsies ar Francijas centrālo iestādi (Ārlietu ministrijas Uzturlīdzekļu parādu piedziņas biroju), kas veiks vajadzīgos pasākumus parāda piedziņai.

Ja uzturlīdzekļu saņēmējam ir lēmums par izpildi, tas var arī tieši uzdot tiesu izpildītājam panākt parāda piedziņu (nevēršoties centrālajās iestādēs). Tādā gadījumā uzturlīdzekļu saņēmējs nevar izmantot centrālās iestādes palīdzību.

Jāņem vērā, ka gadījumā, kad nav tiesas nolēmuma, kas nosaka uzturīdzekļu samaksas principu, dalībvalsts centrālā iestāde, kas iesniedz prasību, var nosūtīt pieteikumu, lai saņemtu lēmumu no Uzturīdzekļu parādu piedziņas biroja par uzturīdzekļu samaksas principa noteikšanu ar Francijas tiesas nolēmumu (Regulas (EK) Nr. 4/2009 VII pielikums).

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Ar Francijas centrālo iestādi var sazināties pa pastu, telefonu vai e-pastu:

Ministère de l'Europe et des affaires étrangères

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Tālr.: + 33 (0) 1 43 17 90 01

Fakss: +33 (0) 1 43 17 81 97

E-pasts: obligation.alimentaire@diplomatie.gouv.fr

Ja uzturīdzekļu saņēmējs nolēmj tieši sazināties ar tiesu izpildītāju, informāciju par kompetentajiem speciālistiem var atrast sadaļā "Atrast tiesu izpildītāju" ("*Trouver un huissier*") vai Valsts Tiesu izpildītāju palātas (*Chambre nationale des huissiers de justice*) tīmekļa vietnē.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Jā.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Neattiecas.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Juridiskā palīdzība var būt pilnīga vai daļēja. To piešķir:

automātiski bērniem vecumā līdz 21 gadam saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 4/2009 46. pantu;

citos gadījumos, ja prasītāja mantiskais stāvoklis atbilst nosacījumiem, kas ir paredzēti tiesību aktos (1991. gada 10. jūlija Likums Nr. 91-647 par juridisko palīdzību un 1991. gada 19. decembra Dekrēts Nr. 91-1266).

Francijā juridiskā palīdzība ietver atlīdzību advokātam, kurš ir norīkots dalībai tiesvedībā ar lēmumu par juridiskās palīdzības piešķiršanu, un atlīdzību tiesu izpildītājam, kurš ar to pašu lēmumu ir norīkots īstenot parāda piedziņu.

Uz pieteikumiem juridiskās palīdzības saņemšanai attiecībā uz uzturēšanas saistībām attiecas tāda pati kārtība kā uz citiem pārrobežu strīdiem saskaņā ar

Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīvu 2002/8/EK.

Uzturīdzekļu saņēmējam ir jāsaņemas pieteikums juridiskās palīdzības saņemšanai franču valodā un jānosūta Tiesību aktu un tiesu pieejamības un cietušo atbalsta departamentam (*Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)*) uz šādu adresi:

Ministère de la Justice

Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes

Bureau de l'aide juridictionnelle

13, Place Vendôme

75042 PARIS cedex 01

Tālr.: 01 44 77 71 86

Fakss: 01 44 77 70 50

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Uzturīdzekļu parādu piedziņas birojs apstiprina ārvalstu centrālās iestādes iesniegtās prasības un pierādījumu saņemšanu. Tas pārbauda, vai dokumentācija ir pilnīga, kā arī pārbauda dokumentu, jo īpaši juridisko dokumentu, precizitāti un izmantojamību. Lai mazinātu iespējamās problēmas ar piedziņu, birojs vajadzības gadījumā pieprasa no iesniedzējas iestādes precizējumus un/vai citus izrakstus vai izrakstu tulkojumus. Birojs atvieglo procesa uzsākšanu saistībā ar 56. pantā uzskaitītajiem pieteikumiem, nosūtot tos tiesu iestādēm, kurām ir jurisdikcija attiecīgajā teritorijā.

Birojs palīdz noskaidrot uzturīdzekļu maksātāja atrašanās vietu un atvieglo informācijas meklēšanu par uzturīdzekļu maksātāja līdzekļiem, iesniedzot prasību valsts prokuroram un Publisko finanšu ģenerāldirektorāta (*Direction Générale des Finances Publiques*) departamentiem saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 4/2009 61., 62. un 63. pantu.

Centrālā iestāde arī veicina mierizlīgumu panākšanu, tieši sazinoties ar uzturīdzekļu maksātāju un pārsūtot tā priekšlikumus par brīvprātīgu maksāšanu uzturīdzekļu saņēmējam ar uzturīdzekļu saņēmēja dzīvesvietas valsts centrālās iestādes starpniecību.

Ja mierizlīgumu neizdodas panākt, piedziņas procedūru joprojām var ierosināt tiesā, ja attiecīgās ārvalsts nolēmums par izpildi var tikt īstenots Francijā.

Birojs sazinās ar tiesu izpildītājiem, kuriem ir uzdots parāda piedziņa, lai pārliecinātos par izpildes procedūru sekmīgu norisi.

Birojs sistemātiski prasa noformēt bankas pārskaitījumu.

Ja uzturīdzekļu piedziņas nolūkā ir jāpārbauda radniecība, birojs informē uzturīdzekļu saņēmēju par kompetento iestādi, kas veic šādu procedūru.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 16/08/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas

Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas versija. Mūsu tulkoņi pašaig gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Uzturīdzekļi ģimenes locekļiem - Horvātija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Uzturīdzekļi ir vecāku un bērnu, laulāto un ārliulības partneru, kā arī radnieku taisnā līnijā, pabērnu, pamāšu un patēvu, kā noteikts Ģimenes likumā (*Obiteljski zakon*), pienākums un tiesības. Saskaņā ar minēto likumu šādas personas savstarpēji nodrošina uzturīdzekļus atbilstoši savām spējām un uzturamās personas vajadzībām.

Par atbalstu nepilngadīgam bērnam pirmām kārtām ir atbildīgi *vecāki*. Vecāki, kas ir spējīgi strādāt, nevar izvairīties no pienākuma rūpēties par savu bērnu.

Ja vecāks nenodrošina atbalstu nepilngadīgam bērnam, šādu atbalstu nodrošina *vecvecāki* no attiecīgā vecāka puses. *Patēvs vai pamāte* nodrošina atbalstu nepilngadīgam pabērnam, ja pabērns nevar iegūt uzturīdzekļus no sava vecāka.

Vecākiem ir jānodrošina atbalsts pieaugušam bērnam, kas mācās vidusskolā vai universitātē vai īsteno profesionālās studijas saskaņā ar īpašiem noteikumiem, vai iegūst pamata vai vidējo izglītību pieaugušajiem un regulāri un pienācīgi pilda savus pienākumus, līdz 26 gadu vecumam.

Vecākiem ir jānodrošina atbalsts pieaugušam bērnam, kas ir ieguvis izglītību, taču nespēj sameklēt darbu, vienu gadu pēc izglītības iegūšanas, ja bērns ir jaunāks par 26 gadiem. Ja nav pagājis viens gads kopš izglītības iegūšanas, pienākums nodrošināt atbalstu pieaugušam bērnam beidzas, kad bērnam aprit 26 gadi.

Vecākiem ir jānodrošina atbalsts pieaugušam bērnam, kas nespēj strādāt smagas un ilgstošas slimības vai invaliditātes dēļ, kamēr vien šāda nespēja pastāv.

Pieaugušam bērnam ir jānodrošina atbalsts vecākam, kas nespēj strādāt un kam nav pietiekamu iztikas līdzekļu vai kas nespēj gūt šādus līdzekļus no saviem aktīviem. *Pieaugušam pabērnam* ir jānodrošina atbalsts patēvam vai pamātei, kas nespēj strādāt un kam nav pietiekamu iztikas līdzekļu vai kas nespēj gūt šādus līdzekļus no saviem aktīviem, un kas ilgstoši ir nodrošinājis atbalstu pabērnam vai par viņu gādājis. *Pieaugušam mazbērnam* ir jānodrošina atbalsts vecvecākam, kas nespēj strādāt un kam nav pietiekamu iztikas līdzekļu vai kas nespēj gūt šādus līdzekļus no saviem aktīviem, un kas ilgstoši ir nodrošinājis atbalstu mazbērnam vai par viņu gādājis.

Laulātais, kam nav pietiekamu iztikas līdzekļu vai kas nespēj gūt šādus līdzekļus no saviem aktīviem un kas nespēj strādāt vai nespēj sameklēt darbu, ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus no otra laulātā, ja otram laulātajam ir pietiekami līdzekļi un iespējas šādu atbalstu sniegt. Noteikumi par laulāto uzturēšanu attiecīgi ir piemērojami arī *ārliulības partneru* uzturēšanai, kamēr ir spēkā ārliulības savienība.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Par atbalstu nepilngadīgam bērnam pirmām kārtām ir atbildīgi vecāki. Ja vecāks nenodrošina atbalstu nepilngadīgam bērnam, tad šādu atbalstu nodrošina vecvecāki no attiecīgā vecāka puses. Patēvs vai pamāte nodrošina atbalstu nepilngadīgam pabērnam, ja pabērns nevar iegūt uzturīdzekļus no sava vecāka.

Vecākiem ir jānodrošina atbalsts pieaugušam bērnam, kas mācās vidusskolā vai universitātē vai īsteno profesionālās studijas saskaņā ar īpašiem noteikumiem, vai iegūst pamata vai vidējo izglītību pieaugušajiem un regulāri un pienācīgi pilda savus pienākumus, līdz 26 gadu vecumam.

Vecākiem ir jānodrošina atbalsts pieaugušam bērnam, kas ir ieguvis izglītību, taču nespēj sameklēt darbu, vienu gadu pēc izglītības iegūšanas, ja bērns ir jaunāks par 26 gadiem. Ja nav pagājis viens gads kopš izglītības iegūšanas, pienākums nodrošināt atbalstu pieaugušam bērnam beidzas, kad bērnam aprit 26 gadi.

Vecākiem ir jānodrošina atbalsts pieaugušam bērnam, kas nespēj strādāt smagas un ilgstošas slimības vai invaliditātes dēļ, kamēr vien šāda nespēja pastāv.

Pieaugušais ir tāda persona, kas ir sasniegusi 18 gadu vecumu.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Jāsānās ar sociālās labklājības iestādi un tiesu.

Uzturīdzekļus var noteikt *obligāto konsultāciju* procedūrā. Obligātās konsultācijas veic pirms šķiršanās procesa uzsākšanas gadījumos, kuros ir kopīgs nepilngadīgais bērns, un pirms citu tiesvedību uzsākšanas saistībā ar aizgādību un personīgajām attiecībām ar bērnu. Ģimenes likuma noteikumi par obligātajām konsultācijām pirms šķiršanās procesa uzsākšanas gadījumos, kuros ir kopīgs nepilngadīgais bērns, ir piemērojami arī obligātajām konsultācijām pirms procesu uzsākšanas saistībā ar aizgādību un personīgajām attiecībām ar bērnu, ja bērna vecāki sāk dzīvot šķirti. Obligātās konsultācijas ierosina, ja viena no pusēm iesniedz prasību sociālās labklājības iestādē. Ja vecāki nav vienojušies par plānu kopīgai aizgādībai, tad sociālās labklājības iestāde viņiem iesaka cēsties tādu izveidot mediācijā ģimenes lietās un saskaņā ar Ģimenes likuma noteikumiem.

Uzturēšanas jautājumu var nokārtot, izmantojot *mediāciju ģimenes lietās*, kuras laikā puses cenšas ar mediatora ģimenes lietās palīdzību atrisināt ģimenes problēmas pēc savstarpējas vienošanās. Ģimenes locekļi mediācijā ģimenes lietās piedalās brīvprātīgi, un pirms šķiršanās procesa sākšanas ir jāapmeklē tikai pirmā mediācijas sanāksme ģimenes lietās. Galvenais mediācijas ģimenes lietās mērķis ir nolemt par kopīgu vecāku aizgādību un citiem jautājumiem, kas ir saistīti ar bērnu. Kopīgas aizgādības plāns vai cita kārtība, kas noteikta mediācijā ģimenes lietās, kļūst izpildāma, ja pēc pušu pieprasījuma tiesa to apstiprina ārpustiesas procesā. Mediāciju ģimenes lietās var veikt neatkarīgi no tiesvedībām, pirms tiesvedību uzsākšanas, to laikā vai pēc to pabeigšanas. Uzturēšanas summu, kas vecākam, ar kuru bērns nedzīvo, ir jāmaksā, var noteikt arī ar *kopīgās aizgādības plānu*, kuru vecāki paši var sagatavot obligāto konsultāciju laikā, kā arī mediācijas ģimenes lietās laikā. Ja plānu par kopīgu aizgādību tiesai iesniedz pārbaudei ārpustiesas procesā, tas kļūst izpildāms saskaņā ar Ģimenes likumu.

Bērns var iesniegt uzturīdzekļu prasību *vienkāršotā ārpustiesas procesā uzturīdzekļu noteikšanai*. Šādā procesā puses ir bērns un vecāks, kurš ar bērnu nedzīvo. Uzturīdzekļu procesā bērnu pārstāv vecāks, ar kuru bērns dzīvo. Papildus tiesai, kurai ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija, tiesa, kurai ir jurisdikcija vienkāršotā procesā uzturīdzekļu jautājumos, var būt arī bērna dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas tiesa.

Tiesas nolēmumus par uzturīdzekļu prasībām saskaņā ar Ģimenes likumu pieņem ģimenes strīdu gadījumos, gadījumos, kuros jānosaka maternitāte vai paternitāte, un aizgādības gadījumos.

Šķiršanās gadījumā laulātie var vienoties par uzturīdzekļiem, nosakot uzturīdzekļu summu, kādā veidā pienākums ir jāveic, kā arī uzturīdzekļu maksāšanas pienākuma ilgumu. Laulātie var slēgt uzturīdzekļu vienošanos rakstiski un iesniegt to tiesai apstiprināšanai ārpustiesas procesā, tādējādi padarot to par izpildāmu nolīgumu.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Bērna uzturēšanas tiesvedībā iesaistītās puses ir bērns un tā persona, kurai saskaņā ar Ģimenes likumu ir pienākums nodrošināt bērnam atbalstu. Bērnu pārstāv vecāks, ar kuru bērns dzīvo. Ja vecāks, ar kuru bērns dzīvo, piekrīt, tad uzturēšanas tiesvedībā bērnu pārstāv sociālās labklājības iestāde. Vecāks, ar kuru bērns dzīvo, saglabā tiesības piedalīties tiesvedībās papildus sociālās labklājības iestādei. Ja starp sociālās labklājības iestādes un vecāka, ar kuru bērns dzīvo, veiktajām darbībām rodas pretrunas, tad tiesa apsver visus apstākļus, jo īpaši bērna labjutību, un izvērtē, vai ņemt vērā sociālās labklājības iestādes vai bērna vecāka rīcību.

Sociālās labklājības iestādei ir jārikojas bērna vārdā un jāierosina, un jāveic uzturēšanas tiesvedības vai jāpalielina uzturēšanas summa, ja vecāks, ar kuru bērns dzīvo, nepamatoti iemeslu dēļ šīs tiesības nav izmantojis vairāk nekā trīs mēnešus, kopš bērns šādas tiesības ir ieguvis. Sociālās labklājības iestādes pārstāv bērnu uzturēšanas tiesvedībā, ja bērns ir citas fiziskas vai juridiskas personas aprūpē. Šādos gadījumos bērna vecākiem nav tiesību bērna vārdā piedalīties tiesvedībā līdz ar sociālās labklājības iestādi.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma (*Zakon o parničnom postupku*) noteikumiem pusi kā tās pilnvarotā persona, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi, var pārstāvēt tikai advokāts. Pusi var pārstāvēt asinsradnieks taisnā līnijā, brālis, māsa vai laulātais, kas faktiski darbojas kā pilnvarotā persona, ja viņi ir pilnībā rīcībspējīgi un nepraktizē jurisprudencē nelikumīgā veidā.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Strīdu gadījumos saistībā ar obligāto uzturēšanu, ja prasības iesniedzējs ir persona, kura vēlas uzturlīdzekļus saņemt, jurisdikcija papildus tiesai, kurai ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija, ir arī tiesai, kuras teritorijā atrodas prasības iesniedzēja dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta. Ja strīds par obligāto uzturēšanu ietver starptautisku elementu un Horvātijā esošai tiesai ir jurisdikcija, jo prasības iesniedzēja dzīvesvieta ir Horvātijā, tad teritoriālo jurisdikciju piemēro tiesai, kuras teritorijā atrodas prasības iesniedzēja dzīvesvieta. Ja Horvātijā esošai tiesai ir jurisdikcija, jo atbildētājam Horvātijā ir īpašums, no kura var iekasēt uzturlīdzekļus, tad teritoriālo jurisdikciju piemēro tiesai, kuras teritorijā īpašums atrodas.

Jurisdikciju kopīgās aizgādības plāna apstiprināšanā piemēro tiesai, kurai ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija ar bērnu saistītajā lietā.

Jurisdikciju bērna uzturēšanas vienošanās apstiprināšanā piemēro tiesai, kurai ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija ar bērnu saistītajā lietā.

Jurisdikciju laulāto uzturēšanas vienošanās apstiprināšanā piemēro tiesai, kuras teritorijā laulātajiem ir kopīga dzīvesvieta. Ja laulātajiem nav kopīgas dzīvesvietas, tad jurisdikciju piemēro tiesai, kuras teritorijā atradās laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta. Ja Horvātijā esošai tiesai ir jurisdikcija laulāto uzturēšanas vienošanās apstiprināšanā, jo laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta atradās Horvātijā, tad jurisdikciju piemēro tiesai, kuras teritorijā atradās laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta.

Jurisdikciju vienkāršotās uzturēšanas tiesvedības nolēmumos papildus tiesai, kurai ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija, piemēro bērna dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas tiesai.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 89.e pantu puses tiesvedības gaitā var rīkoties personīgi vai ar pilnvarotās personas starpniecību, taču tiesa var aicināt pilnvarotās personas pārstāvēto pusi personīgi ierasties tiesā, lai paziņotu prāvā noskaidrojamus faktus. Ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi, pusi kā tās pilnvarotā persona var pārstāvēt tikai advokāts. Saskaņā ar 89.a panta 3. punktu pusi var pārstāvēt asinsradnieks taisnā līnijā, brālis, māsa vai laulātais, kas faktiski darbojas kā pilnvarotā persona, ja viņi ir pilnībā rīcībspējīgi un nepraktizē jurisprudencē nelikumīgā veidā.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Kā noteikts Likuma par tiesas nodevām (*Zakon o sudskim pristojbama*) 1. pantā, tiesas nodevas jāmaksā par visām tiesā notiekošajām tiesvedībām. Nodevu summa ir noteikta ar tiesas nodevu tarifu.

Likuma par tiesas nodevām 16. pantā noteikts, ka tiesvedībā, kurā izskata prasību par uzturlīdzekļu piedziņu vai kura attiecas uz prasībām, kas izriet no tiesībām uz uzturlīdzekļiem, bērni kā puses ir atbrīvoti no tiesas nodevām.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 172. pantu atsevišķā tiesību aktā, ar ko regulē bezmaksas juridisko palīdzību, ir noteikts, kādā veidā tiek īstenotas tiesības uz atbrīvojumu no tiesas izdevumu segšanas un tiesības saņemt profesionālu juridisko palīdzību, kā arī tas, kādos apstākļos tas notiek. Saskaņā ar 176. pantu, ja puse ir izmantojusi tiesības uz atbrīvojumu no tiesas izdevumiem, pamatojoties uz īpašiem noteikumiem par juridisko palīdzību, un ja tiesvedības laikā tiesa konstatē, ka puse spēj samaksāt tiesas izdevumus un nodevas, tiesa par to nekavējoties informē kompetento valsts iestādi.

Likumā par bezmaksas juridisko palīdzību (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) ir definēts mērķis, saņēmēji un bezmaksas juridiskās palīdzības veidi, juridiskās palīdzības sniedzēji, juridiskās palīdzības sniegšanas nosacījumi un procedūra, pārrobežu juridiskā palīdzība, juridiskās palīdzības finansēšana un likuma īstenošanas uzraudzība. Likumu par bezmaksas juridisko palīdzību nepiemēro, ja juridiskā palīdzība sniegta saskaņā ar īpašiem noteikumiem.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automātiskas indeksācijas sistēmu)?

Bērnu uzturlīdzekļus vienmēr nosaka konkrētā naudas summā.

Vecāks, ar kuru bērns dzīvo, veic savu daļu bērna uzturēšanas pienākumos, nodrošinot bērnam ikdienas aprūpi, savukārt vecāks, kurš ar bērnu nedzīvo, pilda bērna uzturēšanas pienākumus, sedzot bērna materiālās vajadzības ar finansiālu atbalstu.

Kopējās bērna materiālās vajadzības, ko tiesa nosaka procesa laikā, ir saistītas ar mājokļa, pārtikas, apģērba, higiēnas, uzturēšanas, izglītības, veselības aprūpes un citām līdzīgām izmaksām, kas ir saistītas ar bērnu. Kopējās bērna materiālās vajadzības nosaka atbilstoši vecāka, kuram ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, dzīves līmenim.

Bērnam var būt paaugstinātas materiālās vajadzības, ja viņam ir nepieciešama pastāvīga un pastiprināta aprūpe veselības stāvokļa dēļ, kas ir jāņem vērā, nosakot uzturlīdzekļu summu civilprocesā.

Kopējās vecāka, kurš ir uzturlīdzekļu parādnieks, spējas, ko tiesa nosaka civilprocesā, ir saistītas ar vecāka, kuram ir uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums, ienākumiem un finansiālo stāvokli uzturlīdzekļu summas noteikšanas laikā.

Reizi gadā un ne vēlāk kā līdz 1. aprīlim par sociālo labklājību atbildīgais ministrs nosaka minimālās naudas summas, kas atbilst minimālajai nepilngadīga bērna ikmēneša uzturēšanai nepieciešamo kopējo materiālo vajadzību summai Horvātijas Republikā un kas jāmaksā vecākam, kurš nedzīvo kopā ar bērnu. Minimālās summas ir noteiktas kā procentuālās daļas no vidējās ikmēneša neto algas, ko iepriekšējā gadā Horvātijas Republikā saņēmuši juridisko personu darbinieki:

bērnam līdz 6 gadu vecumam — 17 % no vidējās darba algas;

bērnam no 7 līdz 12 gadu vecumam — 20 % no vidējās darba algas;

bērnam no 13 līdz 18 gadu vecumam — 22 procenti no vidējās darba algas.

Izņēmuma kārtā uzturlīdzekļu vajadzības var noteikt mazākā apmērā, taču tās nedrīkst būt mazākas par pusi no obligātā minimuma:

ja uzturlīdzekļu parādniekam ir jāuztur divi vai vairāki bērni vai;

ja bērns iesaistās savā uzturēšanā ar saviem personīgajiem ienākumiem.

Reizi gadā un ne vēlāk kā līdz 1. aprīlim par sociālo labklājību atbildīgais ministrs izveido tabulas par nepilngadīga bērna vidējām vajadzībām atbilstoši bērna vecumam, vecāka, kuram ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, ienākumiem, kā noteikts samaksas līmeņos, un vidējām dzīvošanas izmaksām Horvātijas Republikā.

Uzturlīdzekļu kreditors un uzturlīdzekļu parādnieks var iesniegt tiesai lūgumrakstu, lai tā palielina vai samazina uzturlīdzekļu summu, lemj par uzturēšanas saistību izbeigšanu vai maina uzturlīdzekļu veidu, kas noteikts ar iepriekšēju izpildu dokumentu, ja ir mainījušies apstākļi.

Uzturlīdzekļu prasībām Horvātijas Republikā nav piemērojama indeksācija.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Uzturīdzekļus maksā tiesas nolēmumā noteiktajā veidā un tajā noteiktajai personai.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja uzturīdzekļu parādnieks nesamaksā uzturīdzekļus brīvprātīgi, tad tiesa sāk un veic izpildes procedūras.

Izpildi ar algas un citu regulāru ienākumu un naudas līdzekļu piesaisti kontam bērna uzturīdzekļu iekasēšanas prasības nolūkā veic pirms jebkādu citu prasību izpildes neatkarīgi no laika, kad tās radušās.

Uzturīdzekļu parādnieka piekrišanu var reģistrēt tiesas sēdes protokolā vai īpašā notāra apstiprinātā dokumentā, norādot, ka viņa algu, pensiju vai līdzīgus finansiālus ienākumus var pilnībā vai daļēji konfiscēt uzturīdzekļu kreditora prasības izpildei un ka maksājumus veic tieši uzturīdzekļu kreditoram, kā noteikts minētajā dokumentā. Šādu dokumentu izsniedz vienā eksemplārā, un tam ir galīga izpildraksta tiesiskās sekas.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Vecākam, kas nedzīvo kopā ar nepilngadīgu bērnu un kas nav pildījis pienākumu maksāt uzturīdzekļus savam nepilngadīgajam bērnam, ir jāmaksā kompensācija bērnam par ieturētajiem uzturīdzekļiem, ko aprēķina, sākot no datuma, kad tika noteiktas tiesības uz uzturīdzekļiem, līdz prasības celšanas datumam. Bērna prasībai pret vecāku, kas nav uzturējis bērnu, piemēro piecu gadu noilgumu, sākot no datuma, kurā šāds pienākums noteikts.

Kā noteikts Civillikumā (*Zakon o obveznim odnosima*), prasījumiem par periodiskiem maksājumiem, kas jāveic reizi gadā vai biežāk, neraugoties uz to, vai tie ir papildu prasījumi, piemēram, procentu maksājumu prasījumi, vai prasījumi, kuros ir beigušās pašas tiesības, piemēram, uzturīdzekļu prasījumi, piemēro trīs gadu noilgumu, sākot no katra maksājuma samaksas termiņa.

Saskaņā ar Civillikuma 233. pantu prasījumiem, kas noteikti ar galīgo tiesas nolēmumu, citas kompetentas valsts iestādes lēmumu, tiesā vai citā kompetentajā iestādē panāktu izlīgumu vai notariālu dokumentu, tostarp tiem prasījumiem, kuriem tiesību aktos ir noteikts īsāks noilguma periods, piemēro desmit gadu noilgumu.

Saskaņā ar Civillikuma 235. pantu noilgumu starp bērniem un vecākiem nepiemēro, kamēr ir spēkā vecāku tiesības.

Saskaņā ar Izpildes likuma (*Ovršni zakon*) 172. pantu izpildi nevar piemērot šādiem aktīviem: ienākumiem, kas gūti no likumā paredzētajiem uzturīdzekļiem; kompensācijai par veselības traucējumiem vai samazinātām vai zaudētām darbaspējām un kompensācijai par zaudētiem uzturīdzekļiem saistībā ar uzturīdzekļu parādnieka nāvi; ienākumiem no invaliditātes pabalstiem, kas piešķirti saskaņā ar invaliditātes apdrošināšanas noteikumiem; ienākumiem no sociālās labklājības pabalstiem; ienākumiem no pagaidu bezdarba pabalstiem; ienākumiem no bērna pabalsta, ja vien īpašos noteikumos nav paredzēts citādi; ienākumiem no stipendijām un atbalsta studentiem; notesātajiem samaksātā atlīdzība par paveikto darbu, izņemot prasījumus par likumā paredzētajiem uzturīdzekļiem un prasījumus kompensēt notesātā kriminālpārkāpuma rezultātā nodarīto kaitējumu; ienākumiem, kas gūti no citēšanas un apbalvojumiem; maternitātes un vecāku pabalsta maksājumiem, ja vien īpašā tiesību aktā nav paredzēts citādi; citiem ienākumiem, kas saskaņā ar īpašiem noteikumiem ir atbrīvoti no izpildes.

Izpildes likuma 173. pants paredz izpildes ierobežošanu:

1) Ja izpildes parādnieka darba algai piemēro izpildi, tad no izpildes atbrīvo summu, kas noteikta divu trešdaļu apmērā no vidējās neto darba algas Horvātijas Republikā. Ja izpildi veic, lai piedzītu likumā noteikto uzturīdzekļu prasījumu vai prasījumu kompensēt veselības traucējumu vai samazināto vai zaudēto darbaspēju rezultātā radušos kaitējumu un kompensēt zaudētos uzturīdzekļus saistībā ar uzturīdzekļu maksātāja nāvi, tad noteiktā summa ir puse no vidējās neto darba algas Horvātijā, izņemot gadījumus, kuros izpilde tiek veikta, lai piespiedu kārtā iekasētu naudu, kas jāmaksā kā bērna uzturīdzekļi. Šādos gadījumos no izpildes atbrīvotā summa ir viena ceturtdaļa no vidējās neto darba algas (juridiskas personas nodarbinātām personām Horvātijā iepriekšējā gadā).

Ja parādnieka, pret ko vērš izpildi, darba alga ir zemāka par vidējo neto darba algu Horvātijā, tad no izpildes atbrīvo summu, kura ir vienāda ar divām trešdaļām no darba algas. Ja izpildi veic, lai piedzītu likumā noteikto uzturīdzekļu prasījumu vai prasījumu kompensēt veselības traucējumu vai samazināto vai zaudēto darbaspēju rezultātā radušos kaitējumu un kompensēt zaudētos uzturīdzekļus saistībā ar uzturīdzekļu maksātāja nāvi, tad noteiktā summa ir puse no parādnieka neto darba algas.

3) Termiņš "vidējā neto darba alga" šā panta 1. punktā nozīmē vidējo izmaksāto naudas summu kā ikmēneša neto darba algu juridisku personu nodarbinātām personām Horvātijā par periodu no kārtējā gada janvāra līdz augustam, ko nosaka Horvātijas Statistikas birojs (*Državni zavod za statistiku*) un publicē *Narodne novine* (NN; Horvātijas Republikas oficiālais vēstnesis) ne vēlāk kā kārtējā gada 31. decembrī. Šādā veidā noteiktā summa ir piemērojama nākamajā gadā.

4) Šā panta 1. un 2. punktā minētie noteikumi attiecas uz izpildi arī tad, ja arestu piemēro jebkādi kompensācijai, ko izmaksā darba algas vietā, kompensācijai par saīsinātu darba laiku, kompensācijai par samazinātu darba algu, pensijai, kā arī militārā dienesta rezerves spēku personāla atalgojumam un jebkādiem citiem regulāriem naudas ienākumiem, ko izmaksā civilā un militārā dienesta personālam, izņemot šā panta 5. un 6. punktā minētos ienākumus.

5) Izpildi, kas tiek īstenota, piemērojot arestu ienākumiem, ko personas ar invaliditāti saņēmušas kā naudas pabalstu par fizisku nespēju un kā aprūpes pabalstu, var veikt tikai, lai piedzītu tiesību aktos noteikto uzturīdzekļu prasījumu vai prasījumu kompensēt veselības traucējumu vai samazināto vai zaudēto darbaspēju rezultātā radušos kaitējumu un kompensēt zaudētos uzturīdzekļus saistībā ar uzturīdzekļu maksātāja nāvi; šādā gadījumā noteiktā summa ir puse no šādiem ienākumiem.

6) Izpildi, ko īsteno, piemērojot arestu ienākumiem, kas saņemti saskaņā ar līgumu par mūža atbalstu un līgumu par mūža pabalsta maksājumiem, kā arī saskaņā ar dzīvības apdrošināšanas līgumu saņemtajiem ienākumiem, var veikt tikai attiecībā uz to ienākumu daļu, kas pārsniedz uzturīdzekļu atbalsta summas aprēķināšanai izmantoto pamatsummu.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Sociālās labklājības iestādēm ir jāreģistrē visi lēmumi un tiesas izlīgumi, kas ir saistīti ar nepilngadīga bērna uzturēšanu.

Kad sociālās labklājības iestāde saņem galīgu tiesas lēmumu vai tiesas izlīgumu saistībā ar bērna uzturēšanu, tad tai vecākam, ar kuru bērns dzīvo, un vecākam, kuram ir jāmaksā uzturīdzekļi, vai citai ģimenes likuma 288. pantā minētai personai, kurai ir jāmaksā uzturīdzekļi saskaņā ar tiesas lēmumu vai tiesas izlīgumu, ir jānosūta rakstveida paziņojums par tiesībām un pienākumiem.

Paziņojumā sociālās labklājības iestāde paziņo vecākam, ar kuru bērns dzīvo, par:

to, ka vecākam ir jāinformē sociālās labklājības iestāde, ja uzturīdzekļu parādnieks nepilda savus pienākumus regulāri un pilnā apmērā; un nosacījumiem, saskaņā ar kuriem bērnam ir tiesības uz pagaidu uzturīdzekļiem atbilstoši īpašiem noteikumiem par pagaidu uzturīdzekļiem.

Paziņojumā sociālās labklājības iestāde brīdina vecāku, kuram jāmaksā uzturīdzekļi, vai citu ģimenes likuma 288. pantā minētu personu, kurai ir jāmaksā uzturīdzekļi saskaņā ar tiesas lēmumu vai tiesas izlīgumu, par to, ka:

pret uzturīdzekļu parādnieku, kurš nepilda savus uzturēšanas pienākumus, piecpadsmit dienu laikā, kopš iestāde saņem informāciju par uzturēšanas pienākuma neveikšanu regulāri un pilnā apmērā, tiks izvirzīta kriminālapšūdzība;

Horvātijas Republika ir tiesīga atgūt pagaidu uzturīdzekļu summas, kas izmaksātas atbilstoši īpašiem noteikumiem par pagaidu uzturīdzekļiem.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēdzeniskus parādnieka vietā?

Kad sociālās labklājības iestāde saņem galīgu tiesas lēmumu vai tiesas izlīgumu saistībā ar bērna uzturēšanu, tai ir jāinformē vecāks, ar kuru bērns dzīvo, par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem bērnam ir tiesības uz pagaidu uzturēdzeniskiem atbilstoši īpašiem noteikumiem par pagaidu uzturēdzeniskiem. Saskaņā ar Pagaidu uzturēdzenisku likuma (*Zakon o privremenom uzdržavanju*, NN Nr. 92/14), nosacījumiem bērnam, kurš ir Horvātijas valstspiederīgais un kura dzīvesvieta ir Horvātijā, ir tiesības saņemt pagaidu uzturēdzeniskus. Saskaņā ar minēto likumu bērns ir persona, kas vēl nav sasniegusi 18 gadu vecumu un kas ir jāuztur vecākam, pamatojoties uz izpildrakstu.

Bērnam ir tiesības uz pagaidu uzturēdzeniskiem, ja vecāks, kurš nedzīvo ar bērnu, pilnībā vai daļēji neizpilda savu uzturēšanas pienākumu un ir ticams, ka vecvecāki no attiecīgā vecāka puses neatbalsta bērna uzturēšanu vismaz par summu, kas likumā noteikta kā pagaidu uzturēdzenisku summa.

Tiesības uz pagaidu uzturēdzeniskiem saglabājas, līdz uzturēdzenisku parādnieks atsāk uzturēdzenisku maksājumus vismaz par summu, kas likumā noteikta kā pagaidu uzturēdzenisku summa.

Bērnam ir tiesības saņemt pagaidu uzturēdzeniskus ne ilgāk kā kopumā trīs gadus.

Pagaidu uzturēdzeniski tiek noteikti 50% apmērā no tiesību aktos minētā uzturēdzenisku minimuma. Pagaidu uzturēdzenisku apmērs nevar pārsniegt izpildrakstā noteikto uzturēdzenisku summu.

Izmaksājot pagaidu uzturēdzenisku summu, Horvātijas Republika ieņem bērna juridisko stāvokli, un papildus jebkādam citām papildu tiesībām tai tiek nodotas tiesības pieprasīt uzturēdzeniskus par pagaidu uzturēdzeniskos izmaksāto summu. Tiesvedībā minētā likuma 25. pantā noteikto prasību izpildei Horvātijas Republiku pārstāv attiecīgā prokuratūra.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā. Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās īstenošanas aktu centrālā iestāde Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 īstenošanai ir par sociālo labklājību atbildīgā ministrija.

Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 atbildīgās iestādes atbilstoši tām noteiktajiem uzdevumiem un jurisdikcijai ir tiesas un sociālās labklājības iestādes.

Ja puse, kas vēlas iekasēt uzturēdzeniskus, atrodas Horvātijā un parādnieka dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, tad puse var vērsties pēc palīdzības Demogrāfijas, ģimenes lietu, jaunatnes un sociālās politikas ministrijā (*Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*), kas Horvātijas Republikā darbojas kā centrālā iestāde.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Viņi var sazināties ar centrālo iestādi un iestādēm, kurām ir kompetence rīkoties Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 darbības jomā.

Centrālās iestādes kontaktinformācija:

Demogrāfijas, ģimenes lietu, jaunatnes un sociālās politikas ministrija (*Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*)

Trg Nevenke Topalušić 1

10000 Zagreba

Tīmekļa vietne: <http://www.mspm.hr/>

E-pasts: ministarstvo@mdomsp.hr

Tālrunis: +385 1 555 7111

Fakss: +385 1 555 7222

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Nē. Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 55. pantā ir noteikts, ka gadījumos, kuros parādnieks atrodas Horvātijas Republikas teritorijā, pieteikums ir jāsūta Horvātijas Republikas centrālajai iestādei ar valsts, kurā atrodas pieteikuma iesniedzējs, centrālās iestādes starpniecību, ievērojot Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 55. pantu.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Iesniedzēja atrašanās valsts centrālā iestāde nosūta pieteikumu Demogrāfijas, ģimenes lietu, jaunatnes un sociālās politikas ministrijai, kas ir Horvātijas Republikas centrālā iestāde Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 īstenošanai.

Centrālās iestādes kontaktinformācija:

Demogrāfijas, ģimenes lietu, jaunatnes un sociālās politikas ministrija (*Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*)

Trg Nevenke Topalušić 1

10000 Zagreba

Tīmekļa vietne: <http://mdomsp.gov.hr/>

E-pasts: ministarstvo@mdomsp.hr

Tālrunis: +385 1 555 7111

Fakss: +385 1 555 7222

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nav piemērojams.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Iesniedzējs sazinās ar dalībvalsts centrālo iestādi, un juridiskā palīdzība tiek sniegta Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 aptvertajā teritorijā saskaņā ar 44.–47. pantu. Ja nepieciešams, ir piemērojami arī Likuma par bezmaksas juridisko palīdzību noteikumi.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Likums, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās, ir pieņemts (NN Nr. 127/2013), un Demogrāfijas, ģimenes lietu, jaunatnes un sociālās politikas ministrija ir noteikta kā centrālā iestāde Padomes Regulas Nr. 4/2009 īstenošanai.

Lai iegūtu papildu informāciju, skatiet šādus likumus:

1. Ģimenes likums (*Obiteljski zakon*), NN Nr. 103/15;

2. Izpildes likums (*Ovršni zakon*), NN Nr. 112/12, 25/13 un 93/14;

3. Likums par tiesību aktu nesakritībām (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*), NN Nr. 53/91 un 88/01;

4. Likums par bezmaksas juridisko palīdzību (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*), NN Nr. 143/2013;

5. Likums, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 u području nadležnosti, mjerodavnog prava, priznanja i izvršenja odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja*), NN Nr. 127/2013;
6. Civilprocesa likums (*Zakon o parničnom postupku*), NN Nr. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 un 89/14).
7. Likums par pagaidu uzturēdzekļiem (*Zakon o privremenom uzdržavanju*), NN Nr. 92/14.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 16/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēdzekļi ģimenes locekļiem - Itālija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēdzekļi citai personai?

Itālijas tiesību sistēmā attiecībā uz ģimenes pabalstu ir dažādi veidi, nosacījumus un summas atkarībā no attiecībām starp personu, kurai ir pienākums maksāt uzturēdzekļus, un saņēmēju. Parasti jēdzienu "uzturēdzekļi" definē kā saistības, kuru pamatā ir tās personas grūtības, kam šie uzturēdzekļi pienākas. A. "**Obbligazione alimentare**" ir materiāla atbalsta sniegšana personai, kura nespēj pati sevi uzturēt. Tas ir jāmaksā konkrētām, tiesību aktos noteiktām personām kā daļa no viņu ģimenes solidaritātes pienākuma.

Noteikumi attiecībā uz šo uzturēdzekļu veidu ir izklāstīti Civillikuma 433. pantā un turpmākajos pantos. Tas ir jāmaksā, ja:

pastāv konkrētas tiesiskās attiecības starp personu, kurai ir pienākums maksāt uzturēdzekļus, un saņēmēju;

saņēmējs nespēj nopelnīt sev iztiku un atrodas trūcīgos apstākļos.

Attiecībā un a) punktu personas, kurām ir pienākums maksāt uzturēdzekļus, norādītajā kārtībā ir šādas:

laulātais;

bērni, tostarp adoptētie bērni. Ja tādu nav, tieši radnieki lejupejošā radniecības līnijā;

vecāki, bet, ja tādu nav, radnieki augšupejošā radniecības līnijā, vecāki pēc adopcijas;

znoti un vedeklas;

vīratēvi, sievastēvi, vīramātes un sievasmātes;

brāļi un māsas vai pusbrāļi un pusmāsas, šajā gadījumā brāļi un māsas uzskatāmi par prioritāriem salīdzinājumā ar pusbrāļiem un pusmāsām.

Saskaņā ar iepriekš minēto kārtību tuvākā radnieka pienākums ir nodrošināt uzturēdzekļus.

Ja ir vairākas vienas atbildības pakāpes personas, atbildība tiek dalīta starp tām atbilstoši viņu finansiālajam stāvoklim.

Attiecībā uz b) punktu maksājamā summa ir proporcionāla uzturēdzekļu prasītāja vajadzībām un uzturēdzekļu maksātāja finansiālajiem apstākļiem. Šim uzturēdzekļu veidam tomēr nevajadzētu pārsniegt summu, kas nepieciešama finansiālā trūkumā esošās personas pamatvajadzību segšanai, ņemot vērā tās sociālo stāvokli.

B. "**Assegno di mantenimento**" ir finansiāls atbalsts, ko viens laulātais sniedz otram laulātajam laulāto atšķiršanas gadījumā, un tas ir paredzēts, lai nodrošinātu saņēmējam iespēju saglabāt tādu pašu dzīves līmeni kā laulības laikā. "**Assegno di mantenimento**" saņemšanai nepiemēro nosacījumu, ka saņēmējam jābūt trūcīgam, un to var pieprasīt pat tad, ja saņēmējs strādā. To var atsaukt un aizstāt ar vienreizēju maksājumu.

Tā kā šis uzturēdzekļu veids ir paredzēts, lai nodrošinātu iespēju laulātajam saglabāt līdzīgu dzīves līmeni, kāds tam bija pirms šķiršanās, tā summa parasti ir lielāka par "**assegno alimentare**". Tomēr "**assegno di mantenimento**" nemaksā laulātajam, kuru uzskata par atbildīgo par šķiršanos.

Laulības šķiršanas gadījumā laulātajam, kuram nav pietiekami daudz līdzekļu vai kurš nespēj šos līdzekļus iegūt objektīvu iemeslu dēļ, tiesa var piešķirt **assegno divorzile**, ņemot vērā abu laulāto ieņēmumus, lēmuma iemeslus un katra laulātā personīgo un finansiālo ieguldījumu ģimenes un tās īpašuma pārvaldībā, novērtējot šos faktorus uz laulības ilguma pamata. Tiesības uz **assegno divorzile** beidzas, ja tā saņēmējs noslēdz jaunu laulību vai izveido jaunu ģimeni. Tomēr 2018. gada 11. jūlija spriedumā Nr. 18287 Augstākās kasācijas tiesas (*Suprema Corte di Cassazione*) Apvienotās palātas, konstatējot, ka **assegno divorzile** ir jābūt ne tikai atbalsta, bet zināmā mērā arī kompensējošai/izlīdzināšanas funkcijai, izslēdza iespēju, ka pēc būtības šis pabalsts ir vērstis tikai uz uzturēdzekļu nodrošināšanu. Tāpēc, lai šādu pabalstu piešķirtu, ir jāpieņem komplekss kritērijs, kurā, ņemot vērā attiecīgā finansiālā/īpašuma stāvokļa salīdzinošo novērtējumu, īpašs uzsvars tiek likts uz tā bijušā laulātā ieguldījumu, kurš pieprasa kopējā un personīgā īpašuma vienādošanu, novērtējumā ņemot vērā laulības ilgumu, iespējamās nākotnes ieņēmumus un saņēmēja vecumu.

Assegno di divorzio var maksāt viens laulātais otram laulātajam, kā arī partneris reģistrētās partnerattiecībās. Pēdējā gadījumā pusēm ir jābūt reģistrētām partnerattiecībām (2016. gada Likums Nr. 76), kas nosaka viena dzimumam partneru ģimenes izveidi.

C. Termins "**assegno di mantenimento**" attiecas arī uz finanšu atbalstu, kas vecākiem jāmaksā saviem bērniem laulāto atšķiršanas, laulības šķiršanas vai kopdzīves pārtraukšanas gadījumā (Civilprocesa kodeksa 337. ter pants). Bērniem (kas dzimuši laulībā vai ārpus laulības) ir tiesības saņemt uzturēdzekļus no saviem vecākiem proporcionāli viņu līdzekļiem un spējai īstenot profesionālu darbību vai strādāt māsaimniecībā. Abu vecāku atšķiršanas, laulības šķiršanas vai kopdzīves pārtraukšanas gadījumā tiesa piespriež maksāt regulārus uzturēdzekļus un nosaka to summu, ņemot vērā bērna vajadzības, to, kāds bija bērna dzīves līmenis, dzīvojot kopā ar abiem vecākiem, ar katru no vecākiem kopā pavadīto laiku, abu vecāku finansiālos līdzekļus un katra vecāka veikto māsaimniecības un aprūpes pienākumu finansiālo vērtību.

D. 2016. gada 20. maija Likuma Nr. 76 (reģistrētu partnerattiecību starp viena dzimumam personām un faktiskas kopdzīves regulējums) 1. panta 65. punkts nosaka, ka tad, ja divi partneri pārtrauc kopdzīvi, tiesa nosaka viena partnera tiesības saņemt uzturēdzekļu maksājumus no otra partnera, ja pirmais partneris

ir nonācis finansiālās grūtībās un nespēj nopelnīt sev iztiku. Šādos gadījumos uzturīdzekļus piešķir uz laiku, kas samērīgs ar laikposmu, kuru partneri nodzīvojuši kopā, kā arī atbilstīgi Civilt kodeksa 438. panta 2. punktam. Lai noteiktu to personu secību, kam jāmaksā uzturīdzekļi, kā paredzēts Civilt kodeksa 433. pantā, kopdzīves partnera pienākums maksāt uzturīdzekļus prevalē pār māsu un brāļu pienākumu.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērniem līdz pilngadības sasniegšanai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus no saviem vecākiem (skat. iepriekšējo iedaļu). Ja bērns ir kļuvis pilngadīgs, taču vēl nav finansiāli patstāvīgs, tiesnesis var piespriest vienam vai abiem vecākiem maksāt regulārus uzturīdzekļus, parasti — bērnam tiešā veidā. Ja pilngadību sasniegušais bērns kļūst finansiāli patstāvīgs, taču pēc kāda laika atkal nonāk finansiālās grūtībās, vecākiem nav vairs jāmaksā uzturīdzekļi, bet tā vietā ir tikai jānodrošina “*assegno alimentare*” (skat. 1. iedaļas A sadaļu). Ja pilngadību sasniegušajam bērnam ir nopietna invaliditāte, piemēro nepilngadīgiem bērniem paredzētos noteikumus.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Lai saņemtu “*aliment*”, personai jāiesniedz pieteikums savas dzīvesvietas tiesā, pievienojot jebkādus dokumentārus pierādījumus par savu trūkumu.

Tiklīdz ir uzsākta tiesvedība, persona var lūgt tiesai piešķirt pagaidu uzturīdzekļus līdz galīgā lēmuma pieņemšanai.

Prasību par uzturīdzekļiem bērnu vai laulātā vajadzībām var iesniegt atsevišķā tiesvedībā vai kā daļu no divu partneru atšķiršanas, laulības šķiršanas vai kopdzīves pārtraukšanas tiesvedības. Arī nolēmumu par uzturīdzekļiem tiesa var pieņemt tiesvedības pirmajā izskatīšanā.

Turklāt saistībā ar uzturīdzekļu piešķiršanu bērniem laulātais vai partneris reģistrētās partnerattiecībās pēc sarunām, kas notikušas juristu klātbūtnē (Dekrētikuma Nr. [132/2014](#) 6. pants), var panākt vienošanos, kurā puses apņemas godīgi un labticīgi sadarboties viena ar otru, lai miermīlīgi atrisinātu strīdu saistībā ar laulāto atšķiršanu un aizgādību pār bērniem. Šādi panākta vienošanās desmit dienu laikā jānosūta kompetentās tiesas prokuroram, kurš apstiprina šo vienošanos, ja uzskata, ka tā atbilst bērnu labākajām interesēm. Apstiprināta vienošanās ir līdzvērtīga tiesā noteiktai laulāto atšķiršanai vai laulības šķiršanas rīkojumam.

Ar 2018. gada 22. maija aprīktraktu Tieslietu ministrija ir atzinusi turpmāk norādīto. Ja vienošanās ir noslēgta civilstāvokļa aktu reģistrācijas amatpersonas klātbūtnē, šīs amatpersonas iestāde izsniedz sertifikātu, kas paredzēts 2003. gada noteikumu Nr. 2201 39. pantā. Attiecībā uz vienošanos, kas panākta pēc sarunām juristu klātbūtnē, jānorāda, ka minētais 39. pantā norādītais sertifikāts ir jāizsniedz prokuroram, kurš apstiprinājis šo vienošanos vai izsniedzis apstiprinājumu, jo jurists nav klasificējams kā iestāde atbilstoši 2003. gada noteikumiem Nr. 2201, un vienošanos derīgu un spēkā esošu un tādējādi arī atzīstamu un izpildāmu ārzemēs var padarīt tikai ar prokurora izsniegtu galīgu rīkojumu. Tāpēc, ja prokurors ir atteicies apstiprināt vienošanos un ja apstiprinājumu ir sniedzis tiesas sastāva priekšsēdētājs (atbilstoši dekrētikuma 6. panta 2. punktam), attiecīgajai tiesu iestādei ir arī jāizsniedz minētais sertifikāts.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Ja attiecīgā persona nevar ierasties tiesā (nav pilngadīga vai ir pieaugušais, kurš atzīts par rīcībnespējīgu), lūgums tiesu iestādei lemt par uzturīdzekļiem ir jāiesniedz šīs personas likumiskajam pārstāvim (nepilngadīgo gadījumā vecākiem, pieaugušo gadījumā aizbildņiem), kas var būt arī atbalsta administrators, kurš iecelts saskaņā ar Civilt kodeksa 404. un turpmākiem pantiem.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 4/2009 dalībvalstīs uzturēšanas saistību lietās jurisdikcija ir:

atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesai vai

kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai, vai

tiesai, kurai saskaņā ar valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz personas statusu, ja jautājums par uzturēšanu ir blakusprasība šādā tiesvedībā, ja vien minētās jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses valstspiederība, vai

tiesai, kurai saskaņā ar valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz vecāku atbildību, ja jautājums par uzturēšanu ir blakusprasība šādā tiesvedībā, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses valstspiederība.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Dokuments par tiesvedības uzsākšanu attiecībā uz uzturīdzekļu piedziņu jāiesniedz ar tā advokāta starpniecību, kas pārstāv pusi tiesā.

Advokāta palīdzība nav nepieciešama, ja savstarpējā vienošanās, kas noslēgta starp atšķiršanas procesā esošiem laulātajiem, ietver nolēmumu par uzturīdzekļiem. Šādā gadījumā vienošanos iesniedz tiesā, kas to pārbauda un apstiprina (skat. Civilprocesa kodeksa 711. pantu).

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Personai, kas ceļ prasību civiltiesā, jāmaksā reģistrācijas nodeva (*contributo unificato di iscrizione a ruolo*). Nodevas summa ir atkarīga no lietas veida un prasības apmēra.

Arī par tiesas izdotajiem rīkojumiem jāmaksā reģistrācijas nodeva.

Tomēr lietās, kas attiecas uz bērnu uzturīdzekļu maksājumiem, reģistrācijas nodevas nav jāmaksā.

Pusēm arī jāmaksā juridiskās izmaksas advokātiem, kuri tās pārstāv tiesā. Nav iespējams sniegt aptuvenas norādes par paredzamajām juridiskajām izmaksām, jo tās ir atkarīgas no strīda sarežģītības.

Personas, kurām nav pietiekamu līdzekļu, var lūgt norīkot advokātu, lai saņemtu bezmaksas palīdzību, ko apmaksā valsts (juridiskā palīdzība).

Šā dokumenta sagatavošanas laikā, lai prasītājs varētu saņemt juridisko palīdzību, tā gada ienākumiem pirms nodokļu nomaksas pēdējā gada nodokļu deklarācijā bija jābūt ne lielākiem par EUR 11 493,82 (2018. gada 16. janvāra Ministra dekrēts, kas publicēts 2018. gada 28. februāra *Oficiālajā Vēstnesī* (*Gazzetta Ufficiale*) Nr. 49). Šī summa tiek regulāri atjaunināta. Ja attiecīgā persona dzīvo kopā ar savu laulāto vai citiem ģimenes locekļiem, kopējos gada ienākumus aprēķina, saskaitot kopā visu ģimenes locekļu, tostarp prasītāja ienākumus.

Ja attiecīgā persona dzīvo ar laulāto vai citiem ģimenes locekļiem, kopējos gada ienākumus aprēķina, saskaitot kopā visu ģimenes locekļu ienākumus (arī prasītāja). Šādā gadījumā, lai noteiktu tiesības saņemt juridisko palīdzību, maksimālos ienākumus palielina par EUR 1032,91 uz katru ģimenes locekli, ar ko prasītājs dzīvo kopā.

Juridiskās palīdzības pieprasījumus iesniedz advokātu padomē (*Consiglio dell'Ordine degli Avvocati*), kas atrodas lietā iesaistītās kompetentās tiesas atrašanās vietā.

Pieprasījumā jānorāda prasības iemesli un juridiskais pamatojums, kā arī dokumentārie pierādījumi. Advokātu padome nesniegs juridisko palīdzību, ja tiesā celtās prasības ir acīm redzami nepamatotas.

Ja advokātu padome pieņem prasījumu, attiecīgā persona var izvēlēties advokātu no pilnvaroto juridiskās palīdzības advokātu saraksta.

Dažas advokātu padomes pašas izvēlas advokātu, ko iesaista lietā.

Juridiskās palīdzības pieprasījumu var iesniegt jebkurā tiesvedības posmā un instancē, un tas ir spēkā visās turpmākajās instancēs.

Iepriekš norādīto ienākumu robežvērtību nedrīkst pārsniegt visā tiesvedības periodā.

Ja juridiskās palīdzības pieprasījums tiek atteikts, attiecīgā persona var atkārtoti iesniegt to tiesā, kas ir kompetenta izskatīt attiecīgo lietu.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Tiesas rīkojums, kurā norādīta maksājamo uzturlīdzekļu summa un ar kuru piespriež to samaksu, ir izpildāms lēmums un tādēļ ir uzskatāms par izpildu dokumentu.

Tiesas rīkojums, kurā paziņotas tiesības uz uzturlīdzekļiem, uzliek pienākumu par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgajai personai samaksāt saņēmējam viņa pamatvajadzību (iztikas līdzekļi, izdevumi par pajumti un apģērbu, cienīgai dzīvei nepieciešamāko preču un pakalpojumu izmaksas) apmierināšanai nepieciešamo summu. Nosakot maksājamo uzturlīdzekļu summu, tiesai jāņem vērā arī par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgās personas finansiālie apstākļi.

Tiesas rīkojumā, kurā norādīta šķirtajam laulātajam izmaksājamo uzturlīdzekļu summa, jāņem vērā arī viņa dzīves līmenis laulības laikā.

Tiesas rīkojumā, kurā norādīta uzturlīdzekļu summa, kas jāmaksā bērniem, kuri vēl ir nepilngadīgi, vai bērniem, kuri ir sasnieguši pilngadību, taču nav finansiāli patstāvīgi, jāņem vērā viņu izglītības vajadzības.

Uzturlīdzekļus automatiski koriģē saskaņā ar *ISTAT* rādītājiem vai jebkādiem citiem parametriem, par ko puses ir vienojušās vai kas ir norādīti tiesa rīkojumā. Maksājamo uzturlīdzekļu summu var grozīt vēlākā datumā, ja saņēmējs vai par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgā persona iesniedz pieteikumu kompetentajā tiesā, kas parasti ir tiesa, kura izsniedz sākotnējo rīkojumu.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Tiesa nosaka maksājumu veikšanas kārtību.

Laulāto atšķiršanas gadījumā tiesa var dot rīkojumu attiecīgajām trešām personām veikt daļējus maksājumus tieši šķirtajam laulātajam, kā arī regulārus maksājumus par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgajai personai (piem., tās darba devējam).

Uzturlīdzekļi ir jāizmaksā tai personai, kurai tie pienākas.

Uzturlīdzekļi nepilngadīgiem bērniem tiek maksāti laulātajam, kura aizgādībā ir bērns.

Tiesas piespriešot uzturlīdzekļus bērniem, kas ir sasnieguši pilngadību, taču nav finansiāli patstāvīgi, maksā šiem bērniem tieši, ja vien tiesa nenosaka citādi.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja persona, kurai piespriešot maksāt uzturlīdzekļus, nemaksā labprātīgi, saņēmējs var brīvi izvēlēties parastos līdzekļus finansiālo saistību izpildes nodrošināšanai.

Pastāv arī iespēja piemērot Civilprocesa kodeksa 614.*bis* pantu, kurā ir ietverti pasākumi, lai stimulētu pienākumu veikt noteiktas darbības brīvprātīgu izpildi — pēc puses lūguma tiesa ar apņemšanās rīkojuma palīdzību var noteikt (ja šāds pasākums nav nepārprotami netaisnīgs) naudas summu, ko par uzturlīdzekļu samaksu atbildīgā persona maksā par katru rīkojuma pārkāpšanu vai nepildīšanu, vai kavētu izpildi. Piespiedu rīkojums ir izpildu dokuments attiecībā uz summām, kas jāmaksā par katru pārkāpumu vai prasību neizpildi.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Tiesībām uz uzturlīdzekļiem kā tādām nepiemēro noilguma termiņu. Visiem atsevišķajiem maksājumiem, kas nav veikti noteiktajā termiņā, piemēro piecu gadu noilguma termiņu (Civillikuma 2948. panta 2. punkts). Turklāt noilguma termiņš tiek atcelts starp laulātajiem un personām, kurām ir vecāku atbildība pār uzturlīdzekļu saņēmējiem.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Skat. nākamo iedaļu.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Nesen ir izveidots valsts fonds uzturlīdzekļu maksāšanai finansiālās grūtības nonākušiem laulātajiem, kuri nespēj nopelnīt iztikas līdzekļus sev un saviem nepilngadīgajiem bērniem, kas dzīvo ar viņiem kopā, kā arī pieaugušiem bērniem ar smagu invaliditāti, ja otrs laulātais, kam jāmaksā uzturlīdzekļi, to nedara. Lai tiktu maksāti šie uzturlīdzekļi (ko dara Tieslietu ministrija (*Ministero della Giustizia*)), attiecīgajai pusei savas dzīvesvietas tiesā ir jāiesniedz pieteikums. Tieslietu ministrijas maksājumi tiek maksāti avansā. Pēc tam Tieslietu ministrija atgūst attiecīgo summu no laulātā, kurš nav veicis maksājumus.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus no citā dalībvalstī dzīvojošas personas, var saņemt palīdzību no Itālijas centrālās iestādes. Šim nolūkam ar tās dalībvalsts centrālās iestādes starpniecību, kurā atrodas par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgās personas pastāvīgā dzīvesvieta, ir jāiesniedz pieteikums par izpildāmības atzīšanu un pasludināšanu un par tāda nolēmuma izpildi, ar ko tiek atzītas tiesības uz uzturlīdzekļiem, izmantojot Regulas (EK) Nr. 4/2009 VII nodaļā noteikto sadarbības sistēmu.

Tieslietu ministrijas Nodaļa nepilngadīgo un kopienas lietās (*Ministero della Giustizia — Dipartimento per la Giustizia Minorile e di Comunità*) ir Itālijas norīkotā centrālā iestāde atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 4/2009 49. pantam, lai nodrošinātu uzturlīdzekļu piedziņu Eiropas tiesiskajā telpā notiekošajos pārrobežu strīdos.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Itālijas centrālās iestādes kontaktinformācija ir šāda:

Ministero della Giustizia, Dipartimento per la Giustizia Minorile e di Comunità

Via Damiano Chiesa 24

00136 ROME

Tālr.: +39 0668188326-331-535

Fakss: +39 060668808323

E-pasts: acitalia0409.dgmc@giustizia.it

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Kreditors, kas dzīvo citā dalībvalstī un vēlas panākt, lai Itālijā tiktu izpildīts nolēmums, ar kuru tiek atzītas viņa tiesības uz uzturlīdzekļiem, var lūgt palīdzību savas dzīvesvietas dalībvalsts centrālajai iestādei un ar tās starpniecību iesniegt pieteikumu saskaņā ar 56. pantu, izmantojot Regulas (EK) Nr. 4/2009 VII nodaļā noteikto sadarbības sistēmu.

Kreditors, kurš dzīvo citā dalībvalstī, nevar tieši prasīt palīdzību Itālijas centrālajai iestādei.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Skat. iepriekšējo sadaļu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Attiecībā uz tiesu pieejamību pārrobežu lietās tieši piemēro Regulas (EK) Nr. 4/2009 V nodaļā noteikto sistēmu.

Tādējādi lietās, kas attiecas uz nolēmuma atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu, un uz dalībvalstī pieņemta vai jau atzīta nolēmuma izpildi, prasītājam, kas ir jaunāks par 21 gadu, automātiski piešķir juridisko palīdzību neatkarīgi no viņa ienākumiem un neatkarīgi no tā, vai pieteikums ir labi pamatots, kā to prasa Itālijā attiecībā uz juridisko palīdzību spēkā esošie vispārīgie noteikumi.

Attiecībā uz pieteikumiem par uzturēšanas saistībām bērniem, kas ir vismaz 21 gadu veci, un pieteikumiem, kas neizriet no izcelšanās (piemēram, attiecībā uz tāda laulātā vai citas personas iesniegtajiem pieteikumiem, kas ir saistīti vai rados ar kreditoru), juridisko palīdzību piešķir, ja ir izpildīti parastie nosacījumi par ienākumiem un pieteikuma pamatotību saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem (skatīt 7. punktu).

Izmantojot sadarbības sistēmu, kas izklāstīta Regulas (EK) Nr. 4/2009 VII nodaļā, Itālijas centrālā iestāde nosūta juridiskās palīdzības pieprasījumu attiecīgajai advokātu padomei.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Itālijas centrālā iestāde izmanto šādas metodes, izskatot sadarbības lūgumus, kas nosūtīti, piemērojot VII nodaļu:

tā veicina mierlīgumus, nosūtot parādniekam aicinājumu labprātīgi izpildīt savas uzturēšanas saistības;

tā lūdz parādniekam sazināties ar centrālo iestādi, lai vienotos par lietas nokārtošanas procedūrām;

tā nosaka parādnieka atrašanās vietu, izmantojot Itālijas pašvaldību (*Indice nazionale dei comuni italiani*) un cietumu pārvaldes (*Amministrazione penitenziaria*) valsts reģistra datubāzi vai sazinoties ar vietējiem iedzīvotāju reģistrācijas birojiem;

tā ievāc informāciju par parādnieka ienākumiem un aktīviem, izmantojot nodokļu policijas (*polizia tributaria*) palīdzību;

tā palīdz iegūt dokumentārus pierādījumus, kā noteikts regulas 51. panta 2. punkta g) apakšpunktā, sadarbībā ar tiesu iestādēm;

tā sekmē juridiskās palīdzības nodrošināšanu, kā paskaidrots iepriekš 7. un 18. iedaļā.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 22/12/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēšanas saistību izpildes - Kipra

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas saistības citai personai?

Tās ietver vecāku kopīgās uzturēšanas saistības pret saviem nepilngadīgajiem bērniem atbilstīgi saviem finanšu līdzekļiem un neatkarīgi no tā, vai viņi dzīvo kopā vai šķirti. Uzturēšanas saistības attiecinā uz bijušo laulāto, ja viņš(-a) nespēj sevi uzturēt ar saviem finanšu resursiem.

Personas, kurām ir pienākums maksāt uzturēšanas pabalstu: vecākiem saviem bērniem un/vai bijušajiem laulātajiem savā starpā un pieaugušiem bērniem saviem vecākiem, ja vecāki nespēj sevi uzturēt ar saviem aktīviem vai ienākumiem.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas saistības? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Uzturēšanas saistības izbeidzas, kad bērns sasniedz pilngadību, proti, kad viņš(-a) sasniedz 18 gadu vecumu, ja vien bērns nespēj pats sevi uzturēt pēc pieauguša cilvēka vecuma sasniegšanas. Tas attiecas uz gadījumiem, kad bērnam ir fiziska vai garīga slimība vai viņš nevar strādāt sakarā ar mācībām augstākās izglītības vai arodapmācības iestādē, vai kad vīriešu dzimuma bērns pilda savu militāro dienestu.

Saskaņā ar Kipras tiesību aktiem un jo īpaši 34. pantu Likumā Nr. 216/90 par attiecībām starp vecākiem un bērniem

pieaugušiem bērniem arī ir uzturēšanas saistības pret vecākiem.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas saistības? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Jums jāvērtē tiesā, konkrēti — Jūsu dzīvesvietas prefektūras Ģimenes lietu tiesā.

Procedūru sāk ar sākotnēju pieteikumu par uzturēšanas saistību pieprasījumu, kam pievienota pieteikuma iesniedzēja deklarācija ar zvērestu, kas ir reģistrēta tiesas reģistrā. Pieteikumu oficiāli nodod atbildētājam (uzturēšanas saistību parādniekam), kam ir tiesības tikt uzklautam un iesniegt iebildumu. Ja abas puses piekrīt, spriedumu par uzturēšanas saistībām pieņem pēc kopīgas vienošanās. Pretējā gadījumā pieteikumu nosūta izskatīšanai tiesā, un tiesa pieņem nolēmumu, pamatojoties uz abu pušu sniegtajām liecībām.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var — kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Ja kreditors ir nepilngadīgais (proti, bērns, kas ir jaunāks par 18 gadiem), lūgumu iesniedz kreditora aizbildnis (piem., māte) kreditora vārdā un kreditora labā.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Saskaņā ar (grozītā) Likuma Nr. 23/90 par ģimenes lietu tiesām 12. pantu, ja kreditors ir nepilngadīgais, kompetentā tiesa ir tā tiesa, kurai ir jurisdikcija kreditora vai parādnieka dzīvesvietā (12. panta 1. punkta b) apakšpunkts). Visos pārējos gadījumos (proti, ja kreditors ir pieaugušais), kompetentā tiesa ir tiesa ar jurisdikciju pieteikuma iesniedzēja (kreditora) vai parādnieka dzīvesvietā vai darbīšanas vieta (12. panta 1. punkta a) apakšpunkts).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē — kāda ir kārtība?

Pieteikuma iesniedzēji var vērsties tiesā vai nu personīgi, vai ar advokāta starpniecību.

Attiecībā uz procedūru skatīt 3. punktu.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pieteikuma finanšu līdzekļu?

Procedūra ietver nodevu maksājumu advokāta honorāra veidā (ja pieteikuma iesniedzēju pārstāv advokāts) un tiesas faktiskās izmaksas. Summa ir noteikta Kipras Augstākās tiesas regulāri publicētajos noteikumos. Precīzas izmaksas ir atkarīgas no tiesvedības ilguma un/vai sarežģītības. Ja pieteikuma iesniedzējam nav pietiekamu finansiālo līdzekļu, viņš(-a) var pieteikties uz bezmaksas juridisko palīdzību saskaņā ar grozīto Likumu Nr. 165(I)/2002.

8 Kāda veida uzturētājus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturētāju apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Tiesas piešķirtais uzturētāju veids ir uzturētāji, ko nodrošina vecāks bērnam, bērns vecākam un bijušais laulātais bijušajam laulātajam. Uzturētāju summu aprēķina, ņemot vērā kreditora vajadzības un parādnieka finansiālos līdzekļus. Uzturētāji ietver visu nepieciešamo kreditora iztikai un labklājībai, kā arī vajadzības gadījumā viņa(-as) izglītības izmaksas (Likuma Nr. 216/90 37. pants).

Tiesa pēc pieteikuma iesniedzēja (vai viņa(-as) pārstāvja) lūguma var pārskatīt spriedumu par uzturētājiem, ja mainās kreditora dzīvošanas izmaksas vai ģimenes apstākļi vai parādnieka apstākļi (Likuma Nr. 216/90 38. panta 1. punkts).

Neatkarīgi no apstākļu vai izmaksu izmaiņām Likums (Likuma Nr. 216/90 38. panta 2. punkts) paredz uzturētāju automatisku palielināšanu par desmit procentiem (10 %) ik pēc divdesmit četriem (24) mēnešiem, ja vien Tiesa nelemj citādi.

9 Kā un kam uzturētāji tiks maksāti?

Uzturētājus maksā reizi mēnesī kreditoram vai kreditora aizbildnim, vai viņa advokātam, ar bankas pārskaitījumu, čeku vai skaidras naudas veidā.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturētājus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja spriedumā noteiktais parādnieks atsakās maksāt, uztura piemaksu piedzen līdzīgi kā naudas soda maksājumus. Procedūra ietver rīkojuma izdošanu par aizturēšanu (Likuma Nr. 216/90 40. pants).

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Saskaņā ar Likuma Nr. 232/91 9. panta 3. punktu parādnieku atbrīvo no pienākuma maksāt summu, kas pienākas, pamatojoties uz spriedumu par uzturētājiem, uz periodu, kas pārsniedz 2 gadus.

Aprēķinot iepriekš minēto periodu, ņem vērā uzturētāju parādnieka prombūtni no Kipras Republikas.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturētājus?

Šāda valsts līmeņa iestāde vai organizācija nepastāv.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturētājus parādnieka vietā?

Skatīt atbildi iepriekš.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Ja, šādā gadījumā pieteikuma iesniedzējs/ kreditors var lūgt palīdzību Republikas centrālajai iestādei, proti, Tieslietu un sabiedriskās kārtības ministrijai.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Attiecīgā persona vai tās advokāts var sazināties ar centrālo iestādi pa tālruni, rakstveidā (nosūtīt vēstuli, faksu vai e-pasta vēstuli) vai tiekoties klātienē.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Ja pieteikuma iesniedzējs/ kreditors atrodas citā valstī un parādnieks atrodas Kiprā, pieteikuma iesniedzējs var lūgt palīdzību Tieslietu un sabiedriskās kārtības ministrijai, kas ir centrālā iestāde, ar attiecīgās centrālās iestādes starpniecību viņa dzīvesvietas valstī, taču ne tieši.

Vēl pastāv iespēja, ka viņš(-a) var vērsties tieši tiesā ar sava advokāta starpniecību.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Īpašā gadījumā var sazināties ar Kipras centrālo iestādi pa tālruni vai rakstveidā (nosūtīt vēstuli, faksu vai e-pasta vēstuli) un saņemt palīdzību, pārsūtot kompetentajai valsts tiesai rakstveida lūgumu piešķirt uzturētājus.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, Kiprai ir saistošs Hāgas 2007. gada protokols.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nav piemērojams.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Īstenojot jauno Regulu par uzturētājiem (Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009), pieteikumus tagad pārsūta tieši Republikas kompetentajai tiesai ar Republikas centrālās iestādes starpniecību.

Tiesu pieejamību turklāt sekmē juridiskās palīdzības sniegšana gan atbilstīgi valsts tiesību aktiem, proti, Likumam Nr. 165(I)/2002, gan saistībā ar attiecīgo ES Direktīvu par juridisko palīdzību pārrobežu strīdos.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Lai nodrošinātu 51. panta pareizu īstenošanu, centrālā iestāde cieši sadarbojas ar citām valsts kompetentajām iestādēm, lai cita starpā iegūtu prasīto informāciju, piemēram, parādnieka dzīvesvietas un darījumdarbības adrese, ienākumi u.c., nosakot parādnieka atrašanās vietu un oficiāli nododot parādniekam tiesas dokumentu, kā arī iesniedzot tiesu iestādēm derīgu adresi dokumentu izsniegšanai.

Neraugoties uz juridiskās palīdzības sniegšanu, iepriekš minēto palīdzību, kā arī lūgumu pārsūtīšanu atbilstīgi Regulai (EK) Nr. 4/2009 pieteikuma iesniedzējiem nodrošina centrālā iestāde, tādējādi nepastāv problēmas ar juridisko palīdzību.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 11/03/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturlīdzekļi ģimenes locekļiem - Latvija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturlīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Latvijas nacionālās tiesības neparedz visaptverošu uzturēšanas līdzekļu definīciju, taču pastāv vienota izpratne par atsevišķiem jautājumiem citu personu uzturēšanas jomā, piemēram, attiecībā uz uzturlīdzekļiem bērniem, proti, uzturlīdzekļi ir bērna uzturēšanas izdevumi, kurus nodrošināt bērnam ir katra vecāka pienākums neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa un kuru minimālo apmēru noteicis Ministru kabinets. Uzturlīdzekļu definīcija attiecībā uz uzturlīdzekļiem bērniem ir noteikta Uzturlīdzekļu garantiju fonda likumā.

Taču attiecībā uz atsevišķiem jautājumiem saistībā ar citu personu uzturēšanas pienākumu neatkarīgi no to nosaukuma (uzturlīdzekļi, līdzekļi iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai) vienota izpratne ir veidojusies tiesu prakses attīstības rezultātā. Piemēram, pastāv arī vienota izpratne par uzturēšanas jautājumiem attiecībā uz laulātajiem, proti, līdzekļi uzturam ir ilgstoša materiālā palīdzība otram laulātajam sakarā ar materiālā stāvokļa pasliktināšanos.

Personām kurām jāmaksā uzturlīdzekļi:

Vecākiem bērņus.

Pienākums uzturēt bērnu ir uzlikts bērna vecākiem līdz brīdim, kad bērns pats var sevi apgādāt. Tādējādi bērna uzturēšanas pienākums nav aprobežots ar bērna pilngadības sasniegšanu. Taču tajos gadījumos, kad bērns jau ir sasniedzis pilngadību, tiesa var vērtēt, vai prasījums par uzturlīdzekļiem ir apmierināms, ja bērns, kurš sasniedzis pilngadību, neturpina mācības vai profesionālo iemaņu apgūšanu, un ja viņš/viņa spēj, bet izvēlās iegūt līdzekļus ar darbu. Jāņem vērā, ka pienākums uzturēt bērnu vecākiem ir jānodrošina atbilstoši katra vecāka mantas stāvoklim. Tomēr minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru nosaka Ministru kabinets, ir pienākums nodrošināt katram no vecākiem neatkarīgi no viņu mantas stāvokļa. Pienākums uzturēt bērnu īstenojams neatkarīgi no tā, vai bērns dzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai atsevišķi no vecākiem.

Uzturēt nozīmē nodrošināt viņu ar ēdienu, apģērbu, mājokli un veselības aprūpi, kopt, izglītēt un audzināt (nodrošināt garīgo un fizisko attīstību, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Bērniem vecākus.

Pienākums apgādāt vecākus gulstas uz visiem bērniem līdzīgās daļās. Ja bērnu mantas stāvoklis ir nevienlīdzīgs, tiesa var noteikt viņu apgādāšanas pienākumu samērā ar katra mantas stāvokli.

Vienam laulātajam otru laulāto.

Ja laulība atzīta par neesošu un tikai viens no bijušajiem laulātajiem, laulībā dodoties, ir zinājis, ka tā atzīstama par tādu, tad otram laulātajam, kurš to nav zinājis, ir tiesības prasīt no viņa samērā ar viņa mantas stāvokli līdzekļus iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai. Šķirot laulību vai pēc laulības šķiršanas bijušais laulātais var prasīt līdzekļus no otra bijušā laulātā samērā ar viņa mantas stāvokli iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai.

Pienākums dot līdzekļus iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai bijušajam laulātajam atkrīt, ja:

pēc laulības šķiršanas vai atzīšanas par neesošu pagājis tikpat ilgs laiks, cik attiecīgi ilgusi šķirtā laulība vai kopdzīve laulībā, kas atzīta par neesošu;

bijušais laulātais devies jaunā laulībā;

bijušā laulātā ienākumi nodrošina uzturu;

bijušais laulātais izvairās iegūt līdzekļus uzturam ar savu darbu;

bijušajam laulātajam, kuram ir uzlikts pienākums uzturēt otru bijušo laulāto, nav pietiekamu iztikas līdzekļu vai viņš kļuvis darbnespējīgs;

bijušais laulātais izdarījis noziedzīgu nodarījumu pret otru bijušo laulāto vai viņa augšupējo vai lejupējo dzīvību, veselību, brīvību, mantu vai godu;

bijušais laulātais atstājis otru bijušo laulāto bezpalīdzības stāvoklī, ja bijis iespējams viņam palīdzēt;

bijušais laulātais pret kādu no šā panta 6.punktā minētajām personām ierosinājis apzināti nepatiesu apsūdzību par noziedzīgu nodarījumu;

bijušais laulātais dzīvojis izšķērdīgi vai netikumīgi;

bijušais laulātais, kuram ir uzlikts pienākums uzturēt otru bijušo laulāto, vai viņa bijušais laulātais nomirst vai tiek pasludināts par mirušu;

ir citi svarīgi iemesli.

Vecvecākiem mazbērnus.

Ja vecāku nav vai viņi nespēj uzturēt bērnu, šis pienākums līdzīgās daļās gulstas uz vecvecākiem. Ja vecvecāku mantas stāvoklis ir nevienlīdzīgs, tiesa var noteikt viņiem uzturēšanas pienākumu samērā ar katra mantas stāvokli.

Mazbērniem vecvecākus.

Pienākums apgādāt vajadzības gadījumā arī vecvecākus gulstas uz visiem bērniem līdzīgās daļās. Ja bērnu mantas stāvoklis ir nevienlīdzīgs, tiesa var noteikt viņu apgādāšanas pienākumu samērā ar katra mantas stāvokli.

Uzturēšanas pienākums uz uztura līguma pamata.

Puses var vienoties par uztura došanu uztura līgumā. Ar uztura līgumu viena puse nodod otrai naudā vai citādā veidā kādu mantisku vērtību, par ko otra tai dod uzturu, kamēr uztura ņēmējs dzīvo, ja vien par šā pienākuma ilgumu nav norunāts citādi. Ar uzturu, ja nav norunāts citādi, jāsaprot ēdiens, mitekļi, apģērbs un kopšana, bet ja uztura saņēmējs ir nepilngadīgs, arī audzināšana un izglītošana pamatizglītības iestādēs.

Uzturēšanas pienākums, kas rodas personiska aizskārums rezultātā.

Ja miesas bojājumu rezultātā cietušais mirst, kuram bija pienākums kādu uzturēt, tad šis pienākums pāriet uz to, kas vainīgs viņa nāvē. Tādas atlīdzības apmēru noteic pēc tiesas ieskata, pie tam jāņem vērā mirušā vecums, viņa spēja nāves laikā iegūt sev uzturu un, beidzot, uzturamās personas vajadzība. Ja uzturamai personai ir pietiekoši dzīves līdzekļi, tad atlīdzības pienākums atkrīt.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Pienākums uzturēt bērnu ir uzlikts bērna vecākiem līdz brīdim, kad bērns pats var sevi apgādāt. Tādējādi bērna uzturēšanas pienākums nav aprobežots ar bērna pilngadības sasniegšanu. Taču tajos gadījumos, kad bērns jau ir sasniedzis pilngadību, tiesa var vērtēt, vai prasījums par uzturlīdzekļiem ir apmierināms, ja bērns, kurš sasniedzis pilngadību, neturpina mācības vai profesionālo iemaņu apgūšanu, un ja viņš/viņa spēj, bet izvēlās iegūt līdzekļus ar darbu.

Latvijas likums nedefinē, kas ietilpst līdzekļos otra laulātā iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai. Tāpat Latvijas likums nedefinē, kas ietilpst vecāku vai vecvecāku uzturēšanas pienākumā.

Savukārt attiecībā uz bērna uzturēšanu Latvijas likums definē, ka tas ir ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam). Uzturlīdzekļu apmēram ir jābūt saistītam ar bērna tiesībām uz pilnvērtīgiem dzīves apstākļiem un tas ir samērojams ar bērna reālām vajadzībām.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Prasītājam, lai saņemtu uzturēšanas līdzekļus (uzturlīdzekļus, uzturu, līdzekļus iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai), ir jāvērsas tiesā atbilstoši Latvijā Civilprocesa likumā noteiktajai kārtībai. Prasītājam tiesā ir jāiesniedz prasības pieteikums un citi iespējamie dokumenti.

Ja starp bērna vecākiem ir noslēgta vienošanās, notariāla akta formā, par uzturlīdzekļu ikmēneša maksājumiem. Šādam vienošanās aktam kā civiltiesiskam darījumam ir tiesiska nozīme, jo tas rada noteiktas juridiskas sekas, proti, pienākumu abām pusēm respektēt un pildīt tiesiski noslēgta līguma noteikumus. Gadījumā, ja viens no bērna vecākiem nepilda vienošanos par vienreizējiem vai periodiskiem uzturlīdzekļu maksājumiem, tad šo vienošanos var nodot tiesu izpildītājam piespiedu izpildei.

Latvijā ir izveidots Uzturlīdzekļu garantiju fonds, kas ir valsts budžetā paredzētais līdzekļu kopums nepilngadīgo bērnu nodrošināšanai ar uzturlīdzekļiem. Fonda līdzekļu turētājs ir Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija. Fonda administrācija ir Tieslietu ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde.

Priekšnoteikums, lai saņemtu uzturlīdzekļus no Uzturlīdzekļu garantiju fonda, ir uzturlīdzekļu piedziņa vispirms tiesas ceļā, savukārt ja piedziņa pēc tiesas sprieduma nav iespējama, uzturlīdzekļu kreditors var vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā.

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija izmaksā uzturlīdzekļus tikai tajos gadījumos, ja tiesas nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina valsts noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijai ir pienākums bez sevišķa tiesas lēmuma stāties piedzinēja vietā uzturlīdzekļu lietā daļā par no Uzturlīdzekļu garantiju fonda izmaksāto uzturlīdzekļu summu piedziņu no parādnieka.

Procedūra, kā saņemt uzturlīdzekļus no Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas:

Iesniedzējs – bērna uzturlīdzekļu kreditors - Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā var vērsties, iesniedzot vai nosūtot iesniegumu un šādus dokumentus:

tiesas nolēmuma norakstu par uzturlīdzekļu piešķiršanu;

tiesu izpildītāja izziņu par to, ka uzturlīdzekļu piedziņa no parādnieka nav iespējama vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina valsts noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru. Minētā izziņa derīga iesniegšanai Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā mēnesi pēc tās izsniegšanas;

pilnvarojumu apliecinājošu dokumentu, ja uzturlīdzekļus pieprasa ar pilnvarotas personas starpniecību.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Jā, radnieka vai tuvinieka vietā prasība var tikt iesniegta ar pilnvarota pārstāvja starpniecību. Savukārt nepilngadīga bērna vietā prasību var iesniegt to likumiskie pārstāvji - vecāki vai bērna aizbildņi.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Lietas par uzturēšanas līdzekļu (uzturlīdzekļu, līdzekļu iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai) piedziņu skata rajona (pilsētas) tiesa atbilstoši lietu piekritības noteikumiem.

Latvijā lieta par uzturēšanas līdzekļu (uzturlīdzekļu, līdzekļu iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai) piedziņu būs piekritīga tiesai:

saskaņā ar Padomes 2008.gada 18.decembra Regulu (EK) Nr.4/2009 par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (turpmāk – Padomes Regula (EK) Nr.4/2009),

saskaņā ar attiecīgo Latvijas Republikai saistošo starptautisko divpusējo vai daudzpusējo līgumu,

pamatojoties uz Civilprocesa likumu, ja nav piemērojami Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 vai Latvijas Republikai saistošo starptautisko divpusējo vai daudzpusējo līgumu noteikumi.

Civilprocesa likums paredz šādu nacionālo jeb iekšējo Latvijas tiesu piekritību uzturēšanas līdzekļu lietās:

prasību pret atbildētāju ceļ tiesā pēc tā dzīvesvietas;

savukārt, prasība pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav zināma vai kuram nav pastāvīgas dzīvesvietas Latvijā, ceļama pēc viņa nekustamā īpašuma atrašanās vietas vai pēc viņa pēdējās zināmās dzīvesvietas;

prasību par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam prasītājs var celt arī pēc savas dzīvesvietas;

prasību, kas izriet no uzturēšanas pienākuma, kas rodas personisku aizskārumu rezultātā, prasītājs var celt arī pēc savas dzīvesvietas vai pēc aizskāruma nodarīšanas vietas.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Lai uzsāktu tiesvedību un iesniegtu prasības pieteikumu tiesā prasītājam nav jāizmanto advokāta, vai kāda cita starpnieka pakalpojumus. Kā arī līdz lietas izskatīšanai nav jāveic samierināšanas pasākumi.

Taču, sagatavojot lietu iztiesāšanai, tiesnesis cenšas puses samierināt. Līdz ar to puses ir aicinātas jau pirms lietas izskatīšanai tiesā savstarpēji vienoties. Vienlaikus jāuzsver, ka puses var arī bez prasības iesniegšanas tiesā vienoties par uzturēšanas līdzekļu jautājumiem.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 43. panta pirmo daļu no tiesas izdevumu (valsts nodeva, kancelejas nodeva, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi) samaksas Latvijas valsts ienākumos ir atbrīvoti:

prasītāji — prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam, kā arī prasībās par paternitātes noteikšanu, ja prasība celta vienlaikus ar prasību par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam;

ieteikuma iesniedzēji — par ārvalsts nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam atzīšanu vai atzīšanu un izpildīšanu;

prasītāji — prasībās, kas izriet no personiskiem aizskārumiem, kuru rezultātā radies sakropojums vai cits veselības bojājums vai iestājusies personas nāve;

atbildētāji — lietās par tiesas piespiesto uzturlīdzekļu samazināšanu bērnam vai vecākam un to maksājumu samazināšanu, kurus tiesa piespriedusi

prasībās, kas izriet no personiskiem aizskārumiem, kuru rezultātā radies sakropojums vai cits veselības bojājums vai iestājusies personas nāve.

Latvijas Civilprocesa likuma 34. panta pirmajā daļā noteikts, ka par katru prasības pieteikumu — sākotnējo prasību vai pretprasību, trešās personas pieteikumu ar patstāvīgu prasījumu par strīda priekšmetu, kas iesniegts jau iesāktā procesā, pieteikumu sevišķās tiesāšanas kārtības lietās, kā arī citiem šajā pantā paredzētajiem pieteikumiem, kurus iesniedz tiesā — maksājama valsts nodeva šādā apmērā:

līdz 2134 euro, - 15 procenti no prasības summas, bet ne mazāk par 70 euro,

no 2135 euro līdz 7114 euro, - 320 euro plus 4 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 2134 euro,

no 7115 euro līdz 28 457 euro, - 520 euro plus 3,2 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 7114 euro,
no 28 458 euro līdz 142 287 euro, - 1200 euro plus 1,6 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 28 457 euro,
no 142 288 euro līdz 711 435 euro, - 3025 euro plus 1 procents no prasības summas, kas pārsniedz 142 287 euro,
vairāk par 711 435 euro, - 8715 euro plus 0,6 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 711 435 euro.

Prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājumu kopsumma par vienu gadu.

Latvijā Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 noteikto juridisko palīdzību ārvalstu prasītājiem vai pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir tiesības uz Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 noteikto juridisko palīdzību, sniedz Latvijas Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 centrālā iestāde – Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija. Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija nodrošina arī ārvalstu uzturēšanas līdzekļu kreditoru, kam ir tiesības uz Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 noteikto juridisko palīdzību, pārstāvību Latvijas tiesās un izpildes institūcijās.

Gadījumos, kas nav paredzēti Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009, Latvijas valsts nodrošina juridisko palīdzību, ja personas īpašā situācija, īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis kopumā rada objektīvas grūtības šai personai savu tiesību aizsardzībai. Juridiskā palīdzība tiek piešķirta atbilstoši Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma noteikumiem.

Juridiskā palīdzība aptver tādus izdevumus, kas ir saistīti ar procesuālo dokumentu sastādīšanu, juridisko konsultāciju tiesvedības laikā un pārstāvību tiesā. Pārrobežu strīdos personai papildus minētajam ir tiesības saņemt arī tulka pakalpojumus, noteiktu tiesas vai ārpus tiesas vai iesniedzēja iesniegtu dokumentu tulkojumu, kuri ir nepieciešami lietas izšķiršanai, noteiktos gadījumos arī izdevumu samaksu, kas saistīti ar ierašanos uz tiesas sēdēm. Valsts nesiedz tiesas izdevumus. Tiesas izdevumi ir valsts nodeva, kancelejas nodeva un ar lietas izskatīšanu tiesā saistītie izdevumi, piemēram, summas, kas jāizmaksā lieciniekiem un ekspertiem, izdevumi, kas saistīti ar liecinieku noplatināšanu, ar prasības pieteikuma noraksta un tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi u.c. Tomēr tiesa, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji var atbrīvot personu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, kā arī var atlikt valsts ienākumos piespriesto tiesas izdevumu samaksu vai sadalīt to termiņos.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Tiesa, piespriežot uzturēšanas līdzekļus, tos parasti nosaka konkrētā naudas summā, bet var arī noteikt citās mantiskās vērtībās, piemēram, ēdiena, apģērba, mājokļa nodrošināšanā vai abējādi.

Tiesa, piespriežot un vērtējot uzturēšanas līdzekļu apmēru tiesa, ņem vērā pušu mantisko stāvokli, kā arī dzīves un ģimenes apstākļus, attiecīgi izvērtējot pušu iesniegtos pierādījumus.

Tiesa, izskatot lietu par uzturlīdzekļu bērnam piedziņu, izvērtē visus apstākļus un pierādījumus lietā un lemj par apmēru, kādā piedzenami uzturlīdzekļi. Minimālais uzturlīdzekļu apmērs, kas vecākiem jānodrošina saskaņā ar Latvijas Ministru kabineta noteikumiem katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai – 25 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, katram bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas..

Piespriesto uzturēšanas līdzekļu apmēra un piedziņas ilguma grozīšana, kā arī atbrīvošana no pienākuma maksāt uzturēšanas līdzekļus iespējama tikai ieinteresētajām personām ceļot jaunu prasību tiesā. Līdz ar to, pamatojoties uz izmaiņām personas mantiskajā stāvoklī vai ģimenes apstākļos, tiesa jaunā tiesvedībā var pārskatīt piespriežamo uzturēšanas līdzekļu apmēru, piemēram, par piespriežamo uzturēšanas līdzekļu apmēra palielināšanu vai samazināšanu.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Parādnieks izmaksā uzturlīdzekļus piedzinējam. Ja nepilngadīga bērna vietā prasību iesniedz viens no vecākiem vai bērna aizbildnis, tad uzturlīdzekļi tiek maksāti viņam/viņai nevis bērnam. Parasti uzturlīdzekļi tiek maksāti periodiski konkrētā naudas summā, piemēram, darba samaksas ieturējumu veidā, retāk citādās materiālajās vērtībās.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja uzturlīdzekļu parādnieks labprātīgi nemaksā uzturlīdzekļus, personai, kuras labā piedzīti uzturlīdzekļi, ir jāizņem izpildu raksts tajā Latvijas tiesā, kurā lieta tika izskatīta. Tālāk Latvijas tiesas izdoto izpildu rakstu, tāpat arī citā Eiropas Savienības dalībvalstī sastādīto izpildu dokumentu var iesniegt piespiedu izpildei tiesu izpildītājam 10 gadu laikā no tiesas vai tiesneša nolēmuma spēkā stāšanās dienas, ja nav noteikti citi noilguma termiņi (Ja pēc tiesas sprieduma tiek piedzīti periodiski maksājumi, izpildu dokuments saglabā savu spēku visu periodu, uz kuru piespriesti maksājumi, bet termiņa tecējums, kas iepriekš minētais noilgums sākas no katra maksājuma izbeigšanās dienas). Tiesu izpildītājs uzsāk piespiedu izpildi pēc piedzinēja rakstveida pieteikuma. Tiesu izpildītājam jāpieņem izpildei izpildu raksts vai izpildu dokuments, ja parādnieka dzīvesvieta, mantas atrašanās vieta vai darbavieta ir tiesu izpildītāja amata vietai noteiktajās robežās (iecirknī). Tiesu izpildītājs var pieņemt arī citus izpildu dokumentus, kuru izpilde veicama tās apgabaltiesas darbības teritorijā, pie kuras viņš pastāv. Latvijas tiesu izpildītājs veic amata darbības tās apgabaltiesas darbības teritorijā, pie kuras viņš pastāv.

Piespiedu izpildes līdzekļi ir: piedziņas vēršana uz parādnieka kustamo mantu, tai skaitā mantu, kas atrodas pie citām personām, un bezķermeniskām lietām, tās pārdodot; piedziņas vēršana uz naudu, kas parādniekam pienākas no citām personām (darba samaksu, tai pielīdzinātiem maksājumiem, citiem parādnieka ienākumiem, noguldījumiem kredītiestādēs); piedziņas vēršana uz parādnieka nekustamo īpašumu, to pārdodot; citi līdzekļi, kas norādīti spriedumā.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 570.pantu piedziņa uz parādnieka mantu netiek vērsta, ja parādnieks strādā vai saņem pensiju vai stipendiju un piedziņas apmērs nepārsniedz to mēneša ienākumu daļu, uz kuru pēc likuma var vērst piedziņu. Latvijas Civilprocesa likums nosaka noteiktas parādnieka mantas kategorijas, uz kurām nevar vērst piedziņu, piemēram, piedziņu nevar vērst uz noteiktām mājas iekārtām un mājturības priekšmetiem, apģērbiem, kas nepieciešams parādniekam, viņa ģimenes locekļiem, kā arī personām, kuras atrodas parādnieka apgādībā. Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 594. pantu no parādniekam izmaksājamās darba samaksas un tai pielīdzinātajiem maksājumiem ieturējumus pēc izpildu dokumentiem izdara līdz piedzenamā parāda dzēšanai:

uzturlīdzekļu piedziņas lietās nepilngadīgu bērnu uzturam vai Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas labā — saglabājot parādniekam darba samaksu un tai pielīdzinātos maksājumus 50 procentu apmērā no minimālās mēneša darba algas un saglabājot uz katru apgādībā esošo nepilngadīgo bērnu līdzekļus valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērā;

piedzenot uzturlīdzekļus — 50 procentus, saglabājot parādniekam darba samaksu un tai pielīdzinātos maksājumus minimālās mēneša darba algas apmērā un saglabājot uz katru apgādībā esošo nepilngadīgo bērnu līdzekļus valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērā.

Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 632.pantu tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības, izņemot noteiktus gadījumus, piedzinējs vai parādnieks, iesniedzot motivētu sūdzību, var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tiesu izpildītāja amata vietas 10 dienu laikā no pārsūdzamās darbības izdarīšanas dienas vai dienas, kad sūdzētājam, kuram nav paziņots par izdarāmās darbības laiku un vietu, kļuvis par to

zināms. Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 634.pantu, ja izpildītu spriedumu atceļ un pēc lietas jaunas izskatīšanas taisa spriedumu par prasības noraidīšanu vai pieņem lēmumu par tiesvedības izbeigšanu lietā vai par lietas atstāšanu bez izskatīšanas, atbildētājam jāatdod atpakaļ viss, kas no viņa piedzīts prasītāja labā pēc atceltā sprieduma (sprieduma izpildīšanas pagrieziena).

Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 546.pantu izpildu dokumentu var iesniegt piespiedu izpildei 10 gadu laikā no tiesas vai tiesneša nolēmuma spēkā stāšanās dienas, ja likumā nav noteikti citi noilguma termiņi. Ja pēc tiesas sprieduma tiek piedzīti periodiski maksājumi, izpildu dokuments saglabā savu spēku visu periodu, uz kuru piespriedi maksājumi, bet iepriekš minētais termiņa tecējums sākas no katra maksājuma izbeigšanās dienas.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Persona var vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā, lai saņemtu uzturlīdzekļus nepilngadīgam bērnam, ja tiesas nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Persona, pamatojoties uz Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009, var vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā, lai saņemtu uzturlīdzekļus no parādnieka, kas neatrodas Latvijas teritorijā. Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija saskaņā ar minēto regulu pilda centrālās iestādes funkcijas Latvijā.

Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009, ikviens kam saskaņā ar likumu pienākas uzturēšanas līdzekļi var vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā ar pieteikumu, kas adresēts citai Eiropas Savienības dalībvalstij, lai:

tiktu pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu valstī, kurā dzīvo atbildētājs;

grozīts (palielināts, samazināts) uzturēšanas līdzekļu apmērs;

pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu vienlaicīgi ar paternitātes noteikšanu valstī, kurā dzīvo atbildētājs;

atzīts, pasludināta izpilde vai izpildīts Latvijas tiesas pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija var aizstāt bērna uzturlīdzekļu parādnieku, ja tiesas nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina valsts noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru. Tajos gadījumos, kad Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija ir izmaksājusi uzturlīdzekļus, tā ir tiesīga kļūst par izmaksātās summas un likumisko procentu piedzinēju (skatīt 3. jautājumu).

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Ja persona un bērns pastāvīgi dzīvo Latvijā un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī, prasītājs var vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā, ja tiesas nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu nepilngadīgam bērnam izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Pirms prasītājs vērsas Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā, prasītājam būtu jāiesniedz tiesas nolēmums atzīšanai un izpildīšanai citā valstī, ja parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī un Latvijā tam nav manta, uz kuru var vērst piedziņu. Tajos gadījumos, kad nolēmumu nav iespējams izpildīt citā valstī, prasītājs var vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā ar lūgumu aizstāt parādnieku piespriedu uzturlīdzekļu daļā.

Persona pēc palīdzības var vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā, kas veic centrālās iestādes funkcijas saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009 (skatīt 3. un 13. jautājumu). Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija sniedz palīdzību šīs regulas ietvaros.

Ja persona, kas dzīvo Latvijā, vēlas atzīt un/vai izpildīt Latvijas tiesas pieņemto nolēmumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu ārvalstī vai vēlas panākt tiesas nolēmuma pieņemšanu pret parādnieku, kas dzīvo ārvalstī, Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija var palīdzēt personai pārsūtīt Latvijas tiesas nolēmumu atzīšanai un/vai izpildīšanai un pieteikumu nolēmuma pieņemšanai ārvalstī – citā Eiropas Savienības dalībvalstī - saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009.

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija var aizstāt parādnieku un izmaksāt uzturlīdzekļus nepilngadīgam bērnam, kā arī var sniegt informatīva rakstura palīdzību uzturlīdzekļu jautājumos.

(skatīt 3. un 13. jautājumu).

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija

Adrese: Pulkveža Brieža iela 15, Rīga,

LV-1010, Latvija

Tālrunis: +371 67830626

Fakss: +371 67830636

e-pasts: pasts@ugf.gov.lv

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Ja uzturēšanas līdzekļu kreditors ir ārvalstī – citā Eiropas Savienības dalībvalstī, bet parādnieks ir Latvijā, uzturēšanas līdzekļu kreditors var vērsties tās valsts Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 centrālajā iestādē, kurā tas atrodas. Šī ārvalsts Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 centrālā iestāde veiks nepieciešamās formalitātes un pārsūtīs uzturēšanas līdzekļu kreditora pieteikumus (pieteikumus: pieņemt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu Latvijā, kur dzīvo parādnieks; pieņemt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu vienlaicīgi ar paternitātes noteikšanu Latvijā, kur dzīvo parādnieks; atzīt, pasludināt izpildi vai izpildīt ārvalsts tiesas pieņemto nolēmumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu Latvijā) Latvijas Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 centrālajai iestādei. Latvijas Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 centrālā iestāde - Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija - palīdzēs personai iesniegt ārvalsts tiesas nolēmumu izpildei vai atzīšanai un izpildīšanai Latvijā vai palīdzēs personai iesniegt Latvijas tiesai prasības pieteikumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu Latvijā, kur dzīvo parādnieks, vai prasības pieteikumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu vienlaicīgi ar paternitātes noteikšanu Latvijā, kur dzīvo parādnieks.

Savukārt vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā, lai tā izmaksātu uzturlīdzekļus tajā gadījumā, kad tiesas nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturlīdzekļu apmēru, var persona, kas kopā ar bērnu pastāvīgi dzīvo Latvijā un kurai un bērnam ir deklarētas dzīvesvietas Latvijā.

Saistībā ar Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009, personai jāvēršas tās valsts regulas centrālajā iestādē, kurā persona dzīvo. Persona, kura dzīvo Latvijā, var vērsties Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 Latvijas centrālajā iestādē - Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā – lai:

tiktu pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu ārvalstī – citā Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā dzīvo atbildētājs;

tiktu pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu vienlaicīgi ar paternitātes noteikšanu ārvalstī – citā Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā dzīvo atbildētājs;

tiktu atzīta, pasludināta izpilde vai izpildīts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu ārvalstī – citā Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā dzīvo atbildētājs.

Savukārt vērsties Uzturēdzekļu garantiju fonda administrācijā, lai tā izmaksātu uzturēdzekļus tajā gadījumā, kad tiesas nolēmuma par uzturēdzekļu piedziņu izpilde civilprocesa laikā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturēdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturēdzekļu apmēru, var persona, kas kopā ar bērnu pastāvīgi dzīvo Latvijā un kurai un bērnam ir deklarētas dzīvesvietas Latvijā.

Uzturēdzekļu garantiju fonda administrācija

Adrese: Pulkveža Brieža iela 15, Rīga,

LV-1010, Latvija

Tālrunis: +371 67830626

Fakss: +371 67830636

e-pasts: pasts@ugf.gov.lv

Saistībā ar Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009, Uzturēdzekļu garantiju fonda administrācija veic šajā regulā noteiktās centrālās iestādes funkcijas Latvijā. Savukārt tajos gadījumos, kad tiesas nolēmuma par uzturēdzekļu piedziņu izpilde civilprocesa laikā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturēdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturēdzekļu apmēru, Uzturēdzekļu garantiju fonda administrācija izmaksā kreditoram uzturēdzekļus parādnieka vietā.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Latvijai ir saistošs Hāgas 2007.gada Protokols.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Latvijai ir saistošs Hāgas 2007.gada Protokols.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 43.pantu no tiesas izdevumu samaksas Latvijas valsts ienākumos ir atbrīvoti:

prasītāji — prasībās par uzturēdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam, kā arī prasībās par paternitātes noteikšanu, ja prasība celta vienlaikus ar prasību par uzturēdzekļu piedziņu bērnam ;

pieteikuma iesniedzēji — par ārvalsts nolēmuma par uzturēdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam atzīšanu vai atzīšanu un izpildīšanu;

atbildētāji — lietās par tiesas piespiesto uzturēdzekļu samazināšanu bērnam vai vecākam un to maksājumu samazināšanu.

Prasītājus prasībās par līdzekļu laulātā iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai piedziņu vai pieteikuma iesniedzējus par ārvalsts nolēmuma par uzturēšanas līdzekļu piedziņu laulātam vai citai personai atzīšanu vai atzīšanu un izpildīšanu saskaņā ar 43.panta ceturto daļu tiesa vai tiesnesis, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji var atbrīvot no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, kā arī var atlikt valsts ienākumos piespiesto tiesas izdevumu samaksu vai sadalīt to termiņos.

Latvijā 2008.gada 18.decembra Regulā (EK) Nr.4/2009 par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (turpmāk – Uzturēdzekļu regula) noteikto juridisko palīdzību ārvalstu prasītājiem vai pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir tiesības uz Uzturēdzekļu regulā noteikto juridisko palīdzību, sniedz Latvijas Uzturēdzekļu regulas centrālā iestāde – Uzturēdzekļu garantiju fonda administrācija. Uzturēdzekļu garantiju fonda administrācija nodrošina arī ārvalstu uzturēšanas līdzekļu kreditoru, kam ir tiesības uz Uzturēdzekļu regulā noteikto juridisko palīdzību, pārstāvību tiesā un izpildes institūcijās.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Latvija veica grozījumus vairākos Latvijas nacionālajos normatīvajos aktos, lai Latvijas Uzturēdzekļu regulas centrālā iestāde varētu veikt 51.pantā minētās funkcijas. Latvijas normatīvie akti pēc grozījumu izdarīšanas nodrošina, ka Latvijas Uzturēdzekļu regulas centrālā iestāde sniedz Uzturēdzekļu regulā noteikto juridisko palīdzību ārvalstu prasītājiem vai pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir tiesības uz Uzturēdzekļu regulā noteikto juridisko palīdzību, tai skaitā pārstāv šīs personas tiesā un izpildi institūcijās. Lai noteiktu parādnieka un kreditora atrašanās vietu Latvijā vai lai saņemtu informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem, mantas atrašanās vietu Latvijā, Latvijas Uzturēdzekļu regulas centrālajai iestādei ir tieša piekļuve dažādiem Latvijas reģistriem, kuros ir iekļauta šī informācija. Informācija, ko Latvijas Uzturēdzekļu regulas centrālā iestāde var tieši iegūt no minētiem reģistriem dažkārt var nodrošināt arī iespēju Uzturēdzekļu regulas centrālajai iestādei veikt funkciju, kas saistīta ar dokumentu un pierādījumu iegūšanu. Lai uzsāktu vai atvieglotu tiesvedības uzsākšanu un panāktu vajadzīgos pagaidu pasākumus un nodrošinātu pierādījumus, Latvijas Uzturēdzekļu regulas centrālajai iestādei ir paredzētas tiesības attiecīgo prasītāju vai pieteicēju vārdā vērsties Latvijas tiesās. Latvijas Uzturēdzekļu regulas centrālā iestāde var arī prasītāja vārdā tieši vērsties tiesā ar prasību par bērna izcelšanās noteikšanu, ja šī prasība celta vienlaikus ar prasību par uzturēdzekļu bērnam piedziņu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 05/04/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēdzekļu ģimenes locekļiem - Lietuva

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēdzekļi citai personai?

Vecāku pienākums uzturēt savus bērnus

Vecākiem ir pienākums uzturēt savus nepilngadīgos bērnus. Uzturēšanas pienākuma izpildes veidu un kārtību nosaka vecāki, savstarpēji vienojoties. Uzturēdzekļu apmērs ir samērīgs ar nepilngadīgo bērnu vajadzībām un viņu vecāku finansiālo situāciju; izpildot uzturēšanas pienākumu, ir jānodrošina apstākļi, kas nepieciešami bērna attīstībai. Abiem vecākiem ir pienākums uzturēt savus nepilngadīgos bērnus atbilstīgi savai finansiālai situācijai

(Civillkodeksa (*Civilinis kodeksas*) 3.192. pants). Konkrētos gadījumos, ko paredz likums, vecākiem atkarībā no iespējām ir pienākums uzturēt savus pilngadīgos bērnus (līdz 24 gadu vecumam) (Civillkodeksa 3.192. panta 1. punkts).

Pilngadīgo bērnu pienākums uzturēt savus vecākus

Pilngadīgiem bērniem ir pienākums uzturēt savus vecākus, kuri ir zaudējuši spēju gūt ienākumus un kuriem nepieciešams atbalsts. Uzturlīdzekļus (nosaka tiesa) maksā kā fiksētu ikmēneša summu (Civillkodeksa 3.205. pants).

Laulāto savstarpējs uzturēšanas pienākums

Izdodot atšķiršanas rīkojumu, tiesa var uzdot vainīgajam laulātajam maksāt uzturlīdzekļus otram laulātajam, kuram tie ir nepieciešami, izņemot gadījumus, kad uzturēšanas jautājumus puses ir atrisinājušas, savstarpēji vienojoties. Tiesa var uzdot maksāt uzturlīdzekļus kā vienreizēju maksājumu vai kā ikmēneša uzturlīdzekļu maksājumus, vai, nododot īpašumu (Civillkodeksa 3.78. pants). Ja laulība tiek anulēta, pusei, kura nav vainīgā puse un kurai nepieciešami uzturlīdzekļi, ir tiesības prasīt uzturlīdzekļus no vainīgās puses laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus (Civillkodeksa 3.47. pants).

Bijušo laulāto savstarpējs uzturēšanas pienākums

Izdodot laulības šķiršanas rīkojumu, tiesa paredz pienākumu maksāt uzturlīdzekļus laulātajam, kuram tie ir nepieciešami, izņemot gadījumus, kad jautājumu par uzturlīdzekļiem puses ir atrisinājušas, vienojoties par laulības šķiršanas sekām. Laulātajam nav tiesību uz uzturlīdzekļiem, ja tā manta vai ienākumi ir pietiekami, lai laulātais varētu pilnībā sevi uzturēt. Tiek uzskatīts, ka uzturlīdzekļi ir nepieciešami, ja laulātais audzina laulībā dzimušu nepilngadīgu bērnu vai ja laulātais nevar strādāt sava vecuma vai veselības stāvokļa dēļ. Laulātajam, kurš vainojams laulības šķiršanā, nav tiesību uz uzturlīdzekļiem. Izdodot uzturēšanas rīkojumu un lemjot par uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā laulības ilgumu, uzturlīdzekļu nepieciešamību, bijušajiem laulātajiem piederošo mantu, viņu veselības stāvokli, vecumu, darbības, kā arī to, cik liela iespēja ir nestrādājošajam laulātajam atrast darbu, un citus nozīmīgus aspektus. Tiesa var uzdot maksāt uzturlīdzekļus kā vienreizēju maksājumu vai kā ikmēneša uzturlīdzekļu maksājumus, vai, nododot īpašumu (Civillkodeksa 3.72. pants).

Citu ģimenes locekļu savstarpējs uzturēšanas pienākums

Ja iespējams, pilngadīgām māsām vai brāļiem ir pienākums uzturēt savus nepilngadīgos brāļus vai māsas, kuriem nepieciešams atbalsts, kuriem nav vecāku vai kuri nevar iegūt uzturlīdzekļus no saviem vecākiem (Civillkodeksa 3.236. pants). Pilngadīgiem mazbērniem, ja viņiem ir tāda iespēja, ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus saviem vecvecākiem, ja viņi nevar strādāt un ja viņiem nepieciešams atbalsts. Vecvecākiem, ja viņiem ir tāda iespēja, ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus saviem nepilngadīgajiem mazbērniem, kuriem nav vecāku vai kuri nevar iegūt uzturlīdzekļus no saviem vecākiem (Civillkodeksa 3.237. pants).

Uztura līgums un mūža rentes līgums

Saskaņā ar uztura līgumu viena puse — uzturlīdzekļu maksātājs (debitors) — apņemas bez atlīdzības vai apmaiņā pret kapitāla nodošanu periodiski veikt maksājumus otrai pusei — uzturlīdzekļu saņēmējam, proti, naudas summu, kas noteikta uztura līgumā, vai uzturēt uzturlīdzekļu saņēmēju jebkādā citā veidā. Pienākumu maksāt uzturlīdzekļus var noteikt ne tikai līgumā — šāds pienākums var būt noteikts likumā, tiesas spriedumā vai testamentā (Civillkodeksa 6.439. pants). Saskaņā ar mūža rentes līgumu rentes saņēmējs, kas ir fiziska persona, nodod tam piederošu māju, dzīvokli, zemes gabalu vai citu nekustamo īpašumu rentes maksātāja īpašumā, savukārt rentes maksātājam ir pienākums līdz mūža beigām uzturēt rentes saņēmēju un/vai tā noteiktu citu personu (personas) (Civillkodeksa 6.460. un 6.461. pants).

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecākiem ir pienākums uzturēt savus nepilngadīgos bērnus. Uzturēšanas pienākuma izpildes veidu un kārtību nosaka vecāki, savstarpēji vienojoties. Uzturlīdzekļu apmērs ir samērīgs ar nepilngadīgo bērnu vajadzībām un viņa vecāku finansiālo situāciju; izpildot uzturēšanas pienākumu, ir jānodrošina apstākļi, kas nepieciešami bērna attīstībai (Civillkodeksa 3.192. pants). Tādējādi būtībā vecākiem ir pienākums katrā ziņā uzturēt savus bērnus līdz pilngadības sasniegšanai (līdz 18 gadu vecumam).

Pienākums uzturēt bērnus līdz 24 gadu vecumam ir atkarīgs no vairākiem apstākļiem. Ja vecāki to spēj, viņiem ir pienākums uzturēt tos savus pilngadīgos bērnus līdz 24 gadu vecumam, kuri apgūst vidējās izglītības programmu vai formālu profesionālās izglītības programmu, lai iegūtu sākotnējo kvalifikāciju, vai kuri mācās augstākās izglītības iestādē pilna laika studiju programmā, ja viņiem nepieciešama finansiālā palīdzība, ņemot vērā pilngadīgo bērnu finansiālo situāciju, viņu ienākumus, iespēju pašiem gūt ienākumus un citus būtiskus aspektus. Vecākiem nav pienākums uzturēt pilngadīgos bērnus, kuri iegūst papildu augstāko izglītību vai profesionālo kvalifikāciju (Civillkodeksa 3.192. panta 1. punkts). Prasības attiecībā uz nepilngadīgu un pilngadīgu bērnu uzturēšanas veidu un uzturlīdzekļu apmēru neatšķiras un nav atkarīgas no konkrētiem apstākļiem.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Ja bērnam netiek maksāti uzturlīdzekļi, tie tiek piespriesti tiesas procesā. Ja vecāki (vecāks) nepilda savu nepilngadīgo bērnu uzturēšanas pienākumu, tiesa var izdot uzturēšanas rīkojumu tiesas procesā, ko ierosinājis vecāks vai bērna aizbildnis, vai valsts iestāde, kas aizstāv bērna tiesības. Uzturēšanas rīkojumu var izdot arī tiesa, ja vecāki, šķirot laulību vai šķiroties, nevienojas par savu nepilngadīgo bērnu uzturēšanu (Civillkodeksa 3.194. pants). Ja pilngadīga bērna vecāki (vecāks) nepilda pilngadīgā bērna uzturēšanas pienākumu, bērns var iesniegt tiesā prasību par uzturlīdzekļiem (Civillkodeksa 3.192. panta 1. punkts). Tiesas procesā tiesības saņemt uzturlīdzekļus var tikt piešķirtas arī laulātajiem, bijušajiem laulātajiem un citiem ģimenes locekļiem.

Uzturlīdzekļu lietas Lietuvā izskata rajona tiesas. Prasības pieteikumus iesniedz tiesā atbilstīgi atbildētāja dzīvesvietai. Ja atbildētāja dzīvesvieta nav zināma, prasības pieteikumu var iesniegt atbilstīgi atbildētāja īpašuma atrašanās vietai vai pēdējai zināmajai dzīvesvietai. Ja atbildētāja dzīvesvieta neatrodas Lietuvas Republikā, prasības pieteikumu var iesniegt atbilstīgi atbildētāja īpašuma atrašanās vietai vai atbildētāja pēdējai zināmajai dzīvesvietai Lietuvas Republikā. Uzturlīdzekļu lietu var ierosināt arī atbilstīgi prasītāja dzīvesvietai (Civilprocesa kodeksa 26., 29. un 30. pants).

Valsts nodrošina uzturlīdzekļus nepilngadīgām personām, kuras laikposmā, kas pārsniedz vienu mēnesi, nav saņēmušas uzturlīdzekļus no saviem vecākiem vai tuviem pilngadīgiem radniekiem, kuri var tās uzturēt (Civillkodeksa 3.204. pants) Uzturlīdzekļu pabalstu piešķir un maksā Sociālā nodrošinājuma un nodarbinātības ministrijas pakļautībā esošā Valsts sociālās apdrošināšanas fonda padome. Piesakoties pabalsta saņemšanai, pieteikuma iesniedzējam (vecāks, kuram tiesa piešķirusi aizgādību pār bērnu, vai aizbildnis) ir pienākums iesniegt šādus dokumentus: pieteikums pabalsta saņemšanai, tiesas spriedums vai tiesas apstiprināts līgums par bērna uzturēšanu vai tā apstiprinātā kopija, noraksts vai izraksts, kurā norādīts noteikto bērna uzturlīdzekļu apmērs, kā arī dokumenti, kas apliecina, ka bērns ir Lietuvas valstspiederīgais, bezvalstnieks vai ārvalstnieks, kurš pastāvīgi dzīvo Lietuvā, dokumenti, kas apliecina, ka bērns laikposmā, kas pārsniedz vienu mēnesi, nav saņēmis bērna uzturlīdzekļus vai ir saņēmis tikai daļu uzturlīdzekļu, dokumenti, kas apliecina, ka pieteikuma iesniedzējs ir Lietuvas valstspiederīgais, bezvalstnieks vai ārvalstnieks, kurš pastāvīgi dzīvo Lietuvā (ja iestāde nevar iegūt minētos dokumentus vai datus no valsts vai iestāžu reģistriem vai valsts informācijas sistēmām). Izmaksājot uzturlīdzekļu pabalstu atbilstīgi noteiktajai procedūrai, Sociālā nodrošinājuma un nodarbinātības ministrijas pakļautībā esošā Valsts sociālās apdrošināšanas fonda padome no pabalsta izmaksas dienas iegūst tiesības piedzīt no parādnieka izmaksātās summas, kā arī procentu maksājumus par neizmaksātajām summām par katru kavējuma dienu. Spriedums par izmaksātā pabalsta un/vai procentu maksājumu summu piedziņu ir izpildes dokuments.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Jā. Nepilngadīgas personas vārdā pieteikumu var iesniegt tās juridiskie pārstāvji (vecāki, adoptētāji, aizbildņi, aizgādņi). Pieteikumu var iesniegt arī persona, kura saskaņā ar pilnvaru ir tiesīga pārstāvēt fizisku personu tiesā (advokāts, juridiskās palīdzības sniedzējs u. c.). Fiziskas personas, pamatojoties uz

pilnvaru, tiesā var pārstāvēt personas, kuras ieguvušas augstāko izglītību tiesību zinātnēs, ar nosacījumu, ka tās pārstāv tuvu radnieku vai laulāto (dzīvesbiedru). Tuvi radnieki ir radnieki tiešā līnijā līdz otrajai pakāpei ieskaitot (vecāki un bērni, vecvecāki un mazbērni), kā arī otrās pakāpes radnieki sānu līnijā (māsas un brāļi) (Civillkodeksa 3.135. pants).

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Uzturlīdzekļu lietas Lietuvā izskata rajona tiesas. Prasības pieteikumus iesniedz tiesā atbilstīgi atbildētāja dzīvesvietai. Ja atbildētāja dzīvesvieta nav zināma, prasības pieteikumu var iesniegt atbilstīgi atbildētāja īpašuma atrašanās vietai vai pēdējai zināmajai dzīvesvietai. Ja atbildētāja dzīvesvieta neatrodas Lietuvas Republikā, prasības pieteikumu var iesniegt atbilstīgi atbildētāja īpašuma atrašanās vietai vai atbilstīgi atbildētāja pēdējai zināmajai dzīvesvietai Lietuvas Republikā. Uzturlīdzekļu lietu var ierosināt arī atbilstīgi prasītāja dzīvesvietai (Civilprocesa kodeksa 26., 29. un 30. pants).

Iesniedzot prasību tiesā, prasības pieteicējam nav jāizmanto jurista vai cita starpnieka pakalpojumi. Sk. arī 3. un 4. jautājumu.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Iesniedzot prasību tiesā, prasības pieteicējam nav jāizmanto jurista vai cita starpnieka pakalpojumi. Sk. arī 3. un 4. jautājumu.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Juridiskās izmaksas veido zīmognodeva un lietas izskatīšanas izmaksas (Civilprocesa kodeksa 79. pants). Par prasības pieteikuma iesniegšanu piemērotās tiesas zīmognodevas apmērs ir noteikts Civilprocesa kodeksa 80. pantā. Strīdos par īpašumu tiesas zīmognodevas apmēru aprēķina, pamatojoties uz prasības summu: prasībām līdz 30 000 EUR — 3 %, bet ne mazāk kā 20 EUR; prasībām no 30 000 EUR līdz 100 000 EUR — 900 EUR + 2 % no prasības summas, kas pārsniedz 30 000 EUR; prasībām virs 100 000 EUR — 2300 EUR + 1 % no prasības summas, kas pārsniedz 100 000 EUR. Tiesas zīmognodevas kopējā summa strīdos par īpašumu nepārsniedz 15 000 EUR (Civilprocesa kodeksa 80. pants).

Ja uzturlīdzekļu lietā tiek prasīti periodiski maksājumi, prasības summu nosaka, pamatojoties uz maksājumu kopējo gada summu (Civilprocesa kodeksa 85. pants). Uzturlīdzekļu lietās prasības pieteicēji ir atbrīvoti no tiesas zīmognodevas (Civilprocesa kodeksa 83. pants).

Ja personas finanšu resursi ir nepietiekami, persona var būt tiesīga saņemt valsts garantēto juridisko palīdzību, īstenojot procedūru, kas noteikta Likumā par valsts garantēto juridisko palīdzību. Sekundārā valsts garantētā juridiskā palīdzība paredz arī civilprocesā radušos juridisko izmaksu atlīdzināšanu.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automātiskas indeksācijas sistēmu)?

Vecāku un bērnu savstarpējs uzturēšanas pienākums

Tiesa var izdot uzturēšanas rīkojumu, uzliekot pienākumu vienam vai abiem vecākiem, kuri nav uzturējuši savus bērnus, maksāt uzturlīdzekļus saviem bērniem šādā kārtībā: 1) veicot ikmēneša maksājumus; 2) veicot vienreizēju maksājumu; 3) nododot bērnam īpašumu. Gaidot spriedumu lietā, tiesa var uzdot veikt pagaidu uzturlīdzekļu maksājumus. Uzturlīdzekļu apmērs ir samērīgs ar bērnu vajadzībām un viņu vecāku finansiālo situāciju; izpildot uzturēšanas pienākumu, ir jānodrošina apstākļi, kas nepieciešami bērna attīstībai. Abiem vecākiem ir pienākums uzturēt savus bērnus atbilstīgi savai finansiālajai situācijai (Civillkodeksa 3.192. un 3.196. pants).

Tiesas procesā, ko ierosinājis bērns, bērna vecāks, valsts iestāde, kas aizstāv bērna tiesības, vai prokurors, tiesa var samazināt vai palielināt uzturlīdzekļu apmēru, ja pēc uzturēšanas rīkojuma izdošanas būtiski ir mainījusies pušu finansiālā situācija. Tiesa var palielināt uzturlīdzekļu apmēru, ja ir radušies papildu izdevumi saistībā ar bērna aprūpi (slimības vai ievainojuma dēļ, vai, ja nepieciešama kopšana vai pastāvīga aprūpe). Nepieciešamības gadījumā tiesa var izdot rīkojumu par nokārtos izdevumu segšanu saistībā ar bērna ārstēšanu. Pēc iepriekš minēto personu pieprasījuma tiesa var mainīt iepriekš noteikto uzturlīdzekļu maksāšanas kārtību (Civillkodeksa 3.201. pants).

Pieaugušu bērnu uzturlīdzekļi tiek maksāti vecākiem fiksētu ikmēneša maksājumu veidā. Uzturlīdzekļu apmēru nosaka tiesa, ņemot vērā bērnu un vecāku finansiālo situāciju, kā arī citus būtiskus apsvērumus lietā. Nosakot uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā pienākumu uzturēt visus vecāka pilngadīgos bērnus neatkarīgi no tā, vai tiesvedība par uzturlīdzekļiem ir uzsākta attiecībā uz visiem bērniem vai tikai vienu no viņiem (Civillkodeksa 3.205. pants).

Ja tiek noteikts, ka uzturlīdzekļi tiek maksāti, veicot periodiskus maksājumus, uzturlīdzekļu summa katru gadu tiek indeksēta atbilstīgi valdības noteiktai procedūrai, ņemot vērā inflācijas līmeni (Civillkodeksa 3.208. pants).

Laulāto savstarpējs uzturēšanas pienākums

Izdodot uzturēšanas rīkojumu un nosakot uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā laulības ilgumu, uzturlīdzekļu nepieciešamību, abu laulāto finansiālo situāciju, viņu veselības stāvokli, vecumu, darbības, kā arī to, cik liela iespēja ir nestrādājošajam laulātajam atrast darbu, un citus nozīmīgus aspektus.

Uzturlīdzekļus var uzdot maksāt kā konkrētu vienreizēju maksājumu, ikmēneša maksājumu veidā vai, nododot īpašumu. Ja uzturlīdzekļus uzdots maksāt periodisku maksājumu veidā un ja būtiski mainās apstākļi, jebkurš no laulātajiem var pieprasīt palielināt vai samazināt maksājumus, vai pārtraukt maksājumu veikšanu. Periodiskiem maksājumiem katru gadu veic indeksāciju atbilstīgi valdības noteiktai procedūrai (Civillkodeksa 3.78. pants).

Bijušo laulāto savstarpējs uzturēšanas pienākums

Izdodot uzturēšanas rīkojumu un nosakot uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā laulības ilgumu, uzturlīdzekļu nepieciešamību, abu bijušo laulāto finansiālo situāciju, viņu veselības stāvokli, vecumu, darbības, kā arī to, cik liela iespēja ir nestrādājošajam bijušajam laulātajam atrast darbu, un citus nozīmīgus aspektus. Uzturlīdzekļus samazina, uzdod maksāt īslaicīgi vai atsaka, ja pastāv vismaz viens no turpmāk minētajiem apstākļiem:

1) laulības ilgums nepārsniedz vienu gadu; 2) laulātais, kuram ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, ir izdarījis noziegumu pret otru laulāto vai viņa tuviem radniekiem; 3) laulātais, kuram ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, ir nonācis nedrošā finansiālā situācijā savas nosodāmas rīcības dēļ; 4) laulātais, kurš pieprasa uzturlīdzekļus, nav piedalījies kopīgās mantas vairošanā vai laulības laikā ir tiši rīkojies pret otru laulāto vai ģimenes interesēm. Uzturlīdzekļus var uzdot maksāt kā konkrētu vienreizēju maksājumu, ikmēneša maksājumu veidā vai, nododot īpašumu.

Ja uzturlīdzekļus uzdots maksāt periodisku maksājumu veidā un ja būtiski mainās apstākļi, jebkurš no bijušajiem laulātajiem var pieprasīt palielināt vai samazināt maksājumus, vai pārtraukt maksājumu veikšanu. Periodiskie maksājumi tiek veikti visā kreditora dzīves laikā, un katru gadu, ņemot vērā inflāciju, tiek veikta to indeksācija atbilstīgi valdības noteiktai procedūrai. Bijušā laulātā, kuram piešķirtas tiesības saņemt uzturlīdzekļus, nāves vai atkārtotas laulības gadījumā uzturlīdzekļu maksāšana tiek pārtraukta (Civillkodeksa 3.72. pants).

Citu ģimenes locekļu savstarpējs uzturēšanas pienākums

Ja iespējams, pilngadīgām māsām vai brāļiem ir pienākums uzturēt savus nepilngadīgos brāļus vai māsas, kuriem nepieciešams atbalsts, kuriem nav vecāku vai kuri nevar iegūt uzturlīdzekļus no saviem vecākiem (Civillkodeksa 3.236. pants). Pilngadīgiem mazbērniem, ja viņiem ir tāda iespēja, ir pienākums uzturēt savus vecvecākus, ja viņi nevar strādāt un ja viņiem nepieciešams atbalsts. Vecvecākiem, ja viņiem ir tāda iespēja, ir pienākums uzturēt savus mazgadīgos mazbērnus, kuriem nav vecāku vai kuri nevar iegūt uzturlīdzekļus no saviem vecākiem (Civillkodeksa 3.237. pants). *Pēc analogijas* piemēro Civillkodeksa noteikumus, kas reglamentē savstarpējus uzturēšanas pienākumus bērnu un vecāku starpā.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturīdzekļu debitoram ir pienākums maksāt uzturīdzekļus uzturīdzekļu kreditoram. Ja pieteikumu sava nepilngadīgā bērna vārdā iesniedz vecāks, uzturīdzekļus maksā nevis bērnam, bet vecākam. Ja bērnam ir iecelts aizbildnis, uzturīdzekļus maksā aizbildnim vai aizgādnim, kurš tos izmanto tikai bērna interesēs.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Tiesas lēmumu izpildes pieprasījumus iesniedz tiesu izpildītājam. Izpildes darbības pamatojums ir izpildes dokuments. Izpildes dokumenti cita starpā ir izpildes rīkojumi, kas izdoti, pamatojoties uz tiesas lēmumu, kā arī tiesas rīkojumi. Pēc galīgā izpildes lēmuma pieņemšanas pirmās instances tiesa, pamatojoties uz rakstisku pieprasījumu, izdod kreditoram izpildes rīkojumu.

Izvairīšanās no bērna uzturēšanas pienākuma izpildes ir sodāma saskaņā ar Kriminālkodeksa 164. pants paredz, ka persona, kura izvairās no tiesas uzlikta pienākuma uzturēt bērnu, maksāt bērna uzturīdzekļus vai sniegt cita veida nepieciešamo finansiālo atbalstu bērnam, ir sodāma, piemērojot piespiedu darbu, brīvības ierobežošanu, arestu vai brīvības atņemšanas sodu līdz diviem gadiem. Par cita veida tiesas lēmuma neizpildi arī var iestāties kriminālatbildība — saskaņā ar Kriminālkodeksa 245. pantu persona, kura nav izpildījusi ar soda sankcijām nesaistītu tiesas lēmumu, ir izdarījusi noziegumu un ir sodāma, piemērojot piespiedu darbu, naudas sodu, brīvības ierobežošanu vai arestu.

11 Tsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Ja tiek veikta piedziņa no fiziskām personām, piedziņu nevar vērst pret māsaimniecības, darba vai mācību materiāliem vai citu mantu, kas ir nepieciešama parādnieka vai viņa ģimenes iztikas līdzekļu nodrošināšanai vai parādnieka profesionālajai darbībai vai mācībām. Šādas mantas uzskaitījums ir iekļauts Lēmumu izpildes rokasgrāmatā. Turklāt piedziņu nevar vērst pret naudas summu, kas nepārsniedz valdības noteikto minimālo mēnešalgu, vai pret jebkādiem priekšmetiem, kas nepieciešami bērniem un personām ar invaliditāti (Civilprocesa kodeksa 668. pants).

Atskaitījumus no tās parādnieka algas vai līdzvērtīgu maksājumu un pabalstu daļas, kas atbilst valdības noteiktajai minimālajai mēnešalgai, veic, pamatojoties uz izpildes dokumentiem, līdz pilnībā ir segtas summas, pret kurām vērsta piedziņa; ja tiek piedzīti uzturīdzekļi, ko maksā kā periodiskus maksājumus, vai kompensācija par kaitējumu, kas radies, sakropļojot apgādnieku vai radot kaitējumu viņa veselībai, vai izraisot viņa nāvi, atskaitījumu likme ir 30 %, izņemot, ja izpildes rīkojumā vai tiesību aktos, vai tiesas nolēmumos noteikts citādi. Atskaitījumi no tās parādnieka algas vai līdzvērtīgu maksājumu un pabalstu daļas, kas pārsniedz valdības noteikto minimālo mēnešalgu, atbilst 50 %, izņemot, ja tiesību aktos vai tiesas nolēmumos noteikts citādi (Civilprocesa kodeksa 736. pants). Civilprocesa kodeksa 739. pantā noteiktas arī naudas summas, pret kurām nevar vērst piedziņu (piemēram, maternitātes un paternitātes pabalsts, bērna kopšanas pabalsts u. c.).

Pret parādnieka mantu nevar vērst piedziņu, ja parādnieks tiesu izpildītājam ir iesniedzis pierādījumus, kas apliecina, ka piedzenamo summu un izpildes izmaksas var piedzīt sešu mēnešu laikā vai, ja piedziņa tiek vērsta pret parādnieka vienīgo īpašumu, kurā parādnieks dzīvo, 18 mēnešu laikā, veicot Civilprocesa kodeksa 736. pantā noteikto summu atskaitījumus no parādnieka algas, pensijas, studenta stipendijas vai citiem ienākumiem.

Izpildes rīkojumus, kas balstīti uz tiesas lēmumiem, var iesniegt izpildei piecu gadu laikā pēc tiesas lēmuma stāšanās spēkā. Ja tiesas lēmums paredz veikt piedziņu periodisku maksājumu veidā, izpildes dokumenti ir spēkā visā piedziņas periodā, un noteiktais termiņš sākas dienā, kad beidzas katra maksājuma termiņš (Civilprocesa kodeksa 605. pants).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Valsts gādā par nepilngadīgiem bērniem, kuri laikposmā, kas pārsniedz vienu mēnesi, nav saņēmuši uzturīdzekļus no saviem vecākiem vai tuviem pilngadīgiem radniekiem, kuri spēj uzturēt bērnu (Civilkodeksa 3.204. pants). Uzturīdzekļu pabalstu piešķir un maksā Sociālā nodrošinājuma un nodarbinātības ministrijas pakļautībā esošā Valsts sociālās apdrošināšanas fonda padome. Piesakoties pabalsta saņemšanai, pieteikuma iesniedzējam (vecāks, kuram tiesa piešķirusi aizgādību pār bērnu, vai aizbildnis) ir pienākums iesniegt šādus dokumentus: pieteikums pabalsta saņemšanai, tiesas spriedums vai tiesas apstiprināts līgums par bērna uzturēšanu vai tā apstiprināta kopija, noraksts vai izraksts, kurā norādīts noteikto bērna uzturīdzekļu apmērs, kā arī dokumenti, kas apliecina, ka bērns ir Lietuvas valstspiederīgais, bezvalstnieks vai ārvalstnieks, kurš pastāvīgi dzīvo Lietuvā, dokumenti, kas apliecina, ka bērns laikposmā, kas pārsniedz vienu mēnesi, nav saņēmis bērna uzturīdzekļus vai ir saņēmis tikai daļu uzturīdzekļu, dokumenti, kas apliecina, ka pieteikuma iesniedzējs ir Lietuvas valstspiederīgais, bezvalstnieks vai ārvalstnieks, kurš pastāvīgi dzīvo Lietuvā (ja iestāde nevar iegūt minētos dokumentus vai datus no valsts vai iestāžu reģistriem vai valsts informācijas sistēmām). Izmaksājot uzturīdzekļu pabalstu atbilstīgi noteiktajai procedūrai, Sociālā nodrošinājuma un nodarbinātības ministrijas pakļautībā esošā Valsts sociālās apdrošināšanas fonda padome no pabalsta izmaksas dienas iegūst tiesības piedzīt no parādnieka izmaksātās summas, kā arī procentu maksājumus par neizmaksātajām summām par katru kavējuma dienu. Spriedums par izmaksātā pabalsta un/vai procentu maksājumu summu piedziņu ir izpildes dokuments.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Sk. 12. jautājumu.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Valsts garantētās juridiskās palīdzības dienests ir galvenā iestāde, kas pilnvarota veikt funkcijas, kuras noteiktas Padomes 2008. gada 18. decembra Regulā (EK) Nr. 4/2009 par juridiskiju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (turpmāk tekstā — "Uzturīdzekļu regula").

Ja pieteikumi attiecas uz personu, kuras ir jaunākas par 21 gadu, uzturēšanas pienākumiem, kas rodas no vecāku un bērnu attiecībām, Uzturīdzekļu regulas 51. pantā minētās centrālās iestādes funkcijas veic Sociālā nodrošinājuma un nodarbinātības ministrijas pakļautībā esošā Valsts sociālās apdrošināšanas fonda padome.

Valsts garantētās juridiskās palīdzības dienesta kontakta informācija:

adrese: *Odminių g. 3, 01122 Vilnius*, tālr.: +370 700 00 211, fakss: +370 700 35 006, e-pasts: teisinepagalba@vgtp.lt

Sociālā nodrošinājuma un nodarbinātības ministrijas pakļautībā esošās Valsts sociālās apdrošināšanas fonda padomes kontakta informācija:

Valsts sociālās apdrošināšanas fonda padomes Mažeikų filiāle: *Vasario 16-osios g. 4, LT-89225 Mažeikiai*, tālr.: +370 (443) 26659, fakss: +370 (443) 27341, e-pasts: mazeikiai@sodra.lt

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Sk. 14. jautājumu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Lietuvā piemēro 2007. gada Hāgas protokolu.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Piemērojot Uzturēšanas saistību regulu, juridisko palīdzību sniedz saskaņā ar Uzturēšanas saistību regulas 44.–47. pantu un Likuma par Eiropas Savienības un starptautisko tiesību aktu, ar ko reglamentē civilprocesa norisi, īstenošanu 31-5. pantu un Likumu par valsts garantēto juridisko palīdzību. Pieteikumus par valsts garantētās juridiskās palīdzības saņemšanu nosūta tieši kompetentajām iestādēm, kuras atbildīgas par valsts garantēto juridisko palīdzību (Valsts garantētās juridiskās palīdzības dienests un tā vietējās struktūrvienības).

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Lai īstenotu Uzturēšanas saistību regulas noteikumus, ir pieņemti grozījumi Lietuvas Likumā par Eiropas Savienības un starptautisko tiesību aktu, ar ko reglamentē civilprocesa norisi, īstenošanu. Ar šiem grozījumiem ir noteiktas iestādes, kuras ir pilnvarotas veikt centrālās iestādes funkcijas saskaņā ar Uzturēšanas saistību regulu, un juridiskās palīdzības sniegšanas procedūra, kā arī ir piešķirtas pilnvaras iestādēm, kuras veic centrālās iestādes funkcijas, bez maksas iegūt no valsts un pašvaldību iestādēm, citām struktūrām, bankām un citām kredītiestādēm un finanšu iestādēm, kā arī no valsts reģistriem un citām informācijas sistēmām datus, kas nepieciešami, lai veiktu Uzturēšanas saistību regulā noteiktās funkcijas.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 16/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ievieš kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēšanas saistību regulas - Luksemburga

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas saistības" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas saistības citai personai?

Tiesību aktos uzturēšanas saistības ir noteiktas tām personām, kurām ir līdzekļi, ar ko atbalstīt citu personu, ar kuru tās saista asinsradniecība vai laulība. Tāpēc uzturēšanas saistības var prasīt dažādas personas, tostarp:

viens laulātais no otra laulātā vai bijušā laulātā (Civill kodeksa (*Code civil*) 212., 214. un 246. pants) vai viens partneris no otra partnera, ja tos saista partnerattiecības, uz kurām attiecas grozītais 2004. gada 9. jūlija Likums par noteiktu partnerattiecību tiesiskajām sekām (*loi modifiée du 9 juillet 2004 relative aux effets légaux de certains partenariats*), vai konkrētos apstākļos no bijušā partnera;

bērni no saviem vecākiem (Civill kodeksa 203., 3722., 3762., 3763. un 3764. pants);

tēvi, mātes un citi augšupējie radnieki no saviem bērniem (Civill kodeksa 205. pants);

sievastēvi un vīratēvi, kā arī sievasmātes un vīramātes no saviem znotiem un vedeklām (Civill kodeksa 206. pants).

Noteikums, ka "uzturēšanas saistības nav paredzēti iepriekšēju prasījumu segšanai", nozīmē to, ka uzturēšanas saistības mērķis ir apmierināt pašreizējās un turpmākās vajadzības, nevis atmaksāt iepriekšējos izdevumus. Šim noteikumam ir vienkāršas prezumpcijas juridiskais spēks, proti, noteikumu var nepiemērot, ja kreditors sniedz pierādījumus vai nu par to, ka viņam(-ai) bija jāuzņemas parādi, lai varētu sevi uzturēt, vai arī, ka viņš(-a) nav bijis(-usi) bezdarbīgs(-a) vai nav varējis(-usi) rīkoties.

Prasībai par uzturēšanas saistību piedziņu nevar piemērot ieskaitu, ja vien prasība, kuru grib izmantot ieskaitam, arī nav uzturēšanas saistību piedziņas prasība.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas saistības? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Ja tiek īstenota kopīga vecāku atbildība, katram vecākam — neatkarīgi no tā, vai viņi ir laulāti vai ne, juridiski atšķirti vai šķīrušies — ir pienākums piedalīties bērnu uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanā proporcionāli saviem līdzekļiem, otra vecāka līdzekļiem, kā arī bērna vajadzībām. Ja vien tiesa nav lēmusi citādi, laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas gadījumā neatkarīgi no tā, vai vecāki īsteno vecāku atbildību kopīgi vai atsevišķi, viņiem ir jāturpina kopīgi piedalīties bērna uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanā. Šos līdzekļus maksā uzturēšanas saistību veidā, un tie netiek automātiski pārtraukti līdz ar bērna pilngadības iestāšanos. Uzturēšanas saistības var maksāt pilngadīgam bērnam tieši, un tos var pārskatīt, ņemot vērā bērna vajadzības, kā arī katra vecāka mainīgos līdzekļus un izdevumus.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas saistības? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Uzturēšanas saistību, vecāku atbildības īstenošanas, kā arī laulības šķiršanas un laulāto atšķiršanas lietas izskata ģimenes tiesas (*juge aux affaires familiales*), kas ir apgabaltiesas (*tribunaux d'arrondissement*) struktūrvienības.

Uzturēšanas saistību prasītajam ir jāiesniedz prasība ģimenes tiesā. Ja prasība par uzturēšanas saistību piedziņu ir saistīta ar tiesvedību laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas lietā, ģimenes tiesa, kas lemj par laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas pieteikumu, pieņem nolēmumu arī uzturēšanas saistību piedziņas prasības lietā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Aizbildnības (*tutelle*) vai aizgādības (*curatelle*) gadījumā aizbildnis (*tuteur*) vai aizgādnieks (*curateur*) var iesniegt prasību vecāka vai nepilngadīga bērna vārdā. Vecāks(-i), kas īsteno vecāku atbildību attiecībā uz savu nepilngadīgo bērnu, var iesniegt prasību šā bērna vārdā.

Nepilngadīgs bērns nav tiesību subjekts, un viņam nav tiesībspējas pašam iesniegt prasību, izņemot, ja nepilngadīgais ir spējīgs formulēt savus uzskatus atbilstīgi jaunā Civilprocesa kodeksa (*Nouveau Code de procédure civile*) 100750. pantam. Šajā kontekstā nepilngadīgais, kas ir spējīgs formulēt savus uzskatus, var ar apgabaltiesā iesniegt prasību lūgt, lai ģimenes tiesa veic izmaiņas attiecībā uz vecāku atbildības īstenošanu, piekļuves tiesību īstenošanu vai dzīves apstākļiem. Šādā gadījumā tiesa pieprasa 15 dienu laikā iecelt advokātu, kas pārstāvēs nepilngadīgā bērna intereses.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Apgabaltiesa, kurai ir teritoriālā jurisdikcija, ir:

tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas ģimenes mājoklis;

ja vecāki dzīvo atsevišķi — tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas tā vecāka dzīvesvieta, pie kura nepilngadīgie bērni pastāvīgi dzīvo (ja vecāku atbildību vecāki īsteno kopīgi), vai tiesa, kuras darbības teritorijā ir tā vecāka dzīvesvieta, kurš šo atbildību īsteno viens; citos gadījumos — tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas tās personas dzīvesvieta, kura nav tiesvedības ierosinātāja. Lai iesniegtu kopīgas prasības, puses izvēlas tiesu, kuras darbības teritorijā atrodas vienas vai otras puses dzīvesvieta. Tomēr, ja strīds attiecas tikai uz laulāto uzturlīdzekļiem, piedalīšanos bērnu uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanā, piedalīšanos ar laulību saistīto izmaksu segšanā vai steidzamiem un pagaidu pasākumiem reģistrētu partnerattiecību izbeigšanas gadījumā, lietas izskatīšana var būt tās tiesas jurisdikcijā, kuras darbības teritorijā dzīvo laulātais vai bijušais partneris, kas saņem uzturlīdzekļus, vai tas vecāks, kam ir galvenā atbildība par bērnu aprūpi, pat ja tie ir pilngadīgi bērni.

Teritoriālo jurisdikciju nosaka, ņemot vērā dzīvesvietu prasības iesniegšanas dienā vai — laulības šķiršanas lietās — sākotnējā pieteikuma iesniegšanas dienā.

Ja uzturlīdzekļus prasa laulības šķiršanas tiesvedībā, jurisdikcija ir tiesai, kas izskata prasību par laulības šķiršanu.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Prasītājs var ierosināt lietu ģimenes tiesā, iesniedzot prasību apgabaltiesai. Šī prasība ir jāiesniedz apgabaltiesas kancelejā, kas šo prasību nodos pretējai pusei. Pusēm nav nepieciešama advokāta pārstāvība, izņemot gadījumus, ja uzturlīdzekļus prasa laulības šķiršanas tiesvedībā, pamatojoties uz laulāto attiecību neatgriezenisku pārtraukšanu, vai laulāto atšķiršanas tiesvedībā. Šādās lietās ir jāpiedalās advokātam.

Jebkurā gadījumā prasītājam(-ai) ir jāiesniedz tiesai visi dokumenti, kas pierāda viņa(-s) vajadzības. Tie var būt, piemēram, algas izmaksu apliecinājoši dokumenti, izziņas par atbrīvojumiem no nodokļiem, izziņa par bezdarbnieka statusu vai ilgstošu slimības atvaļinājumu, apliecinājoši dokumenti par īres maksu, aizdevumiem, apgādājamiem bērniem, kā arī par uzturēšanas un audzināšanas izdevumiem u. c.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Iespējamie ar tiesvedību saistītie izdevumi ietver tiesas izdevumus un tiesāšanās izdevumus, kas saskaņā ar tiesas rīkojumu var būt jāsedz (pilnīgi vai daļēji) zaudētājam. Pastāv iespēja, ka būs jāmaksā arī advokāta honorārs.

Personas, kuru ienākumi atbilstīgi Luksemburgas tiesību aktiem ir uzskatāmi par nepietiekamiem, var saņemt juridisko palīdzību. Šajā nolūkā tām jāaizpilda anketa, kas pieejama Centrālajā sociālās palīdzības dienestā (*service central d'assistance sociale*), un tā jānosūta tās advokātu kolēģijas (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*) priekšsēdētājam, kurai ir teritoriālā jurisdikcija.

Ja advokātu kolēģijas priekšsēdētājs juridisko palīdzību piešķir, tā aptver visus izdevumus, ko rada tiesvedība, tiesas procesi vai prasības, par kurām tā ir piešķirta. Tā attiecas, piemēram, uz zīmognodevu un reģistrācijas nodevu, kancelejas izdevumiem, advokātu honorāru, tiesu izpildītāju nodevām un atlīdzību, notāru izdevumiem un atlīdzību, tehnisko darbinieku izdevumiem un atlīdzību, liecinieku nodevām, tulkotāju un tulku atlīdzību, izdevumiem par piemērojamo tiesību aktu apliecinājumiem vai rakstveida liecībām (*certificats de coutume*), ceļa izdevumiem, reģistrācijas, hipotēkas un papildnodrošinājuma formalitāšu nodevām un maksām, kā arī, nepieciešamības gadījumā, izmaksām par materiālu publicēšanu laikrakstos.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Uzturlīdzekļu veids

Tiesvedības laikā un pēc tam, kad ir pieņemts lēmums, ar ko šķir laulību vai atšķir laulātos, uzturlīdzekļus parasti piešķir kā ikmēneša maksājumu. Taču tie var būt arī vienreizējs maksājums, ko veido vai nu naudas summa, vai atteikšanās no precēm natūrā.

Attiecībā uz piedalīšanos bērna uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanā uzturlīdzekļus var maksāt, vai nu veicot ikmēneša maksājumus, vai arī tieši sedzot visus ar bērnu saistītos izdevumus vai to daļu. Visbeidzot, uzturēt var, arī piešķirot lietošanas tiesības un tiesības uz mājokli.

Ja persona, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, pierāda, ka nevar atļauties maksāt, tiesa var rīkojumā lemt, ka šai personai jāuzņem savā mājoklī, jānodrošina ar iztiku un jāuztur tā persona, kurai tai jāmaksā uzturlīdzekļi.

Uzturlīdzekļu aprēķināšana

Atsauces tabulu nav. Uzturlīdzekļu summu aprēķina, ņemot vērā parādnieka līdzekļus un kreditora vajadzības.

Indeksācija

Lai pielāgotu uzturlīdzekļu apmēru dzīves dārdzības izmaiņām, tiesa var, pat pēc savas iniciatīvas, nolemt, ka uzturlīdzekļi tiks indeksēti, pamatojoties uz likumīgi piemērojamu izmaiņu klauzulu.

Pārskatīšana

Apstākļu maiņas gadījumā uzturēšanas saistības var pārskatīt, gan palielinot, gan samazinot uzturlīdzekļu summu vai pat atceļot to maksāšanu. Tas neattiecas uz gadījumiem, kad laulības šķiršanas lietā uzturlīdzekļi ir nodrošināti vienreizēja maksājuma veidā. Ja puses nevar vienoties, par uzturlīdzekļu atcelšanu vai samazinājumu lemj tiesa.

Tiesa arī var mainīt uzturlīdzekļu apmēru, kas tika noteikts, pusēm savstarpēji vienojoties. Šīs tiesības piemēro ne tikai tad, kad mainās kreditora un parādnieka attiecīgā situācija, bet arī tad, ja izmaiņas nav notikušas, taču tiesa uzskata, ka summa ir nepietiekama vai pārmērīga.

Izņemot ārkārtas gadījumus, periods, kurā maksā uzturlīdzekļus, kas laulātajam piešķirti laulības šķiršanas lietā, pamatojoties uz laulāto attiecību neatgriezenisku pārtraukšanu, nevar būt ilgāks par laulības pastāvēšanas periodu.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Tiesvedības laikā un pēc laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas uzturlīdzekļi tiek maksāti laulātajam—saņēmējam.

Uzturlīdzekļus bērna uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanai maksā vai nu viens no vecākiem otram, vai arī personai, kurai bērns ir uzticēts. Ja bērns ir pilngadīgs, tiesa var pieņemt lēmumu vai vecāki var vienoties, ka šie uzturlīdzekļi pilnīgi vai daļēji tiks maksāti tieši bērnam.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Kreditoram ir pieejami vairāki veidi, kā panākt, lai nepakļāvīgs parādnieks samaksātu uzturlīdzekļus.

Civiltiesiskā līmenī

Kreditora rīcībā ir vairākas iespējas.

Laulības šķiršanas gadījumā kreditors var ierosināt lietu ģimenes tiesā, iesniedzot prasību apgabaltiesā, lai, izslēdzot savu bijušo laulāto un neskarot trešo personu tiesības, iegūtu atļauju tiesas noteiktās proporcijās un atbilstīgi tiesas noteiktiem nosacījumiem saņemt jebkādus bijušā laulātā ienākumus, tostarp pensiju un rentes, kā arī citas summas, kas viņam pienāktos no trešām personām. Apstākļiem mainoties, šis lēmums ir pārskatāms.

Kreditors var izmantot parastos izpildes panākšanas pasākumus, proti, apķīlāšanas procedūru pret trešo personu (piemēram, attiecībā uz bankas kontu), kustamā īpašuma (automašīna, dārglietas u. c.) arestu, kā arī nekustamā īpašuma (māja, zemesgabals u. c.) arestu, pamatojoties uz tiesas nolēmumu vai izpildrakstu.

Krimināltiesiskā līmenī

Kreditors var iesniegt prasību par saukšanu pie kriminālatbildības par šādiem pārkāpumiem.

Par izvairīšanos no ģimenes pienākumu pildīšanas soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena mēneša līdz vienam gadam un naudas sodu 251–2500 euro apmērā, vai tikai ar vienu no šiem sodiem (Kriminālkodeksa (*Code pénal*) 391.a) pants). Šajā gadījumā tiek uzskatīts, ka parādnieks attiecībā uz kreditoru pilnīgi vai daļēji izvairās no uzturēšanas saistībām, kas tam jāpilda saskaņā ar tiesību aktiem, vai nu atsakoties tās pildīt, lai gan ir spējīgs šīs saistības ievērot, vai arī savas vainas dēļ nespējot tās pildīt.

Tas attiecas uz vecāku uzturēšanas saistībām pret bērniem, laulāto savstarpējām uzturēšanas saistībām, kā arī adoptētāja saistībām pret adoptētajiem bērniem.

Pirms kriminālvajāšanas sākšanas notiek uzturlīdzekļu parādnieka nopratināšana, ko veic Luksemburgas Lielhercogistes policijas pārstāvis un kas tiek protokolēta rakstiskā izklāstā. Ja parādnieka dzīvesvieta nav zināma, nopratināšana netiek prasīta.

Par krāpniecisku maksātnespēju soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem mēnešiem līdz trīs gadiem un naudas sodu no 500 līdz 12 500 euro apmērā, vai tikai ar vienu no šiem sodiem (Kriminālkodeksa 391.b) pants). Šajā gadījumā tiek uzskatīts, ka parādnieks, pat ja tas noticis pirms tiesas nolēmuma pieņemšanas, ir organizējis vai padziļinājis savu maksātnespēju, vai nu palielinot savas saistības, vai samazinot savus aktīvus, vai arī slēpjot atsevišķus aktīvus, lai izvairītos no civiltiesā pasludināta sprieduma uzturlīdzekļu lietā izpildes.

Piemērojot Kriminālkodeksa 391.b) pantu, par līdzvērtīgiem uzskata tiesas nolēmumus un tiesas apstiprinātas vienošanās, kas paredz pienākumu veikt maksājumus, maksāt pabalstus vai piedalīties ar laulību saistīto izmaksu segšanā, kā arī uzturēšanas noteikumus, ko paredz līgumi, kuri ir noslēgti pirms laulības šķiršanas, pamatojoties uz abpusēju vienošanos.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Pastāvīgo ienākumu un mūža rentes, kā arī uzturlīdzekļu parādu piedziņai piemēro piecu gadu noilguma termiņu.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Pēc kreditora pieprasījuma Valsts solidaritātes fonds (*Fonds national de solidarité*) var sākt jebkādu tādu uzturlīdzekļu piedziņu, kuri pienākas laulātajam, augšupējām vai lejupējām radniekam. Saistībā ar piedzenamajām summām Fonds pārņem kreditora darbības un garantijas attiecībā uz uzturlīdzekļu piedziņu. Sākot ar brīdi, kad parādniekam ir paziņotas piedzenamās summas, viņam tās jāsamaksā Valsts solidaritātes fonda priekšsēdētājam.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Noteiktos apstākļos Valsts solidaritātes fonds var samaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā. Kreditors vai viņa likumīgais pārstāvis prasību par maksājumu nosūta Valsts solidaritātes fonda priekšsēdētājam.

Priekšsēdētājs vai viņa pilnvarotā persona pieņem šo prasību, ja kreditors pierāda:

ka viņam(-ai) valstī ir likumīgs domicils un ka viņš(-a) pats(-i) vai viņa(-as) likumīgais pārstāvis tur dzīvo piecus gadus;

ka uzturlīdzekļi ir noteikti ar tiesas nolēmumu, kas ir izpildāms Luksemburgas Lielhercogistē;

ka uzturlīdzekļus nav izdevies pilnīgi vai daļēji piedzīt ar reāli īstenota privāta izpildes panākšanas pasākuma palīdzību;

ka viņam(-ai) ir finansiāli sarežģījumi.

Pat ja c) apakšpunktā minētais nosacījums nav izpildīts, prasība tiek pieņemta, ja ir paredzams, ka izpildes panākšanas pasākumi nebūs rezultatīvi, vai ja parādnieks dzīvo ārvalstīs. Strīdu gadījumā jurisdikcija ir kreditora domicila vietas mirtiesnesim (*juge de paix*), un lietu mirtiesnesim var ierosināt 40 dienu laikā no priekšsēdētāja lēmuma paziņošanas brīža.

Kreditoriem ir automātiskas tiesības uz juridisko palīdzību. No prasības pieņemšanas brīža līdz Fonda maksājumu pārtraukšanai kreditors vairs nevar pret parādnieku celt nevienu prasību par jebkādu uzturlīdzekļu piedziņu.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Ņujorkas 1956. gada 20. jūnija Konvenciju un Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās prasītājs — Luksemburgas iedzīvotājs — var, ja parādnieks dzīvo ārvalstīs, ar uzturlīdzekļu iegūšanas prasību vērsties pie valsts ģenerālprokurora (*Procureur Général d'Etat*).

Valsts ģenerālprokurors, rīkojoties kā centrālā iestāde, pārsūtīs prasību un pavaddokumentus parādnieka dzīvesvietas valsts centrālajai iestādei, lai tā varētu palīdzēt prasītājam saņemt attiecīgo uzturlīdzekļu maksājumu.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, nosūta savu prasības pieteikumu pārsūtītajai iestādei, proti, valsts ģenerālprokuroram, izmantojot Regulā (EK) Nr. 4/2009 paredzētās veidlapas.

Procureur Général d'Etat

Cité Judiciaire

Bâtiment CR

L-2080 Luksemburga

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Prasītājam, kas dzīvo citā valstī, nevis Luksemburgā, jāvēršas savas dzīvesvietas valsts centrālajā iestādē. Viņš(-a) nevar tieši vērsties Luksemburgas organizācijā vai iestādē.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Nav piemērojams.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Ja ir iesniegti šajā ES regulā paredzētie pieteikumi, juridiskā palīdzība, neraugoties uz valsts tiesību aktu noteikumiem, tiek nodrošināta pilnīgi bez maksas, ja persona, kas saņem uzturlīdzekļus, ir jaunāka par 21 gadu.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Lai nodrošinātu, ka centrālā iestāde sniedz Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā norādīto palīdzību, Luksemburga 2011. gada 3. augustā pieņēma likumu, ar ko īsteno šo ES regulu, kā arī Lielhercogistes noteikumus, ar kuriem īsteno iepriekš minētā 2011. gada 3. augusta likuma 2. un 3. pantu (oficiālais vēstnesis (*Mémorial*) A Nr. 175, 2011. gada 12. augusts).

Šīs tiesību normas ir nodrošinājušas valsts ģenerālprokuroram tiešu piekļuvi noteiktām datubāzēm.

Noderīgas saites

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 16/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autoritātes noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēšanas saistības - Ungārija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas saistības citai personai?

Uzturēšanas saistības būtībā nozīmē tiešo radnieku savstarpējo atbildību:

- vecākam ir uzturēšanas saistības pret bērnu, un bērnam ir uzturēšanas saistības pret vecāku;
- ja bērnam, kam ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības, nav vecāku, kuriem ir pienākums nodrošināt uzturēšanas saistības pret šo bērnu tiks attiecinātas uz attālākiem radniekiem;
- ja personai, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības, nav bērnu, atbildība par šīs personas uzturēšanu tiks noteikta tās attālākiem pēcnācējiem (Civillikuma 4:196. panta 1.–4. punkts).
- Nepilngadīgajiem, kam nav tiešo radnieku, kuriem varētu būt pienākums nodrošināt uzturēšanas saistības, jāsaņem atbalsts no sava vecākā brāļa vai māšas, ja viņš (-a) var izpildīt uzturēšanas saistības, neapdraudot savu spēju uzturēt pašam(-ai) sevi, savu laulāto vai kopdzīves partneri un savus apgādājamās tiešos radniekus (Civillikuma 4:197. pants).
- Laulātajiem, kas dzīvo kopā, ir pienākums atbalstīt savā ģimenē otra laulātā apgādājamās nepilngadīgos (pabērnus), kurus otrs laulātais pieņēmis kopīgajā ģimenē ar tā laulātā piekrišanu, kas sniedz palīdzību (Civillikuma 4:198. panta 1. punkts).
- Pabērniem ir uzturēšanas saistības pret savu patēvu vai pamāti, kas ir atkarīga no uzturēšanas saistībām, ja patēvs vai pamāte ilgstoši nodrošināja pabērnam uzturēšanas saistības (Civillikuma 4:199. panta 1. punkts).
- Audzubērnam ir uzturēšanas saistības pret personu, kas ilgstoši rūpējās par viņu savā ģimenē, neprasot par to finansiālu atlīdzību, un kas nav bērna bioloģiskais tēvs vai māte, adoptētājs(-a) vai patēvs vai pamāte (audžuvecāks) (Civillikuma 4:199. panta 2. punkts).
- Laulātais var pieprasīt uzturēšanas pabalstu no otra laulātā laulāto atšķiršanas gadījumā vai no bijušā laulātā laulības šķiršanas gadījumā, ja laulātais nespēj sevi uzturēt un nav pie tā vainojams (Civillikuma 4:29. panta 1. punkts).
- Laulāto atšķirtības gadījumā bijušais partneris, kas nespēj sevi uzturēt un nav pie tā vainojams, var pieprasīt uzturēšanas pabalstu no otra bijušā partnera, ja viņu attiecības ilgušas vismaz vienu gadu un to laikā piedzimis viņu bērns (Civillikuma 4:86. panta 1. punkts).
- Uzturēšanas saistības var piešķirt divos veidos — natūrā vai skaidrā naudā (uzturēšanas pabalsts).
- Attiecībā uz nepilngadīgo "uzturēšanas saistības" nozīmi to, ka bērna vecākam ir tiesības un pienākums rūpēties par savu bērnu, kas dzīvo ģimenē, audzināt bērnu un nodrošināt apstākļus, kas nepieciešami bērna fiziskajai, izziņas, emocionālajai un morālajai attīstībai, jo īpaši pajumti, uzturu un apģērbu, kā arī piekļuvi izglītībai un veselības aprūpei.
- Vecāks, kas pieskata bērnu un dzīvo ar viņu kopā vienā ģimenē, apmierina bērna vajadzības natūrā, savukārt vecāks, kas dzīvo atsevišķi (vai tajā pašā ģimenē, taču nepiedalās bērna uzturēšanas nodrošināšanā), gādā par bērnu, galvenokārt nodrošinot uzturēšanas pabalstu.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas saistības? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

- Visiem nepilngadīgajiem (personām, kas ir jaunākas par 18 gadiem) ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības atbilstīgi tiesību aktos noteiktajai vajadzības prezumpcijai. Bērniem, kas ir jaunāki par 20 gadiem, arī ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības, ja viņi apgūst vidējo izglītību.
- Bērniem strādājamā vecumā (18 gadi un vairāk), kas apgūst tālākizglītību, ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības neatkarīgi no vajadzības prezumpcijas, ja viņiem ir nepieciešami uzturēšanas saistības, lai varētu turpināt studijas saprātīgā laikposmā. Bērnam nekavējoties jāinformē vecāks par saviem plāniem turpināt studijas (Civillikuma 4:220. panta 1. punkts).
- Studijas ietver jebkādu kursu vai apmācību, kas nepieciešami, lai saņemtu kvalifikāciju, gatavojoties karjerai, kā arī studijas augstākās izglītības bakalaura vai maģistrantūras programmā vai augstākās profesionālās izglītības studijas, ko turpina nepārtraukti.
- Izņēmuma kārtā un attiecīgi pamatotos gadījumos vecākiem var būt pienākums nodrošināt uzturēšanas saistības bērnam, kuram ir 25 gadi vai vairāk (Civillikuma 4:220. panta 5. punkts).
- Tomēr vecākiem nav uzturēšanas saistību pret pieaugušu bērnu, kas turpina studēt, ja bērns tiek uzskatīts par necienīgu saņemt uzturēšanas saistības vai nepilda savas izglītības un eksāmenu saistības savas vainas dēļ un ja uzturēšanas saistību nodrošināšanas rezultātā tiktu apdraudēta vecāka spēja nodrošināt uzturēšanas saistības sev vai savam nepilngadīgajam bērnam. Tāpat pieaugušu bērnu uzskata par necienīgu saņemt uzturēšanas saistības, ja viņš(-a) bez pamatota iemesla neuztur attiecības ar vecāku, kam ir pienākums viņu uzturēt (Civillikuma 4:220. panta 3. un 4. punkts).

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas saistības? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Uzturēšanas saistību summu un veidu nosaka saskaņā ar vienošanos starp personu, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības, un personu, kurai ir pienākums nodrošināt uzturēšanas saistības (bērna uzturēšanas pabalsta gadījumā — starp vecākiem). Ja tādas vienošanās nav, persona, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības, var lūgt, lai tiesa pieņem nolēmumu par uzturēšanas saistību piešķiršanu. Ja vienošanās starp vecākiem nepastāv, tiesa lems par bērna uzturēšanas saistību pabalstu.

Aizbildnības iestāde var celt prasību attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kas pienākas nepilngadīgajam, bet kompetentā rajona pārvalde — attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kas pienākas vecākam, saņemot vecāka piekrišanu. Radnieki, kam ir uzturēšanas saistības un kas nodrošina uzturlīdzekļus vai rūpējas par personu, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ar pilnām tiesībām var celt prasību pret citām pusēm, kam jāpilda uzturēšanas saistības. Ja bērnam ir tiesības saņemt uzturēšanas pabalstu un to nebija iespējams piedzīt par vismaz sešiem iepriekšējiem mēnešiem, viņa vecāks vai cits likumīgais pārstāvis var lūgt aizgādības iestādei uzturēšanas pabalstu izmaksāt avansā.

Lūgumā jānorāda, ka nepastāv iemesli avansa maksājuma atteikumam, kā arī lūguma iemesli un to pamatojošie fakti.

Lūgumam jāpievieno šādi dokumenti: attiecīgās ienākumu deklarācijas, tiesas galīgais nolēmums, kurā noteikts bērna uzturēšanas pabalsts, vai vajadzības gadījumā dokuments, kas apliecina bērna uzņemšanu pilna laika vidusskolā; un ne vēlāk kā pirms sešiem mēnešiem izdota izziņa par īpašuma apķīlāšanu, norādot izpildes procesu atlikšanu, vai dokuments, kas apliecina tiesvedības uzsākšanu par maksājamās uzturēšanas pabalsta piedziņu.

Aizbildnības iestādei ir jāpārliedz, ka uzturēšanas pabalstu kādu laiku — vismaz sešus mēnešus pirms lūguma iesniegšanas — nebija iespējams atgūt.

Uzturēšanas pabalsta avansa maksājumu var piešķirt, ja persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ir lūgusi piemērot izpildi attiecībā uz tiesas nolēmumā piespriesto uzturēšanas pabalstu, taču pret parādnieka darba algu, citiem regulāriem ienākumiem vai aktīviem vērstā izpilde ir bijusi nesekmīga vai tika atcelta, vai tad, ja daļēji samaksātā vai atgūtā summa nepārsniedz 50 % no tiesas noteiktās uzturēšanas pabalsta summas.

Vajadzības gadījumā aizbildnības iestāde lūgs tiesai vai neatkarīgam tiesu izpildītājam sniegt informāciju par prasītāja ierosinātā izpildes procesa iznākumu.

Ja tas ir nepieciešams faktu noskaidrošanai, aizbildnības iestāde lūgs parādnieka darba devējam sniegt sīkāku informāciju par arestu.

Paziņojumā par tiesvedības uzsākšanu aizbildnības iestāde aicinās parādnieku nekavējoties samaksāt uzturēšanas pabalstu un attiecīgi paziņot par to.

Aizbildnības iestāde informēs par savu lēmumu parādnieka darba devēju, izpildes tiesu, neatkarīgo tiesu izpildītāju, prokuratūru ar jurisdikciju pār kreditora un parādnieka adresi, notāru ar jurisdikciju pār parādnieka adresi, kā arī nodokļu iestādi un Budapeštas pašvaldības vai apgabala pārvaldes iestādes, kas nodrošina uzturēšanas pabalsta maksājumus.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Jā, bērna, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, vecāks vai likumīgais pārstāvis var lūgt aizbildnības iestādei izmaksāt avansā uzturēšanas pabalstu.

Radnieki, kam ir uzturēšanas saistības un kas nodrošina uzturlīdzekļus vai rūpējas par personu, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ar pilnām tiesībām var celt prasību pret citām pusēm, kam jāpilda uzturēšanas saistības.

Aizbildnības iestāde var celt prasību attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kas pienākas nepilngadīgajam, bet kompetentā rajona pārvalde — attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kas pienākas vecākam, saņemot vecāka piekrišanu.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Pamatojoties uz vispārējiem noteikumiem par jurisdikciju, kompetentā tiesa ir tā tiesa, kas noteikta pēc atbildētāja (parādnieka) dzīvesvietas.

Ja tādas adreses Ungārijā nav, jurisdikciju nosaka pēc atbildētāja uzturēšanās vietas adreses. Ja atbildētāja uzturēšanās vieta nav zināma vai atrodas ārvalstīs, tiks ņemts vērā viņa(-as) pēdējais domicils Ungārijā. Ja šādu domicilu nevar noteikt vai atbildētājam tāds nav bijis, jurisdikcija tiks noteikta, ņemot vērā prasītāja domicilu vai, ja tāda nav, uzturēšanās vietu.

Ja atbildētāja darbavieta un domicils neatrodas vienā un tajā pašā rajonā, tiesa pēc atbildētāja lūguma, taču ne vēlāk kā lietas pirmajā uzklaušānā, nodos šo lietu izskatīšanai tiesā, kurai ir jurisdikcija pār atbildētāja darbavietas adresi, lai tā veiktu uzklaušānu un pieņemtu spriedumu (Civilprocesa likuma 29. pants).

Prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu var celt arī tiesā, kurai ir jurisdikcija pār prasītāja domicilu (Civilprocesa likuma 34. panta 1. punkts).

Kompetento tiesu var noskaidrot šeit: [📄 šeit](#).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Prasītājam nav nepieciešama pārstāvība, lai celtu prasību tiesā. Prasītājs var celt prasību tiesā tieši (nav obligāti jāizmanto pārstāvis) (skatīt atbildes uz 3., 4. un 5. jautājumu).

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Neatkarīgi no ienākumiem un finanšu stāvokļa, ja vien puses nav atbrīvotas no tiesāšanās materiālo izmaksu segšanas atbilstīgi tiesību aktiem, tieši un vispārēji piemērojamajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem vai starptautiskiem nolīgumiem, pusēm ir tiesības atlikt materiālo izmaksu segšanu par tiesvedību saistībā ar likumīgajiem uzturlīdzekļiem, tostarp par uzturēšanas pabalsta piedziņu no iestādes, kas izmaksā parādniekam atalgojumu, vai no citas personas, par uzturēšanas pabalsta atcelšanu vai tās summas grozīšanu, par uzturēšanas pabalsta piedziņas atcelšanu vai ierobežošanu un — pārrobežu uzturlīdzekļu lietas gadījumā — par parādnieka personas datu saņemšanu.

Ja tiek atlikta materiālo izmaksu segšana:

a) valsts sedz izmaksas, kas radušās tiesvedības laikā (liecinieku un ekspertu atlīdzība, tulka, administratora un aizstāvja atlīdzība, lietas iztiesāšanas un uz vietas veiktās pārbaudes izmaksas u. c.), izņemot izmaksas, kurām nepiemēro atlikšanu un kuras pusei tādēļ ir jāapmaksā avansā;

b) pusei piešķir iespēju atlikt tiesas nodevu apmaksu.

Pat tad, ja nav noslēgts starptautisks nolīgums vai netiek piemērots savstarpīguma princips, ārvalstniekiem ir tiesības atlikt materiālo izmaksu segšanu.

Ja materiālo izmaksu segšana ir atlikta un tiesa piespriež pusei segt tiesvedības izmaksas, pusei ir jāsedz visas izmaksas, ko valsts samaksājusi avansā, kā arī jāsamaksā valstij visas reģistrētās nodevas.

Tiesvedības nodeva ir 6 % jeb vismaz HUF 15 000 un ne vairāk kā HUF 1 500 000. Attiecībā uz tiesvedību uzturēšanas prasības lietā nodevas pamatlīdzekle ir nesamaksātais uzturēšanas pabalsts, taču ne vairāk kā uzturēšanas pabalsts par vienu gadu.

Ja pusei nav pietiekamu finanšu līdzekļu tiesvedības izdevumu segšanai, tā var iesniegt tiesā pieteikumu par atbrīvojumu no izdevumu segšanas.

Lai sekmētu tādu fizisku personu (tostarp personu, kas iestājušās lietā) tiesību īstenošanu, kuras nespēj segt tiesvedības izmaksas, pamatojoties uz saviem ienākumiem un finanšu stāvokli, tās pēc pieprasījuma tiks daļēji vai pilnībā atbrīvotas no šo izmaksu segšanas.

Ja puses ienākumi (darba alga, pensija vai cits pastāvīgs finanšu pabalsts) nepārsniedz pašreizējo minimālo pensijas apmēru, ko nosaka, pamatojoties uz aktīvajā nodarbinātībā nostrādātajiem gadiem, un pusei nav aktīvu (izņemot parastās mājaimniecībā nepieciešamās preces, armatūru un mēbeles), pusei pienākas atbrīvojums no izmaksu segšanas. Atbrīvojums no izmaksu segšanas jāpiešķir pusēm, kurām, nepārbaudot to ienākumus un finanšu stāvokli, ir tiesības saņemt pabalstu, ko piešķir strādājamā vecumā esošām personām, vai kuras dzīvo kopā vienā ģimenē ar radnieku, kam ir tiesības saņemt pabalstu, ko piešķir strādājamā vecumā esošām personām.

Atbrīvojums no izmaksu segšanas ietver:

a) atbrīvojumu no tiesas nodevu apmaksas;

b) atbrīvojumu no tiesvedības laikā radušos izdevumu (liecinieku un ekspertu atlīdzība, tulka, administratora un aizstāvja atlīdzība, lietas iztiesāšanas un uz vietas veiktās pārbaudes izmaksas u. c.) apmaksas avansā un, ja vien piemērojamās tiesību aktos nav noteikts citādi, no to apmaksas vispār;

c) atbrīvojumu no pienākuma iemaksāt depoziņu tiesvedības izmaksu segšanai;

d) lūgumu apstiprināt aizstāvja pārstāvību, ja to pieļauj tiesību akti.

Tiesa pēc pieprasījuma apstiprinās atbrīvojumu no izmaksu segšanas, kā arī lems par šāda atbrīvojuma atcelšanu.

8 Kāda veida uzturēšanas tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturēšanas apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Ja puses nepanāk vienošanos, par uzturēšanas pabalstu lemj tiesa.

Nosakot uzturēšanas pabalsta apmēru, jāņem vērā šādi apstākļi:

a) bērna pamatotās vajadzības (regulārie izdevumi, kas nepieciešami bērna iztikas līdzekļu, medicīnas aprūpes, audzināšanas un izglītības nodrošināšanai);

b) abu vecāku ienākumi un finanšu stāvoklis;

c) citi bērni, kas dzīvo ģimenē kopā ar vecākiem (miesīgie bērni, pabērni vai audžubērni), un bērni, pret kuriem vecākiem ir uzturēšanas saistības;

d) bērna personīgie ienākumi, un

e) bērna aizsardzības, ģimenes atbalsta, sociālā nodrošinājuma un labklājības pabalsti, kas tiek piešķirti bērnam un vecākam, kas audzina bērnu (Civillikuma 4:218. panta 2. punkts).

Uzturēšanas pabalsts jāizmaksā noteiktas summas apmērā. Tiesa var nolemt, ka maksājamā piemaksas summa no nākamā gada 1. janvāra ir katru gadu automatiski jākorrigē saskaņā ar patēriņa cenu pieauguma indeksu, ko ik gadu publicē Ungārijas Centrālais statistikas birojs (Civillikuma 4:207. pants).

Vienam bērnam maksājamā uzturēšanas pabalsta summa parasti tiek noteikta 15–25 % apmērā no tās personas vidējiem ienākumiem, kurai ir pienākums maksāt uzturēšanas izdevumus. Būtībā, nosakot tās personas vidējos ienākumus, kurai ir pienākums nodrošināt uzturēšanas izdevumus, jāņem vērā personas kopējie ienākumi par iepriekšējo gadu pirms tiesvedības uzsākšanas (Civillikuma 4:218. panta 4. punkts).

Ja pušu vienošanās grozījumi vai apstākļu izmaiņas, kas kalpoja par pamatu tiesas spriedumam par uzturēšanas pabalsta summu, apdraud jebkuras puses svarīgas likumīgās intereses gadījumā, ja tai būtu jāturpina maksāt uzturēšanas izdevumus ar tiem pašiem nosacījumiem, attiecīgā puse var lūgt maksājuma summas vai nosacījumu grozījumus. Norunātās uzturēšanas pabalsta summas grozījumus nevar lūgt tā puse, kurai bija jāparedz savu apstākļu izmaiņas, kad tā slēdza vienošanos, vai kura ir personīgi atbildīga par šādām izmaiņām.

9 Kā un kam uzturēšanas izdevumi tiks maksāti?

Personai, kurai ir pienākums nodrošināt uzturēšanas izdevumus, ir jāmaksā uzturēšanas pabalsts personai, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus, regulāri (piem., reizi mēnesī) avansa maksājumu veidā.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturēšanas izdevumus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja parādnieks nemaksā uzturēšanas pabalstu labprātīgi, kreditors var celt prasību tiesā, un tiesa var norīkot piespiedu izpildi. Uzturēšanas prasību, kas radusies senāk nekā pirms sešiem mēnešiem, var izpildīt ar atpakaļejošu spēku, ja kreditoram ir pamatots iemesls, kāpēc viņš novēloti iesniedza izpildes pieteikumu. Uzturēšanas prasības, kas radušās senāk nekā pirms trīs gadiem, nevar izpildīt tiesas ceļā (Civillikuma 4:208. panta 3. punkts).

Aizbildnības iestāde var celt prasību attiecībā uz uzturēšanas izdevumiem, kas pienākas nepilngadīgajam, bet kompetentā rajona pārvalde — attiecībā uz uzturēšanas izdevumiem, kas pienākas vecākam, saņemot vecāka piekrišanu (Civillikuma 4:208. panta 1. punkts).

Radnieki, kam ir uzturēšanas saistības un kas nodrošina uzturēšanas izdevumus vai rūpējas par personu, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus, ar pilnām tiesībām var celt prasību pret citām pusēm, kam jāpilda uzturēšanas saistības (Civillikuma 4:208. panta 2. punkts).

Tiesa savā nolēmumā, ar ko tā piespriež personai, kas saņem darba algu, maksāt uzturēšanas pabalstu, pēc kreditora pieprasījuma aicinās darba devēju tieši atsvērt nolēmumā norādīto summu un samaksāt to kreditoram.

Ja tiesa nav paudusi tiešu aicinājumu, taču vēlāk puse iesniedz prasību par izpildi, pamatojoties uz tiesas spriedumu vai tiesas nolēmumā apstiprināto pušu vienošanos, tiesa piespriedīs uzturēšanas pabalsta maksājuma izpildi, izdodot apklāšanas rīkojumu, ja atskaitījumi no darba algas sedz attiecīgo summu.

Atskaitītā summa nevar pārsniegt 50 % no darba ņēmēja algas. No bezdarbnieka pabalsta (bezdarbnieka pabalsts, pirmspensijas vecuma bezdarbnieku pabalsts, papildienākumi un darba meklētāja pabalsts) var atskaitīt ne vairāk kā 33 % kā uzturēšanas pabalstu.

Ja parādniekam nav regulāru ienākumu vai tad, ja no viņa(-as) ienākumiem atskaitītā summa nesedz maksājamo summu, tiesa piespriedīs izpildi, izdodot izpildāmo dokumentu. Šādā gadījumā izpilde attiecas ne tikai uz darba algu, bet arī uz citiem aktīviem, kas noteikti Likumā par izpildi.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Lūdzam apmeklēt šo tīmekļa vietni, lai saņemtu šādu informāciju: [Sprieduma izpildes procedūras](#).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturēšanas izdevumus?

Skatīt iepriekš atbildi uz 10. jautājumu.

Ja bērnam ir tiesības saņemt uzturēšanas pabalstu un to nebija iespējams piedzīt par vismaz sešiem iepriekšējiem mēnešiem, viņa vecāks vai cits likumīgais pārstāvis var lūgt aizgādības iestādei izmaksāt uzturēšanas pabalstu avansā.

Paziņojumā par tiesvedības uzsākšanu aizbildnības iestāde aicinās parādnieku nekavējoties samaksāt uzturēšanas pabalstu un attiecīgi paziņot par to.

Aizbildnības iestāde informēs par savu lēmumu parādnieka darba devēju, izpildes tiesu, neatkarīgo tiesu izpildītāju, prokuratūru ar jurisdikciju pār kreditora un parādnieka adresi, notāru ar jurisdikciju pār parādnieka adresi, kā arī nodokļu iestādi un Budapeštas pašvaldības vai apgabala pārvaldes iestādes, kas nodrošina uzturēšanas pabalsta maksājumus.

Izvairstāšanās no uzturēšanas pabalsta maksājumiem ir kriminālpārkāpums. Personai, kas savas vainas dēļ nav izpildījusi savas likumīgās uzturēšanas saistības, kas noteiktas iestādes izsniegtā izpildāmā nolēmumā, tiks piespriests divu gadu cietumsods.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēšanas izdevumus parādnieka vietā?

Jā (skatīt atbildi uz 3. jautājumu).

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Ungārijas Tieslietu ministrija nodrošina palīdzību pēc Ungārijā dzīvojošu prasītāju pieprasījuma saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 un starptautiskiem nolīgumiem, pastāvīgi sadarbojoties ar citas attiecīgās dalībvalsts centrālo iestādi, kas atbild par uzturēšanas izdevumu jautājumiem. Prasītājs var lūgt izpildīt ārvalstīs Ungārijas tiesas izdoto nolēmumu par uzturēšanas pabalsta maksājumu un, ja šāda nolēmuma nav, ārvalstīs noteikt pienākumu maksāt uzturēšanas pabalstu vai palielināt ārvalstīs maksājamās uzturēšanas pabalsta summu. Oficiālu pieprasījumu iesniedz nevis Tieslietu ministrijā, bet apgabaltiesā, ko nosaka, ņemot vērā prasītāja domicilu, uzturēšanās vietu vai darbavietu, vai tajā apgabaltiesā, kas izsniedza pirmās instances tiesas nolēmumu, kura izpilde tiek prasīta. Nav nepieciešama advokāta pārstāvība, lai iesniegtu prasību vai uzsāktu tiesvedību ārvalstīs. Tiesa palīdzēs pusei, kurai nav likumīgā pārstāvja, iesniegt savu prasību. Tiesa nosūtīs prasību un nepieciešamos pielikumus Tieslietu ministrijai. Tieslietu ministrija nosūtīs iztukšoto prasību citas attiecīgās dalībvalsts centrālajai iestādei, kas atbild par uzturēšanas izdevumu jautājumiem. Centrālā iestāde veiks nepieciešamos pasākumus, lai uzsāktu tiesvedību pret parādnieku. Tieslietu ministrija regulāri informēs prasītāju par tiesvedības attīstību, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta no ārvalstīm.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Tieslietu ministrijas Starptautisko privāttiesību nodaļa (*Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi Magánjogi Főosztály*)

Adrese: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Pasta adrese: 1357 Budapest, Pf. 2.

Tālruna numurs: +36 1 795-5397, +36 1 795-3188

Faksa numurs: +36 (1) 550-3946

E-pasts: nmfo@im.gov.hu

Tīmekļa vietne: <http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/nemzetkozi-gyermekekviteli-es-tartasdiijal-kapcsolatos-ugyek>

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Nē, prasība ir jāiesniedz ar tās centrālās iestādes starpniecību prasītāja uzturēšanās vietas dalībvalstī, kas atbild par uzturēšanas lietām.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Informāciju par dalībvalstu centrālajām iestādēm var sameklēt [šeit](#).

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

-

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Attiecībā uz saņemtajām prasībām Tieslietu ministrija sazināsies ar kompetento dienestu, kas nodrošina juridisko palīdzību, lai norīkotu aizstāvi ārvalstīs dzīvojošam prasītājam. Attiecībā uz Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 46. pantā minēto lietu valsts garantē pilnu atbrīvojumu no izmaksu segšanas, kā arī sedz aizstāvja atlīdzību. Attiecībā uz 47. pantā minētajām lietām pusēm saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem ir tiesības atlikt materiālo izmaksu segšanu. Atbilstīgi šīm tiesībām valsts sedz tiesvedībā radušās izmaksas (piem., tiesas nodevas, aizstāvja atlīdzību) avansa maksājuma veidā neatkarīgi no attiecīgās puses finanšu stāvokļa, taču tiesa var piespriest lietas zaudētājam pusei šo izmaksu segšanu. Ja prasītājs pierāda, ka, ņemot vērā viņa(-as) finanšu stāvokli, viņam(-ai) ir tiesības uz personīgu atbrīvojumu no izmaksu segšanas atbilstīgi Ungārijas tiesību aktiem, prasītājam nebūs jāsedz izmaksas ar tad, ja viņš(-a) lietu zaudēs.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Uzturēšanas saistību regulas piemērošanu Ungārijā reglamentē ar: [2011. gada Likumu Nr. LXVII](#).

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/01/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēšanas līdzekļu ģimenes locekļiem - Malta

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas līdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas līdzekļi citai personai?

Malta termins "uzturēšanas līdzekļi" apzīmē summu, ko kreditoram maksā parādnieks saistībā ar uzturēšanas līdzekļu vienošanos, kas izriet no ģimenes attiecībām. Kad attiecības ir noformētas oficiāli ar laulībām vai partnerattiecībām, vienai pusei šajās attiecībās ir uzturēšanas pienākums pret otru pusi. Termins "uzturēšanas pienākums" apzīmē pienākumu maksāt uzturēšanas līdzekļus, kur parādnieks noteiktās situācijās maksā uzturēšanas līdzekļus kreditoram. Uzturēšanas pienākums pastāv neatkarīgi no tā, vai ir noteikts uzturēšanas līdzekļu apmērs un vai tiek maksāti uzturēšanas līdzekļi. Civill kodeksa 3.B pantā ir noteikts, ka laulātajiem un bijušajiem laulātajiem ir uzturēšanas pienākums vienam pret otru un ka vecākiem ir pienākums uzturēt bērnus. Partnerattiecību likuma 4. pants paredz, ka partnerattiecībās esošajām pusēm ir tādas pašas tiesības un pienākumi kā laulātajiem, un tāpēc tiem ir uzturēšanas pienākums vienam pret otru, pat ja to attiecības ir beigušās, izņemot gadījumus, kad pastāv pamatots iemesls uzturēšanas līdzekļus nemaksāt. Ārkārtas situācijās uz bērniem attiecas Civill kodeksa 8. pants, kurā paredzēts, ka bērniem ir jāuztur vecāki vai citi augšupējie radnieki, kas ir nonākuši trūkumā.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas līdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Pamatā bērns gūst labumu no uzturēšanas līdzekļiem līdz 16 gadu vecumam. Taču Civill kodeksa 3.B panta 2. punktā ir noteikts, ka vecākiem ir jānodrošina saviem bērniem atbilstoši uzturēšanas līdzekļi, ja bērni turpina apgūt izglītību un pilna laika mācības, līdz tie sasniedz 23 gadu vecumu. Tajā pašā pantā ir noteikts, ka vecākiem ir jāuztur savi bērni, ja tie cieš no fiziskas vai garīgas dabas traucējumiem, kā aprakstīts sadaļā Vienlīdzīgās iespējās (personas ar invaliditāti).

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas līdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementī?

Lai saņemtu spriedumu, ar ko ir noteikts uzturēšanas līdzekļu apmērs un maksājumu grafiks, Civillietu tiesā (Ģimenes lietu nodaļā) ir jāiesniedz pieteikums. Šādā gadījumā process sākas, tiesai ieceļot mediatoru, kurš uzaicina puses (vai to pārstāvjus) uz sanākumi tiesā. Sanāksmes laikā mediators palīdzēs pusēm panākt savstarpēju vienošanos. Ja puses piekrīt vienošanās noteikumiem par uzturēšanas līdzekļiem, mediators nosūta vienošanās projekta eksemplāru tiesnesim, kurš ir Ģimenes lietu tiesas priekšsēdētājs. Tiesa izskata vienošanos un, ja tā uzskata, ka neviena no pusēm, tostarp persona, kurai pienākas uzturēšanas līdzekļi, netiek aizskarta ar šādu vienošanos, tiesa pieņem lēmumu akceptēt šādu projektu un puses var vienošanos parakstīt pie notāra.

Ja puses mediācijas procesā nepiekrīt uzturēšanas līdzekļu vienošanās projektam, mediators ziņo tiesnesim, kurš ir Ģimenes lietu tiesas priekšsēdētājs, lai tiktu sāta tiesvedība. Šādā gadījumā Ģimenes lietu tiesa izskata abu pušu advokātu iesniegumus un pieņem lēmumu lietā.

Process ar mediatora dalību ir bezmaksas, un pusēm nav nepieciešama advokāta palīdzība, taču pirms šādu vienošanos noslēgšanas ir ieteicams saņemt juridisku konsultāciju. No otras puses, tiesvedībā iesaistās advokāti, un tas nozīmē, ka radīsies juridisko pakalpojumu izmaksas, izņemot gadījumus, kad puses pieprasa juridisko palīdzību un atbilst nosacījumiem, lai to saņemtu.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Pieprasījumus var iesniegt kreditors, tā pārstāvis, kā arī bērna aizbildnis. Bērna uzturēšanas līdzekļus var pieprasīt persona, kas nodrošina bērna aprūpi un aizbildniecību.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Saskaņā ar 2003. gada Juridisko paziņojumu Nr. 396 ([L²⁷ Sekundārais tiesību akts 12.19](#)) kompetentā tiesa, kura izskata ģimenes lietas, ir Civillietu tiesa (Ģimenes lietu nodaļa). Tādējādi Civillietu tiesa (Ģimenes lietu nodaļa) būs tā, kas noteiks uzturēšanas līdzekļu samaksas apmēru (izņemot, ja ir panākta vienošanās mediācijas posmā).

Ja parādnieks neveic uzturēšanas līdzekļu maksājumus, kreditors var iesniegt sūdzību policijā, kas var uzsākt kriminālprocesu pret parādnieku. Šāds process tiek uzsākts Maģistrātu tiesā (Krimināllietu tribunālā).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Lai ierosinātu lietu par uzturēšanas līdzekļiem no ārvalstīm, piemērojot Regulu (EK) 4/2009, pieteikuma iesniedzējam ir jāsaazinās ar Maltas centrālo iestādi, kas attiecīgi uzsāk procesu, iesaistot mediatoru, un Civillietu tiesā (Ģimenes lietu nodaļā), ja tā uzskata to par nepieciešamu.

Tāpat Maltas centrālā iestāde palīdz kreditoram iesniegt saistīto sūdzību policijā, lai uzsāktu kriminālprocesu, ja rodas šāda nepieciešamība.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Saskaņā ar Regulu (EK) 4/2009 tiesvedību saistībā ar bērna uzturēšanas līdzekļiem bez maksas uzsāk centrālā iestāde.

Attiecībā uz uzturēšanas līdzekļiem, kas saistīti ar laulātā uzturēšanu, centrālā iestāde tiesvedībā sniedz palīdzību laulātajam bez maksas, piemēram, mediācijā Ģimenes lietu tiesā. Ja mediācija ir nesekmīga, kreditoram būs jāvēršas pēc palīdzības pie privāta jurista, kurš pieteikuma iesniedzējam sniegs palīdzību Maltas tiesās. Ar tiesām un juristiem saistītās izmaksas ir noteiktas [L²⁷ Organizācijas un civilprocesa kodeksa](#) A pielikumā (Maltas likumu 12. nodaļā). Ja pieteikuma iesniedzējs, kurš vēlas saņemt laulātā uzturēšanas līdzekļus, kvalificējas juridiskās palīdzības saņemšanai, saskaņā ar Maltas tiesībām centrālā iestāde šādai personai attiecīgi palīdz.

8 Kāda veida uzturēšanas līdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturēšanas līdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automātiskas indeksācijas sistēmu)?

Tiesas noteiktā uzturēšanas līdzekļu apmēra aprēķins atšķiras, jo tas ir atkarīgs no vairākiem kritērijiem. Neraugoties uz to, ka nav formulas, pēc kuras aprēķina uzturēšanas līdzekļus, Civillietu tiesa (Ģimenes lietu nodaļa) ņem vērā šādus faktorus:

parādnieka, kā arī kreditora un/vai bērnu dzīves līmenis;

vai bērnam ir nepieciešami papildu līdzekļi saistībā ar kādu traucējumu vai īpašām vajadzībām; un

vai parādnieks izmanto tiesības uz saskarsmi ar bērniem.

Tiesas lēmums var tikt pārskatīts, taču ir sarežģīti grozīt lēmumu par veicamajiem uzturēšanas līdzekļu maksājumiem, īpaši, ja apstākļi nav mainījušies. Ja rodas izmaiņas apstākļos (piem., nepilngadīgajam bērnam ir nepieciešama lielāka uzturēšanas līdzekļu summa ilgstošas saslimšanas dēļ vai arī parādnieka algas apmērs ir būtiski mainījies), tiesas var grozīt uzturēšanas līdzekļu nosacījumus.

Parasti Ģimenes lietu tiesa paredz, ka uzturēšanas līdzekļu summa katru gadu tiek palielināta atbilstoši valsts inflācijas rādītājam. Tāpat mediācijas rezultātā noslēgtā uzturēšanas līdzekļu vienošanās parasti ietver klauzulu par uzturēšanas līdzekļu palielināšanu atbilstoši inflācijas rādītājam.

9 Kā un kam uzturēšanas līdzekļi tiks maksāti?

Uzturēšanas līdzekļus parādnieks var maksāt nepastarpināti kreditoram skaidrā naudā, ar čeku vai bankas pārskaitījumu. Tiesa var nolemt, ka veicamā uzturēšanas līdzekļu maksājuma summa ir atskaitāma no parādnieka ienākumiem, un atskaitītā summa tiek nosūtīta nepastarpināti kreditoram. Pēdējā minētā iespēja parasti tiek izmantota, ja parādnieks atkārtoti nemaksā uzturēšanas līdzekļus.

Ja Maltas centrālā iestāde saņem rīkojumu uzsākt tiesvedību kreditora vārdā, šī iestāde veic pasākumus, lai mudinātu parādnieku nosūtīt līdzekļus tieši kreditoram. Ja parādnieks atsakās maksāt, tiek celta prasība tiesā.

Šādā gadījumā Maltas centrālā iestāde lūdz tiesu izdot nepieciešamo izpildrakstu, lai iesaldētu parādnieka bankas kontus un pārsūtītu līdzekļus kreditoram.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturēšanas līdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Centrālā iestāde pielieto visus saskaņā ar Maltas tiesībām pieejamos tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Konkrēti, Maltas centrālā iestāde nosūta vēstuli, norādot, ka pret šādu personu tiks uzsākta tiesvedība. Ja parādnieks neievēro vēstulē norādīto, Maltas centrālā iestāde lūdz kreditoru iesniegt apliecinājumu, un tad lieta tiek nodota Maltas policijai, kas veic darbības pret parādnieku saskaņā ar Kriminālkodeksa noteikumiem.

Ja nepieciešams, Maltas centrālā iestāde palīdz pieteikuma iesniedzējam tādējādi, ka juristi no juridiskās palīdzības nodaļas vai centrālās iestādes iesniedz civilprasību pret parādnieku par parāda samaksu. Šādā gadījumā, ja parādniekam ir ienākumi, tiesai var iesniegt pieprasījums ieturēt daļu no šādiem ienākumiem un nepastarpināti pārsūtīt kreditoram. Ja parādniekam nav ienākumu, taču ir vērtīgs īpašums, tiesa var īpašumu pārdot un nodot iegūtos līdzekļus centrālajai iestādei, kas tos savukārt pārsūta kreditoram.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Termiņš kriminālprocesa sākšanai par uzturēšanas līdzekļu maksājumu neveikšanu ir seši mēneši. Kriminālprocesu nesāktu, ja parādnieks nebūs iesniedzis sūdzību policijā sešu mēnešu laikā no brīža, kad iestājies uzturēšanas līdzekļu samaksas termiņš.

Civilkodeksa 2156. pants paredz, ka lietām saistībā ar uzturēšanas līdzekļu maksājumiem noilguma periods ir pieci gadi.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturēšanas līdzekļus?

Maltas centrālā iestāde sniedz palīdzību:

a) Maltā dzīvojošiem kreditoriem, kad tiem ir jāceļ prasība pret parādnieku Maltā, proti, noskaidrojot parādnieka atrašanās vietu un sekmējot procesu pret parādnieku (šādas prasības tiek uzskatītas par "ienākošajām lietām");

b) Maltā dzīvojošiem kreditoriem, kad tiem ir jāceļ prasība pret parādnieku, kurš dzīvo ārpus Maltas, nosūtīt pieteikumu citai centrālajai iestādei, lai tā noskaidrotu parādnieka atrašanās vietu un celtu pret to prasību.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēšanas līdzekļus parādnieka vietā?

Nē, tas nav iespējams.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Ja kreditors dzīvo Maltā un parādnieks dzīvo citā dalībvalstī, šāds kreditors var vērsties Maltes centrālajā iestādē ar lūgumu sadarboties ar otras dalībvalsts centrālo iestādi, lai noskaidrotu parādnieka atrašanās vietu, sazinātos ar to un informētu par pienākumu maksāt uzturēšanas līdzekļus.

Ja par kavēto uzturēšanas līdzekļu apmēru nav lēmuma, Maltes centrālā iestāde sazinās ar otras dalībvalsts centrālo iestādi un vēršas pēc palīdzības, lai otras dalībvalsts tiesas vai administratīvās iestādes izdod lēmumu, nosakot uzturēšanas līdzekļu apmēru, kas jāsaņem no parādnieka.

Pēc tam Maltes centrālajai iestādei ir jāsaazinās ar ārvalstu centrālo iestādi, lai saņemtu informāciju par labāko iespējamo veidu, kā nodrošināt šāda lēmuma par uzturēšanas līdzekļiem izpildi, izņemot gadījumus, kad parādnieks sadarbojas brīvprātīgi.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Maltes centrālās iestādes kontaktinformācija ir publicēta ES Tiesiskās sadarbības atlanta tīmekļa vietnē.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Pārrobežu lietās, kas saistītas ar uzturēšanas līdzekļiem, Maltes centrālā iestāde sazināsies ar ārvalstīs esošo kreditoru, lai nodrošinātu uzturēšanas pienākuma izpildi. Šādā gadījumā Maltes centrālā iestāde pārstāv kreditoru visās citās administratīvajās iestādēs vai tiesās atbilstoši lietas apstākļiem. Maltes centrālā iestāde noteiks, kuras veidlapas ir jāaizpilda, kā arī var lūgt pilnvarojumu no kreditora, pirms tā uzsāk tiesvedību.

Ja kreditors vēlas no parādnieka saņemt uzturēšanas līdzekļus laulātā uzturēšanas ietvaros, bezmaksas juridiskā palīdzība tiesā šādam kreditoram tiks sniegta vienīgi tad, ja kreditors atbilst tādiem pašiem bezmaksas juridiskās palīdzības kritērijiem, kas ir spēkā attiecībā uz Maltes iedzīvotājiem.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Maltes centrālās iestādes kontaktinformācija ir atrodama ES Tiesiskās sadarbības atlanta tīmekļa vietnē. Centrālā iestāde pilda funkcijas, kas plašāk aprakstītas atbildē uz 21. jautājumu, i) un j) punktā minētās funkcijas, proti, noskaidro parādnieka atrašanās vietu, nodrošina, ka ir izdots izpildāms lēmums pret parādnieku (un, ja tāda nav, palīdz kreditoram saņemt lēmumu), kā arī palīdz parādniekam lēmumu izpildīt.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, Maltai Hāgas 2007. gada Protokols ir saistošs.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Neattiecas.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Centrālā iestāde bez maksas sniedz ieteikumus personām, kuras vēršas centrālajā iestādē pārrobežu uzturēšanas līdzekļu jautājumos. Ja ārvalstī dzīvojoša persona iesniedz pieprasījumu, Maltes centrālā iestāde nodrošina, ka personai tiek sniegts nepieciešamais atbalsts atbilstoši iesniegtās prasības būtībai. Konkrēti, ja prasība ir iesniegta par personiskajiem uzturlīdzekļiem, Maltes centrālā iestāde sniedz pieteikuma iesniedzējam padomu un vispārējus ieteikumus.

Ja prasība par uzturēšanas līdzekļiem attiecas uz bērniem, tad Maltes centrālā iestāde nodrošina, ka bez maksas tiek uzsākta tiesvedība pret parādnieku.

Ja Maltā dzīvojošs kreditors Maltes centrālajai iestādei lūdz palīdzēt piedzīt uzturēšanas līdzekļus no parādnieka ārvalstīs, Maltes centrālā iestāde palīdz kreditoram celt prasību tiesā un uztur saziņu ar attiecīgās ārvalsts centrālo iestādi, noskaidrojot lietas rezultātu, un pārrunā iespējas piedzīt šādu uzturēšanas līdzekļu parādu.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Katrai lietai tiek piesaistīti speciālisti, lai nodrošinātu, ka Maltes centrālā iestāde pārsūta pieteikumus, saņem pieteikumus, sazinās ar parādnieku un kreditoru saistībā ar pieprasījumu, kā arī informē ārvalsts centrālo iestādi par lietas norisi. Lietas speciālistu asistē juristi, kuriem ir plaša pieredze ģimenes lietu un administratīvajā procesā.

Izejošajās lietās speciālists sazinās tieši ar kontaktpersonu Maltā un ārvalsts centrālo iestādi. Parasti saziņa notiek pa e-pastu un/vai parasto pastu. Taču atsevišķās situācijās ar ārvalsts centrālo iestādi vai personu, kura vēlas saņemt pakalpojumus Maltes centrālajā iestādē, sazinās pa tālruni. Ienākošajās lietās Maltes centrālā iestāde cenšas klientu informēt par visu saziņu starp centrālajām iestādēm.

Turpmāk ir uzskaitīti daži pasākumi, kas tiek veikti šādās situācijās:

- atbilstoši situācijai sniegt vai sekmēt juridiskās palīdzības sniegšanu: ja nepieciešams, centrālā iestāde var piesaistīt juristu klienta pārstāvim, vai arī tā var ieteikt klientam, kur saņemt juridisko palīdzību no jurista vai citiem advokātiem atbilstoši lietas apstākļiem;
- palīdzēt noskaidrot parādnieka vai kreditora atrašanās vietu, jo īpaši saskaņā ar Regulas 61., 62. un 63. pantu: šādos gadījumos centrālā iestāde vispirms veic attiecīgās personas deklarētās adreses un kontaktinformācijas sākotnējo meklēšanu publiskajās datu bāzēs. Ja Maltes centrālajai iestādei ir sniegta plašāka informācija, tiks veikta atbilstoša meklēšana, un tā vērsies citās valsts iestādēs, lai saņemtu informāciju par parādnieka īpašumu;
- palīdzēt saņemt atbilstošu informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem un, ja nepieciešams, citiem finanšu apstākļiem, tostarp īpašumu atrašanās vietu, jo īpaši saskaņā ar Regulas 61., 62. un 63. pantu: centrālā iestāde sazinās ar valsts nodarbinātības dienestu un noskaidro, vai šī persona šobrīd ir vai nav nodarbināta. Ja pret parādnieku ir celta prasība, centrālā iestāde iesaka juristam, kurš pārstāv kreditoru, pieprasīt tiesā informāciju no citām valsts iestādēm, piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta, Transporta pārvaldes un vietējām bankām vai citas attiecīgās iestādes, lai iegūtu pierādījumus par parādnieka ienākumiem un īpašumu;
- veicināt miermīlīgus risinājumus, cenšoties panākt brīvprātīgu uzturēšanas līdzekļu samaksu, attiecīgos gadījumos izmantojot mediāciju, mierizlīgumu vai citu procesu: pirms tiesvedības uzsākšanas Maltes centrālā iestāde sazināsies ar parādnieku un sekmēs vienošanos, skaidrojot, kāpēc šāda rīcība vienmēr ir visu iesaistīto personu labākajās interesēs. Ja ir labas izredzes vienoties mediācijas rezultātā, Maltes centrālā iestāde nodod lietu profesionāliem mediatoriem, taču, ja nav izredžu, ka puses strīdu atrisinās miermīlīgas vienošanās ceļā, tiek uzsākta tiesvedība;
- sekmēt lēmumu par uzturēšanas līdzekļiem nepārtrauktu izpildi, tostarp parādu samaksu: Maltes centrālā iestāde var sākt tiesvedību vai ieteikt to sākt, vērstoties pret konkrētu parādnieku, lai tiesa atsavinātu jebkādus parādnieka īpašumus vai izdotu tiesas rīkojumu ieturēt algas daļu;
- atvieglot uzturēšanas līdzekļu maksājumu iekasēšanu un ātru pārskaitīšanu: Maltes centrālā iestāde uzsāk tiesvedību, lūdzot tiesu izdot rīkojumu, lai parādnieks maksātu tieši kreditoram. Ja parādnieks šādus maksājumus neveic, Maltes centrālā iestāde lietā par bērna uzturlīdzekļiem pieprasa tiesai izdot nepieciešamo izpildrakstu, lai konfiscētu parādnieka īpašumu un nosūtītu kreditoram ienākumus no tā realizēšanas. Lietās par laulātā uzturēšanu Maltes centrālā iestāde pieteikuma iesniedzējam palīdz panākt izpildi vai nu ar privātu juristu, vai juridiskās palīdzības sistēmas starpniecību;
- sekmēt dokumentāru vai citu pierādījumu iegūšanu, neskarot Regulu (EK) Nr. 1206/2001: ja nepieciešamie dokumenti vai informācija jau ir publiski pieejami, Maltes centrālā iestāde šo informāciju apkopo un sniedz kreditoram. Ja informācija nav publiski pieejama, tiek iesniegts īpašs pieprasījums iestādē vai organizācijā, kurā šāda informācija atrodas. Ja šādu informāciju nevar izpaust, tad centrālā iestāde var lūgt tiesai izdot rīkojumu par šādas informācijas izpaušanu atbilstoši lietas apstākļiem;
- sniegt palīdzību bērna vecāku noteikšanā, ja tas ir nepieciešams uzturēšanas līdzekļu piedziņai: Maltes centrālā iestāde ar ieteikumiem palīdzēs pieteikuma iesniedzējam tiesvedībā par bērnu vecāku noteikšanu, kā arī sniedz pieteikuma iesniedzējam informāciju par privātajiem pakalpojumiem, kas šādā tiesvedībā ir nepieciešami, konkrēti pēc vajadzības attiecībā uz DNS analīžu veikšanu.

Ja nepieciešams, centrālā iestāde palīdz ārvalstniekam, nodrošinot tam pārstāvi, kas Maltā viņu pārstāvētu attiecīgajā publiskajā aktā. Par bērna vecāku noteikšanu var lemt arī tiesas, tāpēc Maltas centrālajai iestādei ir vienīgi jānodrošina, ka lieta nonāk tiesā, lai tiesa varētu par lietu lemt;

i) uzsākt tiesvedību vai sekmēt tās uzsākšanu, lai panāktu nepieciešamo pagaidu pasākumu pieņemšanu, kas pēc būtības ir attiecināmi uz konkrētu teritoriju un kuru mērķis ir nodrošināt izskatīšanā esoša pieteikuma par uzturēšanas līdzekļiem rezultāta sasniegšanu: ja Maltas centrālajai iestādei rodas aizdomas, ka parādnieks veic pasākumus, lai pasliktinātu savu ekonomisko stāvokli, Maltas centrālā iestāde, ņemot vērā kreditora intereses, nodrošina, ka tiek pieprasīti nepieciešamie tiesas izpildraksti, lai parādnieks nevarētu izšķērdēt īpašumu;

j) veicināt dokumentu izsniegšanu, neskarot Regulu (EK) Nr. 1393/2007: ja ir nepieciešama papildu informācija par parādnieku un šādu informāciju tiesiskā ceļā var iegūt un nodot jebkura privātpersona Maltā, tad Maltas centrālā iestāde norīko savu personālu šādas informācijas iegūšanai. Šādu informāciju var iegūt no publiskām vai privātām iestādēm.

Ja nepieciešams, Maltas centrālā iestāde sadarbojas ar informācijas nosūtītājam un saņēmējam aģentūrām, kas ir nozīmētas saskaņā ar Regulu (EK) 1393/2007, lai nodrošinātu, ka konkrētie dokumenti tiek atbilstoši izsniegti.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 16/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [nl](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Uzturēšanas līdzekļu ģimenes locekļiem - Nīderlande

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas līdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas līdzekļi citai personai?

Uzturēšanas līdzekļi ir pienākums daļēji segt uzturēšanas līdzekļu saņēmēja dzīvošanas izmaksas. Pienākums izmaksāt uzturēšanas līdzekļus izriet no asinsradniecības un radniecības svainībā, kā arī (iepriekšējās) laulības.

Kurām personām ir jāveic uzturēšanas līdzekļu izmaksa citai personai:

- vecāki izmaksā uzturēšanas līdzekļus saviem bērniem;
- bērni izmaksā uzturēšanas līdzekļus saviem vecākiem;
- šķirts laulātais izmaksā uzturēšanas līdzekļus otram šķirtam laulātajam (personas, kas bijušas reģistrētās partnerattiecībās).

Laulāto uzturēšanas saistības, kas ir spēkā laulības ietvaros, turpinās arī pēc laulības izbeigšanās. Tiesa sprieduma par laulības šķiršanu vai vēlāka sprieduma pieņemšanas laikā var piespriest vienam no bijušajiem laulātajiem izmaksāt uzturēšanas līdzekļus otram bijušajam laulātajam, kura ienākumi nav pietiekami savu dzīvošanas izmaksu segšanai (un nav sagaidāms, ka ienākumi būs pietiekami šo izmaksu segšanai arī turpmāk), ja to pieprasa šis otrs bijušais laulātais. Nosakot izmaksājamos uzturēšanas līdzekļus, tiesnesis ņem vērā pirmajam bijušajam laulātajam pieejamos līdzekļus (finanšu resursus) un otrā bijušā laulātā vajadzības. Būtiski var būt arī nefinanšu faktori, piemēram, laulības vai kopdzīves ilgums. Ja tiesa nenosaka termiņu uzturēšanas saistību izpildei, šīs saistības tiek automātiski izbeigtas pēc 12 gadiem. Tiesa var pagarināt šo periodu, ja to pieprasa bijušais laulātais, kuram ir nepieciešami uzturēšanas līdzekļi, gadījumos, kad šī persona saskaras ar noteiktām finansiālām grūtībām. Ja laulības ir bijušas īslaicīgas (ilgušas mazāk nekā 5 gadus) un to laikā nav dzimuši bērni, uzturēšanas saistību periods pamatā nav ilgāks par pašas laulības ilgumu.

Augstāk minētais attiecas arī uz uzturēšanas līdzekļiem, kas tiek noteikti personām, kas bijušas reģistrētās partnerattiecībās.

Bijušie laulātie var ārpustiesas kārtībā panākt vienošanos par uzturēšanas līdzekļu izmaksu. Šīs vienošanās nosacījumus parasti iekļauj laulības šķiršanas paktā.

Praksē šo paktu apstiprina tiesā laulības šķiršanas sprieduma pieņemšanas laikā. Šāds apstiprinājums sniedz uzturēšanas līdzekļu saņēmējam papildu drošību.

Citas personu kategorijas, uz ko attiecas uzturēšanas saistības:

Laulātie / partneri reģistrētās partnerattiecībās

Izņemot īpašus gadījumus, abiem laulātajiem un partneriem reģistrētās partnerattiecībās ir jāiesaistās mājāsaimniecību izdevumu segšanā. Pirmslaulības vai partnerattiecību nolīgumos šīs personas var panākt atšķirīgas vienošanās saistībā ar šo izdevumu segšanu.

Bioloģiskais tēvs / partneris mātes dzīvā

Bērna bioloģiskajam tēvam nav pienākuma izmaksāt uzturēšanas līdzekļus savam bērnam, kuru viņš nav atzinis, ja šim bērnam nav tiesisku ģimenes attiecību ar šo vai jebkuru citu vīrieti (citiem vārdiem sakot, ja bērnam nav tēva juridiskā izpratnē). Šis pienākums attiecas uz mātes partneri, kurš ir piekritis dzimumaktam, kura rezultātā varēja tikt radīts bērns.

Kopīga aizgādība

Personai, kura nav bērna vecāks un kurai ir kopīga bērna aizgādības tiesības ar bērna vecāku, ir uzturēšanas saistības attiecībā uz šo bērnu (Civillkodeksa 1:253.w pants). Uzturēšanas saistības ir spēkā līdz bērna divdesmit pirmajai dzimšanas dienai, kad kopīgā aizgādība tiek izbeigta sakarā ar bērna pilngadības iestāšanos.

Kādos gadījumos ir spēkā uzturēšanas saistības?

Vispārēji runājot, pienākums izmaksāt uzturēšanas līdzekļus ir spēkā tikai tad, ja uzturēšanas līdzekļu saņēmējs ir trūcīgs. Persona ir uzskatāma par trūcīgu, ja viņai nav pietiekamu ienākumu, lai parūpētos par sevi, un nav sagaidāms, ka šī persona spēs iegūt pietiekamus ienākumus.

Izņēmumi

Šī noteikuma izņēmums ir vecāku un bioloģisko tēvu uzturēšanas saistības pret saviem nepilngadīgajiem bērniem, kā arī uzturēšanas saistības pret jauniešu (līdz 21 gada vecumam) bērniem. Šajos gadījumos uzturēšanas saistības tiek piemērotas arī tad, ja uzturēšanas līdzekļu saņēmējs nav trūcīga persona.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērnu, kas nav sasnieguši 18 gadu vecumu (nepilngadīgu bērnu), vecākiem ir jāsedz bērnu aprūpes un izglītības izmaksas. Tas attiecas uz dzīvošanas un citām izmaksām, kas saistītas ar bērna audzināšanu, piemēram, izglītības un brīvā laika pavadīšanas aktivitātēm. Vecāku pienākums ir atbilstoši pieejamajiem līdzekļiem segt bērna aprūpes un izglītības izmaksas. Šīs saistības ir spēkā arī tad, ja bērnam pašam ir pieejami savi līdzekļi un/vai ienākumi.

Ja bērns ir 18-20 gadus vecs (t. s. "jauniešus"), vecāki ir atbildīgi par bērna dzīvošanas un izglītības izmaksu segšanu. Tiek uzskatīts, ka dzīvošanas un izglītības izmaksas atbilst bērna aprūpes un izglītības izmaksām bērnībā. Šīs uzturēšanas saistības nav atkarīgas no uzturlīdzekļu saņēmēju vajadzībām. Uz šo bērnu kategoriju ir attiecināmas arī paplašinātās uzturēšanas saistības — arī tad, ja viņiem ir savi ienākumi no nodarbinātības vai no kapitāla vai ja viņi ir stājušies laulībā. Tomēr jebkādi bērna patstāvīgi ienākumi nosaka, cik lielā mērā viņam ir nepieciešami uzturlīdzekļi.

Ja bērnam ir vismaz 21 gads, vecākiem ir uzturēšanas saistības tikai tad, ja bērns ir trūcīgs un nespēj par sevi parūpēties. Piemēram, ja bērnam ir fiziska vai garīga invaliditāte.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Uzturlīdzekļu maksātāja maksājamo summu puses var noteikt patstāvīgi un iekļaut nolīgumā, vai arī to var noteikt ar tiesas nolēmumu.

Laulību šķiršanas lietās tiesai nereti pieprasa pieņemt lēmumu arī par bijušā laulātā vai bērna uzturlīdzekļiem.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Nē. Pieteikums ir jāiesniedz uzturlīdzekļu saņēmēja juristam. Uzturlīdzekļu saņēmējiem nav atļauts iesniegt pieteikumu bez jurista iesaistes. Nepilngadīgu bērnu pārstāv viņa juridiskais pārstāvis (parasti — kāds no vecākiem).

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Šajā kontekstā tiek izšķirta starptautiskā jurisdikcija (vai Nīderlandes tiesai ir jurisdikcija?) un iekšējā jurisdikcija (kurai Nīderlandes tiesai ir jurisdikcija?).

Starptautiskā jurisdikcija Eiropas Savienībā

Attiecībā uz Nīderlandes tiesas starptautisko jurisdikciju Eiropas Savienības kontekstā tiek piemērota t. s. "[Briseles I regula](#)" (EEX). Šī regula ietver tiesu jurisdikcijas noteikumus saistībā ar uzturēšanas prasībām.

Atbilstoši šīs Regulas 2. panta noteikumiem uzturlīdzekļu saņēmējs (ieteikuma iesniedzējs) parasti aicina uzturlīdzekļu maksātāju (atbildētāju), kura dzīvesvieta ir Nīderlandē, stāties Nīderlandes tiesas priekšā.

"Briseles I regula" ietver arī alternatīvu noteikumu attiecībā uz uzturēšanas saistībām. Regulas 5. panta 2. punkts nosaka, ka atbildētāju, kura dzīvesvieta ir Dalībvalsts teritorijā, var aicināt ierasties citā Dalībvalstī:

lai stātos tiesas priekšā atbilstoši vietai, kur atrodas personas ar tiesībām uz uzturlīdzekļiem dzīvesvieta vai pastāvīgā dzīvesvieta

vai —, ja tā ir papildu prasība saistībā ar prasību par personu ģimenes tiesību statusu, t. i., laulības šķiršanas tiesas tiesneša vai, piemēram, tiesneša, kas lem par piederību, prasība, — lai stātos tiesas priekšā atbilstoši attiecīgajai jurisdikcijai, izņemot gadījumus, kad jurisdikciju nosaka tikai atbilstoši kādas no pusēm valstspiederībai.

Atbilstoši Regulas 1. ievilkumam Nīderlandē dzīvojošs uzturlīdzekļu saņēmējs var aicināt Francijā dzīvojošu uzturlīdzekļu maksātāju, piemēram, stāties Nīderlandes tiesas priekšā, jo šai tiesai ir starptautiskā jurisdikcija atbilstoši 5. panta 2. punktam. Jurisdikcija ir tiesai atbilstoši ieteikuma iesniedzēja dzīvesvietai.

Turklāt attiecībā uz uzturlīdzekļu saistībām Eiropas Savienības ietvaros 2008. gada 18. decembra Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās ir spēkā kopš 2011. gada 18. jūnija.

Uzturēšanas saistību regulas noteikumi par jurisdikciju lielā mērā saskan ar EEX regulas noteikumiem. Atbilstīgi vispārīgajiem noteikumiem lietās, kas saistītas ar uzturlīdzekļiem, jurisdikcija ir tiesai atbilstoši atbildētāja vai uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgajai dzīvesvietai. Pretēji EEX regulai Uzturēšanas saistību regulas piemērošanas kontekstā nav noteikta prasība, ka atbildētāja pastāvīgajai dzīvesvietai jāatrodas Dalībvalsts teritorijā.

Starptautiskā jurisdikcija ārpus Eiropas Savienības

Attiecībā uz Nīderlandes tiesas starptautisko jurisdikciju ārpus Eiropas Savienības tiek piemēroti tālāk norādītie nosacījumi. Ja atbildētājs (uzturlīdzekļu saņēmējs vai maksātājs) dzīvo ārpus Eiropas Savienības, iepriekšminētā "Briseles I regula" netiek piemērota un Nīderlandes tiesa atvasina savu jurisdikciju no Civilprocesa kodeksa noteikumiem (*Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering*). Nīderlandes laulību šķiršanas lietu tiesa tiek pilnvarota izvirzīt pagaidu noteikumus attiecībā uz laulības šķiršanu vai izvirzīt palīgnoteikumus, piemēram, par uzturlīdzekļu izmaksu vai par laulāto kopīgā mājokļa turpmāku izmantošanu. Tādējādi Nīderlandes tiesai ir jurisdikcija pieņemt lēmumu par neatkarīgu ieteikumu saistībā ar uzturlīdzekļiem, ja ieteikuma iesniedzējs vai viena vai vairākas attiecīgās puses, kas minētas ieteikumā, dzīvo Nīderlandē vai tad, ja izskatāmā lieta ir citādi pietiekamā mērā saistīta ar Nīderlandes tiesisko jomu, ja puses izvēlas Nīderlandes tiesas jurisdikciju vai ja attiecīgā puse ierodas tiesvedības gaitā un neiesniedz oficiālu paziņojumu tiesai par jurisdikcijas trūkumu.

Iekšējā jurisdikcija

Attiecībā uz Nīderlandes tiesas iekšējo jurisdikciju tiesas veida (vispārējā tiesa, apelācijas tiesa, Nīderlandes Augstākā tiesa) izvēles noteikums paredz, ka uzturlīdzekļu lietās jurisdikcija ir vispārējai tiesai. Civilprocesa kodekss nosaka tiesu, kurai ir jurisdikcija. Jurisdikcija ir tiesai pēc ieteikuma iesniedzēja (viena no ieteikuma iesniedzējiem) vai vienas no attiecīgajām pusēm, kas minētas ieteikumā, dzīvesvietas vai, ja vienai no šīm pusēm nav dzīvesvietas, — tiesā pēc vienas no pusēm faktiskās dzīvesvietas.

6 Vai man kā ieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē — kāda ir kārtība?

Uzturlīdzekļu noteikšanas, maiņas vai izbeigšanas pieprasījumu iesniedz jurists. Jurists pārstāv ieteikuma iesniedzēju tiesas sēdē. Juristu vārdi un adreses ir pieejami [valsts advokātu sabiedrības](#) tīmekļa vietnē.

Ir izveidota [Ģimenes tiesību juristu un mediatoru laulību šķiršanas procesā sabiedrība](#), kuras biedru specializācija ietver laulību šķiršanas un uzturlīdzekļu piešķiršanas lietas. Viņi specializējas arī laulību šķiršanas mediācijā un visos jautājumos, ko tā ietver.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Tiesvedības ietvaros ir jāsedz ar tiesvedību saistītās izmaksas. Tā ir tiesas kancelejas maksa. Papildus tai ir sedzama arī jurista un tiesu izpildītāja maksa.

Ja prāvniekam nav iespēju (pilnībā) segt jurista izmaksas, viņš(-a) noteiktos apstākļos var kvalificēties juridiskās palīdzības saņemšanai. To sauc par "juridiskās palīdzības gadījumu". Valdība daļēji sedz šīs izmaksas, un prāvnieks veic "personīgu iemaksu". "Personīgās iemaksas" apmērs ir atkarīgs no prāvnieka ienākumiem un viņam pieejamajiem finanšu līdzekļiem. [Juridiskās palīdzības padome](#) piešķir juridisko palīdzību. Prāvniekam ir jāiesniedz Padomei ieteikums juridiskās palīdzības saņemšanai atbilstoši jurisdikcijai (t. i., apelācijas tiesas jurisdikcijai) pēc jurista biroja atrašanās vietas piekritības. Praksē tas nozīmē, ka ieteikumu bieži vien iesniedz jurists, ja pie tā vērsas pirms juridiskās palīdzības ieteikuma iesniegšanas.

Ir jāiesniedz arī "Ienākumu un ģimenes deklarācija" (to iesniedz pilsētas pašvaldībā atbilstoši dzīvesvietai). Šī deklarācija kopā ar pieteikumu ir jānosūta Juridiskās palīdzības padomei, kas izvērtē prāvnieka tiesības saņemt juridisko palīdzību. Pozitīva lēmuma gadījumā tiek izsniegts rakstisks apliecinājums par tiesībām saņemt juridisko palīdzību. Šādos gadījumos arī tiek samazināta tiesas kancelejas maksa.

Tiesības saņemt juridisko palīdzību ir attiecināmas arī uz pārobežu strīdiem, t. i., gadījumiem, kad pieteikuma iesniedzēja dzīvesvieta atrodas ārpus Nīderlandes. Šie gadījumi ir paredzēti Eiropas [Direktīvā par pārobežu juridisko palīdzību](#). Juridisko palīdzību var pieprasīt, atsaucoties uz Juridiskās palīdzības likuma 23.A-23.K pantu (*Wet op de rechtsbijstand*), vērsoties Juridiskās palīdzības padomē Hāgā, izmantojot šai Direktīvai pievienoto standartu veidlapu, kas ir vienāda visās Dalībvalstīs.

Nepieciešamības gadījumā [Juridiskās palīdzības padome](#) var sniegt palīdzību saistībā ar jurista izvēli. Padomes adrese ir ietverta atbildē uz 14.2. jautājumu.

8 Kāda veida uzturīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Tiesa, pieņemot lēmumu, ņems vērā personas, kas pieprasa vai saņem uzturīdzekļus, vajadzības, kā arī personai, kura maksā uzturīdzekļus vai kurai tiek prasīts maksāt uzturīdzekļus, pieejamos līdzekļus (finanšu resursus). Vajadzības un pieejamie līdzekļi ir relatīvi jēdzieni. Tiesai ir noteikta brīvības pakāpe, pieņemot lēmumu atbilstoši katra atsevišķā gadījuma apstākļiem. Tiesu iestādes ir izstrādājušas vadlīnijas (t. s. *Trema* standartus), tomēr tās nav tiesai saistošas.

Tiesas lēmumos ir nozīmīgi šādi ienākumi un izdevumi:

ienākumi no nodarbinātības;

ienākumi no papildu nodarbinātības;

stipendijas;

pabalsti;

pensija;

ienākumi no (apakš)nomas;

procentu maksājumi un citi ienākumi no aktīviem;

iemaksas saistībā ar citu personu mājāsaimniecībā kopējas mājāsaimniecības gadījumā;

pastāvošas iespējas palielināt ienākumus (peļņas iespējas);

aktīvu pārskati;

nomas maksājumi;

hipotekārā kredīta pamatsummas un procentu maksājumi un fiksētās maksas. Šeit ir jānorāda arī hipotekārā kredīta neatmaksātā daļa;

apdrošināšanas polises;

nepieciešamās regulārās ceļošanas izmaksas;

finansiālās saistības pret citām personām;

uzturīdzekļu saņēmējam un/vai viņa(-as) ģimenes locekļiem nepieciešamās īpašās medicīniskās aprūpes izmaksas;

izmaksas, kas saistītas ar ienākumu veidošanu;

jebkādi paziņojumi par parādsaistībām.

Tiesību aktos noteiktā indeksācija

Tieslietu ministrs ik gadu nosaka fiksētu procentuālo apmēru, kādā ar likumu tiek palielināts tiesas noteiktais uzturīdzekļu maksājums vai līgumiski noteiktais maksājums. Šī procentuālā palielinājuma aprēķinos ministrs ņem vērā atalgojuma izmaiņas darījumu aprindās un valsts pārvaldē, kā arī atalgojuma izmaiņas citos sektoros. Šis procentuālais apmērs tiek publicēts izdevumā *Staatscourant* [Nīderlandes valdības oficiālajā laikrakstā].

Šīm uzturīdzekļu automatiskajām korekcijām ir piemērojami vairāki izņēmumi. Iesaistītās puses, kā arī tiesa var izslēgt tiesību aktos noteikto indeksāciju vai noteikt alternatīvu metodi indeksācijas veikšanai.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Uzturīdzekļi bijušajiem laulātajiem tiek tieši izmaksāti uzturīdzekļu saņēmējam. Tiesas noteiktie uzturīdzekļu maksājumi nepilngadīgiem bērniem tiek tieši izmaksāti vecākam (vai aizbildnim), kura aprūpē atrodas attiecīgais bērns.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja uzturēšanas saistības tiek noteiktas ar tiesas nolēmumu un uzturīdzekļu maksātājs nepilda savas saistības attiecībā uz bērnam un/vai partnerim izmaksājamajiem uzturīdzekļiem, saistību izpildi var panākt, vērsoties [Uzturīdzekļu maksājumu piedzišanas nacionālajā birojā](#) (LBIO) Roterdamā.

Saistību izpildi var panākt arī tiesu izpildītājs. Ja nav tiesas nolēmuma, lieta ir jānodod izskatīšanai tiesā. Šajā nolūkā ir jāiesaista jurists.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Ja tiek veikti ieturējumi no pabalstiem vai algām, ir jāņem vērā pret piedziņu aizsargātā ienākumu daļa, uz kuru pēc likuma nedrīkst vērst piedziņu.

Uzturīdzekļu ikmēneša izmaksas noilguma termiņš ir 5 gadi. Ja ir pieejams spriedums, kurā ir fiksēti nokavētie maksājumi, t. i., ja faktiski ir norādīts fiksēts apmērs, noilguma periods šajā gadījumā ir 20 gadi. Lai novērstu prasības derīguma termiņa izbeigšanos, ir jāpagarina noilguma termiņš.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Bērnam un/vai partnerim veicamo uzturīdzekļu maksājumu nokavējuma gadījumā var vērsties [Uzturīdzekļu maksājumu piedzišanas nacionālajā birojā](#) (LBIO).

Uzturīdzekļu saņēmējam ir jāpilnvaro LBIO nokavēto uzturīdzekļu maksājumu piedziņai. Nepieciešamības gadījumā LBIO var īstenot nokavēto maksājumu piedziņu, veicot atbilstošas darbības saistību izpildes panākšanai. Piemēram, LBIO var veikt ieturējumus no uzturīdzekļu maksātāja algas, pabalstiem vai nekustamā vai kustamā īpašuma.

LBIO pakalpojumu pieprasīšana uzturīdzekļu saņēmējam ir bezmaksas, ja abu iesaistīto pušu dzīvesvieta atrodas Nīderlandē. Saņemot uzturīdzekļu piedziņas pieprasījumu, vispirms tiek veiktas darbības ar mērķi novērst ar līdzekļu piedziņu saistītās izmaksas, izmantojot īslaicīgu mediāciju un/vai sniedzot skaidrojumu. Gandrīz trīs ceturtdaļās gadījumu šie paņēmieni ir sekmīgi. Tomēr, ja LBIO pārņem uzturīdzekļu piedziņu, uzturīdzekļu maksātājs sedz LBIO izmaksas saistībā ar līdzekļu piedziņu. LBIO piemēro papildu maksu par uzturīdzekļu piedziņu. Šī piemaksa veido 15 % no ikmēneša maksājamās summas un nokavētajiem uzturīdzekļu maksājumiem. No uzturīdzekļu maksātāja tiek piedzītas arī visas ar saistību izpildes panākšanu saistītās izmaksas.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Neraugoties uz to, ka LBIO ir valsts iestāde, tā nekompensē uzturīdzekļu maksājumus. To var veikt valdība bērnu uzturīdzekļu vai juridiskās palīdzības gadījumā.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

LBIO uzdevumi ietver arī tādus, kas saistīti ar uzturīdzekļu starptautisko piedziņu. Šie uzdevumi izriet no regulām un konvencijām, kuru puse ir Nīderlande.

Nīderlande ir ANO Konvencijas par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs (Ņujorka, 1956. gada 20. jūnijs) puse. Tā ir konvencija par savstarpēju juridisko palīdzību ar mērķi veicināt uzturlīdzekļu piedziņu starptautiskās lietās. Šajā nolūkā Konvencija paredz nosūtošo un saņēmēju institūciju sistēmu, kas sniedz palīdzību uzturlīdzekļu saņēmējam uzturlīdzekļu prasību izpildes panākšanas procesā. LBIO ir Nīderlandes nosūtošā un saņēmēja institūcija.

Jebkura Nīderlandē dzīvojoša persona, kas saskaras ar problēmām saistībā ar uzturlīdzekļu piedziņu no ārvalstīs (t. i., valstī, kas nav Ņujorkas Konvencijas puse) dzīvojoša uzturlīdzekļu maksātāja, var atsaukties uz Ņujorkas Konvenciju. Konvencija paredz jautājumus, kas saistīti ar bērniem un partneriem izmaksājamiem uzturlīdzekļiem.

2007. gada 23. novembra Konvencija par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu ar 2014. gada 1. augustu ir spēkā lietās starp Eiropas Savienības dalībvalstīm (izņemot Dāniju) un citām līgumslēdzējām valstīm. Ārpus ES Dalībvalstīm šī Konvencija ir spēkā arī Albānijā, Bosnijā un Hercegovinā, Norvēģijā un Ukrainā. Jautājumus, kas skar attiecības starp ES Dalībvalstīm, prioritāra ir Uzturlīdzekļu regula (Regula (EK) Nr. 4/2009).

Hāgas Uzturlīdzekļu konvencija ir attiecināma uz bērniem līdz 21 gada vecumam. Tās darbību var paplašināt, aptverot citus ģimenes locekļus, ja abas iesaistītās līgumslēdzējas valstis šajā nolūkā pieņem deklarāciju.

Lai piesaistītu LBIO sniegtos pakalpojumus, ir jāaizpilda [☞ uzturlīdzekļu starptautiskās piedziņas](#) pieteikuma veidlapa. Šo veidlapu var lejupielādēt [☞ LBIO](#) tīmekļa vietnē.

LBIO un pašu ārvalstu institūciju veiktie pasākumi Ņujorkas Konvencijas un Līguma ar Amerikas Savienotajām Valstīm kontekstā pamatā ir bezmaksas. Izmaksas var rasties saistībā ar tiesas procesiem ārvalstīs vai saistībā ar uzturlīdzekļu piedziņu.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Saistībā ar bērnu un partneru uzturlīdzekļiem:

Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen ([☞ LBIO](#))

Postbus 8901

3009 AX Rotterdam

Saistībā ar juridiskās palīdzības saņemšanu:

[☞ Raad voor Rechtsbijstand](#),

Postbus 450,

2501 CL Hāga

Tālr. Nr. +31703701414

Saistībā ar juridisko palīdzību pārrobežu lietās:

Raad voor Rechtsbijstand

Regiokantoor Den Haag

Adresāts: Jan Ouwehand

Laan van Meerdervoort 51B

2517 AE Hāga

Tālr.: 0031(0)88 787 1320

e-pasts: [☞ j.ouwehand@rvr.org](mailto:j.ouwehand@rvr.org)

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Pēc uzturlīdzekļu saņēmēju pieprasījuma LBIO veic arī uzturlīdzekļu piedziņu no uzturlīdzekļu maksātājiem, kuru dzīvesvieta ir Nīderlandē. Ja citā Dalībvalstī dzīvojošs uzturlīdzekļu saņēmējs vēlas iesniegt prasību par uzturlīdzekļu piedziņu no Nīderlandē dzīvojoša uzturlīdzekļu maksātāja, viņš var atsaukties uz Konvencijas sistēmu. Tad uzturlīdzekļu saņēmējam ir jāiesniedz pieteikums savas valsts nosūtošajā institūcijā, kas pēc tam sazinās ar saņēmēju institūciju Nīderlandē (LBIO). Saņēmēja institūcija pēc tam veic atbilstošas darbības, lai piedziņu uzturlīdzekļus.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Kontaktinformāciju skatīt atbildē uz 14.2. jautājumu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nav attiecināms.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Tiesvedības ietvaros ir jāsedz ar tiesvedību saistītās izmaksas. Tā ir tiesas kancelejas maksa. Papildus tai ir sedzama arī jurista un tiesu izpildītāja maksa. Ja prāvniekam nav iespēju (pilnībā) segt jurista izmaksas, viņš(-a) noteiktos apstākļos var kvalificēties juridiskās palīdzības saņemšanai. To sauc par "juridiskās palīdzības gadījumu". Valdība daļēji sedz šīs izmaksas, un prāvnieks veic "personīgu iemaksu". "Personīgās iemaksas" apmērs ir atkarīgs no prāvnieka ienākumiem un viņam pieejamajiem finanšu līdzekļiem.

Juridiskās palīdzības padome piešķir juridisko palīdzību. Prāvniekam ir jāiesniedz Padomei pieteikums juridiskās palīdzības saņemšanai atbilstoši jurisdikcijai (t. i., apelācijas tiesas jurisdikcijai) pēc jurista biroja atrašanās vietas piekritības. Praksē tas nozīmē, ka pieteikumu bieži vien iesniedz jurists, ja pie tā vēršas pirms juridiskās palīdzības pieteikuma iesniegšanas. Ir jāiesniedz arī "Ienākumu un īpašuma deklarācija" (to izsniedz pilsētas pašvaldībā atbilstoši dzīvesvietai). Šī deklarācija kopā ar pieteikumu ir jānosūta Juridiskās palīdzības padomei, kas izvērtē prāvnieka tiesības saņemt juridisko palīdzību. Pozitīva lēmuma gadījumā tiek izsniegts rakstisks apliecinājums par tiesībām saņemt juridisko palīdzību. Šādos gadījumos arī tiek samazināta tiesas kancelejas maksa. Tiesības saņemt juridisko palīdzību ir attiecināmas arī uz pārrobežu strīdiem, t. i., gadījumiem, kad pieteikuma iesniedzēja dzīvesvieta atrodas ārpus Nīderlandes. Šie gadījumi ir paredzēti Eiropas Direktīvā par pārrobežu juridisko palīdzību. Juridisko palīdzību var pieprasīt, atsaucoties uz Juridiskās palīdzības likuma 23.A-23.K pantu, vērstoties Juridiskās palīdzības padomē Hāgā, izmantojot šai Direktīvai pievienoto standarta veidlapu, kas ir vienāda visās Dalībvalstīs. Nepieciešamības gadījumā Juridiskās palīdzības padome var sniegt palīdzību saistībā ar jurista izvēli.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Nav veikti grozījumi saskaņā ar Regulas 51. pantu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [☞ Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [☞ atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 22/11/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēdzekļi ģimenes locekļiem - Austrija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēdzekļi citai personai?

Uzturēdzekļu mērķis ir segt visas atbilstīgās, t. i., nepieciešamās un parastās, vajadzības, ņemot vērā dzīves apstākļus katrā konkrētā gadījumā. Tās jo īpaši ietver pārtiku, apģērbu, mājokli (tostarp apkuri un elektroenerģiju), medicīnisko aprūpi un higiēnu, sociālās apdrošināšanas papildu iemaksas, atpūtas un izklaides pasākumus, kultūru un sportu, saziņas un plašsaziņas līdzekļus (tālrunis, radio, TV, internets), izglītību un apmācības. Uzturēdzekļi neietver iemaksas līdzekļu uzkrāšanas vai privātajos pensiju fondos.

Uzturēšanas saistības ir saistības veikt pienācīgus uzturēdzekļu maksājumus. Maksājamo uzturēdzekļu summa ir atkarīga no tās personas īpašajām vajadzībām, kurai ir tiesības saņemt uzturēdzekļus, kā arī no tās personas maksātspējas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturēdzekļus.

Uzturēdzekļus maksā šādu kategoriju personas:

vecāki saviem bērniem un mazbērniem;

bērni vecākiem un vecvecākiem;

laulātie un reģistrētie partneri savstarpēji.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecuma ierobežojums nepastāv. Bērniem ir tiesības saņemt uzturēdzekļus tik ilgi, līdz viņi kļūst spējīgi paši sevi uzturēt.

Galvenās atšķirības starp nepilngadīgā un pieaugušā tiesībām uz uzturēdzekļiem attiecas uz tiesisko aizsardzību.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Tiesības uz uzturēšanas prasību var pieteikt tiesā.

Civilprocesā laulātajiem un reģistrētajiem partneriem savas tiesības jāsteno, ceļot prasību tiesā. Tiesa (praksē — tiesnesis) izlemj lietu, pieņemot spriedumu pēc pierādījumu vākšanas procedūras. Turklāt laulātie un reģistrētie partneri var lūgt pagaidu procedūras piemērošanu, izmaksājot pagaidu uzturēdzekļus saistībā ar laulības šķiršanas / laulāto atšķiršanas procesu. Šādos gadījumos tiesa pieņem lēmumu pēc apliecinājuma procedūras.

Bērna uzturēdzekļi jāpieprasa bezstrīdus tiesvedībā, arī gadījumā, kad bērni ir sasnieguši pilngadību. Aizbildnības tiesa (*Pflegschaftsgericht*) jeb praksē tiesu amatpersona (*Rechtspfleger*) (Austrijas tieslietu organizācijas augstākā amatpersona, kas ir pilnvarota pieņemt spriedumus) pieņem nolēmumu lietā pēc pierādījumu vākšanas procedūras. Turklāt bērns var prasīt pagaidu procedūras piemērošanu attiecībā uz uzturēdzekļu pagaidu izmaksu saistībā ar tiesvedību uzturēšanas saistību lietā; tiesa lemj par lietu pēc apliecinājuma procedūras. Nepilngadīgie var lūgt uzturēdzekļu pagaidu izmaksu neatkarīgi no tiesvedības uzturēšanas saistību lietā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var — kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Nepilngadīgo lietā prasības pieteikumu par uzturēdzekļu saistību noteikšanu vai izpildi iesniedz likumīgais pārstāvis, proti, persona, kas ir bērna aizbildnis. Ar šīs personas piekrišanu kā bērna pārstāvis var rīkoties arī bērnu un jauniešu labklājības iestāde (*Kinder- und Jugendhilfeträger*).

Visos pārējos gadījumos prasītāja pārstāvim jāpieņem pilnvara vai īpašs likumīgais pārstāvis (*Erwachsenenvertreter*).

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Jurisdikciju uzturēšanas saistību lietās nosaka saskaņā ar tiesību aktiem.

Saskaņā ar Tiesas jurisdikcijas likuma (*Jurisdiktionsnorm* — JN) 114. pantu aizbildnības tiesa arī ir kompetenta pieņemt nolēmumus par prasībām nepilngadīgo uzturēšanas lietās. Prasības citu augšupēju vai lejupēju radnieku uzturēšanas saistību lietās ietilpst tās tiesas kompetencē, kas atrodas prasītāja vispārējās jurisdikcijas vietā. To nosaka pēc personas domicila vai pastāvīgās dzīves vietas.

Saskaņā ar JN 76.a pantu kompetentā tiesa laulāto vai reģistrēto partneru uzturēdzekļu lietās ir tā tiesa, kurā notiek laulības šķiršanas vai izbeigšanas tiesvedība. Ja šāda tiesvedība nenotiek, kompetento tiesu nosaka saskaņā ar atbildētāja vispārējās jurisdikcijas vietu (JN 65.–71. pants).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē — kāda ir kārtība?

Bērnu uzturēdzekļi: pusēm nav jābūt pārstāvētām pirmajā instancē. Tomēr, ja puses vēlas pārstāvību un lieta ir saistīta ar naudu vai vērtību naudas izteiksmē, kas pārsniedz EUR 5000, puses var pārstāvēt tikai advokāts (advokāta relatīvā pārstāvība, Likuma par bezstrīdus procesu (*Außerstreitgesetz* — *AußStrG*) 101. panta 1. punkts)). Apelācijas procesā ir piemērojama absolūta prasība nodrošināt advokātu.

Laulāto vai reģistrēto partneru uzturēdzekļi: pusēm nav jābūt pārstāvētām pirmajā instancē. Tomēr, ja puses vēlas pārstāvību un lieta ir saistīta ar naudu vai vērtību naudas izteiksmē, kas pārsniedz EUR 5000, puses var pārstāvēt tikai advokāts (advokāta relatīvā pārstāvība, *AußStrG*) 29. panta 1. punkts).

Apelācijas procesā ir piemērojama absolūta prasība nodrošināt advokātu.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Maksājamo nodevu apmērs par prasības celšanu tiesā uzturēšanas saistību lietā ir atkarīgs no piešķirto uzturēdzekļu vērtības. Tādējādi par iepriekš atzīto uzturēšanas prasību aprēķina pamatu izmanto iepriekš piešķirto summu. Ja lieta attiecas uz nākotnes uzturēdzekļiem, par aprēķina pamatu izmanto summu, kas ir vienāda ar vienreizēju gada uzturēdzekļu summu. Ja uzturēdzekļi ir piešķirti mazāk nekā uz vienu gadu, aprēķinam izmanto kopējo summu (1. piezīme pie 7. nodevu posteņa Likumā par tiesu nodevām (*Gerichtsgebührengesetz* — GGG) bērnu uzturēdzekļu tiesvedībās; 15. panta 5. punkts GGG tiesvedībās, kas attiecas uz laulāto vai reģistrēto partneru uzturēdzekļiem).

Nosakot nodevu faktisko summu, izšķir bezstrīdus procesus bērnu uzturēdzekļu lietā un tiesvedību laulāto vai reģistrēto partneru uzturēdzekļu lietās.

Bērna uzturlīdzekļu lietās prasītājs, kas nav sasniedzis pilngadību (jaunāks par 18 gadiem), ir atbrīvots no nodevas. Ja prasītājs ir sasniedzis pilngadību, vienotā likme par nolēmumiem un vienošanos attiecībā uz uzturēšanas prasībām ir 0,5 % no piešķirtās uzturlīdzekļu summas (7. nodevu postenis, GGG). Nodevu maksā uzturlīdzekļu parādnieks (t. i., persona, kura ir parādā uzturlīdzekļu maksājumus). Ja, pamatojoties uz jaunu iesniegumu, tiek palielināta ar galīgo spriedumu vai vienošanos piešķirtā uzturlīdzekļu summa, par aprēķina pamatu izmanto piešķirtās summas un iepriekš maksājamās summas starpību.

Piemērs: tiek piešķirts turpmākais ikmēneša uzturlīdzekļu maksājums EUR 250 apmērā.

Vienotas likmes nodeva ir EUR 15 ($EUR\ 250 \times 12 \times 0,05$).

Ja pilngadīgs prasītājs lūdz samazināt uzturlīdzekļu summu, piemēro (noteiktu) vienotas likmes nodevu EUR 15 apmērā. Šī nodeva tiks atcelta, ja prasītāja iesniegums par maksājamās uzturlīdzekļu summas samazināšanu tiks pilnībā apmierināts (3. piezīme pie 7. nodevu posteņa GGG).

Tiesvedībā par **uzturlīdzekļiem laulātajam vai reģistrētam partnerim** piemēro 1. nodevu posteni GGG. Vienotas likmes nodevu iekasēs tikai par sūdzību kā par prasību uzsākt tiesvedību, un tā būs jāmaksā diferencēti atkarībā no aprēķina pamata. Kā ilustratīvs piemērs tiek izmantotas piemērojamās nodevas saskaņā ar 1. nodevu posteni GGG (spēkā uz 4.5.2023.):

Strīdus priekšmeta vērtība — piemērojamā nodeva:

līdz 150 Euro - 25 Euro

virš 150 Euro līdz 300 Euro - 48 Euro

virš 300 Euro līdz 700 Euro - 68 Euro

virš 700 Euro līdz 2000 Euro - 114 Euro

virš 2000 Euro līdz 3500 Euro - 182 Euro

virš 3500 Euro līdz 7000 Euro - 335 Euro

virš 7000 Euro līdz 35 000 Euro - 792 Euro

virš 35 000 Euro līdz 70 000 Euro - 1556 Euro

Saskaņā ar ZPO 63.–73. pantu civiltiesvedībā juridiskā palīdzība (*Prozesskostenhilfe*) ir jāpiešķir pēc pieprasījuma, ja puse nespēj samaksāt tiesas procesa izmaksas, neriskējot ar savai iztikai nepieciešamajiem līdzekļiem. Saskaņā ar *AußStrG* 7. panta 1. punktu šos noteikumus piemēro *mutatis mutandis* bezstrīdus procesos (piemēram, ar bērna uzturlīdzekļiem saistītajos procesos).

Nepieciešamie iztikas līdzekļi teorētiski ir darba ņēmēja statistisko vidējo ienākumu un iztikas minimuma vidējais rādītājs. Šo summu uzskata par apdraudētu, ja puse un tās ģimenes locekļi, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, nebūtu spējīga nodrošināt pat pieticīgu eksistenci, ņemot vērā jebkādu izmantojamu īpašumu vai iespēju veidot uzkrājumus ilgstošas tiesvedības laikā. Var tikt piešķirta arī daļēja juridiska palīdzība.

Juridiskā palīdzība būtu jāpiešķir tikai tad, ja paredzētais tiesiskais darījums vai aizstāvība nav uzskatāmi par acīm redzami nenozīmīgu vai bezcerīgu darījumu. Puses valstspiederībai šajā ziņā nav nozīmes.

Juridiskā palīdzība jo īpaši ietver pagaidu atbrīvojumu no tiesu nodevu un liecinieku, ekspertu un tulku atlīdzības maksājumiem, kā arī no pušu ceļa izdevumu apmaksas, ja tām jāierodas tiesā personīgi. Ja tiesību akti paredz advokāta pārstāvību (piemēram, apelācijas tiesvedībā) vai arī to uzskata par nepieciešamu, ņemot vērā lietas īpašos apstākļus, jāieceļ Austrijas pagaidu advokāts puses bezmaksas pārstāvībai. Advokāta palīdzība ietver arī pirmstiesas konsultāciju par ārpusstiesas vienošanos.

ZPO 71. pants nosaka, ka pusēm, kurām piešķirta juridiskā palīdzība, ir pienākums daļēji vai pilnībā atmaksāt summas, no kuru apmaksas tās uz laiku tika atbrīvotas un kuras vēl nav samaksātas, kā arī iecelt advokāta atlīdzību saskaņā ar tarifu likmēm, ciktāl un tiklīdz tās spēj to izdarīt, neriskējot ar sev nepieciešamajiem iztikas līdzekļiem. Atmaksāšanas pienākumu nevar piemērot, ja pēc tiesvedības izbeigšanas ir pagājuši 3 gadi. Tiesa var pieprasīt, lai puse pienācīgā, tiesas noteiktā termiņā iesniedz jaunu kopsavilkumu par īpašumiem, tostarp attiecīgus dokumentārus pierādījumus, lai pārbaudītu, vai ir izpildīti atmaksāšanas nosacījumi.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automātiskas indeksācijas sistēmu)?

Tiesa nosaka uzturlīdzekļus kā monetāru pabalstu. Tas vecāks, kurš vada mājāsaimniecību, kur viņš(-a) rūpējas par bērnu, šādā veidā dod savu ieguldījumu bērna uzturēšanā. Otram vecākam ir jāveic uzturlīdzekļu maksājumi.

Summa, kas jāizmaksā kā bērna uzturlīdzekļi, ir atkarīga no vecāka spējas veikt ieguldījumu un no bērna vajadzībām, un to nosaka katrā gadījumā atsevišķi. Pamatojoties uz judikatūrā izstrādāto procentu metodi norādījumu sniegšanai, parādniekam jāmaksā noteikta procentuāla daļa no saviem ikmēneša (neto) ienākumiem, proti,

16 % bērniem līdz 6 gadu vecumam,

18 % bērniem no 6 līdz 10 gadiem,

20 % bērniem no 10 līdz 15 gadiem un

22 % bērniem, kas ir vecāki par 15 gadiem

. Ja personai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus vairākiem bērniem, tas tiks ņemts vērā, attiecīgi samazinot procentu likmi. Vairāku bērnu gadījumā par katru nākamo bērnu vecumā līdz 10 gadiem atskaita vienu procentpunktu, par katru nākamo bērnu vecumā virs 10 gadiem — divus procentpunktus, un nulli līdz trīs procentpunktus par laulāto, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, atkarībā no viņa ienākumiem.

Saskaņā ar judikatūru maksājumiem par uzturlīdzekļu prasījumiem ir augšējā robeža (tā sauktā “Luxusgrenze” — luksusa robeža); tā divas līdz trīs reizes pārsniedz arīdzan judikatūrā noteikto summu pamatvajadzību segšanai (*Regelbedarf*). Šī summa tiek katru gadu koriģēta, un no 1.1.2023. atkarībā no bērna vecuma šo summu mēnesī nosaka saskaņā ar tabulu:

Pamatvajadzības

saskaņā ar *Danninger* (ÖA 1972, 17), ko aprēķinājusi Vīnes Civillietu apgabaltiesa (*Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien*).

(Summas EUR)

Gadi	no 0 gadu vecuma	no 3 gadu vecuma	no 6 gadu vecuma	no 10 gadu vecuma	no 15 gadu vecuma	no 19 gadu vecuma No 2022. gada: no 20 gadu vecuma
01.01.2023. - 31.12.2023.	320	320	410	500	630	720
01.01.2022. - 31.12.2022.	290	290	370	450	570	650
01.07.2021. - 31.12.2021.	219	282	362	414	488	611
01.07.2020. - 30.06.2021.	213	274	352	402	474	594
01.07.2019. - 30.06.2020.	212	272	350	399	471	590
01.07.2018. - 30.06.2019.	208	267	344	392	463	580

01.07.2017. - 30.06.2018.	204	262	337	385	454	569
01.07.2016. - 30.06.2017.	200	257	331	378	446	558
01.07.2015. - 30.06.2016.	199	255	329	376	443	555
01.07.2014. - 30.06.2015.	197	253	326	372	439	550
01.07.2013. - 30.06.2014.	194	249	320	366	431	540
01.07.2012. - 30.06.2013.	190	243	313	358	421	528
01.07.2011. - 30.06.2012.	186	238	306	351	412	517
01.07.2010. - 30.06.2011.	180	230	296	340	399	501
01.07.2009. - 30.06.2010.	177	226	291	334	392	492
01.07.2008. - 30.06.2009.	176	225	290	333	391	491
01.07.2007. - 30.06.2008.	171	217	281	322	378	475
01.07.2006. - 30.06.2007.	167	213	275	315	370	465
01.07.2005. - 30.06.2006.	164	209	270	309	363	457
01.07.2004. - 30.06.2005.	160	204	264	302	355	447
01.07.2003. - 30.06.2004.	157	200	258	296	348	438

Summas no 1972. gada līdz 2002. gadam ir norādītas šajā tabulā: **Regelbedarf 1972-2002**

Tāpat arī uzturlīdzekļus laulātajiem vai reģistrētiem partneriem laulības vai reģistrētu partnerattiecību laikā ietekmē gan parādnieka spēja maksāt, gan personas, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, vajadzības, un tie jānosaka katrā gadījumā atsevišķi. Pamatojoties uz judikatūrā izstrādāto procentu metodi norādījumu sniegšanai, ja uzturlīdzekļu prasītājam pusei ir zemi ienākumi, uzturlīdzekļus piešķir 40 % apmērā no ģimenes ienākumiem (abu laulāto/partneru neto ienākumi), atskaitot paša prasītāja ienākumus. Ja viena no pusēm tikai rūpējas par mājāsaimniecību un tai nav pašai savu ienākumu, tai ir tiesības saņemt līdz vienai trešdaļai (33 %) no pelnītāja neto ienākumiem. Jāņem vērā arī pārējās aprūpes saistības (veicot atskaitījumus no procentu summām).

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļi jāmaksā avansā attiecīgā mēneša sākumā (Civillikuma (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch — ABGB*) 1418. pants; Likuma par laulībām (*Ehegesetz*) 70. pants; Likuma par reģistrētām partnerattiecībām (*Eingetragene Partnerschaft-Gesetz — EPG*) 22. panta 1. punkts). Maksājumi jāpārskaita personai, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, vai tās pārstāvim (vecākam, aizbildnim (*Erwachsenenvertreter*)).

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Pēc tam, kad sākotnējā tiesvedībā ir noteikta uzturlīdzekļu summa, pret parādnieku var piemērot izpildi (obligātā izpildīšana) saskaņā ar vispārējiem noteikumiem.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā

Parādnieka rīcībā (izpildes tiesvedībā — debitora) jāsiglabā minimālā summa (proti, summa, ko nevar arestēt), kas ir vienāda ar iztikas minimuma līmeni. Iztikas minimumu nosaka, pamatojoties uz vairākiem faktoriem, un to katru gadu koriģē. Saskaņā ar 291.b pantu Likumā par izpildi (*Exekutionsordnung — EO*) debitoram jāsiglabā tikai 75 % no iztikas minimuma līdzekļiem, ja tiek piemērota izpilde likumīga uzturlīdzekļu prasījuma lietā. Starpību, ko veido šis samazinātais iztikas minimums un standarta iztikas minimums, izmanto, lai vispirms apmierinātu visus kārtējos likumīgos uzturlīdzekļu prasījumus, neatkarīgi no šiem prasījumiem noteiktās ķīlas prioritātes kārtības un proporcionāli kārtējam ikmēneša uzturlīdzekļu maksājumam. Šajā saistībā uzturlīdzekļu kreditoriem (t. i., personām, kurām pienākas uzturlīdzekļi) ir prioritāte pār citiem kreditoriem.

Visiem (nesamaksātajiem) prasījumiem, kas tika piešķirti ar izpildāmu spriedumu (*Judikatschulden*), piemēro 30 gadu noilguma termiņu, tādēļ tos var piedzīt tiesas ceļā šā termiņa laikā.

Attiecībā uz uzturlīdzekļu prasījumu izpildi nav noteikts īpašs noilguma termiņš.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Ja no nepilngadīgā pārstāvja ir saņemta rakstveida piekrišana, bērnu un jauniešu labklājības iestāde (*Jugendwohlfahrtsträger*) var rīkoties kā bērna pārstāvis, lai noteiktu vai izpildītu nepilngadīgā uzturlīdzekļu prasījumus.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Uzturlīdzekļu avansa maksājums ir paredzēts, lai nodrošinātu, ka nepilngadīgie saņem uzturlīdzekļu maksājumus, ja viens no vecākiem nemaksā regulāri vai vispār nepilda savas maksāšanas saistības. Valdība pēc pieprasījuma piešķirs uzturlīdzekļu avansa maksājumu. Pieprasījumu tiesā bērna vārdā iesniedz vecāks, kas ir pilnvarots pārstāvēt bērnu.

Nepilngadīgajam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļu avansa maksājumus, ja:

viņa pastāvīgā dzīvesvieta atrodas Austrijā,

viņam ir Austrijas pilsonība vai citas ES/EEZ dalībvalsts pilsonība, vai viņš ir bezvalstnieks, un

viņš nedzīvo vienā mājāsaimniecībā ar uzturlīdzekļu parādnieku.

Uzturlīdzekļu avansa maksājumu piešķir no tā mēneša sākuma, kad prasījums ir iesniegts, uz maksimāli pieciem gadiem; tos katra mēneša pirmajā datumā veic Augstākā apgabaltiesa (*Oberlandesgericht*) personai, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

Ja uzturlīdzekļu parādnieks dzīvo ārvalstīs un viņam Austrijā nepieder realizējami aktīvi, izpilde jāveic ārvalstīs. Pieteikumus šajā saistībā nosūta ar centrālās iestādes starpniecību (8. pants 2014. gada Likumā par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs (*Auslandsunterhaltsgesetz* 2014)).

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Bērnu un jauniešu labklājības iestādes (vietējā administrācija (*Bezirkshauptmannschaften*) vai maģistrāti (*Magistrate*)) un rajona tiesas (*Bezirksgerichte*) palīdzēs uzturlīdzekļu kreditoriem aizstāvēt vai izpildīt viņu prasījumus. Centrālā iestāde nosūta pieteikumus uz ārvalstīm.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Iestāžu un tiesu darba laikā; centrālā iestāde arī sniedz izziņas pa tālruni un e-pastu.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

Tiklīdz kompetentā tiesa ir saņēmusi uzturlīdzekļu kreditora pieteikumus, pret uzturlīdzekļu kreditoru parasti izturas tāpat, kā tas notiktu, ja uzturlīdzekļu kreditors dzīvotu Austrijā.

Pieteikumus tiesai pārsūta centrālā iestāde. Tiesa vajadzības gadījumā piešķirs juridisko palīdzību un nokārtos, ka Austrijas Advokātu kolēģija norīko juridiskās palīdzības sniedzēju. Šis juridiskās palīdzības sniedzējs rīkosies kā ārvalstu kreditora pārstāvis, kas pārzina Austrijas tiesību aktus, un atbildēs par visu turpmāko pieteikumu iesniegšanu, saņemto uzturēdzenļu maksājumu pārskaitīšanu un ziņošanu par šiem pasākumiem (9. pants 2014. gada Likumā par uzturēdzenļu piedziņu ārvalstīs).

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Kā nosaka sadarbības princips starp centrālajām iestādēm, par šāda atbalsta sniegšanu galvenokārt atbild puses uzturēšanās dalībvalsts iestādes.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Neattiecas.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Neattiecas.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Līdz 2014. gada 1. augustam bija piemērojami tikai šīs nodaļas noteikumi; kopš tā laika tiesu pieejamību pārrobežu lietās detalizēti reglamentē arī 10. pants un turpmākie panti 2014. gada Likumā par uzturēdzenļu piedziņu ārvalstīs, publicēts Federālajā tiesību aktu laikrakstā (*BGBI*) I Nr. 34/2014.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Ar 2014. gada Likumu par uzturēdzenļu piedziņu ārvalstīs tika izveidotas vienkāršotas birokrātiskās procedūras, lai Federālās tieslietu ministrijas I 10 nodaļa varētu apstrādāt aizvien lielāku lietu skaitu ar nemainīgu personāla skaitu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 25/01/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [pl](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Uzturēdzenļu ģimenes locekļiem - Polija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēdzenļu" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēdzenļi citai personai?

Saskaņā ar Ģimenes un aizgādības likuma 128. pantu "uzturēšanas saistības" ir prasība, lai radnieki taisnā līnijā un brāļi/māsas nodrošina iztikas līdzekļus (tostarp apģērbam, pārtikai, mājvietai, kurināmajam un zālēm) un vajadzības gadījumā līdzekļus audzināšanai (tostarp fiziskās un garīgās attīstības nodrošināšanai un piekļuvei izglītībai un kultūrai).

"Uzturēdzenļi" ir pabalsts naudā vai natūrā. Attiecībā uz bērniem tas ietver arī personīgo iesaisti viņu audzināšanā un darbu kopīgā mājāsaimniecībā uzturēšanas saistību satvarā.

"Uzturēšanas prasība" ir personas tiesības pieprasīt, lai otra persona pilda savas uzturēšanas saistības attiecībā pret pirmo personu.

Vispārējais princips paredz, ka uzturēšanas saistības izriet no dažādiem ģimenes attiecību veidiem.

Atkarībā no ģimenes attiecību veida Polijas tiesību aktos paredz šādus uzturēšanas saistību veidus.

Uzturēšanas saistības starp radniekiem, arī šo saistību īpašā forma, proti, vecāku pienākums pret bērnu; radnieku gadījumā tiesības uz uzturēdzenļiem pienākas tikai grūtībās nonākušajiem. Vecākiem ir pienākums maksāt uzturēdzenļus bērniem, kas vēl nespēj nodrošināt paši sevi, ja vien ienākumi no bērna īpašuma nav pietiekami bērna uzturēšanai un audzināšanai. Sasniedzot 18 gadu vecumu, bērns zaudē tiesības uz uzturēdzenļiem, izņemot, ja viņš vēlas turpināt mācīties un viņa līdzšinējie sasniegumi attaisno šādu izvēli vai ja uzturēšanas saistības būtu jāsaglabā, ņemot vērā bērna veselības stāvokli vai individuālo situāciju. Turklāt vecākiem nav jāmaksā uzturēdzenļi bērniem, kuri ir vecāki par 18 gadiem un, lai gan ir spējīgi strādāt, uzsāk papildu studijas un pēc tam tās atstāj novārtā, ja viņu sasniegumi nav pietiekami, atzīmes nav apmierinošas un viņi nenokārto eksāmenus noteiktajos termiņos un tādējādi nepabeidz savas studijas laikā, kas paredzēts attiecīgajai studiju programmai.

Ja no personas, kurai ir primārais pienākums maksāt uzturēdzenļus (vecāka), ir neiespējami vai pārmērīgi apgrūtināti iegūt uzturēdzenļus, var celt prasību pret personām, kurām ir sekundārais pienākums (piemēram, bērna vecvecākiem, kuri ir prombūtnē esošā parādnieka vecāki). Tomēr jānorāda, ka ar to vien, ka persona, kurai ir pienākums maksāt uzturēdzenļus, to nedara, nepietiek, lai piedzītu uzturēdzenļus no vecvecākiem; lai piedzītu uzturēdzenļus no vecvecākiem, personai, kurai ir tiesības uz uzturēdzenļiem, ir jādzīvo grūtos apstākļos un vecvecākiem ir jābūt finansiāli spējīgiem maksāt uzturēdzenļus. Pret vecvecākiem vērstos uzturēdzenļu piedziņas izpildu dokumentos parasti ir paredzēta mazāka summa nekā summas, ko piemēro personai, kurai ir galvenais pienākums maksāt uzturēdzenļus.

Uzturēšanas saistības, kas izriet no adopcijas: ja adopcija tikai izveido attiecības starp adoptētāju un adoptēto personu, tad adoptētāja uzturēšanas saistības pret adoptēto personu ir prioritāras pār adoptētās personas augšupējo radnieku un māsu vai brāļu uzturēšanas saistībām un jebkādas adoptētās personas uzturēšanas saistības pret tās augšupējiem radniekiem un māsām vai brāļiem ir sekundāras. Pārējos jautājumos attiecībā uz adoptēto personu piemēro 1. punktā izklāstītos noteikumus.

Uzturēšanas saistības starp audžuvecākiem un audžubērniem (audžumāti, audžutēvu, audžubērniem): tiesības saņemt uzturlīdzekļus ir tikai personām, kurām ir grūtības, ja attiecīgajā situācijā uzturēšanas saistību uzlikšana atbilst vispārpieņemtām sociālajām normām. Saskaņā ar Polijas tiesību aktiem un jurisprudenci "grūtības" nozīmē to, ka persona nespēj apmierināt savas pamatotās vajadzības no saviem līdzekļiem un ar saviem centieniem. Uzturēšanas saistības starp laulātajiem laulības laikā: ģimenes locekļi var pieprasīt "vienādu dzīves līmeni" visiem ģimenes locekļiem. Saskaņā ar Ģimenes un aizgādības likuma 27. pantu abiem laulātajiem atbilstoši viņu spējām un viņu izpelņai un finansiālajām iespējām ir jāpalīdz apmierināt tās ģimenes vajadzības, kuru viņi ir nodibinājuši savās attiecībās. Var uzskatīt arī, ka šis pienākums ir pilnībā vai daļēji izpildīts, ja tiek sniegts personīgs ieguldījums bērnu audzināšanā un kopīgās mājāsaimniecības uzturēšanā.

Uzturēšanas saistības starp laulātajiem pēc laulības izbeigšanās: ja ir atzīts, ka par laulības iziršanu ir atbildīgs tikai viens no laulātajiem, un ja laulības šķiršanas dēļ būtiski pasliktinās nevainīgā laulātā finanšu stāvoklis, šis laulātais var pieprasīt rūpēties par viņa(-as) pamatotajām vajadzībām, pat ja viņam(-ai) nav grūtību. Citos gadījumos laulātais, kuram ir grūtības, drīkst pieprasīt uzturlīdzekļus no sava bijušā laulātā, lai apmierinātu savas pamatotās vajadzības proporcionāli bijušā laulātā pelnītspējai un finansiālajām iespējām. Saistības uzturēt šķirtu laulāto beidzas, ja šis laulātais stājas laulībā atkārtoti. Tomēr, ja uzturēšanas saistības ir uzliktas šķirtajam laulātajam, kas nebija atbildīgs par laulības iziršanu, tās arī beidzas piecus gadus pēc tiesas lēmuma par laulības šķiršanu, ja vien pēc tā laulātā pieprasījuma, kuram ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, tiesa nelemj, ka noteiktais piecu gadu periods ir jāpagarina, pamatojoties uz izņēmuma apstākļiem.

Ārlaulībā dzimuša bērna tēva uzturēšanas saistības pret bērnu māti: tēvam, kas nav mātes vīrs, atbilstīgi viņa finansiālajiem apstākļiem ir jāpiedalās ar grūtniecību un dzemdībām saistīto izmaksu segšanā, kā arī ir jāsedz mātes uzturlīdzekļi trīs mēnešu apmērā bērna dzimšanas laikā. Ja ir pārliecinošs pamatojums, māte drīkst pieprasīt tēva līdzdalību viņas uzturlīdzekļu izmaksu segšanā par periodu, kas pārsniedz trīs mēnešus.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecākiem ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus bērniem, kas vēl nespēj paši sevi apgādāt. Tā kā bērniem ir pienākums turpināt izglītību līdz 18 gadu vecumam, parasti viņiem ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus līdz pilngadības sasniegšanai vai līdz izglītības pabeigšanai. Ja persona, kurai ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, nespēj pati sevi uzturēt (piemēram, slimības vai invaliditātes dēļ), uzturlīdzekļus var piešķirt uz nenoteiktu laiku.

Būtu jāņem vērā, ka uzturēšanas saistības nebeidzas automātiski pēc tam, kad persona, kurai uz tām ir tiesības, ir sasniegusi 18 gadu vecumu, kā arī šāda izbeigšanās nav atkarīga no kreditora vai par uzturlīdzekļiem atbildīgā vecāka lēmuma. Lai konstatētu, ka ir pienācis uzturēšanas saistību beigu termiņš, nepieciešams tiesas nolēmums, kurā izvērtē, vai pilngadību sasniegušais bērns ir spējīgs sevi uzturēt utt. Pieteikums par uzturēšanas saistību izbeigšanu tiek iesniegts rajona tiesā atbilstīgi kreditora dzīvesvietas piekriticībai. Tas attiecas uz uzturlīdzekļiem, ko piespriedusi tiesa, nevis uz tā sauktajiem brīvprātīgi maksātiem uzturlīdzekļiem, ko regulē pušu privāta vienošanās.

Pabalstus no valsts uzturlīdzekļu fonda izmaksā uzturlīdzekļu saņēmējiem līdz 18 gadu vecumam. Šādām personām ir tiesības saņemt šos līdzekļus līdz 25 gadu vecumam, ja tās turpina izglīties skolās vai augstākās izglītības iestādēs, un uz nenoteiktu laikposmu, ja minētās personas ir atzītas par personām ar smagu invaliditāti. Pabalstu no uzturlīdzekļu fonda var saņemt tad, ja ģimenes ienākumi uz vienu personu nepārsniedz 900 PLN mēnesī. Ja šī summa tiek pārsniegta, piemērojot principu "*złotówka za złotówkę*" ["zlots pret zlotu"], persona, kam ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, šīs tiesības uz pabalstu nezaudē. Persona, kas ir tiesīga saņemt uzturlīdzekļus, saņem summu, ko veido starpība starp personai, kura tiesīga to saņemt, izmaksājamo pabalsta apmēru no uzturlīdzekļu fonda un summas, par kādu ir pārsniegti ģimenes ienākumi (aprēķināti uz vienu personu ģimenē). Ja šādi aprēķinātā pabalsta apmērs ir mazāks par 100 PLN, atbalsts netiek piešķirts.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Ir iespējamās turpmāk aprakstītās uzturēšanas situācijas.

1. Persona, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, brīvprātīgi pilda uzturēšanas saistības.
2. Puses panāk ārpustiesas izlīgumu uzturēšanas saistību jautājumā.

3. Ja uzturlīdzekļu maksātājs nepilda savu pienākumu, uzturlīdzekļu prasījumu var iesniegt rajona tiesā (*sąd rejonowy*), kuras jurisdikcijā ir tās personas dzīvesvieta, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus (Civilprocesa likuma 32. pants), vai atbildētāja dzīvesvieta (Civilprocesa likuma 27. panta 1. punkts), vai apgabaltiesā (*sąd okręgowy*), ja šādu prasību iesniedz laulību šķiršanas vai laulāto atšķiršanas tiesvedības laikā.

Par pieteikuma iesniegšanu tiesas nodevas nav jāmaksā. Tomēr tam būtu jāatbilst procesuālam dokumentam piemērojamām prasībām, proti, dokumentā būtu jāietver tās tiesas nosaukums, kurā tiek iesniegts lūgumraksts; pušu vārdi un uzvārdi, *PESEL* (valsts personas kods) pušu likumīgie pārstāvji un advokāti, lūgumraksta veids, skaidrs prasības apraksts, prasījuma vērtība, prasību pamatojošo faktu apraksts, ja nepieciešams, pamatojot arī tiesas jurisdikciju, puses vai tās likumīgā pārstāvja vai advokāta (dokumentam jāpievieno pilnvara) paraksts, pielikumu saraksts, pušu, to likumīgo pārstāvju un advokātu dzīvesvietas vai juridiskā adrese un prasības izklāsts. Turpmāk iesniegtajos procesuālajos dokumentos jābūt ietvertai atsaucei uz lietu. Pieteikumam jāpievieno arī bērna dzimšanas apliecība, kurā norādīts, ka persona, no kuras tiek prasīti uzturlīdzekļi, ir bērna vecāks; alternatīvi pieteikumu par uzturlīdzekļu piedziņu var iesniegt kopā ar pieteikumu par paternitātes noteikšanu.

4. Ir iespējams arī panākt izlīgumu pie notāra — šādā gadījumā rajona tiesa tikai izdos rīkojumu par izlīguma izpildi. Par izlīguma dokumenta parakstīšanu pie notāra ir jāmaksā nodeva, un nodeva ir jāmaksā arī par prasību izdot izpildes rīkojumu.

5. Izlīgumu var panākt arī tiesā — šādā gadījumā atbildētāju var atbrīvot no tiesas nodevas samaksas vai viņam var pieprasīt samaksāt tikai pusi no nodevas.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Pieteikumu uzturlīdzekļu piešķiršanai tās personas vārdā, kurai ir tiesības tos saņemt, var iesniegt:

- pilnvarotā persona, kas var būt ne tikai advokāts vai juriskonsults, bet arī šādas personas: vecāki, laulātais, māsa vai brālis, augšupējs radnieks vai persona, kuru saista adopcijas attiecības ar personu, kurai ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, kā arī persona, kas pārvalda šādas personas īpašumu;
- pārstāvis no vietējās iestādes, kas ir atbildīga par sociālo palīdzību (saskaņā ar 2004. gada 12. marta Likumu par sociālo palīdzību (2004. gada Oficiālais Vēstnesis (*Dziennik Ustaw*), Nr. 64, 593. punkts); šādi pārstāvji ir vietējā sociālā palīdzības centra vai rajona ģimenes atbalsta centra vadītāji);
- Civilprocesa likuma 61. panta 1. punkta 1. apakšpunktā ir paredzēts, ka nevalstiskas organizācijas savu likumā noteikto pienākumu ietvaros var uzsākt tiesas procesu par uzturlīdzekļu piešķiršanu, ja ir saņemta attiecīgās fiziskās personas rakstiska piekrišana;
- prokurors, ja tas atbilst tiesiskuma nodrošināšanas un valsts interesēm.

Likumīgais pārstāvis rīkojas to nepilngadīgo vārdā, kuriem ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Taču, tiklīdz nepilngadīgā persona sasniedz pilngadību, tā rīkojas patstāvīgi.

Personas, kura tiesīga saņemt uzturlīdzekļus, kopdzīves partneris vai paziņa nevar rīkoties tās personas vārdā, kurai ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, ja vien šis cilvēks nav kāda no iepriekš uzskaitītajām personām.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Saskaņā ar Civilprocesa likumu uzturēšanas saistību lietas ir piekritīgas rajona tiesai. Teritoriālo jurisdikciju nosaka atkarībā no tās personas dzīvesvietas, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, vai atkarībā no atbildētāja dzīvesvietas. Tiesas, kurām ir jurisdikcija konkrētās pašvaldībās, ir minētas tieslietu ministra 2018. gada 28. decembra Noteikumos par apelācijas tiesu, apgabaltiesu un rajona tiesu atrašanās vietas un jurisdikcijas noteikšanu un to kompetences tvērumu (Oficiālais Vēstnesis, 2018., 2548. punkts).

Apgabaltiesām ir jurisdikcija lietās, kas attiecas uz ES dalībvalstu tiesu lēmumu atzīšanu Polijā (Civilprocesa likuma 1151.1 panta 1. punkts), ja lēmums tika pieņemts, pirms valstij, kurā tas tika pieņemts, kļuva saistošs Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas pienākumiem piemērojamiem tiesību aktiem (OV L 331, 16.12.2009., 17. lpp.), t. i., pirms 2011. gada 18. jūnija.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 1153.14 pantu Polijā tiek atzīti šādi izpildu dokumenti:

1) spriedumi, ko pieņēmušas ES dalībvalstu tiesas, un izlīgumi un oficiāli dokumenti, kurus izdevušas minētās valstis un uz kuriem attiecas Regula Nr. 1215/2012, ja tie ir izpildāmi;

2) spriedumi, ko pieņēmušas ES dalībvalstu tiesas, izlīgumi un oficiāli dokumenti, ko izdevušas minētās valstis un kas ir apliecināti kā Eiropas izpildes rīkojumi;

3) Eiropas maksājuma rīkojumi, ko pieņēmušas ES dalībvalstu tiesas un kas minētajās valstīs ir atzīti par izpildāmiem saskaņā ar Regulu Nr. 1896/2006;

4) spriedumi, ko pieņēmušas ES dalībvalstu tiesas Eiropas maza apmēra prasību procedūrā un kas ir apliecināti minētajās valstīs saskaņā ar Regulu Nr. 861/2007;

5) lēmumi par uzturlīdzekļu jautājumiem, kas pieņemti ES dalībvalstīs, kuras ir pievienojušās 2007. gada 23. novembra Hāgas Protokolam par uzturēšanas pienākumiem piemērojamiem tiesību aktiem (OV L 331, 16.12.2009., 17. lpp.), kā arī minētajās valstīs izdoti izlīgumi un oficiāli dokumenti par uzturlīdzekļu jautājumiem, uz ko attiecas Regula Nr. 4/2009;

6) spriedumi, kas pieņemti ES dalībvalstīs un kas aptver aizsardzības pasākumus, uz kuriem attiecas Regula Nr. 606/2013, ja tie ir izpildāmi.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Advokāta pārstāvība uzturlīdzekļu prasījumu lietās nav vajadzīga. Puses drīkst rīkoties savā vārdā vai izmantot profesionālu pārstāvju pakalpojumus.

Sīkāku informāciju par iespējām izmantot tiesas *ex officio* iecelta advokāta palīdzību tās puses pārstāvim, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, skatīt 7. un 20. punktā.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Uzturlīdzekļu prasītājs un atbildētājs ar uzturlīdzekļu samazināšanu saistītā lietā ir atbrīvoti no tiesas izdevumu segšanas (96. panta 1. un 2. punkts 2005. gada 28. jūlija Likumā par tiesu izdevumiem civillietās (Oficiālais Vēstnesis, 2005., Nr. 167, 1398. punkts ar grozījumiem)). Šis atbrīvojums ir pilnīgs, t. i., attiecīgā persona nesedz nekādus tiesas izdevumus, apelācijas izdevumus vai sprieduma izpildes izdevumus.

Persona, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, var pieprasīt atbrīvojumu no tiesas izmaksu segšanas arī tad, kad pieprasa mainīt maksājamo uzturlīdzekļu summu. Šādās situācijās ir jāiesniedz deklarācija par mantu un saņemtajiem ienākumiem, un tiesa pieņem lēmumu pēc lietas izskatīšanas.

Turklāt persona, kas ir atbrīvota no tiesas izdevumu segšanas, drīkst pieprasīt juridisko palīdzību, kas izpaužas kā *ex officio* iecelta advokāta pakalpojumi. Ja pieteikums par advokāta iecelšanu tiek pieņemts, tā atlīdzību sedz pretējā puse tai pusei, kurai ir iecelts advokāts. Ja minētā persona lietu zaudē, advokāta atlīdzību sedz no Valsts kases līdzekļiem.

Dalībvalstu valstspiederīgo tiesības šajā saistībā reglamentē 2004. gada 17. decembra Likums par tiesībām saņemt palīdzību civilprocesā, kas notiek Eiropas Savienības dalībvalstīs, un par tiesībām saņemt palīdzību izlīguma panākšanai strīdā pirms civilprocesa uzsākšanas (Oficiālais Vēstnesis, 2005., Nr. 10, 67. punkts).

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Uzturlīdzekļu apmērs ir atkarīgs no uzturlīdzekļu maksātāja pelnītspējas un finansiālajām iespējām un no tās personas pamatotajām vajadzībām, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Tās personas vajadzības, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ietver visu nepieciešamo, lai nodrošinātu viņa(-as) iztiku ne vien materiāli, bet arī citos veidos (kultūras un garīgajā jomā). Nepilngadīgo vajadzības ietver arī viņu audzināšanas izdevumus. Novērtējot uzturlīdzekļu maksātāja pelnītspēju un finansiālās iespējas, ņem vērā nevis viņa(-as) faktiskos nopelnītos ienākumus, bet gan tos ienākumus, kurus viņš(-a) varētu nopelnīt, ja pilnībā izmantotu savu pelnītspēju. Tas nozīmē to, ka arī bezdarbniekam, kuram nav regulāru ienākumu, var piespriest maksāt uzturlīdzekļus un šos maksājumus var piedzīt.

Ja apstākļi mainās, var pieprasīt grozīt tiesas nolēmumu vai vienošanos par uzturlīdzekļiem. Šādas izmaiņas drīkst pieprasīt abas uzturēšanas saistību puses. Atkarībā no faktiskajiem apstākļiem tās var prasīt atcelt uzturēšanas saistības vai palielināt vai samazināt uzturlīdzekļu apmēru. Priekšnoteikums pabalsta summas maiņai ir vai nu personas, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, pamatoto vajadzību palielināšanās vai samazināšanās, vai uzturlīdzekļu maksātāja pelnītspējas palielināšanās vai samazināšanās.

Polijā nav noteikts konkrēts uzturlīdzekļu apmērs un uzturlīdzekļu summu neaprēķina kā fiksētu procentuālo daļu no uzturlīdzekļu maksātāja ienākumiem. 2014. gadā minimālā darba alga bija 1680 PLN (aptuveni 400 EUR) bruto. 2013. gadā mēneša vidējais atalgojums bija 3650 PLN (aptuveni 900 EUR) bruto. 2015. gadā minimālā alga bija 1750 PLN bruto, 2016. gadā tā bija 1850 PLN bruto, 2019. gadā — 2250 PLN bruto, 2020. gadā tā bija 2600 PLN bruto, 2021. gadā — 2800 PLN bruto, 2022. gadā — 3010 PLN bruto, 2023. gadā no janvāra līdz jūnijam tā ir 3490 PLN bruto un no 2023. gada jūlija tā būs 3600 PLN.

Praksē vairākumā gadījumu tiesu piespriedē uzturlīdzekļu summa ir no 300 PLN līdz 1000 PLN mēnesī vienam bērnam. Uzturlīdzekļu summai nepiemēro automatisku indeksāciju atkarībā no bērna vecuma vai inflācijas.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Maksātājs ir persona, kas ir nosaukta par parādnieku izpildes rīkojumā. Piešķirtos uzturlīdzekļus, Polijā vienmēr maksā Polijas zlotos nepilngadīgā likumīgajam pārstāvim (skaidrā naudā vai ar bankas pārskaitījumu) katru mēnesi, parasti līdz mēneša 10. datumam. Maksājuma kavējuma gadījumā piemēro spriedumos noteiktos likumiskos procentus (kopš 2022. gada 8. septembra likumisko procentu likme ir 12,25 % gadā) no nesamaksātās summas (Civilkodeksa 481.2 pants).

Tādējādi uzturēšanas saistības parasti sedz tikai uzturlīdzekļu maksātājs. Ja minētā persona nemaksā brīvprātīgi, persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var iesniegt kompetentai izpildes iestādei (parasti tas ir tiesu izpildītājs) pieteikumu par sprieduma izpildi. Izpildi var uzsākt arī *ex officio* pēc tās pirmās instances tiesas pieprasījuma, kas pieņēma nolēmumu par uzturlīdzekļu apmēra noteikšanu. Persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var iesniegt izpildes rīkojumu arī parādnieka darbavietā vai iestādē, kas maksā parādniekam pensiju, un pieprasīt, lai maksājamo uzturlīdzekļu summu atskaita no parādniekam izmaksājamās summas. Šāda prasība maksātājam pusei ir saistoša.

Kad bērns ir sasniedzis pilngadību, viņš kļūst par neatkarīgu kreditoru un uzturlīdzekļi ir jāmaksā viņam, izņemot gadījumus, kad viņš kā pilngadīgs kreditors nepiekrīt iepriekšējam maksājuma veidam (piemēram, piešķirot pilnvaru un iesniedzot to izpildiestādei). Lēmums par uzturlīdzekļiem nav jāgroza un nav jānorāda, ka uzturlīdzekļi izmaksājami pieaugušai personai.

Ja tiek iesniegts piedziņas pieteikums pret uzturlīdzekļu parādnieku, var izvēlēties jebkuru tiesas izpildītāju. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 921. pantu izpildes panākšanu attiecībā uz nekustamo īpašumu veic tiesu izpildītājs tajā tiesā, kuras piekritības rajonā nekustamais īpašums atrodas. Ja īpašums atrodas vairāku tiesu jurisdikcijā, kreditors izvēlas vienu no tām. Tomēr pēc viena kreditora lūguma uzsāktu tiesvedību var apvienot ar tiesvedību, kas sāka pēc citu kreditoru lūguma. Šajā nolūkā tiesu izpildītājs, kas ir uzsācis izpildes panākšanas procesu, informē tiesu izpildītāju, kurš var būt atbildīgs par sākšanas izpildi un turpmāko izpildes panākšanas pabeigšanu.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja uzturlīdzekļu maksātājs nepilda uzturēšanas saistības brīvprātīgi, viņu var piespiest to darīt (sk. 9. punktu).

Turklāt, ņemot vērā Kriminālkodeksa 209. pantu (Oficiālais Vēstnesis, 1997., Nr. 88, 553. punkts), personai, kas izvirās pildīt uzturēšanas saistības, kuras noteiktas ar tiesas nolēmumu, tiesā vai citā iestādē panāktu izlīgumu vai citu vienošanos, piespriež naudas sodu, ar brīvības atņemšanu nesaistītus pasākumus vai brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam, ja kavēto maksājumu kopējā summa ir vienāda ar vismaz trīs regulārajiem uzturlīdzekļu maksājumiem vai ja kavēšanās neregulārā uzturlīdzekļu maksāšanā pārsniedz trīs mēnešus. Ja likumpārkāpēja vainas dēļ uzturlīdzekļus saņemt tiesīgā persona nespēj apmierināt savas pamatvajadzības, likumpārkāpējam piespriež naudas sodu, ar brīvības atņemšanu nesaistītus pasākumus vai brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem.

Krimināllietu par šādu nodarījumu ierosina pēc cietušā lūguma, labklājības iestādes lūguma vai tās struktūras lūguma, kas ir atbildīga par rīcību pret uzturlīdzekļu parādnieku. Ja cietušajam tika piešķirti attiecīgi ģimenes pabalsti vai pabalsti, ko maksā tad, ja netiek panākta uzturlīdzekļu samaksa, kriminālvajāšanu veic *ex officio*.

Kā noteikts 5. panta 3b. punkta 2. apakšpunktā 2007. gada 7. septembra Likumā par palīdzību personām, kurām ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus (Oficiālais Vēstnesis, 2007., Nr. 192, 1378. punkts), kompetentā iestāde var lūgt apturēt parādnieka autovadītāja apliecības darbību.

Ja piedziņa ir nesekmīga, tiesu izpildītājs var lūgt, lai parādnieku reģistrē maksātnespējīgo parādnieku reģistrā.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 1083. panta 2. punktu nesamaksātos uzturlīdzekļus var atgūt pilnībā, piemērojot arestu bankas kontam.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 833. panta 1. punktu sprieduma izpildi vērš uz darba samaksu atbilstīgi Darba likuma noteikumiem. Parasti arestu var piemērot 60 % no darba algas. Arestu var piemērot arī līdz 3/5 apmērā no summām, ko Valsts kase piešķirusi īpašiem mērķiem, jo īpaši no dotācijām un atbalstiem (Civilprocesa likuma 831. panta 1. un 2. punkts).

Turklāt saskaņā ar Civilprocesa likuma 829. pantu sprieduma izpildi nevērš uz:

- 1) māsaimniecības izstrādājumiem, gultasveļu, apakšveļu un ikdienas apģērbus, kas obligāti nepieciešams parādniekam un apgādājamajiem ģimenes locekļiem, kā arī uz pakalpojumu vai profesionālās darbības veikšanai obligāti nepieciešamo apģērbus;
- 2) pārtikas un degvielas krājumiem, kas nepieciešami parādnieka un viņa apgādājamo ģimenes locekļu pamatvajadzību apmierināšanai uz vienu mēnesi;
- 3) vienu parādnieka un viņa apgādājamo iztikai nepieciešamo govi, divām kazām vai trīs aitām ar pietiekamu barības un pakaišu krājumu, lai izdzīvotu līdz nākamajai ražai;
- 4) tādām darbarīkiem un citiem instrumentiem, kas var būt nepieciešami parādnieka personīgai lietošanai, lai veiktu algotu darbu, un tādām izejvielām, kas var būt nepieciešamas ražošanas procesam vienu nedēļu, izņemot mehāniskos transportlīdzekļus;
- 5) attiecībā uz parādniekiem, kuri periodiski strādā pastāvīgā darbā, — naudas summu, kas vienāda ar to daļu no algas, pret kuru nevar vērst sprieduma izpildi, par laika posmu līdz nākamajam samaksas datumam, un — attiecībā uz parādniekiem, kuri nesaņem regulāru algu, — naudas summu, kas obligāti nepieciešama parādnieka un apgādājamo ģimenes locekļu iztikai divas nedēļas;
- 6) lietām, kas nepieciešamas personīgajai izglītībai, personīgajiem dokumentiem, dekorācijām un priekšmetiem, ko izmanto reliģijas praktizēšanā, kā arī sadzīves priekšmetiem, kurus var pārdot tikai par cenu, kas ir ievērojami zemāka par to vērtību, bet kuriem parādnieks piešķir lielu izmantošanas vērtību;
- 7) zālēm 2001. gada 6. septembra Farmācijas likuma nozīmē (Oficiālais Vēstnesis, 2019., 499. punkts ar grozījumiem), kas ir obligāti nepieciešamas veselības aprūpes iestādes darbībai veselības aprūpes tiesību aktu nozīmē trīs mēnešus, un zālēm, kas ir nepieciešamas tās darbībai 2010. gada 20. maija Zāļu likuma nozīmē (Oficiālais Vēstnesis, Nr. 107, 679. punkts, un Oficiālais Vēstnesis, 2011., Nr. 102, 586. punkts, un Nr. 113, 637. punkts);
- 8) priekšmetiem vai aprīkojumam, kas obligāti nepieciešami, ņemot vērā parādnieka vai viņa ģimenes locekļu invaliditāti.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 833. panta 6. punktam izpildi nevērš arī pret uzturlīdzekļu pabalstiem, kompensāciju, kas maksājama, ja neizdodas piedzīt uzturlīdzekļus, ģimenes pabalstiem, ģimenes, aprūpes un bērnu dzimšanas pabalstiem, bāreņu, kuri zaudējuši abus vecākus, aprūpētāju pabalstiem, labklājības pabalstiem, integrācijas pabalstiem, audzināšanas pabalstiem un vienreizējam pabalstam, kas minēts 10. pantā 2016. gada 4. novembra Likumā par atbalstu grūtniecēm un viņu ģimenēm “*Za życiem*” (“Dzīvībai”) (Oficiālais Vēstnesis, 2019., 473. punkts).

Tieslietu ministrs, apspriežoties ar lauksaimniecības ministru un finanšu ministru, ministrijas noteikumos norāda, pret kuriem lauksaimniekam piederošiem priekšmetiem nevar vērst sprieduma izpildi. (Civilprocesa kodeksa 830. pants)

Turklāt Civilprocesa likuma 831. pantā paredzēts, ka sprieduma izpildi nevērš jo īpaši pret 75 % no sociālās palīdzības pabalstiem 2004. gada 12. marta Likuma pa sociālo palīdzību (Oficiālais Vēstnesis, 2013., 182. punkts ar grozījumiem) nozīmē un pret summām, kuras parādniekam pienākas no valsts budžeta vai Nacionālā Veselības fonda (*Narodowy Fundusz Zdrowia*) veselības aprūpes nodrošināšanai atbilstīgi 2004. gada 27. augusta Likumam par veselības aprūpes pabalstiem, ko finansē no valsts līdzekļiem (Oficiālais Vēstnesis, 2008., Nr. 164, 1027. punkts ar grozījumiem), pirms šādi pabalsti ir piešķirti, izņemot, ja tie ir parādi parādnieka darbiniekiem vai pakalpojumu sniedzējiem, kā minēts 5. panta 41. punkta a) un b) apakšpunktā 2004. gada 27. augusta Likumā par veselības aprūpes pabalstiem, ko finansē no valsts līdzekļiem.

Ģimenes un aizgādības likuma 137. panta 1. punktā paredzēts, ka uzturēšanas prasībām piemēro trīs gadu noilgumu. Tomēr jānorāda, ka minētais noilguma termiņš attiecas uz prasībām, par kurām nav iesniegts pieteikums.

Civilkodeksa 121. panta 1. daļa nosaka, ka, ja bērns vērš prasību pret vecāku, noilguma termiņa uzskaitē nesākas vecāku atbildības laikā. Jebkurš noilguma termiņš, kura uzskaitē ir sākusies, tiek apturēts attiecībā uz bērna prasībām.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Kā minēts 4. punktā, pieteikumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu tās personas vārdā, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, cita starpā var iesniegt sociālo palīdzības centru un atsevišķu sociālo organizāciju vadītāji, par sociālo palīdzību atbildīgo pašvaldības iestāžu pārstāvji un dažos gadījumos arī prokurors. Šīs organizācijas un personas var arī atbalstīt prasītāju, piedaloties jau notiekošā tiesas procesā par uzturlīdzekļu piešķiršanu. Šādā gadījumā to pienākums ir atbalstīt personu, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, tiesvedības laikā.

Apgabaltiesas, kas darbojas kā centrālā iestāde saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, palīdz personām, kurām ir tiesības iesniegt uzturēšanas prasības ārvalstīs. Starptautisko juridisko palīdzību (piemēram, atbrīvojumu no tiesas izdevumu segšanas vai juridiskā pārstāvja norīkošanu) var pieprasīt arī ar

kompetentās apgabaltiesas starpniecību. Tomēr jāņem vērā, ka tas, vai šāda juridiskā palīdzība būs bez maksas vai par to būs daļēji jāmaksā, ir atkarīgs no uzņēmējas valsts noteikumiem.

Personas, kuras uzturas ārvalstīs un vēlas ierosināt uzturēšanas prasības pret parādnieku, kas dzīvo Polijā, var saņemt ar pieteikuma iesniegšanu saistītu palīdzību no kompetentajām centrālajām iestādēm ārvalstīs (saraksts pieejams šeit: <https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/lista-organow-centralnych>) atbilstīgi Polijas centrālo iestāžu atbildības sadalījumam, dokumenti tiks nosūtīti turpmākai rīcībai Tieslietu ministrijai (Ģimenes un nepilngadīgo lietu departamenta Starptautisko ģimenes lietu departamentam).

Var arī iesniegt pieteikumu tieši kompetentajai rajona tiesai vai izpildiestādei.

Informācija par to, kā saņemt bezmaksas juridisko palīdzību, pieejama arī tīmekļa vietnē <https://np.ms.gov.pl/>.

Tomēr jānorāda, ka Polijas centrālās iestādes (gan Tieslietu ministrija, gan apgabaltiesas) nepārstāv puses, kā arī nevar sniegt juridiskas konsultācijas profesionālu juridisko pārstāvju vietā.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēšanas izdevumus parādnieka vietā?

2007. gada 7. septembra Likumā par palīdzību personām, kurām ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus (Oficiālais Vēstnesis, 2009., Nr. 1, 7. punkts ar grozījumiem), ir paredzēti noteikumi par valsts palīdzību personām, kurām ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus, ja sprieduma izpilde ir nesekmīga.

Pabalstus no uzturēšanas izdevumu fonda var saņemt tikai tad, ja ģimenes ienākumi uz vienu personu mēnesī nepārsniedz 800 PLN vai no 2020. gada 1. jūlija — 900 PLN.

Kopš 2020. gada 1. jūlija ir arī piemērojams noteikums “zlots pret zlotu”, proti, ja ģimenes ienākumi uz vienu personu pārsniedz iepriekš minēto summu — 900 PLN, atbalstu samazina un izmaksā summu, kas vienāda ar starpību starp pabalsta summu no uzturēšanas izdevumu fonda, kura pienākas personai, kas tiesīga to saņemt, un summu, par kādu tiek pārsniegti ģimenes ienākumi uz vienu personu (9. panta 2.a punkts). Tomēr, ja šādi aprēķinātais pabalsts ir mazāks par 100 PLN, tiek pieņemts atteikuma lēmums un pabalsts netiek maksāts (9. panta 2.b punkts).

Pieteikumus iesniedz pašvaldības vai pilsētas pārvalde ar jurisdikciju attiecībā uz tās personas dzīvesvietu, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus. Pabalstu izmaksu no fonda var deleģēt arī pašvaldības organizatoriskai struktūrai, piemēram, sociālās labklājības centram.

Tomēr, ja persona, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus avansā, dzīvo iestādē, kas nodrošina pilnīgu apgādību (piemēram, sociālās palīdzības centrā, bērnu namā, labošanas darbu kolonijā vai ieslodzījuma vietā), vai audžuģimenē vai ir precējies, vai šai personai ir bērns un tā ir tiesīga saņemt ģimenes pabalstu, avansu šai personai nepiešķir.

Minētais likums ir piemērojams tikai tad, ja persona, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus, pabalsta maksāšanas laikā dzīvo Polijā. Sīkāku informāciju sk. vietnē <https://www.gov.pl/web/rodzina/wiadczenia-z-funduszu-alimentacyjnego>.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

Ja parādnieka dzīvesvieta ir ārvalstīs un persona, kura ir tiesīga saņemt uzturēšanas izdevumus, dzīvo Polijā, apgabaltiesa, kurai ir jurisdikcija vietā, kas ir uzturēšanas izdevumus saņemt tiesīgās personas dzīvesvieta, rīkojoties kā attiecīgā centrālā iestāde, palīdz šai personai iesniegt pieteikumu par uzturēšanas izdevumiem. Šāda palīdzība ietver visas tās informācijas un palīdzības sniegšanu, kas nepieciešama vajadzīgo dokumentu sagatavošanai, un pārbaudīšanu, vai pieteikums ir formāli pareizs, pirms to iesniegt kompetentajai centrālajai iestādei ārvalstīs.

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā (atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 4/2009 49. pantam izraudzīta kompetentā centrālā iestāde)

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

A daļu pieteikumam, kas iesniegts saskaņā ar Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās, iesniedz apgabaltiesā.

To apgabaltiesu saraksts, kuras pilda centrālās iestādes funkciju (2022. gada maijs)

Tiesa	Adrese	Tālrunis: (+48)	Fakss: (+48)	E-pasta adrese
Apgabaltiesa Bjalostokā (Białystok)	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 1 15-950 Białystok	85 745 92 20	85 7421517	oz@bialystok.so.gov.pl
Apgabaltiesa Bejsko Bjalā (Bielsko-Biala)	ul. Cieszyńska 10 43-300 Bielsko-Biala	33 499 04 88	33 4990488	patrycja.pater-osuch@bielsko-biala.so.gov.pl
Apgabaltiesa Bidgoščā (Bydgoszcz)	ul. Wały Jagiellońskie 2 85-128 Bydgoszcz	52 325 31 55	52 3253255	oz@bydgoszcz.so.gov.pl
Apgabaltiesa Čenstohovā (Częstochowa)	ul. Dąbrowskiego 23/35 42-200 Częstochowa	34 368 44 25	34 3684420	prezes@czestochowa.so.gov.pl anna.bocianowska@czestochowa.so.gov.pl
Apgabaltiesa Elblongā (Elbląg)	pl. Konstytucji 1 82-300 Elbląg	55 611 24 09 55 611 24 08	55 6112215	oddzial.administracyjny@elblag.so.gov.pl
Apgabaltiesa Gdaņskā (Gdańsk)	ul. Nowe Ogrody 30/34 80-803 Gdańsk	58 321 31 19 (uzturēšanas izdevumi) 58 321 31 41 [Administratīvā biroja vadītājs]	58 3213234	section.oz@gdansk.so.gov.pl
Apgabaltiesa Glivicē (Gliwice)	ul. Kościuszki 15 44-100 Gliwice	32 338 00 52	32 3380204	oz@gliwice.so.gov.pl
Apgabaltiesa Gožovā Veļkopolskā (Gorzów Wielkopolski)	ul. Mieszka I 33 66-400 Gorzów Wielkopolski	95 725 67 18 95 725 67 02	95 7202807 95 7256790	marta.samolak@gorzow-wlkp.so.gov.pl sekretariat@gorzow-wlkp.so.gov.pl
Apgabaltiesa Jelenja Gurā (Jelenia Góra)	al. Wojska Polskiego 56 58-500 Jelenia Góra	75 641 51 13	75 7525113	oz@jelenia-gora.so.gov.pl o.administracyjny@jelenia-gora.so.gov.pl
Apgabaltiesa Kališā (Kalisz)	al. Wolności 13 62-800 Kalisz	62 765 77 64	62 7574936	administracja@kalisz.so.gov.pl
	ul. Francuska 38	32 607 01 83	32 6070184	obrot_zagraniczny@katowice.so.gov.pl

Apgabaltiesa Katovicē (Katowice)	40-028 Katowice	32 783 68 06		
Apgabaltiesa Kelcē (Kielce)	ul. Seminaryjska 12 a 25-372 Kielce	41 340 23 20 41 340 23 82 41 340 24 92	41 3402320	oz@kielce.so.gov.pl
Apgabaltiesa Konīnā (Konin)	ul. Energetyka 5 62-510 Konin	63 246 45 57	63 2426569	oz@konin.so.gov.pl administracja@konin.so.gov.pl
Apgabaltiesa Košalinā (Koszalin)	ul. Waryńskiego 7 75-541 Koszalin	94 342 87 50	94 3428897	administracja@koszalin.so.gov.pl
Apgabaltiesa Krakovā (Kraków)	ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 619 52 41 12 619 52 62 12 619 52 04	12 6195665	oz@krakow.so.gov.pl
Apgabaltiesa Krosno (Krosno)	ul. Sienkiewicza 12 38-400 Krosno	13 437 36 71 13 437 36 73	13 4320570	obrot.zagr@krosno.so.gov.pl administracja@krosno.so.gov.pl
Apgabaltiesa Legņicā (Legnica)	ul. Złotoryjska 40 59-220 Legnica	76 754 50 36	76 7545107 76 7545012	oz@legnica.so.gov.pl
Apgabaltiesa Ļubļinā (Lublin)	ul. Krakowskie Przedmieście 43 20-076 Lublin	81 46010 04	81 4601013	malgorzata.stec-szewczyk@lublin.so.gov.pl obrotzagraniczny@lublin.so.gov.pl
Apgabaltiesa Lomžā (Łomża)	ul. Dworna 16 18-400 Łomża	86 216 62 81 86 215 42 54	86 2166753	sekretariat@lomza.so.gov.pl
Apgabaltiesa Lodzā (Łódź)	XI Wydział Wizytacyjny (11. inspekcjas departaments) Plac Dąbrowskiego 5 90-921 Łódź (118. kabinets)	42 677 87 99	42 2126082	oz@lodz.so.gov.pl
Apgabaltiesa Novi Sončā (Nowy Sącz)	ul. Pijarska 3 33-300 Nowy Sącz	18 448 21 45	18 4482185	alimenty@nowysacz.so.gov.pl
Apgabaltiesa Olštīnā (Olsztyn)	ul. Dąbrowszczaków 44A 10-543 Olsztyn	89 521 60 49	89 6123838	oz@olsztyn.so.gov.pl
Apgabaltiesa Opolē (Opole)	pl. Daszyńskiego 1 45-064 Opole	77 541 81 34	77 5418109	obrot.zagr@opole.so.gov.pl
Apgabaltiesa Ostrolenkā (Ostrołęka)	ul. Gomulickiego 5 07-410 Ostrołęka	29 765 01 30	29 7650181	sekretariat@ostroleka.so.gov.pl
Apgabaltiesa Pjotrkova Tribunalskā (Piotrków Trybunalski)	ul. Słowackiego 5 97-300 Piotrków Trybunalski	44 649 41 59 44 649 41 21	44 6478919	oz@piotrkow-tryb.so.gov.pl
Apgabaltiesa Plockā (Płock)	pl. Narutowicza 4 09-404 Płock	24 269 73 20 24 269 73 64	24 2625253	oz@plock.so.gov.pl urszula.wyrwas@plock.so.gov.pl
Apgabaltiesa Poznaņā (Poznań)	ul. Stanisława Hejmowskiego 2 61-736 Poznań	61 628 37 30 61 628 37 31 61 628 37 34	61 6283739	opzagr@poznan.so.gov.pl
Apgabaltiesa Pšemislā (Przemyśl)	ul. Konarskiego 6 37-700 Przemyśl	16 676 13 36	16 6761353	m.telega@przemysl.so.gov.pl
Apgabaltiesa Radomā (Radom)	ul. Marszałka J. Piłsudskiego 10 26-600 Radom	48 677 67 80 48 677 67 88	48 3680287	wizytacje@radom.so.gov.pl
Apgabaltiesa Ribņikā (Rybnik)	ul. Józefa Piłsudskiego 33 44-200 Rybnik	32 784 05 78	32 7840402	oz@rybnik.so.gov.pl
Apgabaltiesa Žešovā (Rzeszów)	Plac Śreniawitów 3 35-959 Rzeszów	17 875 63 94	17 8627265	elzbieta.czudec@rzeszow.so.gov.pl
Apgabaltiesa Sedlcē (Siedlce)	ul. Sądowa 2 08-110 Siedlce	25 640 78 46	25 6407812	poczta@siedlce.so.gov.pl
Apgabaltiesa Seradzā (Sieradz)	al. Zwycięstwa 1 98-200 Sieradz	43 826 66 50 43 826 66 07	43 8271014	sekretariat@sieradz.so.gov.pl administracja@sieradz.so.gov.pl marta.kazmierczak@sieradz.so.gov.pl
Apgabaltiesa Slupskā (Ślupsk)	ul. Zamenhofs 7 76-200 Ślupsk	59 846 95 43 59 846 95 13	59 8469424 59 8469429	agnieszka.kozłowska@slupsk.so.gov.pl referat.wiz@slupsk.so.gov.pl
Apgabaltiesa Suvalkos (Suwałki)	ul. Waryńskiego 45 16-400 Suwałki	87 563 12 13 87 563 13 00	87 5631303	sekretariat@suwalki.so.gov.pl anna.kleotko@suwalki.so.gov.pl
	ul. Małopolska 17	91 483 01 70	91 4830170	obrot.zagraniczny@szczecin.so.gov.pl

Apgabaltiesa Ščecinā (Szczecin)	70-227 Szczecin	91 483 01 47		
Apgabaltiesa Švidņicā (Świdnica)	pl. Grunwaldzki 14 58-100 Świdnica	74 851 82 87	74 8518270	dorota.molag@swidnica.so.gov.pl aneta.zajaczowska@swidnica.so.gov.pl
Apgabaltiesa Tarnobžegā (Tarnobrzeg)	ul. Sienkiewicza 27 39-400 Tarnobrzeg	15 688 25 00	15 6882678 15 8229756	oz@tarnobrzeg.so.gov.pl halina.rojek@tarnobrzeg.so.gov.pl magdalena.kochowska-lezon@tarnobrzeg.so.gov.pl
Apgabaltiesa Tarnuvā (Tarnów)	ul. J. Dąbrowskiego 27 33-100 Tarnów	14 688 74 09	14 6887417	sad_okregowy@tarnow.so.gov.pl
Apgabaltiesa Toruņā (Toruń)	ul. Piekary 51 87-100 Toruń	56 610 56 09	56 6555706	oz@torun.so.gov.pl
Apgabaltiesa Varšavā (Warszawa)	al. "Solidarności" 127 00-898 Warszawa	22 440 11 54 (uzturīdzekļi) 22 654 44 43	22 6544411	paulina.luscinska-dziurda@warszawa.so.gov.pl a.kowalczyk@warszawa.so.gov.pl
Apgabaltiesa Prāgas rajonam Varšavā (Warszawa)	ul. Poligonowa 3 04-051 Warszawa	22 417 73 93		oz@warszawapraga.so.gov.pl dariusz.olowski@warszawapraga.so.gov.pl
Apgabaltiesa Vloclavēkā (Włocławek)	ul. Wojska Polskiego 22 87-800 Włocławek	54 412 03 65	54 4118575	oz@wloclawek.so.gov.pl
Apgabaltiesa Vroclavā (Wrocław)	ul. Sądowa 1 50-046 Wrocław	71 370 43 91	71 7482964	oz@wroclaw.so.gov.pl
Apgabaltiesa Zamoscā (Zamość)	ul. Wyszyńskiego 11 22-400 Zamość	84 631 69 27 84 631 69 28	84 6316993	aneta.juszczak@zamosc.so.gov.pl prezes@zamosc.so.gov.pl
Apgabaltiesa Zelona Gurā (Zielona Góra)	pl. Słowiański 1 65-069 Zielona Góra	68 322 02 21	68 4567769	oz@zielona-gora.so.gov.pl zaneta.pejs@zielona-gora.so.gov.pl katarzyna.andrzejuk@zielona-gora.so.gov.pl

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Padomes 2008. gada 18. decembra Regulas (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās 55. pantā nav paredzēta prasība, ka pieteikums ir jāiesniedz ar tās valsts centrālās iestādes starpniecību, kurā atrodas pieteikuma iesniedzēju dzīvesvieta. Pieteikumus saskaņā ar Regulas IV un VI nodaļu un Civilprocesa kodeksā noteiktajām oficiālajām prasībām var nosūtīt tieši kompetentajai Polijas tiesībsargājošajai iestādei.

Nosūtītāju iestāžu dati ir pieejami vietnē

<https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/lista-organow-centralnych>.

Ārvalstu nosūtītājas iestādes, kas noteiktas Regulai pievienotajās deklarācijās, nodrošina personai, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas saistību, visu nepieciešamo informāciju, palīdz viņam(-ai) aizpildīt nepieciešamos dokumentus, pārbauda, vai šīs personas pieteikums ir formāli pareizs un nosūta to uz ārvalstīm.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Ja tiesa ir piešķirusi uzturēšanas saistību un uz lietu attiecas Regulas (EK) Nr. 4/2009 darbības joma, ārvalstīs dzīvojošais kreditors var izmantot šajā regulā paredzēto procedūru un var pieteikties kompetentajā tās valsts nosūtītājā iestādē, kurā viņš(-a) dzīvo, vai iesniegt kompetentajā tiesā pieteikumu par ārvalstīs pieņemtā nolēmuma izpildāmības pasludināšanu (sk. 5. punktu). Pieteikumu par izpildi var iesniegt jebkura tiesu izpildītāja birojā. Ja Polija un valsts, kurā dzīvo kreditors, ir parakstījušas konvenciju vai divpusēju nolīgumu par spriedumu atzīšanu un izpildi uzturēšanas saistību lietās, šādu palīdzību sniedz saskaņā ar minētā nolīguma nosacījumiem. Divpusēji nolīgumi parasti paredz, ka pieteikumi jāiesniedz Polijas tiesā tieši vai ar tās valsts tiesas starpniecību, kurā izdots spriedums. Pēdējā minētajā gadījumā pieteikumus pārsūta ar centrālo iestāžu — parasti Tieslietu ministrijas — starpniecību vai ar to iestāžu starpniecību, kuras tiek informētas Ņujorkas konvencijas prasību nolūkos:

<http://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20II/Chapter%20XX/XX-1.en.pdf>.

Informācija par tiesām ir pieejama vietnē

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/znajdz-wybrany-sad-powszechny>,

un informācija par tiesu izpildītājiem pieejama vietnē <http://komornik.pl/>.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, kopš 2011. gada 18. jūnija.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nav attiecināms.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Polijā piemērojami noteikumi ir 2004. gada 17. decembra Likums par tiesībām saņemt palīdzību civilprocesā, kas notiek Eiropas Savienības dalībvalstīs (Oficiālais Vēstnesis, 2005., Nr. 10, 67. punkts ar grozījumiem) un Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīva 2003/8/EK par to, kā uzlabot tiesu pieejamību pārrobežu strīdās, nosakot kopīgus obligātus noteikumus attiecībā uz juridisko palīdzību šādos strīdos (OV L 26/41, 31.1.2003., 90. lpp.), ar ko papildina noteikumus, kas izklāstīti Civilprocesa likumā un Likumā par tiesu izdevumiem civilietās. Pusei, kas cer saņemt noteiktu palīdzības veidu (piemēram, advokāta iecelšanu, dokumentu tulkošanu vai ceļa izdevumu atlīdzināšanu), būtu par to skaidri jāinformē tiesa, izmantojot [ES pieteikuma veidlapu](#).

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Polijas likumdevējs 2011. gada 28. aprīlī pieņēma Likumu, ar kuru groza Civilprocesa likumu un citus tiesību aktus (2011. gada 28. aprīļa Likums, ar ko groza Civilprocesa likumu, Likumu par tiesībām saņemt palīdzību civilprocesā, kas notiek Eiropas Savienības dalībvalstīs, un par tiesībām saņemt palīdzību izlīguma panākšanai strīdā pirms civilprocesa uzsākšanas, un Likumu par palīdzību personām, kurām ir tiesības saņemt uzturēšanas saistību (Oficiālais Vēstnesis, 2011., Nr. 129, 735. punkts)) un saskaņā ar kuru Polijas centrālā iestāde var norīkot iestādi, kurai ir jurisdikcija pār parādnieku, veikt izmeklēšanu uzturēšanas saistību lietā.

Ja atbildētāja vai dalībnieka dzīvesvieta nav zināma, Tieslietu ministrija nosūta vaicājumus centrālajiem un vietējiem reģistriem un ierakstiem (ar iespēju izmantot *PESEL.SAD* datubāzi), lai noteiktu kompetento tiesu vai tiesu izpildītāju vai atbildētu uz īpašu pasākumu pieprasījumu. Patlaban nav plānotas izmaiņas attiecībā uz juridiskajiem pamatiem, finansējumu un centrālās iestādes kolektīvu, lai nodrošinātu, ka tiek izpildīti 51. pantā aprakstītie uzdevumi.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 26/01/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturlīdzekļi ģimenes locekļiem - Portugāle

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni “uzturlīdzekļi” un “uzturēšanas saistības”? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Ar “uzturlīdzekļiem” saprot visu, kas vajadzīgs, lai personai būtu nodrošināts uzturs, mājoklis un apģērbs. Nepilngadīga bērna gadījumā uzturlīdzekļi ietver arī izglītību un apmācību.

Saskaņā ar tiesību aktiem pienākums maksāt uzturlīdzekļus ir šādām personām (norādītajā secībā):

laulātais vai bijušais laulātais;

pēcnācēji;

augšupējie radnieki;

brāļi un māsas;

tēvabrāļi, mātesbrāļi, tēvamāsas un mātesmāsas nepilngadīgas personas uzturēšanas laikā;

patēvs un pamāte nepilngadīgiem pabērniem, kuri ir vai laulātā nāves brīdī bija viņa/viņas aprūpē.

Papildus iepriekšminētajiem gadījumiem, kad uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums ir noteikts ar tiesību aktiem, uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumi var izrietēt arī no novēlējuma (uzturēšanas novēlējums, kas noteikts testamentā) vai līguma.

Kopumā pamatnoteikumi, kas reglamentē uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumus, ir noteikti [Civilkodeksa](#) 2003.–2023. pantā.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Nepilngadīgais var saņemt uzturlīdzekļus, līdz brīdim, kad sasniedz pilngadību. Pilngadības vecums ir 18 gadi. Bērns vecumā no 16 līdz 18 gadiem var atzīt par pilngadīgu, ja viņš stājas laulībā.

Uz bērnu un pieaugušo uzturlīdzekļiem attiecas atšķirīgas materiālās tiesību normas — no pieaugušo uzturlīdzekļiem sedz tikai iztikas, mājokļa un apģērba izdevumus, savukārt no bērna uzturlīdzekļiem papildus šīm izmaksām sedz arī izglītības un apmācības izdevumus.

Ja bērns pēc tam, kad ir sasniedzis pilngadību vai atzīts par pilngadīgu, nolemj turpināt izglītību vai apmācību, viņš var pret saviem vecākiem ierosināt tiesvedību par uzturlīdzekļu maksāšanu. Šādā gadījumā papildus līdzekļiem, kas paredzēti, lai nodrošinātu bērna uzturu, mājokli un apģērbu, uzturlīdzekļi ietver izdevumus par viņa izglītību un apmācību. Šo maksājumu ilgumu nosaka pēc vienošanās vai ar lēmumu. Šādā lēmumā paredz atbilstošo saprātīgu apmācības vai izglītības perioda ilgumu.

Iepriekš aprakstītajā izņēmuma situācijā, kad pilngadīgs bērns turpina mācības, pieaugušā uzturlīdzekļi ietver izdevumus par izglītību un apmācību. Tiesību aktos jo īpaši tiek pieņemts, ka tad, ja tiek lūgti uzturlīdzekļi pilngadīgu sasniegušam bērnam, ir jāsiglabā bērna nepilngadības laikā noteiktie uzturlīdzekļi, līdz bērns ir sasniedzis 25 gadu vecumu. Šādā gadījumā vecākam, kurš ir atbildētājs, ir jāpierāda, ka bērna nepilngadības laikā noteiktie uzturlīdzekļi vairs nav nepieciešami vai ir pārmērīgi lieli, jo bērns ir sasniedzis pilngadību.

Konkrētāk, pamatnoteikumi par uzturlīdzekļiem bērniem, kas ir nepilngadīgi, pieauguši vai atzīti par pilngadīgiem, ir noteikti [Civilkodeksa](#) 1878.–1880. un 1905. pantā.

Dažos gadījumos atšķiras arī civilprocesa noteikumi, kas piemērojami attiecībā uz bērna un pieaugušā uzturlīdzekļu noteikšanu un piedziņu.

Atšķirības piemērojamajos procesuālajos noteikumos ir minētas atbildēs uz 3. un 10. jautājumu.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Uz šo jautājumu var atbildēt atšķirīgi atkarībā no turpmāk aprakstītajām situācijām.

Bērna uzturlīdzekļu un laulātajam maksājamo uzturlīdzekļu noteikšana, ja pastāv sākotnēja vienošanās

Persona, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, un/vai persona, kura ir tiesīga tos saņemt, var vienoties par uzturlīdzekļu noteikšanu. Bērna uzturlīdzekļu vai laulātajam maksājamo uzturlīdzekļu gadījumā puses var pieprasīt, lai vienošanos apstiprina tiesa vai civilstāvokļa aktu reģistra ierēdnis (*Conservador do Registo Civil*) — atkarībā no tā, vai ir piemērojami turpmāk izklāstītie apstākļi.

Ja laulības šķiršana tiek apstrīdēta, tomēr var panākt vienošanos par nepilngadīgu bērnu uzturlīdzekļiem. Šādā gadījumā vienošanos par nepilngadīgu bērnu uzturlīdzekļiem ir jālūdz apstiprināt tiesai procesā par aizgādības īstenošanu. Nākamajā apakšiedaļā ir izklāstīti šādas tiesvedības pamatelementi.

Ja laulības šķiršana notiek uz abpusējas vienošanās pamata, civilstāvokļa aktu reģistra ierēdnim ir jāapstiprina vienošanās par uzturlīdzekļiem laulātajiem un/vai par uzturlīdzekļiem nepilngadīgiem bērniem. Dzimtsarakstu nodaļas ierēdnim ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz šādu procedūru, ko var ierosināt jebkurā dzimtsarakstu nodaļā. Attiecībā uz vienošanos par bērna uzturlīdzekļiem iepriekšējs atzīums ir jāsniedz tās tiesas prokuroram, kura jurisdikcijā atrodas dzimtsarakstu nodaļa, kurā ierosināta procedūra. Ja prokurors vienošanos apstiprina, tiek oficiāli paziņots par laulības šķiršanu. Ja vienošanos neapstiprina, lieta par laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata tiek nodota tiesai, kurā tiks izskatīta prasība laulības šķiršanai uz abpusējas vienošanās pamata. Šādā gadījumā tiesai ir pienākums novērtēt un apstiprināt vienošanos par bērna uzturlīdzekļiem vai uzturlīdzekļiem laulātajiem.

Tādi paši noteikumi ir piemērojami laulāto atšķiršanas gadījumā un gadījumā, kad laulība tiek anulēta vai atzīta par spēkā neesošu.

Arī tad, ja lieta neskar laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu, bet pastāv vienošanās, vecākiem vienošanās par aizgādību vai jebkuras tās izmaiņas ir jāiesniedz apstiprināšanai dzimtsarakstu nodaļā līdzīgi, kā aprakstīts iepriekš.

Uzturīdzekļu noteikšana, ja nav sākotnējas vienošanās

Uzturīdzekļi, ko vecāki maksā nepilngadīgiem bērniem

Ja laulības šķiršana notiek bez otra laulātā piekrišanas, bērna uzturīdzekļu noteikšana jāpieprasa aizbildnības procesā vecāku aizgādības noteikšanai, kurš notiek tiesā. Vecāki vienlaikus var prasīt, lai tiek apstiprināta vienošanās par vecāku aizgādību. Ja šādas vienošanās nav vai ja tā netiek apstiprināta, prokurors pieprasa vecāku aizgādības īstenošanas regulēšanu. Šī procedūra notiek tiesā. Vecāki tiek uzaicināti uz sēdi, uz kuru var uzaicināt arī nepilngadīgo un citus radniekus. Ja sēdē vienošanos panākt neizdodas, tiesnesis nosaka aizgādības īstenošanas pagaidu kārtību un nosūta lietas dalībniekus veikt mediāciju vai piedalīties specializētā tehniskajā sēdē. Ja vienošanos panākt neizdodas arī tad, vecākus uzaicina iesniegt procesuālus dokumentus un pierādījumus. Pēc tam tiek iesniegti pierādījumi, notiek tiesas sēde un tiek pasludināts spriedums.

Tādi paši noteikumi ir piemērojami laulāto atšķiršanas gadījumā un gadījumā, kad laulība tiek anulēta vai atzīta par spēkā neesošu.

Uzturīdzekļi, ko maksā vecāki vai citas personas, kurām ir pienākums maksāt bērna uzturīdzekļus

Bērna uzturīdzekļus var noteikt arī aizbildnības tiesvedībā par bērna uzturīdzekļiem, ja, piemēram, ir jāierosina tiesvedība pret personām, kurām ir īpaši noteikts pienākums maksāt šādus uzturīdzekļus. Šī procedūra ir paredzēta arī iepriekš noteiktu uzturīdzekļu koriģēšanai. Procedūra notiek tiesā. Tā tiek uzsākta, iesniedzot pieteikumu, kam pievienoti šādi dokumenti: apliecinājumi par radniecības vai svainības pakāpi starp bērnu un atbildētāju, attiecīgā gadījumā apliecināta tā sprieduma kopija, ar kuru iepriekš tika noteikti uzturīdzekļi, un liecinieku saraksts. Atbildēju uzaicina ierasties tiesā. Tad rīko tiesas sēdi, lai censtos panākt vienošanos starp pusēm. Ja vienošanos panākt neizdodas, seko aizstāvība, liecinieku uzklaušanās, notiek tiesas sēde un tiek pasludināts spriedums.

Uzturīdzekļi pilngadīgam vai par pilngadīgu atzītam bērnam

Procedūru uzturīdzekļu noteikšanai pilngadīgam vai par pilngadīgu atzītam bērnam var ierosināt jebkurā dzimtsarakstu nodaļā, iesniedzot pieteikumu, kurā norādīts prasības faktiskais un tiesiskais pamats. Pieteikumam ir jāpievieno dokumentāri pierādījumi, un tajā ir jānorāda visi citi pierādījumi. Atbildēju uzaicina ierasties tiesā. Ja atbildētājs neiebilst, prasība tiek atzīta par pamatotu un ar dzimtsarakstu nodaļas ierēdņa lēmumu tiek noteikti uzturīdzekļi. Ja atbildētājs iebilst, dzimtsarakstu nodaļas ierēdnis cenšas puses samierināt. Ja samierināšana nav iespējama, dzimtsarakstu nodaļas ierēdnis sagatavo lietu un nodod to iztiesāšanai kompetentajā tiesā.

Ja tiesā jau eksistē lieta, kurā tika noteikti nepilngadīgā bērna uzturīdzekļi, prasību par uzturīdzekļu noteikšanu bērnam, kurš tikmēr ir sasniedzis pilngadību vai atzīts par pilngadīgu, pievieno esošajai lietai un izskata attiecīgajā tiesā, nevis dzimtsarakstu nodaļā.

Uzturīdzekļu noteikšana laulātajiem un bijušajiem laulātajiem

Ja nav sākotnējas vienošanās, procedūru uzturīdzekļu noteikšanai laulātajiem un bijušajiem laulātajiem ierosina tiesā. Procedūras pamatā ir prasība, un procedūra ir identiska tai, kas izklāstīta turpmāk attiecībā uz pieaugušo uzturīdzekļiem.

Pieaugušo uzturīdzekļi

Izņemot iepriekš minētos gadījumus, procedūru pieaugušo uzturīdzekļu noteikšanai ierosina tiesā (piemēram, uzturīdzekļu noteikšanas pieteikumu iesniedz vecāks attiecībā uz bērniem). Procedūras rezultātā tiek pieņemts izpildāms spriedums. Tiesvedība tiek sākta, iesniedzot sākotnējo pieteikumu tiesā.

Prasības iesniedzējam pieteikumā ir jānorāda tiesa, kurā prasība tiek iesniegta, jāidentificē puses, norādot to vārdu, uzvārdu, dzīvesvietas vai juridisko adresi un, ja iespējams, nodarbošanos un darba vietas, jānorāda, kāds ir procedūras veids, jāizklāsta fakti un juridiskie iemesli, uz kuru pamata prasība tiek celta, jāformulē prasība un jāpaziņo, kāds uzturīdzekļu apmērs lietā tiek prasīts. Pieteikuma beigās pievieno liecinieku sarakstu un citus prasītos pierādījumus. Sākotnējam pieteikumam jāpievieno dokumenti, kas pierāda sākotnējās tiesas nodevas samaksu, un pilnvara, ja pieteikuma iesniedzēju pārstāv advokāts. Var arī pievienot dokumentu, kas apliecina, ka ir piešķirta juridiskā palīdzība.

Ja ir norīkots advokāts, sākotnējo pieteikumu iesniedz elektroniski, izmantojot vietnē [Cītius \(mj.pt\)](#) pieejamo veidlapu, saskaņā ar tajā izskaidrotajām procedūrām un norādījumiem. Ja pusi nepārstāv likumīgie pārstāvis, tā var iesniegt pieteikumu tiesas kancelejā kādā no šādiem veidiem: personīgi, nosūtīt ierakstītā vēstulē vai pa faksu.

Atbildēju uzaicina ierasties tiesā. Ja lietas izskatīšanā vienošanās netiek panākta, sekojošie obligātie procedūras posmi ir aizstāvība, galīgais rīkojums par procesa sākšanu (*saneamento*), pierādījumu iesniegšana, tiesas sēde un sprieduma pasludināšana.

Atkarībā no iepriekš minētajām lietām procesuālie noteikumi, kas reglamentē uzturīdzekļu noteikšanu, ir šādi.

Attiecībā uz dzimtsarakstu nodaļu tie ir paredzēti 13. oktobra [Dekrēta Nr. 272/2001](#) 5.–20. pantā un [Civilstāvokļa aktu reģistrācijas kodeksa](#) 274. A–274. C pantā.

Attiecībā uz tiesām tie ir paredzēti 2015. gada 8. septembra [Likuma Nr. 141/2015](#) 45.–47. pantā (uzturīdzekļi bērniem) un [Civilprocesa kodeksa](#) 548., 550. un nākamajos pantos (personas, kurām ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus), 931. un 994. pantā (uzturīdzekļi, kas maksājami laulātajam laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas gadījumā) un 989. pantā (uzturīdzekļi pieaugušajiem vai par pilngadīgiem atzītiem bērniem).

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Bērna uzturīdzekļu gadījumā prasību var iesniegt bērna juridiskais pārstāvis, prokurors, persona, kurai ir piešķirtas aizgādības tiesības, vai tās izglītības vai aprūpes iestādes direktors, kurai ir uzticēta atbildība par nepilngadīgo bērnu. Jebkura persona var informēt prokuroru par vajadzību noteikt bērna uzturīdzekļus (2015. gada 8. septembra [Likuma Nr. 141/2015](#) 45. pants).

Ja uzturīdzekļi ir jāpiešķir rīcībnespējīgiem pieaugušajiem, prasību var iesniegt viņu likumīgie pārstāvji ([Civilprocesa kodeksa](#) 16. pants).

Izņemot šādus rīcībnespējas gadījumus, prasību par uzturīdzekļu piešķiršanu pieaugušajiem vai par pilngadīgiem atzītiem bērniem iesniedz pašas personas, viņu iecelts juridiskais pārstāvis vai advokāts, kuram viņi ir piešķīruši pilnvaras iesniegt prasību.

Tomēr tiesību aktos attiecībā uz pilngadīgiem bērniem ir paredzēta šāda īpatnība: vecāks, kurš uzņēmis galveno atbildību par tāda pilngadīga vai par pilngadīgu atzīta bērna izdevumu segšanu, kurš pats nespēj par sevi parūpēties, var prasīt, lai otrs vecāks dotu ieguldījumu šāda pilngadīga bērna uzturēšanas un izglītības nodrošināšanā. Šo ieguldījumu var pilnībā vai daļēji dot pieaugušajam vai par pilngadīgiem atzītiem bērniem, ja tiesnesis tā ir noteicis vai ja vecāki tam ir piekrituši ([Civilprocesa kodeksa](#) 989. pants).

5 Ja plānoju vārsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Bērna uzturīdzekļi

Rajona tiesas ģimenes un bērnu lietu nodaļai (*Tribunal de Comarca, Juízo de Família e Menores*) ir jurisdikcija attiecībā uz lietām, kas saistītas ar aizbildnības tiesvedību par aizgādības īstenošanas kārtības un bērnu uzturīdzekļu noteikšanu. Ja ģimenes un bērnu lietu nodaļas nav, lietu principā izskata rajona tiesas (*Tribunal de Comarca*) vietējās instances nodaļa (*Juízo Local*) vai vispārējās jurisdikcijas nodaļa (*Juízo de Competência Genérica*).

Lai saprastu, kurai no iepriekšminētajām tiesām ir teritoriālā jurisdikcija, piemēro turpmāk izklāstītos noteikumus. Principā piekritība ir tai tiesai, kuras jurisdikcijā ir teritorija, kurā bērns pastāvīgi dzīvo tiesvedības uzsākšanas dienā.

Ja bērna dzīvesvieta nav zināma, piekritība ir tai tiesai, kuras jurisdikcijā ir aizgādības īstenoātāju dzīvesvieta.

Ja aizgādības īstenotāji dzīvo dažādās vietās, piekritība ir tai tiesai, kuras jurisdikcijā ir tās personas dzīvesvieta, kurai piešķirtas aizgādības tiesības pār bērnu, vai — kopīgas aizgādības gadījumā — tās personas dzīvesvieta, ar kuru kopā bērns dzīvo.

Ja tiesvedība attiecas uz diviem vai vairākiem bērniem, kuri ir to pašu vecāku bērni un dzīvo dažādos rajonos, piekritība ir tai tiesai, kuras jurisdikcijā ir vieta, kurā dzīvo lielāks skaits šo bērnu. Ja visi citi aspekti ir līdzīgi, jurisdikcija ir tiesai, kurā uzturlīdzekļi tika prasīti pirmajā instancē.

Ja tiesvedības uzsākšanas laikā bērns nedzīvo Portugālē, piekritība ir tai tiesai, kuras jurisdikcijā esošajā teritorijā dzīvo prasītājs vai atbildētājs; ja prasītājs un atbildētājs arī dzīvo ārvalstīs un Portugāles tiesai ir starptautiska jurisdikcija, lietu izskata Lisabonas rajona tiesas ģimenes un bērnu lietu nodaļa (*Tribunal da Comarca de Lisboa, Juízo de Família e Menores*), jo minētajai tiesai ir teritoriālā jurisdikcija Lisabonas municipalitātē.

Uzturlīdzekļi pilngadīgiem bērniem

Ikvienai dzimtsarakstu nodaļai ir jurisdikcija attiecībā uz uzturlīdzekļu noteikšanu pilngadīgiem bērniem. Minēto nepiemēro tikai tad, ja bērna uzturlīdzekļi jau ir noteikti pastāvošā tiesvedībā. Tādā gadījumā pieteikumu par uzturlīdzekļu noteikšanu bērnam, kurš tikmēr ir sasniedzis pilngadību vai atzīts par pilngadīgu, pievieno esošajai lietai un izskata tajā pašā tiesā.

Uzturlīdzekļi laulātajiem vai bijušajiem laulātajiem

Prasību par uzturlīdzekļu noteikšanu laulātajiem un bijušajiem laulātajiem iesniedz rajona tiesas ģimenes un bērnu lietu nodaļā, kuras kompetencē esošajā teritorijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta. Ja ģimenes un bērnu lietu nodaļas nav, lietu principā izskata rajona tiesas vietējās instances vai vispārējās jurisdikcijas nodaļa.

Pieaugušo uzturlīdzekļi

Izņemot iepriekšminētos gadījumus, prasību par pieaugušo uzturlīdzekļu noteikšanu iesniedz rajona tiesā: galvenās instances civillietu nodaļā (ja prasības summa pārsniedz 50 000,00 EUR) vai vietējās instances vai vispārējās jurisdikcijas nodaļā, ja tāda ir (ja prasības summa nepārsniedz 50 000,00 EUR).

Teritoriālā piekritība ir tiesai, kuras jurisdikcijā esošajā teritorijā dzīvo atbildētājs.

Uzturlīdzekļu piedziņa

Turpmāk norādītajām tiesām ir jurisdikcija attiecībā uz īpašas tiesvedības ierosināšanu par uzturlīdzekļu piedziņu maksājumu kavējuma gadījumā.

Ja lietu, kurā tika noteikti uzturlīdzekļi, izskatīja rajona tiesas ģimenes un bērnu lietu nodaļa (*Tribunal de Comarca, Juízo de Família e Menores*), īpašo lietu par uzturlīdzekļu piedziņu izskata tā pati nodaļa attiecīgās lietas ietvaros, pievienojot pieteikumu par piedziņu.

Ja lietu, kurā tika noteikti uzturlīdzekļi, izskatīja rajona tiesas galvenās instances civillietu nodaļa (*Tribunal de Comarca, Juízo Central Cível*), lieta par īpašo uzturlīdzekļu piedziņu ir tās izpildes nodaļas (*Juízo de Execução*) kompetencē, kas būtu kompetentā tiesu iestāde, ja lieta, ņemot vērā tās vērtību naudas izteiksmē, nebūtu galvenās instances tiesas kompetencē.

Ja izpildes nodaļas nav, īpašā uzturlīdzekļu piedziņas lieta ir piekritīga galvenās instances civillietu nodaļai, kurā tika izskatīta attiecīgā prasība, un tādā gadījumā piedziņa notiek šīs tiesvedības ietvaros.

Ja lietu, kurā tika noteikti uzturlīdzekļi, izskatīja rajona tiesas vietējā civillietu nodaļa vai vispārējās jurisdikcijas nodaļa, piedziņa notiek minētās procedūras ietvaros, ja galvenajā instancē nav izpildes nodaļas. Ja pastāv izpildes nodaļa (kuras teritoriālajā jurisdikcijā ir teritorija, kurā atrodas vietējās instances vai vispārējās jurisdikcijas civillietu nodaļa, kas lēma par prasības izpildi), tai ir piekritīga īpašā uzturlīdzekļu piedziņas lieta.

Attiecībā uz tiesas spriedumu izpildi pat tad, ja izpilde netiek izskatīta tiesā, kurā taisīts izpildāmais spriedums, pieteikumu par uzturlīdzekļu piedziņu iesniedz tās tiesvedības ietvaros, kurā celta prasība un taisīts attiecīgais spriedums. Šādā gadījumā, ja jurisdikcija ir izpildes nodaļai, notiesājošā tiesa steidzami nosūta izpildes nodaļai sprieduma kopiju, izpildes pieteikumu un pavaddokumentus.

Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad nav izpildes nodaļas un kad vietējai civillietu nodaļai vai vispārējās jurisdikcijas nodaļai ir jurisdikcija attiecībā uz uzturlīdzekļu piedziņas tiesvedību.

Ja lieta, kurā noteikti uzturlīdzekļi, netika izskatīta tiesā, bet gan dzimtsarakstu nodaļā, teritoriālo jurisdikciju attiecībā uz īpašo uzturlīdzekļu piedziņu nosaka atbilstoši šādiem principiem:

piedziņas prasība jāiesniedz uzturlīdzekļu parādnieka dzīvesvietas tiesā, tomēr uzturlīdzekļu saņēmējs var izvēlēties tiesu, kurā ir jāpanāk uzturlīdzekļu maksāšanas pienākuma izpilde, ja viņa(-as) dzīvesvieta ir Lisabonas vai Porto aglomerācijā un atbildētāja dzīvesvieta ir tajā pašā aglomerācijā;

ja uzturlīdzekļu piedziņas prasība ir jāiesniedz teritorijā, kurā atrodas uzturlīdzekļu parādnieka dzīvesvieta, un ja parādnieks nedzīvo Portugālē, bet viņam(-ai) ir aktīvi šajā valstī, jurisdikcija ir tiesai atbilstoši šādu aktīvu atrašanās vietai.

Attiecībā uz piekritību pēc būtības saistībā ar uzturlīdzekļu piedziņu, pamatojoties uz dzimtsarakstu nodaļas ierēdņa lēmumu, piemēro turpmāk izklāstītos noteikumus.

Rajona tiesas ģimenes un bērnu lietu nodaļai ir jurisdikcija sagatavot un izspriest uzturlīdzekļu piedziņas lietas starp laulātajiem un bijušajiem laulātajiem, lietas par uzturlīdzekļu piedziņu bērniem, kā arī pieaugušajiem un par pilngadīgiem atzītiem bērniem. Tomēr, tā kā šādā gadījumā attiecīgo prasību izskatīja dzimtsarakstu nodaļa, nevis tiesas ģimenes un bērnu lietu nodaļa, tiesas var nolemt, ka jurisdikcija ir rajona tiesas izpildes nodaļai.

Ja izpildes nodaļas nav, īpašās tiesvedības par uzturlīdzekļu piedziņu jurisdikcija ir vietējai civillietu nodaļai vai vispārējās jurisdikcijas nodaļai.

Paziņojums.

Iepriekš izklāstītie noteikumi par jurisdikciju valstu tiesās var tikt interpretēti atšķirīgi.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Bērnu uzturlīdzekļu piedziņas tiesvedībā parasti nav nepieciešams norīkot advokātu, izņemot apelācijas sūdzības posmu. Pieauguši vai par pilngadīgiem atzīti prasītāji (piemēram, bērna aizbildnis) var paši ierasties tiesā, ja lietu iztiesā pirmajā instancē. Tomēr bērnam ir jānorīko advokāts, ja bērna intereses nonāk pretrunā viņa(-as) vecāku, juridiskā pārstāvja un faktiskā aizgādņa interesēm, kā arī tad, ja to tiesai ir lūdzis pieteikumu briedumu sasniedzis bērns. Uz citām uzturlīdzekļu prasībām attiecas turpmāk izklāstītie vispārējie principi.

Advokāts jāieceļ šādos gadījumos: lietās, kuras ir tiesu jurisdikcijā un kurās piemēro summas ierobežojumu, un kurās ir pieņemama apelācija parastajā kārtībā; lietās, kurās apelācija ir vienmēr pieņemama neatkarīgi no prasības summas; apelācijas lietās un lietās, iekšā iesniedz augstākajās tiesās.

Pašlaik, 2022. gadā, apelācija parastajā kārtībā ir iespējama tikai tad, ja prasības summa pārsniedz tās tiesas ierobežojumu, pret kuras lēmumu apelācijas sūdzība ir iesniegta, un apstrīdētais lēmums ir nelabvēlīgs apelācijas sūdzības iesniedzējam par summu, kas pārsniedz arī pusi no attiecīgās tiesas ierobežojuma. Ja ir šaubas par lietā zaudējušās puses zaudējumu summu, ņem vērā tikai prasības summu. Šim tiesiskajam principam ir dažādi izņēmumi, kas noteikti kopā ar pašu principu un citās īpašās tiesību normās. Laikā, kad tika pārskatīta šī faktu lapa, proti, 2022. gadā, civillietās tiesu ierobežojums bija šāds: Apelācijas tiesā (*Tribunal da Relação*) — 30 000,00 EUR; Pirmās instances tiesā (*Tribunal de Primeira Instância*) — 5000,00 EUR.

Pat ja advokāta īstenota pārstāvība ir obligāta, juristi, kuri stažējas, juriskonsulti un puses pašas var iesniegt pieteikumus, kuros nav izvirzīti juridiski jautājumi.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Atbilde uz šo jautājumu atšķiras atkarībā no tā, vai lietu uzturlīdzekļu noteikšanai izskata tiesā vai dzimtsarakstu nodaļā un vai puses saņem juridisko palīdzību. Tiesās ir jāapmaksā tiesāšanās izdevumi. Tiesās ir jāapmaksā tiesāšanās izdevumi. Dzimtsarakstu nodaļā ir jāmaksā nodevas.

Izmaksu segšana ir paredzēta Noteikumos par procedūras izmaksām.

Izmaksu segšana ir paredzēta [☞ Noteikumos par procedūras izmaksām](#).

Izmaksas ietver tiesas nodevu, maksas un pusei radušās izmaksas ([☞ Civilprocesa kodeksa](#) 529. pants).

Atbrīvojumi

Saskaņā ar [☞ Noteikumu par procedūras izmaksām](#) 4. panta 1. punkta i) un l) apakšpunktu.

Nepilngadīgie ir atbrīvoti no izmaksu segšanas, ja viņus pārstāv prokurors vai tiesas norīkots advokāts, lietās, kuras izskata tiesā, un ir atbrīvoti arī no nodevu maksāšanas lietās, kuru izskatīšana notiek dzimtsarakstu nodaļā.

Nepilngadīgie vai viņu likumīgie pārstāvji ir atbrīvoti arī no izmaksu segšanas apelācijas sūdzību lietās par lēmumiem, kas saistīti ar uzturlīdzekļu pieprasīšanu, koriģēšanu vai to maksāšanas izbeigšanu un ir pieņemti nepilngadīgo tiesās. Tiesvedība nepilngadīgo tiesās, kurā var noteikt uzturlīdzekļus, parasti ir tiesvedība par bērnu uzturlīdzekļiem un tiesvedība par aizgādības īstenošanas kārtības noteikšanu. Tās ir īpašas bezstrīdus procedūras.

Saskaņā ar [☞ Noteikumu par procedūras izmaksām](#) 15. panta 1. punkta f) apakšpunktu:

Puses tiesvedībā, kas notiek nepilngadīgo tiesās, ir atbrīvotas no pienākuma iepriekš samaksāt tiesas nodevas, tostarp tiesvedībā, kurā nosaka uzturlīdzekļus. Šādās lietās tiesas nodevas tūlītējas samaksas vietā pusei tiek prasīts tiesas nodevu samaksāt 10 dienu laikā pēc dienas, kad spriedums ir pasludināts pamattiesvedībā. Tas attiecas pat uz gadījumiem, kad spriedums nav kļuvis galīgs.

Izņemot iepriekš minētās lietas, principā ir jāsedz izmaksas. Vienīgais izņēmums ir gadījums, kad puse saņem juridisku palīdzību un/vai ja attiecībā uz attiecīgo tiesvedību ir piemērojama turpmāk minētās 2009. gada 18. decembra Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 V nodaļa.

Izmaksu piedziņa

Izņemot iepriekš minētos izņēmuma gadījumus, lai varētu iesniegt prasību par uzturlīdzekļu noteikšanu, ir jāsamaksā sākotnējā tiesas nodeva. Sākotnējā tiesas nodeva atbilst galīgo izmaksu avansa maksājumam.

Izmaksas ietver tiesas nodevu, maksas un pusei radušās izmaksas.

Tiesas nodevas

Lai noteiktu maksājamās tiesas nodevas summu, būtiski ir zināt, kāda ir prasības summa, jo tiesas nodevu aprēķina, pamatojoties uz minēto summu un saskaņā ar vienu no tabulām, kas pievienotas Noteikumiem par procedūras izmaksām.

Prasības summa iepriekšminēto tabulu piemērošanas nolūkā izriet no [☞ Civilprocesa kodeksa](#) 296.–310. panta.

Piemēram,

galīgās uzturlīdzekļu prasības summa ir vienāda ar pieckārtēju gadskārtējo pabalstu, kas tiek prasīts pieteikumā, t. i. šādas prasības summa atbilst prasītā mēneša maksājuma summai, kas reizināta ar 60;

pagaidu uzturlīdzekļu nodrošināšanas prasības summa atbilst prasītajam mēneša maksājumam, kas reizināts ar 12;

laulības šķiršanas prasībās un prasībās par aizgādības īstenošanas kārtības noteikšanu, kas papildus uzturlīdzekļiem ir saistītas ar citām nemateriālām interesēm, summa ir vismaz vienāda ar apelācijas tiesas ierobežojumu, kam pieskaitīts viens eiro cents (2022. gadā: 30 000,01 EUR — [☞ Likuma 62/2013](#) 44. pants).

Maksas

Attiecībā uz maksām piemēro šādus noteikumus (532. pants Civilprocesa kodeksā, sk. [☞ 2013. gada 26. jūnija Likumu Nr. 41/2013](#)).

Saistībā ar izdevumiem un maksām, kas attiecas uz izmeklēšanu (maksājumi ekspertiem, par ziņojumiem utt.), piemēro noteikumu, ka katra puse sedz tai radušos izdevumus un maksas.

Ja izrādās, ka izmeklēšana ir acīmredzami lieka vai tiek novilcināta, puse, kas to pieprasījusi, sedz attiecīgo maksu neatkarīgi no panākumiem vai rīkojuma par izmaksu segšanu.

Ja visas puses ir ieinteresētas izmeklēšanā vai izdevumu segšanā, tām gūstot vienādas priekšrocības, vai ja nav iespējams noteikt, kura ir ieinteresētā puse, maksas sedz abas puses vienādās daļās.

Pušu izmaksas

Attiecībā uz pušu izmaksām [☞ Civilprocesa kodeksa](#) 533. pants paredz, ka zaudētāja puse sedz tiesvedības uzvarētājas puses izmaksas saskaņā ar diferencētu skalu proporcionāli saviem zaudējumiem.

Pušu izmaksas ietver avansā samaksātās tiesas nodevas, pusei faktiski radušās izmaksas, tiesu izpildītājam samaksātās nodevas un viņa izdevumus, juridiskajam pārstāvim samaksātās nodevas un viņa izdevumus.

Izmaksu pārskats

Izņemot iepriekš norādītos gadījumus, kuros puses ir atbrīvotas no iepriekšējas tiesas nodevu samaksas, tiesas sekretārs principā sagatavo izmaksu pārskatu tikai pēc tam, kad pasludinātais spriedums ir kļuvis galīgs un nepārsūdzams, un saskaņā ar attiecīgo rīkojumu. Puses tiek informētas par pārskatu. Ja netiek iesniegtas apelācijas sūdzības vai pretenzijas par pārskatu vai ja tās ir atrisinātas, zaudētājai pusei ir jāsedz izmaksas un/vai jāatlīdzina uzvarētājai pusei tās avansā samaksātā summa.

Pusēm radušās izmaksas zaudētāja puse sedz tieši pusei, kurai tās pienākas. Ja zaudētāja puse saņem juridisku palīdzību, attiecīgās summas pusei, kurai tās pienākas, samaksā valsts, sk. [☞ Noteikumu par procedūras izmaksām](#) 26. pantu.

Juridiskā palīdzība lietās, kas ir tiesu jurisdikcijā

Ja prasītājam nav līdzekļu, lai samaksātu par lietas izskatīšanu, viņš(-a) var saņemt juridisko palīdzību. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem juridisko palīdzību var piešķirt tikai fiziskām personām vai bezpeļņas juridiskām personām.

Juridiskās palīdzības shēma ir noteikta [☞ Likumā 34/2004](#).

Juridisko palīdzību privātpersonām var piešķirt dažādos veidos: sniedzot juridiskas konsultāciju, atbrīvojot no tiesas nodevu un maksu maksāšanas, ļaujot maksāt tiesas nodevas un maksas pa daļām, norīkojot juridisko pārstāvi un apmaksājot viņa nodevas, norīkojot likumīgo pārstāvi un ļaujot apmaksāt viņa nodevas pa daļām, kā arī nozīmējot tiesu izpildītāju.

Portugāles juridiskās palīdzības sistēma visos tajā paredzētajos aspektos ir piemērojama visām tiesām un visu veidu tiesvedībām.

Pieteikumus juridiskās palīdzības saņemšanai iesniedz, izmantojot veidlapu. Tā ir jāiesniedz personīgi vai jānosūta pa pastu jebkuram Valsts sociālā nodrošinājuma iestādes (*Instituto da Segurança Social IP*) publiskajam dienestam. Veidlapas un norādījumus par to aizpildīšanu nodrošina minētā iestāde.

Parasti atbildes sniegšanas termiņš ir 30 dienas. Gan praktiskā informācija, gan veidlapas ir pieejamas vietnē [☞ Proteção Jurídica - seg-social.pt](#).

Ierosinot tiesvedību, prasītājam sākotnējam pieteikumam ir jāpievieno dokumentāri pierādījumi par tiesas nodevas iepriekšēju samaksu vai par to, ka ir piešķirta juridiskā palīdzība, kas paredz atbrīvojumu no minētās nodevas iepriekšējas samaksas. Ja juridisko palīdzību piešķir kā iespēju samaksāt tiesas nodevas pa daļām, jāpievieno pierādījumi par šādu iespēju un par atlikušās summas samaksu — [☞ Noteikumu par tiesas izmaksām](#) 14. un 15. pants.

Nodevas lietās, kas ir dzimtsarakstu nodaļas kompetencē

Nepilngadīgie ir atbrīvoti no nodevu maksāšanas, ja viņus pārstāv prokurors vai tiesas norīkots advokāts lietās, kuru izskatīšana notiek dzimtsarakstu nodaļā.

Notevas, kas jāmaksā lietās, kuras ir dzimtsarakstu nodaļu kompetencē, ir izklāstītas Noteikumos par dzimtsarakstu nodaļām un notāriem maksājamām nodevām.

Piemēram, 2022. gadā nodevas, ko iekasē lietās, kuras ir dzimtsarakstu nodaļu kompetencē (ar kurām var iepazīties [Noteikumu par dzimtsarakstu nodaļām un notāriem maksājamām nodevām](#) 18. pantā), ir šādas:

tiesvedībā par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata (bez mantas šķirtības), tostarp lēmumos, ar ko apstiprina vienošanās par uzturlīdzekļiem laulātajiem vai par uzturlīdzekļiem nepilngadīgiem bērniem, — 280 EUR;

tiesvedībā par uzturlīdzekļu piešķiršanu pieaugušiem vai par pilngadīgiem atzītiem bērniem — 120 EUR;

tiesvedībā, kurā prasa grozīt vienošanos par uzturlīdzekļiem, — 100 EUR.

Šīs summas ir spēkā 2022. gadā šīs faktu lapas aktualizēšanas laikā un var tikt pārskatītas. Tāpēc katrā atsevišķā gadījumā ir jāiepazīstas ar valsts tiesību aktiem.

Juridiskā palīdzība lietās, kas ir dzimtsarakstu nodaļas kompetencē

Lietās, ko izskata dzimtsarakstu nodaļa, juridiskā palīdzība ir piemērojama tikai divos gadījumos, proti, kā juridiskā pārstāvja iecelšana un viņa nodevu apmaksāšana un kā juridiskā pārstāvja iecelšana un iespēja apmaksāt viņa nodevas pa daļām.

Turklāt individuāli prasītāji, kuri var pierādīt, ka viņiem ir finansiālas grūtības, atsevišķus dokumentus un pakalpojumus dzimtsarakstu nodaļā var saņemt bez maksas.

To, ka pastāv finansiālas grūtības, var pierādīt ar kompetentās administratīvās iestādes izdotu dokumentu vai ar izziņu, ko izdevusi valsts sociālās labklājības iestāde, kurā persona reģistrēta.

Šādos gadījumos bez maksas var saņemt šādus dokumentus un pakalpojumus: dokumentus, kas apliecina civilstāvokļa aktu reģistrāciju vai valstspiederību, kā arī to sagatavošanas un deklarāciju izsniegšanas pakalpojumus, vajadzīgos dokumentus un procedūras, kas saistītas ar to izsniegšanu, izziņas, kas vajadzīgas jebkādam mērķim.

Tas pats noteikums attiecas uz dzimtsarakstu nodaļas kompetencē esošajām lietām, kurās tiek noteikti uzturlīdzekļi.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automātiskas indeksācijas sistēmu)?

Parasti uzturlīdzekļus nosaka kā ikmēneša naudas summas maksājumus, izņemot, ja ir vienošanās vai juridisks noteikums par pretējo vai ja ir iemesli, uz kuru pamata ir noteikti izņēmuma pasākumi. Ja, piemēram, persona, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, pierāda, ka nevar tos maksāt kā noteiktu naudas summu, bet var maksāt tos tikai kā daļu no sava mājokļa un uzņēmuma, izņēmuma kārtā var izdot šādu rīkojumu.

Uzturlīdzekļu aprēķināšana

Uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu un uzturlīdzekļu aprēķināšanu reglamentē [Civilkodeksa](#) 1871.–1880., 1905., 2003.–2023. pants.

Uzturlīdzekļu apmēram jābūt proporcionālam uzturlīdzekļu parādnieka līdzekļiem un uzturlīdzekļu saņēmēja vajadzībām. Nosakot uzturlīdzekļus, tiek pārbaudīts arī tas, vai uzturlīdzekļu saņēmējs var sevi uzturēt pats.

Uzturlīdzekļu saņēmēja vajadzības ir atkarīgas no tā, vai viņš(-a) ir bērns, pilngadīgs bērns, kas turpina izglītību vai apmācību, vai vienkārši pieaugušais. Tās jau tika minētas atbildē uz 1. jautājumu.

Attiecībā uz vērtējamiem uzturlīdzekļu parādnieka līdzekļiem ir jāpiemin īpašie kritēriji, kas jāņem vērā atkarībā no tā, vai uzturlīdzekļi tiek noteikti bērniem vai bijušajiem laulātajiem.

Uzturlīdzekļu noteikšana bērniem

Uzturlīdzekļu nodrošināšana bērnam ir viņa vecāku pamatpienākums. Tas ir noteikts, tieši pamatojoties uz Portugāles Republikas Konstitūcijas 36. panta 5. punktu.

Uzturlīdzekļiem, kas jāmaksā bērniem, ir jābūt proporcionāliem uzturlīdzekļu parādnieka līdzekļiem.

Saskaņā ar Portugāles Augstākās tiesas (*Supremo Tribunal de Justiça*) vadošo judikatūru, lai aprēķinātu to uzturlīdzekļu summu, kuri ir jāsaņem bērnam, tiesai ir jāņem vērā ne vien parādnieka gūto ienākumu pašreizējā summa, bet arī — vispārēji un visaptveroši — viņa(-as) sociālais statuss, spēja strādāt, pienākums aktīvi meklēt profesionālo nodarbošanos, kas viņam(-ai) ļauj izpildīt šādu pienākumu, un viss viņam(-ai) piederošo aktīvu klāsts.

Uzturlīdzekļu noteikšana bijušajiem laulātajiem

Nosakot to uzturlīdzekļu apmēru, kas maksājami bijušajiem laulātajiem, tiesai ir jāņem vērā laulības ilgums, laulāto ieguldījums ģimenes finansēs, laulāto vecums un veselības stāvoklis, viņu profesionālā kvalifikācija un nodarbinātības izredzes, laiks, kas viņiem būs vajadzīgs, lai izaudzinātu kopīgos bērnus, viņu peļņa un ienākumi, stāšanās jaunā laulībā vai faktiskas kopdzīves uzsākšana un kopumā visi apstākļi, kas skar tā laulātā vajadzības, kurš(-a) saņem uzturlīdzekļus, un uzturlīdzekļu parādnieka iespējas.

Saskaņā ar lielāko daļu valsts judikatūras laulātajam, kurš(-a) ir uzturlīdzekļu saņēmējs, nav tiesību pieprasīt, lai viņam tiktu saglabāts tikpat augsts dzīves līmenis, kāds ir bijis laulības laikā.

Laiks, no kura ir jāmaksā uzturlīdzekļi

Ar tiesas lēmumu noteiktie uzturlīdzekļi ir maksājami, sākot no prasības iesniegšanas dienas. Uzturlīdzekļi, kas noteikti, pusēm savstarpēji vienojoties, un apstiprināti ar tiesas vai dzimtsarakstu nodaļas ierēdņa lēmumu, ir maksājami, sākot no dienas, kad sākas parādnieka saistību nepildīšana. Parādnieka saistību nepildīšana sākas dienā, kas ir noteikta kā maksājuma veikšanas diena, vai arī dienā, kad maksājums tiek pieprasīts. Neskarot minētos gadījumus, Portugāles tiesībās nav paredzēta uzturlīdzekļu noteikšana ar atpakaļejošu spēku.

Iepriekš noteiktu uzturlīdzekļu koriģēšana

Ja pēc uzturlīdzekļu noteikšanas mainās apstākļi, uzturlīdzekļus var koriģēt vai to maksāšanu izbeigt.

Ja attiecīgajā laikposmā nenotiek īpaša uzturlīdzekļu piedziņa, pieteikumu par uzturlīdzekļu koriģēšanu vai to maksāšanas izbeigšanu iesniedz vienlaicīgi ar prasību par izpildi. Ja attiecīgajā laikposmā notiek īpaša uzturlīdzekļu piedziņa, pieteikumu par uzturlīdzekļu koriģēšanu vai to maksāšanas izbeigšanu pievieno piedziņas lietai.

Uzturlīdzekļu parādnieks var prasīt, lai uzturlīdzekļi tiktu samazināti vai to maksāšana tiktu izbeigta, ja, piemēram, ir samazinājies viņa(-as) finanšu līdzekļu apjoms, uzlabojies uzturlīdzekļu saņēmēja finansiālais stāvoklis, uzturlīdzekļu saņēmējs ir kļuvis pilngadīgs vai ir spējīgs pats sniegt ieguldījumu savas iztikas nodrošināšanā.

Uzturlīdzekļu saņēmējs var prasīt uzturlīdzekļu palielināšanu, ja, piemēram, pasliktinās viņa(-as) finansiālais stāvoklis, mainās viņa(-as) ģimenes apstākļi, palielinās viņa(-as) vajadzības vai palielinās dzīves dārdzība, un ja uzturlīdzekļu parādnieks šādu palielinājumu var atbalstīt un viņam(-ai) tas būtu jāatbalsta (jo, piem., arī viņa(-as) alga ir palielinājusies).

Automātiska atjaunināšana

Lai kompensētu dzīves dārdzības palielināšanos, lēmumā par uzturlīdzekļu noteikšanu var noteikt, ka noteiktā summa regulāri (parasti reizi gadā) tiek automātiski atjaunināta.

Šādas atjaunināšanas pamatā var būt Valsts statistikas institūta (*Instituto Nacional de Estatística*) katru gadu publicētā inflācijas rādītāja paaugstināšanās vai konkrētas, tiesas norādītas procentu likmes paaugstināšanās. Tomēr tas var arī būt nemainīgs ikgadējs palielinājums par konkrētu summu, kas paredzēta lēmumā.

Tiesnesis pēc saviem ieskatiem atbild par šādas automātiskās atjaunināšanas noteikšanu un atbilstošo līdzekļu izvēli, lai to varētu īstenot. Automātisko atjaunināšanu var arī noteikt ar apstiprinātu vienošanos starp pusēm.

Pagaidu uzturlīdzekļi

Papildus galīgajiem uzturlīdzekļiem var noteikt arī pagaidu uzturlīdzekļus.

Ja galīgie uzturlīdzekļi vēl nav noteikti, tiesa pēc uzturlīdzekļu saņēmēja lūguma vai *ex officio*, ja uzturlīdzekļu saņēmējs ir nepilngadīgais, var piešķirt pagaidu uzturlīdzekļus, nosakot tos pēc tiesas ieskatiem. Pagaidu uzturlīdzekļi nekad netiek atmaksāti. Tie jāmaksā, kamēr notiek pamattiesvedība par galīgo uzturlīdzekļu summas noteikšanu. Galīgie uzturlīdzekļi jāmaksā, tiklīdz tie tiek noteikti.

Ja tiesā tiek skatīts strīds par laulības šķiršanu, tiesnesis var noteikt pagaidu uzturlīdzekļus vienam no laulātajiem vai bērniem uz laikposmu, kamēr notiek tiesvedība. Laikā, kad notiek tiesvedība par aizgādības kārtības noteikšanu, tiesnesis var arī noteikt pagaidu uzturlīdzekļus nepilngadīgiem bērniem. Iepriekš minētajos gadījumos pagaidu uzturlīdzekļus var noteikt tiesas sēdes laikā tiesvedības gaitā.

Alternatīvi pagaidu uzturlīdzekļus var noteikt pagaidu noregulējuma tiesvedībā, kas tiks apvienota ar pamattiesvedību, kurā tiek noteikti galīgie uzturlīdzekļi.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus maksā saskaņā ar noteikumiem personai, kura norādīta tiesas lēmumā vai tiesas apstiprinātajā pušu vienošanās dokumentā.

Parasti, ja saņēmējs ir rīcībspējīgs pieaugušais vai par pilngadīgu atzīts bērns, uzturlīdzekļus maksā viņam(-ai) tieši.

Ja saņēmējs ir rīcībnespējīgs pieaugušais, uzturlīdzekļus maksā personai, kurai ir likumīgs pienākums īstenot finanšu tiesības šādas rīcībnespējīgas personas vārdā (aizbildnis, pilnvarotais vai īpašuma juridiskais pārvaldnieks); uzturlīdzekļus var saņemt pat iestāde.

Ja saņēmējs ir nepilngadīgs, uzturlīdzekļus maksā personai, kura ir bērna aizbildnis un kura var būt viens no vecākiem, cits ģimenes loceklis, trešā persona (audžuģimene) vai tās iestādes direktors, kurai ir uzticēta atbildība par nepilngadīgo.

Tiesību aktos nav paredzētas noteiktas maksāšanas metodes, un puses var vienoties par to, kā maksājumi būtu jāveic. Ja vienošanās nav, tiesas lemj par vispraktiskāko un lētāko metodi gan maksātajam, gan uzturlīdzekļu saņēmējam.

Parasti mēneša uzturlīdzekļu maksājumu veic skaidrā naudā, un maksājums saņēmējam ir jāsaņem tā mēneša sākumā, kuram tas ir paredzēts.

Maksājuma veikšanas laiku un vietu atrunā vienošanās dokumentā vai lēmumā par uzturlīdzekļu noteikšanu. Ja tas nav atrunāts, šajā ziņā piemēro

Civilkodeksa papildu noteikumus. Minētajos noteikumos principā ir paredzēts, ka tad, ja nav īpaši atrunāts:

uzturlīdzekļi, kas maksājami skaidrā naudā, ir jāmaksā vietā, kas ir saņēmēja dzīvesvieta laikā, kad maksājums jāveic;

tā kā maksājumi atbilst Gregora kalendāra mēnešiem, saņēmējs var pieprasīt maksājumu jebkurā laikā, sākot no attiecīgā mēneša pirmās dienas.

Izplatītākās metodes ir bankas pārskaitījums, noguldījums bankā atvērtā norēķinu kontā, pasta pārvedums vai čeka nosūtīšana, vai personīgs maksājums skaidrā naudā.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja uzturlīdzekļu parādnieks nepilda savas maksājumu saistības, uzturlīdzekļu saņēmējs var izmantot civiltiesiskus un krimināltiesiskus piedziņas pasākumus.

Civiltiesiski piedziņas pasākumi

Pirmspiedziņas tiesas sēde

Attiecībā uz bērna uzturlīdzekļiem, kas noteikti uzturlīdzekļu piedziņas tiesvedībā vai tiesvedībā par aizgādības kārtības noteikšanu, tiesību aktos ir paredzēta iespēja uzturlīdzekļu saņēmējam pieprasīt pirmspiedziņas tiesas sēdi.

Bērna uzturlīdzekļu saņēmējs var pieprasīt pirmspiedziņas tiesas sēdi, kā noteikts [!\[\]\(1e735baf5259420ea6197ab2bd33d8d3_img.jpg\) **Vispārējās civiltiesiskās aizgādības procesa kārtības** \(*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*\) 48. pantā, ja pastāv šādi priekšnoteikumi: uzturlīdzekļu maksājumu neatbilstība vai novēlota maksāšana, uzturlīdzekļu parādnieks gūst regulārus ienākumus no darba attiecībām, pensijas, subsīdijām, komisijas maksām, procentiem, nodevām, piemaksām, iemaksām vai tamlīdzīgus ienākumus.](#)

Pieteikumu pievieno tiesvedībai par aizgādības kārtības noteikšanu vai tiesvedībai par bērna uzturlīdzekļu noteikšanu, kas notiek tiesā. Uzturlīdzekļu parādnieku informē par pienākumu samaksāt uzturlīdzekļus 10 dienu laikā no dienas, kad ir iestājies to samaksas termiņš. Ja uzturlīdzekļu parādnieks nepievieno dokumentārus pierādījumus par maksājumu veikšanu, uzturlīdzekļu maksājumus katru mēnesi atskaita no viņa(-as) algas, pensijas, subsīdijām vai citiem ienākumiem, kurus viņš(-a) gūst. Šajā nolūkā par maksājumu atbildīgā struktūra tiek informēta, lai tā apstrādātu ikmēneša atskaitījumu un ieskaitītu to tieši uzturlīdzekļu saņēmēja norādītajā bankas kontā. Atskaitītās summas sedz arī uzturlīdzekļu maksājumus, kuriem iestājas termiņš.

Pēc informēšanas visas personas vai struktūras, kas atbild par iepriekšminēto ienākumu apstrādi vai samaksu, tādējādi uzņemas apstiprinātu depozitāru lomu attiecībā uz summām, kas atskaitītas kā uzturlīdzekļi. Tādējādi, ja tās neatskaita saskaņoto summu, notiekošās tiesvedības ietvaros pret tām tiek vērsti izpildes pasākumi.

No atskaitītajām summām netiek segti uzturlīdzekļi, kas uzkrāti līdz brīdim, kad uzturlīdzekļu parādnieks tika informēts par pienākumu veikt maksājumu.

Taču tiek segti uzturlīdzekļu maksājumi, kuriem iestājas samaksas termiņš. Lai atgūtu uzturlīdzekļus, kas uzkrāti pirms tiesas sēdē noteiktā paziņojuma, uzturlīdzekļu saņēmējam ir jāierosina piedziņas tiesvedība. Tādējādi, ja uzturlīdzekļi pienākas nepilngadīgajiem, nekas neliedz saņēmējam vienlaikus ierosināt gan pirmspiedziņas tiesas sēdi (par to summu samaksu, kuru termiņš iestājas), gan īpašo uzturlīdzekļu piedziņas tiesvedību (par nokavēto summu samaksu).

Pirms piedziņas pasākumu īstenošanas nav nepieciešams rīkot pirmspiedziņas tiesas sēdi. Tā ir tikai piedziņas alternatīva. Iebildumi nav atļauti, tomēr uzturlīdzekļu saņēmējam pieejamie līdzekļi ir vairāk ierobežoti nekā piedziņas tiesvedībā, jo uzturlīdzekļu saņēmējs var pieprasīt tikai atskaitījumus no algām, pensijām, subsīdijām vai līdzīgiem periodiskiem ienākumiem (viņš(-a) nevar prasīt īpašuma, noguldījumu vai kredīta tiesību apķīlāšanu).

Ja uzturlīdzekļi pienākas nepilngadīgajiem, uzturlīdzekļu saņēmējs alternatīvi var ierosināt tikai īpašo tiesvedību par uzturlīdzekļu piedziņu, kā noteikts Civilprocesa kodeksā. Tādējādi vienā tiesvedībā viņš(-a) var pilnībā atgūt summas, kas ir maksājamas vai būs maksājamas. Piedziņas tiesvedībā uzturlīdzekļu saņēmējs var izmantot plašākus piedziņas līdzekļus, piemēram, īpašuma un ienākumu apķīlāšanu. Ar šādu tiesvedību saistītais process ir izskaidrots turpmāk.

Tiesas sēde saistībā ar neizpildi

Ja bērna uzturlīdzekļi ir noteikti tiesvedībā par aizgādības kārtību, tiesību aktos ir paredzēta arī iespēja uzturlīdzekļu saņēmējam pieprasīt tiesas sēdi saistībā ar neizpildi saskaņā ar [!\[\]\(a7a1f5cd04f010c03f80fa1c6553988d_img.jpg\) **Vispārējās civiltiesiskās aizgādības procesa kārtības** \(*Regime Geral do Processo Tutelar*\) 41. pantu.](#)

Tā paredzēta tāpēc, lai uzturlīdzekļu saņēmējs lūgtu tiesai izdot rīkojumu par nepieciešamajiem pasākumiem, lai panāktu izpildi un piemērotu nemaksātājam naudas sodu. Ar prasību, ko pievieno tiesvedībai, tiesa uzaicina vecākus uz tiesas sēdi vai informē atbildētāju, lai tas iesniegtu dokumentus pēc saviem ieskatiem, piecu dienu laikā.

Vecāki var vienoties par noteiktās kārtības maiņu. Ja vienošanās nav noslēgta, tiesnesis pieņem pagaidu lēmumu par lūguma apmierināšanu un nosūta lietas dalībniekus veikt mediāciju vai piedalīties specializētā tehniskajā sēdē. Ja vienošanos panākt neizdodas arī tad, vecākus uzaicina iesniegt procesuālus dokumentus un pieprasīt pierādījumus. Pēc tam tiek iesniegti pierādījumi, notiek tiesas sēde un tiek pasludināts spriedums.

Īpašā tiesvedība par uzturlīdzekļu piedziņu

Jebkurā gadījumā, kad tiek kavēta uzturlīdzekļu samaksa, uzturlīdzekļu saņēmējs var ierosināt īpašo tiesvedību par uzturlīdzekļu piedziņu saskaņā ar [Civilprocesa kodeksa](#) 933.–937. pantu. Šī iespēja pastāv neatkarīgi no tā, vai uzturlīdzekļi pienākas bērniem vai pieaugušajiem un vai tiem ir galīgs vai pagaidu raksturs.

Īpašajā uzturlīdzekļu piedziņas tiesvedībā prasītājs var prasīt, lai tiek piešķirta daļa no summām, algām un vai pensijām, ko saņem otra puse, vai lai tiek nodoti uzturlīdzekļu parādnieka ienākumi.

Šāda piešķiršana vai nodošana notiek neatkarīgi no apķīlāšanas un ir paredzēta, lai segtu gan summas, kam jau iestājies samaksas termiņš, gan summas, kas būs jāmaksā.

Kad pieteikuma iesniedzējs prasa, lai tiktu piešķirtas summas, algas vai pensijas, iestāde, kas atbild par to maksāšanu vai par attiecīgo maksājumu apstrādi, tiek informēta, ka tai ir jāmaksā piešķirtā daļa tieši pieteikuma iesniedzējam. Piešķirtā summa katru mēnesi jānogulda prasītāja bankas kontā, kuram konta numurs jānorāda sākotnējā prasībā.

Ja pieteikuma iesniedzējs prasa ienākumu nodošanu, viņam(-ai) ir jānorāda īpašums, uz ko tā attiecas, un tiesu izpildītājs izdos rīkojumu nodot īpašumu, kas tiek uzskatīts par pietiekamu, lai samaksātu gan uzturlīdzekļus, kuru samaksas termiņš ir nokavēts, gan uzturlīdzekļus, kuri būs jāmaksā. Šajā nolūkā var uzklaut arī atbildētāju.

Ja pēc nodošanas tiek noskaidrots, ka ar nodotajiem ienākumiem nepietiek, pieteikuma iesniedzējs var norādīt citu īpašumu. Turpretī, ja tiek noskaidrots, ka ienākumu ir par daudz, pēc liekās daļas saņemšanas pieteikuma iesniedzēja pienākums ir atmaksāt lieko daļu atbildētājam. Atbildētājs var arī prasīt, lai tiktu nodota tikai īpašuma daļa vai lai nodošana tiktu pārnesta uz citu īpašumu.

Piešķirtajām summām vai nodoto ienākumu vērtībai ir jābūt pietiekamai, lai segtu nokavētus maksājumus, kavējuma procentus, ja uzturlīdzekļu saņēmējs tos pieprasa, maksājamās summas un automātiski atjauninātās summas, ja tādas ir noteiktas.

Uzturlīdzekļu saņēmējs joprojām var pieprasīt uzturlīdzekļu parādnieka īpašuma apķīlāšanu. Apķīlāt var kustamu un nekustamu īpašumu, noguldījumus bankās, kredīta tiesības, komercuzņēmumus vai uzņēmuma akcijas.

Ja apķīlātais īpašums tiek pārdots, lai dzēstu uzturlīdzekļu parādu, nedrīkst izdot rīkojumu par liekās ienākumu daļas atmaksāšanu uzturlīdzekļu parādniekam, ja vien netiek nodrošināta nākotnē maksājamo uzturlīdzekļu samaksa, ciktāl tiesnesis to uzskata par atbilstošu, izņemot, ja tiek iesniegts nodrošinājums vai cita atbilstoša garantija.

Uzturlīdzekļu parādnieks būtu jāaizsaucina uz tiesu tikai pēc tam, kad ir notikusi īpašuma apķīlāšana / piešķiršanas lēmuma pieņemšana / ienākumu apķīlāšana. Uzturlīdzekļu parādnieka iebildumi pret piedziņu vai apķīlāšanu neaptur piedziņas procesu.

Ja tiek iesniegta prasība mainīt uzturlīdzekļu maksājumus vai izbeigt to maksāšanu, kamēr notiek īpašā uzturlīdzekļu piedziņas tiesvedība, šo prasību par mainīšanu vai izbeigšanu pievieno piedziņas prasībai.

Eiropas izpildes rīkojums

Ja netiek pildīta vienošanās par uzturlīdzekļiem, kas izriet no administratīvā iestādē sagatavota autentiska instrumenta vai šādas iestādes apliecināta akta, dalībvalstī, kurai nav saistošs 2007. gada Hāgas protokols, uzturlīdzekļu saņēmējs var atsaukties uz 2004. gada 21. aprīļa Regulu (EK) Nr. 805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu (minētās regulas 4. panta 3. punkta b) apakšpunkts un 2008. gada 18. decembra Regulas Nr. 4/2009 68. panta 2. punkts).

Krimināltiesiski izpildes pasākumi

[Kriminālkodeksa](#) 250. pantā paredzētais sods par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu nepildīšanu ir ieslodzījums uz laiku no viena mēneša līdz diviem gadiem vai naudas sods līdz divsimt četrdesmit dienām atkarībā no minētajā pantā noteiktajiem gadījumiem.

Lai sāktu kriminālprocesu, ir jāiesniedz sūdzība.

Ja pienākums vēlāk tiek izpildīts, tiesa var pilnībā vai daļēji atcelt sodu vai atbrīvot no neizciestā soda.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā

Noteikumi, kas piemērojami aktīvu vai tiesību apķīlāšanai, attiecīgie iebildumu ierobežojumi un pamatojumi ir noteikti [Civilprocesa kodeksa](#) 735.

–783. pantā.

Principā izpildi var piemērot visiem apķīlājamiem parādnieka aktīviem, kurus var izmantot izpildes parāda segšanai saskaņā ar materiālo tiesību normām.

Apķīlāt var tikai aktīvus, kas vajadzīgi, lai samaksātu izpildes parādu un paredzamās izpildes izmaksas.

Turklāt tiesību aktos attiecībā uz uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumiem ir noteikti apķīlāšanas ierobežojumi un noilguma periodi, kas minēti turpmāk.

Apķīlāšanas ierobežojumi

Noteiktus īpašuma veidus nedrīkst apķīlāt nekādos apstākļos (pilnībā neapķīlājami aktīvi), citus īpašuma veidus drīkst apķīlāt tikai noteiktos apstākļos (nosacīti apķīlājami aktīvi), bet vēl citus īpašuma veidus drīkst apķīlāt tikai daļēji (daļēji apķīlājami aktīvi).

Neapķīlājami aktīvi

Papildus mantai, kas nav apķīlājama saskaņā ar īpašu noteikumu, pilnībā neapķīlājami ir šādi aktīvi:

neatsavināmas lietas vai tiesības;

aktīvi, kas ir valsts un citu publiski tiesisku juridisku personu publiskā īpašumā;

aktīvi, kuru apķīlāšana būtu amorāla vai finansiāli nepamatota to nebūtiskās tirgus vērtības dēļ;

priekšmeti, kas īpaši paredzēti publiskiem dievkalpojumiem;

kapu pieminekļi;

instrumenti un priekšmeti, kas ir svarīgi personām ar invaliditāti un slimnieku ārstēšanai.

Aktīvi, kam ir relatīva imunitāte pret apķīlāšanu

Nosacīti neapķīlājams ir šāds īpašums.

Izņemot, ja izpilde ir saistīta ar tāda parāda atmaksu, kam ir liettiesisks nodrošinājums, neapķīlā valsts un citu publisku juridisku personu aktīvus, tādu struktūru aktīvus, kam ir sabiedrisko darbu vai sabiedrisko pakalpojumu koncesijas, vai aktīvus, kas pieder labdarības organizācijām, kuras īpaši norīkotas sabiedrības interesēs esošu mērķu īstenošanai.

Neapķīlā arī uzturlīdzekļu parādnieka darba instrumentus un priekšmetus, kas ir būtiski viņa profesionālās darbības veikšanai vai profesionālajai apmācībai, izņemot, ja uzturlīdzekļu parādnieks norāda, ka tos var apķīlāt, ja piedziņa attiecas uz to pirkuma cenas samaksu vai to remonta izmaksu segšanu vai ja tie tiek apķīlāti kā komercuzņēmuma materiālie pamatlīdzekļi.

No apķīlāšanas ir atbrīvoti arī aktīvi, kas ir māsaimniecībā obligāti nepieciešamie priekšmeti un atrodas personas, pret kuru vērš izpildi, faktiskajā mājoklī, izņemot, ja izpilde notiek par šo priekšmetu apmaksu vai to remonta izdevumiem.

No prasījuma, ko nepakļauj apķīlāšanai, iegūtās naudas summas vai banku depozīti netiek apķīlāti, piemērojot tādus pašus nosacījumus kā attiecībā uz sākotnējo prasījumu.

Pieprasīto uzturlīdzekļu piedziņā piemēro iepriekšminētos noteikumus par pilnībā un nosacīti neapķīlājamiem aktīviem.

Parasti attiecībā uz īpašumu, kas daļēji apķīlāts uzturlīdzekļu piedziņas procesā, summa, ko var apķīlāt, ir lielāka nekā piedziņas procesā, kas pamatots ar citām prasībām, kā paskaidrots turpmāk.

Daļēji apķīlājami aktīvi

Nedrīkst apķīlāt divas trešdaļas no neto algām, periodiskajiem maksājumiem, ko saņem kā vecuma pensiju vai jebkādus citus sociālos pabalstus, apdrošināšanas maksājumiem, atlīdzībām nelaimes gadījumos, ikgadējiem ienākumiem vai jebkāda veida maksājumiem, kas nodrošina uzturlīdzekļu parādnieka iztiku.

Šāda apķīlāšanas aizlieguma maksimālais ierobežojums ir vienāds ar valstī noteiktās minimālās algas trīskārtēju apmēru, kāds tas ir katras apķīlāšanas laikā, un minimālais ierobežojums ir vienāds ar valstī noteiktās minimālās algas vienu apmēru, ja uzturlīdzekļu parādniekam nav citu ienākumu. Ja nesamaksātie parādi ir paredzēti uzturēšanai, nevar apķīlāt summu, kas vienāda ar pilnu no iemaksām neatkarīgu pensiju.

Konfiscējot naudu vai bankā glabāto naudas atlikumu, nedrīkst konfiscēt summu, kas vienāda ar valstī noteikto minimālo algu, vai — uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu gadījumā — summu, kas vienāda ar pilnu no iemaksām neatkarīgu pensiju.

Neapķīlāmību, kas noteikta attiecībā uz algām vai periodiskajiem maksājumiem, nevar apvienot ar neapķīlāmību, kas noteikta attiecībā uz naudu vai bankā glabāto naudas atlikumu.

Ja iepriekšminētie noteikumi par apķīlāmību netiek ievēroti, uzturlīdzekļu parādnieks var iebilst pret apķīlāšanu.

Noilguma termiņi

Noilguma termiņš uzturlīdzekļu prasījumiem ir noteikts [☞ Civilkodeksa](#) 303., 310., 313., 314., 320. un 323. pantā.

Portugāles Civilkodeksā noteiktais noilguma termiņš attiecībā uz nokavētiem uzturlīdzekļu maksājumiem ir 5 gadi (Civilkodeksa 310. panta f) punkts). Tādēļ piecus gadus pēc uzturlīdzekļu maksājumu veikšanas termiņa iestājas maksājumu saņemšanas tiesību noilgums to neizmantošanas dēļ. Noilgumu pārtrauc aicinājums ierasties uz tiesu saistībā ar uzturlīdzekļu maksājumiem. Savukārt uzturlīdzekļu parādnieks var atteikties no noilguma pēc tam, kad noilguma termiņš ir iestājies. Tā kā šis noilguma termiņš ir prezumptīvs, to var atspēkot ar skaidri vai klusuciešot izteiktu piekrišanu. Tiesa nevar noteikt noilguma termiņu pēc savas iniciatīvas. Lai tas būtu spēkā, ir jāpieprasa tā piemērošana.

Bērna uzturlīdzekļu gadījumā noilguma termiņš nesākas un neilgst laikā, kad bērnam nav pārstāvja. Pat tad, ja bērnam ir pārstāvis, noilguma termiņš nebeidzas agrāk kā vienu gadu pēc dienas, kad bērns kļūst pilngadīgs.

Portugāles civilprocesuālo tiesību aktos nav noteikts noilguma termiņš, pēc kura uzturlīdzekļu saņēmējs vairs nevar ierosināt uzturlīdzekļu piedziņas tiesvedību. Tāpēc uzturlīdzekļu maksājumiem, kam iestājies noilgums, var piemērot piedziņas procedūru. Šādā gadījumā tiesa var nebūt *ex officio* informēta par noilgumu. Lai noilgums būtu spēkā, tas ir jāpieprasa uzturlīdzekļu parādniekam, kurš(-a) var iebilst pret piedziņu, atsaucoties uz noilgumu.

Iebildums pret apķīlāšanu

[☞ Civilprocesa kodeksa](#) 784. un 785. pantā ir paredzēti noteikumi, kas izklāstīti turpmāk.

Vispārējais termiņš apķīlāšanas apstrīdēšanai ir 10 dienas no datuma, kad uzturlīdzekļu parādniekam ir paziņots par apķīlāšanu. Vispārējais termiņš piedziņas apstrīdēšanai ir 20 dienas no datuma, kad uzturlīdzekļu parādniekam ir izsniegta pavēste.

Īpašas uzturlīdzekļu piedziņas gadījumā uzturlīdzekļu parādnieku uzaicina attiecībā uz piedziņas prasību tikai pēc apķīlāšanas, ienākumu piešķiršanas vai nodošanas. Izniedzot pavēsti, uzturlīdzekļu parādnieku informē par apķīlāšanu, kas jau ir notikusi.

Pirmspiedziņas tiesas sēdē, kas notiek nepilngadīgo tiesā, uzturlīdzekļu parādnieks tiek informēts pirms rīkojuma izdošanas par ienākumu nodošanu, bet nevar to apstrīdēt. Parādnieks var tikai iesniegt dokumentārus pierādījumus par samaksu.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Bērna uzturlīdzekļu gadījumā prokurors ir tiesīgs ierosināt attiecīgu tiesvedību uzturlīdzekļu noteikšanai. Jebkura persona var informēt prokuroru par vajadzību noteikt vai koriģēt bērna uzturlīdzekļus. Šajā nolūkā katrā tiesā prokurora rīcībā ir klientu apkalpošanas dienests.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Jā, bērna uzturlīdzekļu gadījumā. Tas ir Nepilngadīgajiem maksājamo uzturlīdzekļu garantijas fonds (*Fundo de Garantia de Alimentos Devidos a Menores*) (turpmāk — “fonds”). Fondu pārvalda valsts Sociālā nodrošinājuma finanšu pārvaldības iestāde (*Instituto de Gestão Financeira da Segurança Social IP*).

Uzturlīdzekļu garantiju bērniem reglamentē [☞ Likums 164/99](#).

Fonds atbild par nepilngadīgajiem maksājamo uzturlīdzekļu samaksas nodrošināšanu līdz noteiktai robežai. Maksājumu veic ar kompetentās tiesas rīkojumu.

Nosacījumi

Lai varētu izmantot fonda garantiju, jābūt izpildītiem šādiem nosacījumiem:

nepilngadīgajam ir jādzīvo Portugālē;

uzturlīdzekļu maksājumiem jābūt noteiktiem ar tiesas spriedumu (dzimtsarakstu nodaļas ierēdņa lēmumiem, ar ko nosaka uzturlīdzekļus lietās, par kurām tas ir atbildīgs, ir tāds pats spēks kā tiesas spriedumiem);

ir radusies situācija, kad uzturlīdzekļu parādnieks nav izpildījis maksājumu saistības;

iepriekš ir jābūt notikušai pirmspiedziņas tiesas sēdei, kas ir noteikta Vispārējās civiltiesiskās aizgādības procesa kārtības 48. pantā (saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ievērojot izmaiņas, šo prasību var arī izpildīt, iesniedzot pieteikumu, uz kura pamata notiek tiesas sēde par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākuma neizpildi, kā noteikts Vispārējās civiltiesiskās aizgādības procesa kārtības 41. pantā, vai īpašā uzturlīdzekļu piedziņas tiesvedībā);

bērna bruto ienākumi nedrīkst pārsniegt sociālā atbalsta indeksa vērtību (*IAS* — *Indexante dos Apoios Sociais*);

bērns nedrīkst gūt labumu citas personas, kurai uzticētas aizgādības tiesības pār bērnu, ienākumiem, kas ir lielāki nekā *IAS* (situācija, kad nepilngadīgā mājāsaimniecībā ienākumi uz vienu personu nepārsniedz *IAS*).

2022. gadā, laikā, kad tika atjaunināta šī faktu lapa, *IAS* ir EUR 443,20. Principā *IAS* summu parasti aktualizē reizi gadā; lai uzzinātu piemērojamo summu, vienmēr ir jāiepazīstas ar attiecīgajiem valsts tiesību aktiem.

Samaksas apmēra ierobežojumi

Ja ir apstiprināta iepriekš minēto prasību izpilde, valsts garantē ikmēneša uzturlīdzekļu maksājumus ne vairāk kā turpmāk norādītajā maksimālajā apmērā.

Attiecībā uz katru uzturlīdzekļu parādnieku piešķirtie ikmēneša uzturlīdzekļu maksājumi nedrīkst pārsniegt 1 *IAS* neatkarīgi no nepilngadīgo bērnu skaita.

Šīs summas robežās maksājumu summa, ko garantē fonds, ir jānosaka tiesai. Nosakot minēto summu, tiesa ņem vērā mājāsaimniecības saimnieciskās spējas, noteikto uzturlīdzekļu summu un bērna konkrētās vajadzības.

Fonds nesniedz garantiju par nokavētiem maksājumiem. Fonda garantētie maksājumi ir jāmaksā, sākot no pirmās tā mēneša dienas, kas ir nākamais pēc mēneša, kurā ar tiesas lēmumu tika noteikta garantētā summa.

Maksājums tiek garantēts tik ilgi, līdz uzturlīdzekļu parādnieks faktiski sāk pildīt savu maksāšanas pienākumu.

Fonds izbeidz maksājumus, kad bērns sasniedz 18 gadu vecumu.

Bērni, kuri uzņemti valsts vai privātās bezpeļņas sociālā atbalsta iestādēs, ko finansē valsts vai juridiskas personas atbilstīgi publiskajām tiesībām, privāttiesībām vai sabiedriskiem pakalpojumiem, kā arī izglītojošos aizbildnības centros un aizturēšanas centros, nav tiesīgi saņemt fonda garantētos uzturlīdzekļu maksājumus.

Apstrāde

Pieteikumi par to summu noteikšanu, kas maksājamas no fonda līdzekļiem, ir jāiesniedz tiesai laikā, kad notiek tiesvedība par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākuma nepildīšanu. Par pieteikuma iesniegšanu atbild prokurors vai uzturlīdzekļu saņēmējs.

Tiesnesis izdod rīkojumu par izmeklēšanu, pamatojoties uz bērna vajadzībām, un tad pieņem lēmumu noteikt maksājumus, kas fondam jāmaksā atbilstoši iepriekš norādītajiem ierobežojumiem.

Ja uzturlīdzekļi ir jāmaksā steidzami, tiesnesis var noteikt pagaidu uzturlīdzekļus, kas fondam jāgarantē, līdz tiek pieņemts galīgais lēmums.

Uzturlīdzekļu saņēmējam katru gadu ir jāpierāda, ka viņš(-a) joprojām atbilst prasībām, lai tiktu garantēti šādi maksājumi no fonda, vai arī maksājumi tiek izbeigti.

Bērna juridiskajam pārstāvim vai personai, kurai ir piešķirtas aizgādības tiesības pār bērnu, ir pienākums informēt tiesu vai fondu par visām izmaiņām attiecībā uz uzturlīdzekļu maksāšanas pienākuma nepildīšanu vai nepildīšanas izbeigšanu vai par bērna situācijas izmaiņām.

Fonds pārņem bērna tiesības savu veikto maksājumu apmērā, lai pieprasītu atmaksu no uzturlīdzekļu parādnieka.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Ja uzturlīdzekļu saņēmējs atrodas Portugālē un vēlas piedzīt uzturlīdzekļus citā Eiropas Savienības dalībvalstī, viņam(-ai) ir jāiesniedz pieteikums Tiesu administrācijas ģenerāldirektorātā (*Direção Geral da Administração da Justiça*), kas ir publiska iestāde. Valsts tiesību aktos nav paredzēta privātas organizācijas iejaukšanās šādiem mērķiem.

Tiesu administrācijas ģenerāldirektorāts ir Portugāles centrālā iestāde, kas izveidota, piemērojot 2008. gada 18. decembra Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (turpmāk — “Regula”).

Regula dod iespēju veikt uzturlīdzekļu pārrobežu piedziņu. Regula ir piemērojama lēmumiem, kas pieņemti Eiropas Savienības dalībvalstīs (minētas arī kā “dalībvalstis”), un lēmumiem, kas pieņemti valstīs, kuras nav Eiropas Savienības dalībvalstis (minētas arī kā “trešās valstis”). To piemēro ne tikai tiem lēmumiem par uzturlīdzekļu noteikšanu, kas pieņemti pēc tās stāšanās spēkā 2011. gada 18. jūnijā, bet arī pirms minētā datuma pieņemtajiem lēmumiem.

Tā attiecas uz nokavētu maksājumu piedziņu un tādu maksājumu piedziņu, kam iestājas samaksas termiņš, ar lēmumu noteikto automātiski atjaunināto summu piedziņu un kavējuma procentu piedziņu. Saskaņā ar Regulu var veikt tādu uzturlīdzekļu piedziņu, kas noteikti ar tiesas rīkojumu vai ar citas kompetentas iestādes lēmumu.

Pieteikums par uzturlīdzekļu piedziņu citā dalībvalstī ir jāiesniedz Tiesu administrācijas ģenerāldirektorātam, aizpildot un pievienojot atbilstošās veidlapas, kas iekļautas Regulas pielikumā. Uzturlīdzekļu saņēmējam ir jāpievieno veidlapām konkrēti dokumenti un informācija, kas atkarībā no attiecīgā gadījuma var būt šāda: apliecinājums par spriedumu vai lēmumu, ar kuru noteikti galīgie uzturlīdzekļi, kopā ar paziņojumu, ka lēmums/spriedums ir kļuvis galīgs un nepārsūdzams, — tie ir jānoformē, izmantojot minētās regulas I pielikumā iekļauto veidlapu; dokuments, kas apliecina, ka uzturlīdzekļu saņēmējs ir saņēmis vai ir tiesīgs saņemt juridisku palīdzību vai bezmaksas tiesvedību; bankas konta rekvizīti, kurā ir jāiemaksā piedziņā iegūtās summas; nepilngadīgu bērnu dzimšanas apliecības; izziņas par skolas apmeklēšanu pilngadīgiem bērniem; centrālajai iestādei piešķirtā pilnvara; maksājamo summu saraksts.

Aizpildāmā veidlapa vai veidlapas, kā arī informācija par to, kādi dokumenti un ziņas uzturlīdzekļu saņēmējam ir jāpievieno savai prasībai, ir iekļauti norādījumos, ko var saņemt no Tiesu administrācijas ģenerāldirektorāta. Šīs iestādes kontakinformācija norādīta atbildē uz 14.2. jautājumu.

Tiesvedības veidi, ko var lūgt veikt Tiesu administrācijas ģenerāldirektorātam, ir izskaidroti atbildē uz 15.4. jautājumu.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Portugāles centrālās iestādes kontakinformācija:

Tieslietu administrācijas ģenerāldirekcija (*Direção-Geral da Administração da Justiça*)

D. João II, 1.08.01 D/E

1990-097 LISBON - PORTUGAL

Tālr.: (+351) 21 790 65 00

E-pasta adrese: correio.dsycji@dgaj.mj.pt

Tīmekļa vietne: <http://www.dgaj.mj.pt/>

Valodas: portugāļu, spāņu, franču un angļu.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Rīkojoties kā centrālā iestāde atbilstoši iepriekš minētajai 2008. gada 18. decembra Padomes Regulai (EK) Nr. 4/2009, Tiesu administrācijas ģenerāldirektorāts sniedz nepieciešamo atbalstu, kā aprakstīts atbildē uz 14.1. jautājumu.

Ja uzturlīdzekļu saņēmējs atrodas citā dalībvalstī un vēlas pieprasīt, lai tiktu piemērota viena no Regulā noteiktajām procedūrām, viņam ir jāiesniedz pieteikums centrālajai iestādei, ko iecēlusi dalībvalsts, kurā viņš atrodas. Minētā centrālā iestāde pārsūta prasību Portugāles centrālajai iestādei, kas attiecīgi uzņemas to nodot kompetentajai valsts tiesai.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Ja prasītājs atrodas citā dalībvalstī, viņam ir jābūt iespējai sazināties ar Tiesu administrācijas ģenerāldirektorātu ar tās dalībvalsts centrālās iestādes starpniecību, kurā prasītājs atrodas.

Var būt iespējams sniegt turpmāk aprakstīto palīdzību.

Tādu uzturlīdzekļu piedziņai, kas noteikti ar citā dalībvalstī pieņemtu lēmumu, Regulā ir paredzētas trīs dažādas noteikumu sadaļas:

i) noteikumi, kas attiecas uz lēmumiem, kuri pieņemti dalībvalstī, kam ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols (kā tas ir attiecībā uz Portugāli);

ii) noteikumi, kas attiecas uz lēmumiem, kuri pieņemti dalībvalstī, kam nav saistošs 2007. gada Hāgas protokols;

iii) noteikumi, kas attiecas uz visās dalībvalstīs pieņemtiem lēmumiem.

Lēmumi, kas paredzēti i) apakšpunktā:

saņēmējā dalībvalstī tie tiek atzīti bez iespējas iebilst;

tiem ir piemērojama *exequatur* atcelšana, tie ir tūlītēji izpildāmi saņēmējā dalībvalstī;

tie ļauj uzturlīdzekļu saņēmējam ierosināt tādu nodrošināšanas pasākumu piemērošanu, kas noteikti saņēmējas dalībvalsts tiesību aktos.

Attiecībā uz lēmumiem, kas noteikti ii) apakšpunktā minētajā sadaļā:

tos atzīst saņēmējā dalībvalstī, izņemot, ja tiek pierādīts, ka pastāv kāds no Regulā noteiktajiem atzīšanas atteikšanas iemesliem,

ja tie ir izpildāmi izcelsmes dalībvalstī, uzturlīdzekļu saņēmējs var pieprasīt, lai saņēmējas dalībvalsts tiesa vai kompetentā iestāde atzīst to izpildāmību saskaņā ar Regulā noteikto procedūru,

izpildāmības atzīšana var attiekties tikai uz lēmuma daļu.

Attiecība uz lēmumiem, kas noteikti iii) apakšpunktā minētajā sadaļā:

tie var būt izpildāmi pagaidu kārtā, ja izcelsmes dalībvalsts paziņo, ka visām apelācijas sūdzībām par lēmumu būs neapstrīdama ietekme, ja uzturlīdzekļu saņēmējs izmanto lēmumu saņēmējā dalībvalstī, viņam(-ai) ir jāpierāda tā autentiskums, aizpildot Regulā noteiktās veidlapas un izpildot tajā paredzētās prasības,

vajadzības gadījumā uzturlīdzekļu saņēmēja pienākums ir pievienot lēmuma tulkojumu,

sprieduma izpilde notiek saskaņā ar saņēmējas dalībvalsts tiesību aktiem,

nekādos apstākļos spriedumu nedrīkst pārskatīt pēc būtības saņēmējā dalībvalstī;

ar Regulas piemērošanu saistītās izmaksas nav prioritāras salīdzinājumā ar nesamaksāto uzturlīdzekļu piedziņu.

Regulas 56. pantā ir noteiktas procedūras, kas pieejamas uzturlīdzekļu saņēmējiem. Dažos gadījumos minētās procedūras attiecas ne tikai uz dalībvalstu lēmumiem, bet arī uz trešo valstu lēmumiem.

Uzturlīdzekļu saņēmējs jo īpaši var:

prasīt, lai dalībvalsts atzīt un pasludina citā valstī pieņemta lēmuma izpildāmību;

ierosināt lietu par uzturlīdzekļu noteikšanu saņēmējā dalībvalstī;

apvienot pieteikumu par bērna izcelšanās noteikšanu ar šo lietu;

ierosināt lietu par uzturlīdzekļu noteikšanu saņēmējā dalībvalstī, ja izrādās, ka ir neiespējami panākt citā valstī taisīta sprieduma atzīšanu vai izpildi;

prasīt, lai tiek grozīts lēmums, kas pieņemts saņēmējā dalībvalstī;

prasīt, lai tiek grozīts lēmums, kas pieņemts valstī, kura nav saņēmēja dalībvalsts.

Šo procedūru izpildi regulē saņēmējas dalībvalsts tiesību akti un jurisdikcijas normas, ja vien Regulā nav noteikta cita kārtība. Šādos gadījumos uzturlīdzekļu saņēmējam palīdz un viņu pārstāv centrālā iestāde vai cita publiska iestāde, struktūra vai persona, ko iecēlusi saņēmēja dalībvalsts.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, Portugālei ir saistošs Hāgas 2007. gada protokols. Portugālē taisītiem spriedumiem par uzturlīdzekļiem piemēro šādus 2008. gada 18. decembra Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 noteikumus: 8., 13. un 17.–22. pants.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nav nepieciešams atbildēt uz šo jautājumu, jo uz iepriekšējo jautājumu ir atbildēts apstiprinoši.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Portugāles tiesību aktos — [☞ Likumā 34/2004](#) — ir ietvertas normas, kurās ir paredzēts nodrošināt juridisko palīdzību, kas ir pielīdzināma 2008. gada 18. decembra Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 V nodaļā minētajai juridiskajai palīdzībai.

Juridisko palīdzību ir tiesīgas saņemt šādas fiziskas personas, ja vien šīs personas var pierādīt, ka viņām ir finansiālas grūtības:

Portugāles un Eiropas Savienības pilsoņi;

ārvalstnieki un bezvalstnieki, kam ir derīga atļauja, lai uzturētos Eiropas Savienības dalībvalstī;

ārvalstnieki, kuriem nav derīgas uzturēšanās atļaujas Eiropas Savienības dalībvalstī, ja viņu izcelsmes valstu tiesību akti piešķir Portugāles pilsoņiem tādas pašas tiesības;

personas, kuras dzīvo vai uzturas Eiropas Savienības dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā notiks lietas izskatīšana (pārobežu strīdi).

Valsts tiesību aktos ir paredzēts, ka, lai novērtētu fizisku personu finansiālās grūtības, ir jāpiemēro šādi kritēriji:

prasītāji, kuru māsaimniecībai juridiskās palīdzības nolūkos ir tādi attiecīgi ienākumi, kuru apjoms ir vienāds ar trim ceturtdaļām no sociālā atbalsta atsaucē likmes vai mazāks par to, nevar segt nekādu summu saistībā ar procesa izmaksām, un to gadījumā ir jānodrošina, lai viņiem būtu pieejami arī iecelta tiesu izpildītāja pakalpojumi un iespēja saņemt bezmaksas juridiskās konsultācijas;

prasītāji, kuru māsaimniecībai juridiskās palīdzības nolūkos ir tādi attiecīgi ienākumi, kuru apjoms pārsniedz trīs ceturtdaļas no sociālā atbalsta atsaucē likmes un ir vienāds ar summu, kas divarpus reizes pārsniedz minēto atsaucē likmi, vai mazāks par to, var segt juridisko konsultāciju izmaksas, ja tiek iepriekš samaksāta nodeva, bet nevar tūlītīgi segt tiesvedības izmaksas, un tāpēc saņem juridisko palīdzību, kas izpaužas kā iespēja veikt maksājumus pa daļām un saņemt iecelta tiesu izpildītāja pakalpojumus;

prasītājus, kuru māsaimniecībai juridiskās palīdzības nolūkos ir tādi attiecīgi ienākumi, kuru apjoms vairāk nekā divarpus reizes pārsniedz sociālā atbalsta atsaucē likmi, neuzskata par tādiem, kuriem ir materiālo līdzekļu nepietiekamība;

juridiskās palīdzības nolūkos attiecīgie ienākumi ir summa, ko iegūst, aprēķinot starpību starp māsaimniecības ienākumu pilnu neto vērtību un attiecīgā juridiskajai palīdzībai paredzētā atskaitījuma vērtību (kritēriji šo vērtību aprēķināšanai ir noteikti tiesību aktos);

uzskata, ka personas, kuras dzīvo vienā māsaimniecībā ar juridiskās palīdzības pieprasītāju, ir tās pašas māsaimniecības locekļi;

ja prasītājam vai jebkurai viņa māsaimniecības loceklim ir bankas kontos noguldīti kredīti un vērtspapīri, ko atļauts tirgot regulētā tirgū, kuru summa vairāk nekā 24 reizes pārsniedz sociālā atbalsta atsaucē likmi, uzskata, ka prasītājam nav finansiālu grūtību neatkarīgi no tā, cik lieli ir māsaimniecības attiecīgie ienākumi juridiskās palīdzības nolūkos;

prasītājs izņēmuma gadījumos, ja tam ir pamatots iemesls, var prasīt, lai, novērtējot finansiālās grūtības, tiek ņemti vērā tikai viņa(-as) vai dažu viņa(-as) māsaimniecības locekļu ienākumi, aktīvi un kārtējie izdevumi;

ja ir strīds ar vienu vai vairākiem māsaimniecības locekļiem, finansiālo grūtību novērtējumā ņem vērā tikai prasītāja vai prasītāja un dažu viņa(-as) māsaimniecības locekļu ienākumus, aktīvus un kārtējos izdevumus, ja minētais prasītājs to lūdz;

ja noteiktā gadījumā par juridiskās palīdzības piešķiršanu atbildīgo sociālā nodrošinājuma dienestu vadītājs secina, ka, piemērojot iepriekšējos punktus izklāstītos kritērijus, acīmredzami tiktu liegta piekļuve tiesībām un tiesai, viņš(-a) ar pamatotu rīkojumu var pieņemt lēmumu, kas atšķiras no tā, kurš tiktu pieņemts, ja piemērotu iepriekšminētos kritērijus.

Juridiskā palīdzība sniedz attiecīgajai pusei iespēju konsultēties ar juristu, lai saņemtu tehnisku informāciju par konkrētu strīdu pirms lietas ierosināšanas vai apstrīdēšanas tiesā.

Savukārt piešķirtās juridiskas palīdzības veidi var būt šādi:

atbrīvojums no pienākuma maksāt tiesas nodevas un citus ar lietu saistītus izdevumus;

tiesas nodevu un citu ar lietu saistītu izdevumu samaksa pa daļām;

juridiskā pārstāvja norīkošana un viņa nodevu apmaksāšana;

juridiskā pārstāvja norīkošana un iespēja apmaksāt viņa nodevas pa daļām;

tiesu izpildītāja iecelšana piedziņas pasākumu (piemēram, apķīlāšanas) īstenošanai.

Sniedzot juridisko palīdzību, tiek segtas īpašās izmaksas, kas izriet no strīda pārobežu rakstura.

Tādējādi, ja pieteikumu juridiskās palīdzības saņemšanai iesniedz citas dalībvalsts valstspiederīgais saistībā ar lietu, kas ir piekritīga Portugāles tiesām, juridiskā palīdzība ietver rakstiskās un mutiskās tulkošanas, kā arī ceļa izdevumu segšanu personām, kurām ir jāierodas tiesā, kad ir vajadzīga viņu klātbūtne, un/vai ja tiesa uzskata, ka citādi minētās personas nevar uzklausīt.

Ja juridisko palīdzību lūdz Portugāles pilsonis, lai ierosinātu lietu, kas ir piekritīga citas dalībvalsts tiesām, juridiskā palīdzība ietver atbalsta sniegšanu pirms tiesvedības, līdz tiek ierosināta tiesvedība citā dalībvalstī, un pieteikumu un citu dokumentu tulkošanas izdevumu segšanu.

Ja juridiskās palīdzības saņēmējs tiesas prāvu zaudē, avansa maksājumu un uzvarētājas puses izdevumu segšanas sistēma ir vienāda attiecībā uz visām iepriekš norādītajām individuālo palīdzības saņēmēju kategorijām bez jebkādas to diskriminācijas.

Tomēr valsts tiesību aktos eksistē arī noteikumi, kuros ir paredzēts atbalsts, kurš nav tik plašs kā Regulas V nodaļā paredzētais, tāpēc tie ir jāpapildina ar šādiem noteikumiem.

Portugālē nepilngadīgas personas ir atbrīvotas no nodevu maksāšanas, ja viņus pārstāv prokurors vai tiesas norīkots advokāts.

Nepilngadīgie vai viņu likumīgie pārstāvji ir atbrīvoti arī no izmaksu segšanas apelācijas sūdzību lietās par lēmumiem, kas saistīti ar uzturlīdzekļu pieprasīšanu, koriģēšanu vai to maksāšanas izbeigšanu un ir pieņemti nepilngadīgo tiesās.

Puses nepilngadīgo tiesā notiekošā tiesvedībā un tiesvedībā par personas statusu ir atbrīvotas no tiesas nodevu iepriekšējas samaksas. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem pilngadība tiek sasniegta 18 gadu vecumā.

Tomēr tiesas nodevu iepriekšēju samaksu nevar pieprasīt tiesvedībā, kas ierosināta Portugāles tiesās un attiecībā uz kuru ir piemērojama Regula. Minētais noteikums ir piemērojams neatkarīgi no tā, vai tiesvedība ir saistīta ar bērniem vai pieaugušajiem, un no tā, kāds ir procesa veids un vai uzturlīdzekļu prasība pārklājas ar prasību par personas statusa noteikšanu (Regulas 44. pants).

Šādā tiesvedībā, ja prasītājs neatbilst nosacījumiem, lai saņemtu juridisko palīdzību vai lai tiktu ierosināta bezmaksas tiesvedība, tiesas nodevas apmaksāšanu drīkst pieprasīt tiesvedības beigās. Turklāt tiesvedībai, kas noteikta Regulas 56. pantā un ir saistīta ar vecāku pienākumu nodrošināt uzturlīdzekļus bērnam, kurš jaunāks par 21 gadu (Regulas 46. pants), ir jābūt pilnībā bez maksas.

Iepriekšminētie Regulas noteikumi ir tieši piemērojami un iekšzemes tiesvedībā paplašina valsts tiesību aktos paredzētās juridiskās palīdzības darbības jomu.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Saskaņā ar iepriekšminēto 2008. gada 18. decembra Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 51. pantu Tiesu administrācijas ģenerāldirektorāts kā Portugāles centrālā iestāde sniedz palīdzību Regulā noteiktajā tiesvedībā un šajā nolūkā veic visus atbilstošos pasākumus.

Izpilddirektors jo īpaši:

pārsūta un saņem šādus pieteikumus;

atbild par tiesvedības sākšanu vai tās sākšanas veicināšanu kompetentajā tiesā;

lai vajadzības gadījumā sniegtu juridisko palīdzību vai atvieglotu tās sniegšanu;

atbild par palīdzības sniegšanu, lai noteiktu parādnieka atrašanās vietu;

atbild par palīdzības sniegšanu, lai iegūtu svarīgu informāciju par parādnieka ienākumiem un aktīviem;

atbild par izlīgumu sekmēšanu, lai panāktu uzturlīdzekļu labprātīgu maksāšanu, izmantojot mediāciju, samierināšanu vai tamlīdzīgus procesus;

lai veicinātu nolēmumu par uzturlīdzekļiem notiekošo izpildes panākšanu, t. sk. kavētu maksājumu gadījumā;

lai veicinātu uzturlīdzekļu maksājumu iekasēšanu un ātru pārskaitīšanu;

atbild par dokumentāru pierādījumu vai citu pierādījumu iegūšanas veicināšanu;

lai sniegtu palīdzību izcelšanās noteikšanā, ja tas vajadzīgs uzturlīdzekļu piedziņas nolūkā;

atbild par tiesvedības uzsākšanu vai tās uzsākšanas atvieglošanu, lai panāktu vajadzīgo pagaidu pasākumu īstenošanu nolūkā nodrošināt uzsāktās uzturlīdzekļu pieteikuma izskatīšanas iznākumu;

atbild par dokumentu izsniegšanas atvieglošanu.

Lai sasniegtu minētos mērķus, Portugāles valsts, proti, Tiesu administrācijas ģenerāldirektorāts kā centrālā iestāde ir īstenojis šādus pasākumus:

palielinājis juridisko un administratīvo darbinieku skaitu, lai saņemtu un nosūtītu rīkojumus, kas izdoti saskaņā ar Regulu;

tagad ir pieejami ģimenes lietu mediatora pakalpojumi;

ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē ir izveidota sadaļa, kas atvērta vienīgi starptautiskajai tiesu iestāžu sadarbībai civillietās un komercietās un kurā ir atrodama informācija par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumiem, kā arī norādījumi par dokumentiem un veidlapām, kas vajadzīgas, lai ierosinātu Regulā noteikto tiesvedību un aizpildītu standarta veidlapu, kurā tiek precizēta kavētā summa;

tas pēc pieprasījuma pārsūta pieteikumu par juridisko palīdzību šajā jomā kompetentajām iestādēm;

tas pārsūta pieteikumus kompetentajām valsts tiesām;

tas pārtulko dokumentus, kas vajadzīgi prasību iesniegšanai, ja Portugāle ir pieteikuma saņēmēja valsts;

tas pieprasa informāciju un pierādījumus no valsts policijas, administratīvajām un nodokļu iestādēm un imigrācijas un robežkontroles iestādēm par uzturlīdzekļu parādnieka atrašanās vietu un īpašumu;

attiecībā uz samierināšanu, kad uzturlīdzekļu parādnieku aicina ierasties tiesā vai sazināties ar centrālo iestādi, viņš(-a) tiek informēts(-a) par pieteikumu,

kas attiecas uz uzturlīdzekļu noteikšanu, koriģēšanu vai piedziņu, un iepazīstināts(-a) ar iespējamajiem scenārijiem, jo īpaši tiem, kas ir visizdevīgākie abām pusēm, lai veicinātu brīvprātīgu samaksu.

Brīdinājums.

Kontaktpunktam, tiesām un citām struktūrām un iestādēm šajā faktu lapā ietvertā informācija nav saistoša. Ir jāiepazīstas ar spēkā esošajiem tiesību aktiem.

Tie var tikt regulāri atjaunināti un to interpretācija tiesās ar laiku var mainīties.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes **Tava Eiropa**.

Mēs labprāt uzzinātu jūsu **atsauksmes** par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvērto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Uzturēšanas saistības ir spēkā starp laulātajiem, tiešajiem radniekiem, brāļiem un māsām, kā arī starp citām personām, kuras ir īpaši definētas tiesību aktos (Rumānijas Civill kodeksa 516. pants).

Laulātajam, kurš ir piedalījies otra laulātā bērna uzturēšanā, ir pienākums nodrošināt šim bērnam uztur līdzekļus līdz šā bērna pilngadības sasniegšanai, taču tikai tadā gadījumā, ja bērna bioloģiskie vecāki ir miruši, bezvēsts prombūtnē vai trūcīgi (Civillkodeksa 517. panta 1. punkts). Savukārt bērnam var būt saistības nodrošināt uztur līdzekļus personai, kura nodrošināja viņam vai viņai šādus uztur līdzekļus desmit gadus (Civillkodeksa 517. panta 2. punkts). Tās personas mantiniekiem, kurai bija pienākums uzturēt nepilngadīgo vai kura nodrošināja uztur līdzekļus, lai gan tai nebija juridiska pienākuma to darīt, ir pienākums arī turpmāk nodrošināt uztur līdzekļus atkarībā no mantotā īpašuma vērtības, ja nepilngadīgās personas vecāki ir miruši, bezvēsts prombūtnē vai trūcīgi, taču tikai līdz brīdim, kad minētā persona kļūst pilngadīga.

Vēlāk ir pienākums uzturēt bērnu, kas ir kļuvis pilngadīgs (18 gadus vecs), bet vēl turpina mācības, līdz šo mācību pabeigšanai, taču ne ilgāk kā līdz bērna 26 gadu vecumam.

Ja laulības šķiršana notiek uz abpusējas vienošanās pamata, ko var apliecināt notārs, laulātie var vienoties par visām laulības šķiršanas blakuslietām, tostarp noteikt katra vecāka ieguldījumu bērna audzināšanas, izglītības, studiju un profesionālās apmācības izmaksu segšanā.

Jā tiek iesniegts atsevišķs pieteikums par uzturliedzekļu pabalsta noteikšanu, palielināšanu vai samazināšanu, puses var pārstāvēt advokāts vai cits pārstāvis vispārpieņemtā veidā; ja pārstāvis nav advokāts, viņš nevar sniegt galīgos mutiskos paskaidrojumus lietas izskatīšanā tiesā. Nepilngadīgo pārstāv viņa vai viņas likumīgais pārstāvis (vecāks vai — izņēmuma kārtā — cita persona ar aizgādības tiesībām). Pieteikumu saistībā ar pilngadību sasniegušu bērnu iesniedz bērns pats savā vārdā.

6 Ar iekškovas, pareiškšdamas ieškinj tiesīme, turi veikti per tarpinikā (pvz., advokatā, centrīnē ar vietos institūcijā ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Saskaņā ar 15.e pantu Valdības ārkārtas rīkojumā Nr. 80/2013 par tiesu zīmognodevām uztur līdzekļu pabalsta noteikšanas vai grozīšanas pieteikumam piemēro 20 RON nodevu. Advokāta izmantošana nav obligāta. Ja attiecīgajai pusei nav pietiekamu ienākumu, tā var lūgt juridisko palīdzību advokāta honorāra vai citu procesa izmaksu segšanai.

Uzturlīdzekļus piešķir atbilstīgi pieteikuma iesniedzēja vajadzībām un pabalsta maksātāja līdzekļiem. Uzturlīdzekļus principā sniedz natūrā, lai nodrošinātu nepieciešamos iztikas līdzekļus. Tomēr vairumā gadījumu tiesas praksē nosaka uzturlīdzekļus maksāt skaidrā naudā vai nu kā fiksētu summu, vai kā procentuālo daļu no parādnieka ikmēneša ienākumiem. (Civillkodeksa 530. pants). Saskaņā ar likumu uzturlīdzekļus, kas izteikti kā fiksēta summa, reizi ceturksnī koriģē atbilstīgi inflācijai.

Mainoties uzturēšanas pabalsta maksātāja ienākumiem vai pabalsta saņēmēja vajadzībām, ģimenes lietu tiesa jaunā tiesvedībā var pēc nepieciešamības palielināt vai samazināt uzturēšanas pabalstu vai pieprasīt tā izmaksas pārtraukšanu (Civilkodeksa 531. pants).

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Uzturēšanas saistības izpilda natūrā, lai nodrošinātu nepieciešamos iztikas līdzekļus un attiecīgos gadījumos segtu audzināšanas, mācību, profesionālās apmācības vai studiju izmaksas (Civillkodeksa 530. pants). Ja uzturēšanas saistības netiek pildītas brīvprātīgi natūrā, ģimenes lietu tiesa piespriež tās pildīt uzturīdzekļu pabalsta veidā, kas izmaksājams skaidrā naudā. Uzturīdzekļu pabalstu var noteikt vai nu kā fiksētu summu, vai kā procentuālo daļu no tās personas ikmēneša neto ienākumiem, kurai ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus.

Uzturīdzekļu pabalstu izmaksā, veicot regulārus maksājumus datumā, par kuru puses vienojas, vai gadījumā, kad šāda vienošanās nav panākta, tiesas nolēmumā noteiktajā datumā. Puses var vienoties, vai pamatotu iemeslu gadījumā ģimenes lietu tiesa var nolemt, ka uzturīdzekļu pabalsts ir jāizmaksā avansā kā vienreizējs maksājums, kas personai, kurai ir tiesības uz uzturēšanu, sedz uzturēšanas vajadzības, par ilgāku laikposmu vai visā periodā, kad parādniekam jāveic uzturīdzekļu maksājumi, ja viņam ir šo saistību izpildei nepieciešamie līdzekļi (Civillkodeksa 533. pants).

Nepilngadīgajam noteikto uzturēšanas pabalstu izmaksā viņa likumīgajam pārstāvim.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Tā kā vairumā gadījumu uzturīdzekļu pabalstu nosaka skaidrā naudā, visbiežāk izmantotais nolēmuma izpildes veids ir iegērumu (ikmēneša ienākumu) ieturēšana. Parādnieka kustamā un nekustamā īpašuma piespiedu pārdošana ir retāk izmantots nolēmuma izpildes veids.

11 Trumpai aprašīkite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Attiecībā uz uzturīdzekļu piedziņu Civilprocesa kodeksa 728. pants paredz, ka izpildi var vērst uz ne vairāk kā pusi no uzturīdzekļu parādnieka regulārajiem ikmēneša neto ienākumiem, lai atgūtu uzturīdzekļu parāda summas. Ja tiek piemērotas vairākas piedziņas procedūras par vienu un to pašu summu, faktiski piedzenamā summa nedrīkst pārsniegt pusi no parādnieka ikmēneša neto ienākumiem neatkarīgi no prasījumu būtības.

Ja kreditors vienlaikus iesniedz pieteikumus par vairāku tādu kustamo vai nekustamo aktīvu apķīlāšanu, kuru vērtība nepārprotami pārsniedz maksājamo prasījuma summu, izpildes tiesa var ierobežot izpildi, attiecinot to tikai uz konkrētiem aktīviem (Civilprocesa kodeksa 701. pants).

Piespiedu piedziņu izbeidz, piemēram, ja izpildes rīkojumā norādītās saistības ir pilnībā izpildītas un ir segtas maksas par izpildi; ja izpildi nav iespējams veikt vai turpināt nepietiekamu realizējamo aktīvu dēļ vai tāpēc, ka šādu aktīvu realizēšana nav iespējama; un ja izpildes procedūra tikusi anulēta (Civilprocesa kodeksa 702. pants).

Tiesībām uz sprieduma izpildi piemēro trīs gadu periodu. Pārsūdzību par piespiedu piedziņu var iesniegt izpildes tiesā. Kompetentā tiesa var atlikt izpildi, līdz tiek pieņemts lēmums par pārsūdzību (Civilprocesa kodeksa 719. pants un turpmākie panti).

Ja izpildes rīkojums vai pati piespiedu izpilde ir anulēta, attiecīgajai pusei ir tiesības atsaukt izpildi, lai atjaunotu stāvokli, kas pastāvēja pirms izpildes (Civilprocesa kodeksa 723. pants un turpmākie panti).

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Neattiecas.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Neattiecas.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009, Hāgas 2007. gada konvenciju vai Ņujorkas 1956. gada konvenciju pieteikuma iesniedzējs var iesniegt savu pieteikumu par uzturīdzekļu piešķiršanu Rumānijas Tieslietu ministrijai, ja parādnieks dzīvo ES dalībvalstī, kas ir Hāgas 2007. gada konvencijas vai Ņujorkas 1956. gada konvencijas līgumslēdzēja valsts.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Rumānijas Tieslietu ministrija

Strada Apolodor 17, 5. sektors, Bukarestē 050741

Starptautisko tiesību un tiesiskās sadarbības direktorāts (*Directia Drept Internatiional si Cooperare Judiciara*)

Fakss +40372041079 vai +40372041084; e-pasts: ddit@just.ro

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Nē. Pieteikuma iesniedzējam jāsazinās ar savas valsts nosūtītāju centrālo iestādi, kas iecelta, pamatojoties uz Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009, Hāgas 2007. gada konvenciju vai Ņujorkas 1956. gada konvenciju.

Parādnieka valsts nosūtītāja centrālā iestāde pēc tam var sazināties ar Rumānijas saņēmēju centrālo iestādi:

ar Rumānijas Tieslietu ministriju attiecībā uz pieteikumiem, kas iesniegti atbilstīgi Regulai (EK) Nr. 4/2009 un Hāgas 2007. gada konvencijai, vai ar Bukarestes Advokātu kolēģiju (*Baroul București*) attiecībā uz pieteikumiem, kas iesniegti atbilstīgi Ņujorkas 1956. gada konvencijai.

Pēc tam pieteikumu iesniedz kompetentajā tiesā.

Ārzemēs esošs parādnieks pieteikumu var personīgi vai ar advokāta starpniecību adresēt tieši Rumānijas tiesai, kuras jurisdikcijā ir atbildētāja vai parādnieka pastāvīgā dzīvesvieta.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Ārzemēs esošs pieteikuma iesniedzējs pieteikumu var personīgi vai ar advokāta starpniecību adresēt tieši Rumānijas tiesai, kuras jurisdikcijā ir atbildētāja vai parādnieka dzīvesvieta. Kompetentās Rumānijas tiesas kontaktinformāciju var atrast tiesu portālā <https://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx> pēc vietas, kurā atrodas atbildētāja vai parādnieka dzīvesvieta.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Jā. Saskaņā ar Rumānijas Civillkodeksa 2612. pantu uzturēšanas saistībām piemērojamos tiesību aktus nosaka atbilstīgi Eiropas Savienības tiesību aktiem, proti, atbilstīgi Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokolam par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Neattiecas.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Saskaņā ar Likumu Nr. 36/2012 par konkrētiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piemērotu konkrētas Eiropas Savienības Padomes regulas un lēmumus, kā arī starptautisko privāttiesību aktu instrumentus uzturēšanas saistību jomā, saņemot pieteikumu par uzturēšanas saistībām vai noteiktiem pasākumiem, Tieslietu ministrija nosūta to kompetentajai iestādei vai organizācijai, kuras rīcībā ir personas dati, kompetentajai vietējai advokātu kolēģijai, Tiesībaizsardzības ierēdņu palātai vai — attiecīgā gadījumā — kompetentajai tiesai.

Ja pieteikums ir iesniegts ar centrālās iestādes starpniecību, saskaņā ar regulas 46. pantā paredzētajiem noteikumiem bezmaksas juridisko palīdzību pilnā apmērā var sniegt prasītājiem uzturēšanas saistību lietā, ja viņi vēl nav sasnieguši 18 gadu vecumu vai turpina studijas, taču nav vecāki par 21 gadu, un prasītājiem uzturēšanas saistību lietās, ja tās ir neaizsargātas personas.

Tieslietu ministrija nosūta no ārvalstīm saņemtos pieteikumus tieši kompetentajai vietējai advokātu kolēģijai. Advokātu kolēģijas vecākais steidzami izdod saistošu *ex officio* lēmumu par advokāta iecelšanu. Ieceltais advokāts iesniedz pieteikumu juridiskās palīdzības piešķiršanai, kas ietver tiesu izpildītāja atlīdzības maksājumu.

Pēc tam, kad ir saņemts izpildes rīkojums, ieceltais advokāts lūdz tiesai piešķirt juridisko palīdzību tiesu izpildītāja atlīdzības maksājuma veidā. Advokāts iesniedz lūgumu par piedziņu, izpildes rīkojumu un advokātu kolēģijas vecākā lēmumu kompetentajam vietējam tiesu izpildītājam.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Rumānija ir pieņēmusi *Likumu Nr. 36/2012 par konkrētiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piemērotu konkrētas Eiropas Savienības Padomes regulas un lēmumus, kā arī starptautisko privāttiesību aktu instrumentus uzturēšanas saistību jomā*.

Tieslietu ministrija ir iecelta par Rumānijas nosūtītāju centrālo iestādi, kas nosūta regulas 53. un 56. pantā paredzētos pieteikumus. Kad no kreditora vai parādnieka ir saņemti nepieciešamie apliecinājošie dokumenti, Tieslietu ministrija aizpilda pieteikuma A daļu un var palīdzēt kreditoram vai parādniekam aizpildīt tā B daļu.

Tieslietu ministrija ir pieprasījuma saņēmēja centrālā iestāde, kas norīkota saņemt pieteikumus par īpašiem pasākumiem un par uzturīdzekļiem. Pēc pieteikumu saņemšanas tā nosūta tos izskatīšanai kompetentajai iestādei vai organizācijai, kuras rīcībā ir personas dati, kompetentajai vietējai advokātu kolēģijai, Tiesībaizsardzības ierēdņu palātai vai — attiecīgā gadījumā — kompetentajai tiesai.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes **Tava Eiropa**.

Mēs labprāt uzzinātu jūsu **atsauksmes** par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 16/08/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturīdzekļi ģimenes locekļiem - Slovēnija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Uzturēšana ir ģimenes tiesību norma, kuras pamatā ir viens no pamatprincipiem — savstarpēja palīdzība starp ģimenes locekļiem jeb ģimenes solidaritātes princips. Uzturīdzekļus parasti maksā brīvprātīgi, galvenokārt pamatojoties uz personiskām saitēm starp ģimenes locekļiem, taču to samaksu var panākt arī ar tiesu starpniecību.

Slovēnijā termins "uzturēšana" ietver (bijušo) laulāto, bērnu un vecāku uzturēšanu. Tas nosaka uzturēšanu un atbalstu, kā arī uzturīdzekļu un atbalsta maksājumus, ko tiesa piešķir kā konkrētu summu. Tādējādi uzturēšana ietver visu, ko personai ir juridisks pienākums veikt savu bērnu vai laulātā iztikas vajadzībām. Šo terminu var izmantot arī attiecībā uz vecāku, kuriem nav pietiekamu līdzekļu sevis uzturēšanai un kuru bērniem tādēļ ir saistības viņus uzturēt, uzturēšanu. Tas var attiekties arī uz uzturīdzekļu maksājumiem uzturēšanai piešķirtas naudas summas veidā.

Vecākiem ir pienākums uzturēt savus **bērnus**. (Ģimenes kodeksa (*Družinski zakonik*) 183. pants).

Pieaugušiem bērniem ir pienākums uzturēt savus **vecākus**, ja viņiem nav pietiekamu uzturīdzekļu un viņi nespēj tos iegūt, taču tikai tik ilgi, cik ilgi vecāki viņus ir uzturējuši. Pieaugušam bērnam nav pienākuma uzturēt vecāku, kurš nepamatoti nav pildījis savu uzturīdzekļu maksāšanas pienākumu pret šo bērnu (Ģimenes kodeksa 185. pants).

Laulātajiem vai kopdzīves partneriem ir pienākums atbalstīt sava laulātā vai kopdzīves partnera bērnus, kuri dzīvo kopā ar viņiem, ja viens no vecākiem nav spējīgs uzturēt bērnu.

Šis pienākums beidz pastāvēt, kad tiek izbeigta laulība vai kopdzīves savienība ar bērna māti vai tēvu, ja vien laulība vai kopdzīves savienība neizbeidzas bērna mātes vai tēva nāves dēļ. Šādā gadījumā pārdzīvojušajam laulātajam vai kopdzīves partnerim ir pienākums atbalstīt viņa mirušā laulātā vai kopdzīves partnera bērnu tikai tad, ja viņš ir dzīvojis kopā ar bērnu laulības vai kopdzīves savienības izbeigšanas laikā (Ģimenes kodeksa 187. pants).

Laulātais, kuram nav iztikas līdzekļu un kurš ir bezdarbnieks ne savas vainas dēļ, var pieprasīt uzturīdzekļus no otra laulātā viņa iespēju robežās (Ģimenes kodeksa 62. pants).

Neatbalstīts laulātais, kuram nav iztikas līdzekļu un kurš ir bezdarbnieks ne savas vainas dēļ, var pieprasīt uzturīdzekļus no otra laulātā laulības šķiršanas tiesvedībā un arī ar atsevišķu prasību tiesai, kas jāiesniedz viena gada laikā no dienas, kad laulības šķiršana kļūst galīga (Ģimenes kodeksa 100. pants).

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecākiem ir pienākums uzturēt savus bērnus līdz **pilngadības** sasniegšanai, atbilstoši saviem līdzekļiem nodrošinot bērna attīstībai nepieciešamos dzīves apstākļus.

Vecākiem ir arī pienākums uzturēt bērnu, kurš uzņemts vidējās izglītības iestādē pēc pilngadības sasniegšanas, ja viņš apgūst parasto izglītību un nav nodarbināts un ja viņš nav reģistrēts kā bezdarbnieks, t. i., līdz brīdim, kad viņš pirmo reizi iegūst vidējo vai augstāka līmeņa vispārējo vai profesionālo izglītību, ko var iegūt saskaņā ar noteikumiem par vidējo izglītību. Uzturīdzekļu maksāšanas pienākums beidz pastāvēt, kad bērns sasniedz 26 gadu vecumu.

Vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu, kurš uzņemts vidējās profesionālās izglītības iestādē, ja viņš apgūst parasto izglītību un nav nodarbināts un ja viņš nav reģistrēts kā bezdarbnieks, t. i., līdz brīdim, kad viņš pirmo reizi iegūst vidējo profesionālo izglītību saskaņā ar to tiesību aktu noteikumiem, kuri reglamentē vidējo profesionālo izglītību.

Vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu, kurš uzņemts augstākās izglītības iestādē, ja viņš apgūst parasto izglītību un nav nodarbināts un ja viņš nav reģistrēts kā bezdarbnieks, t. i., līdz brīdim, kad viņš pirmo reizi pabeidz pirmsdiploma vai maģistra programmu vai integrētu maģistra programmu saskaņā ar to tiesību aktu noteikumiem, kas reglamentē augstāko izglītību. Ja studiju programma, ko apmeklē bērns, ilgst vairāk nekā četrus gadus, uzturīdzekļu maksāšanas pienākumu pagarina par laiku, par kādu studiju programma pārsniedz šos četrus gadus.

Uzturīdzekļu maksāšanas pienākums beidz pastāvēt, kad bērns **sasniedz 26 gadu vecumu**.

Vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu, kurš ir stājies laulībā vai dzīvo kopdzīves savienībā, tikai tādā gadījumā, ja bērna laulātais vai kopdzīves partneris nespēj viņu uzturēt.

Ja vecāki neuztur bērnu savā māsaimniecībā, viņiem jāveic ikmēneša uzturīdzekļu maksājums bērna uzturēšanai (Ģimenes kodeksa 183. pants).

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Attiecībā uz nepilngadīgu bērnu Ģimenes kodekss paredz, ka vecāki, kuri nedzīvo kopā vai kuri plāno dzīvot šķirti, un vecāki, kuri dzīvo kopā, vienojas par viņu kopīgo bērnu uzturēšanu. Ja vecāki paši par šo jautājumu vienoties nespēj, sociālo pakalpojumu centrs (*center za socialno delo*) palīdz to izdarīt.

Vecāki var arī pieprasīt mediāciju. Ja vecāki nespēj vienoties par viņu kopīgo bērnu uzturēšanu, jautājumu izlemj tiesa (Ģimenes kodeksa 140. pants).

Tiesvedību, kurā izlemj par bērna uzturēšanu, uzsāk, ja to ierosina viens vai abi vecāki, bērna aizbildnis, bērns, kurš sasniedzis 15 gadu vecumu, ja viņš saprot savas darbības nozīmi un juridiskās sekas, vai sociālo pakalpojumu centrs (Bezstrīdus civilprocesa likuma (*Zakon o nepravdnem postopku*) 102. pants). Ja vecāki vienojas par bērna uzturēšanu, viņi var arī ierosināt parakstīt tiesas izlīgumu. Ja tiesa konstatē, ka minētā vienošanās nav bērna interesēs, tā noraida šo ierosinājumu.

Ģimenes kodekss paredz, ka saņēmējs un maksātājs var parakstīt izpildāma notariāla ieraksta veidā vienošanos par uzturīdzekļiem, ko vecākiem ir pienākums maksāt pieaugušam bērnam (Ģimenes kodeksa 192. pants). Tiesas lēmuma gadījumā Bezstrīdus civilprocesa likums paredz, ka procedūrai par pieauguša bērna uzturēšanu piemēro procedūru bērna interešu aizsardzībai, kas noteikta Bezstrīdus civilprocesa likumā, kamēr vien pastāv uzturīdzekļu maksāšanas pienākums saskaņā ar Ģimenes kodeksu.

Laulātajam, kuram nav iztikas līdzekļu un kurš ir bezdarbnieks ne savas vainas dēļ, ir tiesības pieprasīt uzturīdzekļus no otra laulātā laulības šķiršanas tiesvedībā, kā arī iesniedzot īpašu **pieteikumu** viena gada laikā no laulības galīgās izbeigšanas (Ģimenes kodeksa 100. pants).

Pirms prasības celšanas vai priekšlikuma iesniegšanas par laulības šķiršanu, pamatojoties uz vienošanos, laulātie apmeklē iepriekšējas konsultācijas sociālo pakalpojumu centrā, izņemot, ja viņiem nav kopīgu bērnu, pār kuriem viņi īsteno vecāku atbildību, ja viens no laulātajiem ir garīgi nekompetents, ja nav zināma viena no laulātajiem dzīvesvieta vai atrašanās vieta, ja viens laulātais vai abi laulātie dzīvo ārvalstīs. Ja laulātie iepriekšēju konsultāciju laikā konstatē, ka laulība ir kļuvusi nepanesama vismaz vienam no viņiem, sociālo pakalpojumu centra darbinieks izskaidro viņiem mediācijas procedūru un tās nolūku. Ar laulāto piekrišanu sociālo pakalpojumu centrs var pēc iepriekšējām konsultācijām rīkot mediācijas procedūru. Laulātie var arī piedalīties mediācijas procesā, ko nodrošina citas iestādes (Ģimenes kodeksa 200. un 202. pants).

Laulātie var vienoties par uzturīdzekļiem laulības šķiršanas gadījumā, noslēdzot vienošanos izpildāma notariāla ieraksta formā, ko sagatavo laulības noslēgšanas brīdī, laulības laikā vai šķirot laulību. Šāda veida vienošanās par uzturīdzekļiem, jo īpaši vienošanās par uzturēšanas tiesību izbeigšanu, nedrīkst apdraudēt bērna tiesības (Ģimenes kodeksa 101. pants).

Ja uzturīdzekļus pieprasa laikā, kad notiek laulības šķiršana vai tās atzīšana par neesošu, prasību uzskata par priekšlikumu bezstrīdus civilprocesā. Šādos gadījumos uzturīdzekļu noteikšanai piemēro Bezstrīdus civilprocesa likumu, kā noteikts tā 217. pantā, vai arī uzturīdzekļus pieprasa, iesniedzot prasību civilprocesā, ja ir izpildīti iepriekš minētie nosacījumi (Ģimenes kodeksa 100. pants).

Attiecībā uz priekšlikuma saturu laulāto strīdā (iekļauj lēmumu par uzturīdzekļiem, ja tos pieprasa vienlaicīgi ar laulības šķiršanu vai atzīšanu par neesošu) Bezstrīdus civilprocesa likums paredz, ka priekšlikumā laulāto strīdā jābūt iekļautam arī īpašam lūgumam, uz kura pamata tiesai jāpieņem lēmums.

Priekšlikumam izbeigt laulību jāpievieno izziņa no sociālo pakalpojumu centra par iepriekšēju konsultāciju apmeklēšanu, ja Ģimenes kodekss paredz, ka prasītājam pirms tiesvedības uzsākšanas ir jāapmeklē iepriekšējas konsultācijas (Bezstrīdus civilprocesa likuma 82. pants).

Ja prasību iesniedz civilprocesā, tajā jāiekļauj konkrēts lūgums, kurā izklāstīts lietas galvenais priekšmets, kā arī blakusprasības, prasītāja prasību pamatojošie fakti, minētos faktus pamatojošie pierādījumi un citi dati, kas obligāti ir jānorāda katrā pieteikumā (Civilprocesa likuma (*Zakon o pravdnem postopku*) 180. pants). Pieteikumiem jābūt saprotamiem un jāietver visa lietas iztiesāšanai nepieciešamā informācija. Tajos jo īpaši jānorāda: atsaucē uz tiesu, pušu vārds, uzvārds un pastāvīgās vai pagaidu dzīvesvietas vai reģistrācijas vietas, to likumīgo pārstāvju vai pilnvarnieku vārds, uzvārds, kā arī strīda priekšmets un paziņojuma saturs. Prasītājam jāparaksta pieteikums, izņemot, ja tas nav neiespējams, ņemot vērā pieteikuma veidu. Par prasītāja oriģinālo parakstu uzskata viņa ar roku uzlikto parakstu vai elektronisko parakstu (kas ir līdzvērtīgs ar roku uzliktam parakstam). Ja prasītājs nezina, kā parakstīt, vai nevar uzlikt parakstu, viņš iesniedz pieteikumu, kurā paraksta vietā ir pirksta nospiedums. Ja tiesai ir šaubas par pieteikuma autentiskumu, tā var izdot lēmumu, pieprasot, lai tiek iesniegts pieteikums ar sertificētu parakstu. Šo lēmumu nevar pārsūdzēt. Ja paziņojumā ir norādīts jebkāds lūgums, pusei iesniegumā jānorāda fakti, uz kuriem tā atsaucas, un, ja nepieciešams, pierādījumi (Civilprocesa likuma 105. pants.)

Apgabaltiesa (*okrožno sodišče*) izlemj pirmajā instancē bezstrīdus civilprocesā par uzturīdzekļiem starp vecākiem un bērniem un par uzturīdzekļiem, ko pieprasa, šķirot laulību vai to atzīstot par neesošu, un civilprocesā par uzturīdzekļiem starp laulātajiem, šķirot laulību vai to atzīstot par neesošu (Bezstrīdus civilprocesa likuma 10. pants, Civilprocesa likuma 32. pants).

Bezstrīdus civilprocesā un civilprocesā maksā tiesas nodevas saskaņā ar Tiesas nodevu likumu (*Zakon o sodnih taksah*).

Ierosinot tiesas prāvu, jāsamaksā **tiesas nodevas**. Tiesas nodevas jāsamaksā ne vēlāk kā tiesas noteiktajā termiņā, kas norādīts rīkojumā par tiesas nodevu maksājumu (Civilprocesa likuma 105.a pants).

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Lūgumu par uzturīdzekļiem iesniedz bērna **likumīgais pārstāvis**. Nepilngadīgus bērnus pārstāv viņu vecāki. Ja bērns ir uzņemts audžuģimenē, tad lūgumu iesniedz bērna aizbildnis.

Tiesvedību, kurā izlemj par bērna uzturēšanu, uzsāk, ja to ierosina viens vai abi vecāki, bērna aizbildnis, bērns, kurš sasniedzis 15 gadu vecumu, ja viņš saprot savas darbības nozīmi un juridiskās sekas, vai sociālo pakalpojumu centrs Arī tiesa var ierosināt lietu, lai izlemtu par uzturīdzekļiem bērnam *ex officio* (Bezstrīdus civilprocesa likuma 102. pants).

Tiesa ļauj bērniem, kuri ir sasnieguši 15 gadu vecumu un izprot savas rīcības nozīmi un juridiskās sekas, neatkarīgi veikt procesuālās darbības kā procesa dalībniekiem. Bērna likumīgais pārstāvis var piedalīties tiesvedībā tikai līdz brīdim, kad bērns paziņo, ka viņš pats veiks minētās darbības. Bērnus vecumā līdz 15 gadiem vai bērnus, kuri saskaņā ar tiesas nolēmumu neizprot savas rīcības nozīmi un juridiskās sekas, pārstāv likumīgais pārstāvis. Ja bērna un viņa likumīgā pārstāvja intereses nesakrīt, tiesa ieceļ bērnam īpašo ("kolīzijas") aizbildni (*kolizijski skrbnik*) (Bezstrīdus civilprocesa likuma 45. pants).

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Apgabaltiesa izlemj pirmajā instancē bezstrīdus civilprocesā par uzturīdzekļiem starp vecākiem un bērniem un par uzturīdzekļiem, ko pieprasa, šķirot laulību vai to atzīstot par neesošu, un civilprocesā par uzturīdzekļiem starp laulātajiem, šķirot laulību vai to atzīstot par neesošu (Bezstrīdus civilprocesa likuma 10. pants, Civilprocesa likuma 32. pants).

Vispārējā **teritoriālā jurisdikcija** bezstrīdus civilprocesā — teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir personas, pret ko iesniegts priekšlikums, pastāvīgā dzīvesvieta vai uzņēmējdarbības vieta. Ja tiesa sāk procedūru *ex officio*, teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir personas, pret ko tiek veikta procedūra, pastāvīgā dzīvesvieta. Ja dalībnieka pastāvīgā dzīvesvieta nav Slovēnijā, teritoriālo jurisdikciju nosaka pēc viņa pagaidu dzīvesvietas. Ja papildus pastāvīgai dzīvesvietai dalībniekam ir arī pagaidu dzīvesvieta citur un ja faktisko apstākļu dēļ var pieņemt, ka dalībnieks turpinās tur dzīvot ilgāku laikposmu, arī tiesai, kuras piekritības teritorijā dalībniekam ir pagaidu dzīvesvieta, ir teritoriālā jurisdikcija (Bezstrīdus civilprocesa likuma 11. pants).

Īpašā teritoriālā jurisdikcija bezstrīdus civilprocesā — procesā, kurā tiek noregulētas attiecības starp vecākiem un bērniem (ieskaitot lēmumus par uzturēšanos), arī tiesai, kuras piekritībā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta, ir teritoriālā jurisdikcija. Ja papildus pastāvīgai dzīvesvietai bērnam ir arī pagaidu dzīvesvieta citur un ja faktisko apstākļu dēļ var pieņemt, ka bērns turpinās tur dzīvot ilgāku laikposmu, arī tiesai, kuras piekritības teritorijā bērnam ir pagaidu dzīvesvieta, ir jurisdikcija. Ja procesā par tiesiski noteiktiem uzturēšanos ar starptautisku elementu jurisdikcija ir Slovēnijas tiesai, jo prasītājs ir bērns, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir Slovēnijā, tad teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta (Bezstrīdus civilprocesa likuma 13. pants).

Vispārējā teritoriālā jurisdikcija civilprocesā — vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta. Ja tiesai Slovēnijā ir jurisdikcija tāpēc, ka atbildētājam ir pagaidu dzīvesvieta Slovēnijā, tad vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir atbildētāja pagaidu dzīvesvieta. Ja papildus pastāvīgai dzīvesvietai atbildētājam ir arī pagaidu dzīvesvieta citur un ja faktisko apstākļu dēļ var pieņemt, ka atbildētājs turpinās tur dzīvot ilgāku laikposmu, arī tiesai, kuras piekritības teritorijā atbildētājam ir pagaidu dzīvesvieta, ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija (Civilprocesa likuma 47. pants).

Īpašā teritoriālā jurisdikcija civilprocesā — vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta. Ja strīdā par tiesiski noteiktiem uzturēšanos jurisdikcija ir Slovēnijas tiesai, jo atbildētājam pieder īpašums Slovēnijā, no kura varētu maksāt uzturēšanos, tad teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā atrodas minētais īpašums (Civilprocesa likuma 50. pants).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē — kāda ir kārtība?

Puses var veikt tiesiskus darījumus personīgi vai ar pilnvarotas personas starpniecību. Rajona tiesā notiekošā tiesvedībā pilnvarotā persona var būt tikai advokāts vai cita persona, kas ir nokārtojusi valsts advokatūras eksāmenu (Civilprocesa likuma 86. un 87. pants).

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Jā, iesniedzot priekšlikumu vai ierosinot tiesas prāvu, ir jāsamaksā **tiesas nodevas** (Bezstrīdus civilprocesa likuma 39. pants, Civilprocesa likuma 105. a pants).

Strīdos par tiesībām uz likumīgiem uzturēšanos vai prasībām par individuālām likumīgo uzturēšanos summām maksājamās tiesas nodevas novērtē, pamatojoties uz izskatāmās lietas vērtību, ko aprēķina, **summējot iemaksas trīs mēnešu apmērā**, ja vien uzturēšanos netiek pieprasīti par īsāku periodu (Tiesas nodevu likuma 23. pants).

Tomēr, ja uzturēšanos tiek prasīti bērna aizgādības procesa ietvaros, tiek noteikta standarta tiesas nodevas maksa 45 EUR apmērā (Tiesas nodevu likuma nodevu plāna 1212. pozīcija).

Jā, lai segtu tiesvedības izmaksas, ir pieejama juridiskā palīdzība. Par juridiskās palīdzības piešķiršanu lemj rajona tiesas priekšsēdētājs (Juridiskās palīdzības likuma (*Zakon o pravdnem postopku*) 2. pants).

Atteikšanās no tiesībām, atlikšana vai tiesas nodevu apmaksa pa daļām ir jāpieprasa atsevišķi, šādu prasību iesniedzot tiesai, kuras pārziņā ir pamata lieta (Tiesas nodevu likuma 12. pants).

8 Kāda veida uzturēšanos tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturēšanos apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā — kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Nosakot uzturēšanos, pienācīgi ņem vērā prasītāja vajadzības un maksātāja materiālo stāvokli un ienākumu gūšanas spējas. Aprēķinot uzturēšanos, kas pienākas bērnam, tiesai ir jārikojas bērna interesēs, nosakot tos piemērotā līmenī, lai nodrošinātu bērna sekmīgu fizisko un garīgo attīstību. Uzturēšanos ir jāaptver bērna dzīvošanas izmaksas, jo īpaši pajumtes, pārtikas, apģērba, apavu, aprūpes un aizsardzības, izglītības, mācību, atpūtas, izklaides un citu īpašu vajadzību izmaksas (Ģimenes kodeksa 189. un 190. pants).

Uzturēšanos nosaka kā ikmēneša summu un samaksā avansa veidā, un tos var prasīt no brīža, kad ir ierosināta tiesas prāva vai iesniegts priekšlikums par uzturēšanos (Ģimenes kodeksa 196. pants).

Pēc saņēmēja vai maksātāja lūguma vai priekšlikuma tiesa var palielināt, samazināt vai atcelt noteiktos uzturēšanos, izmantojot izpildu instrumentu, ja ir mainījušās saņēmēja vajadzības vai maksātāja iespējas, uz kuru pamata tika noteikti uzturēšanos. Ja vecāki vienojas par bērna uzturēšanos, kas noteikti, izmantojot izpildu instrumentu, palielināšanu vai samazināšanu, viņi var lūgt parakstīt tiesas izlīgumu. Ja tiesa konstatē, ka minētā vienošanās nav bērna interesēs, tā noraida šo ierosinājumu. Par uzturēšanos, ko vecāki maksā pieaugušam bērnam vai ko pieaudzis bērns maksā vecākiem, palielināšanu, samazināšanu vai atcelšanu var vienoties starp saņēmēju un maksātāju izpildāma notariāla ieraksta veidā (Ģimenes kodeksa 197. pants).

Ar izpildu instrumentu noteiktos uzturēšanos reizi gadā koriģē atbilstoši patēriņa cenu indeksam Slovēnijā. Koriģēšanu veic janvārī, izmantojot kopējo patēriņa cenu pieaugumu kopš mēneša, kurā iepriekšējo reizi noteikta vai koriģēta uzturēšanos summa. Par ģimenes lietām atbildīgais ministrs publicē uzturēšanos korekcijas koeficientu Slovēnijas Republikas Oficiālajā biļetenā (*Uradni list Republike Slovenije*). Sociālo pakalpojumu centrs rakstiski informē saņēmēju un maksātāju par katru korekciju un par uzturēšanos jauno summu. Šis sociālo pakalpojumu centra paziņojums kopā ar tiesas izlīgumu, tiesas galīgo lēmumu vai izpildāmo notariālo ierakstu veido izpildu instrumentu.

Ja gadā, kad uzturēšanos summa tiek koriģēta, saņēmējs neapgūst parasto izglītību pēc 18 gadu vecuma, sociālo pakalpojumu centram nav rakstiski jāinformē saņēmējs par korekciju. Pēc tam, kad saņēmējs ir sasniegjis 18 gadu vecumu, viņam jāiesniedz sociālo pakalpojumu centram izziņa par uzņemšanu mācību iestādē 30 dienu laikā no skolēna vai studenta statusa iegūšanas vai jāinformē centrs, ja viņš ir uzsācis parastās izglītības apguvi. Ja saņēmējs nerīkojas, kā noteikts iepriekšējā teikumā, sociālo pakalpojumu centrs nekoriģē uzturēšanos summu attiecīgajā gadā. Pēc tam, kad bērns sasniedz pilngadību, maksātājs var noskaidrot no sociālo pakalpojumu centra, vai bērnam ir skolēna vai studenta statuss. Ja saņēmējam nav skolēna vai studenta statusa, maksātājam nav pienākuma maksāt uzturēšanos neatkarīgi no tā, vai pirms skolēna vai studenta statusa zaudēšanas ir izdots jebkāds paziņojums par uzturēšanos summas korekciju (Ģimenes kodeksa 198. pants).

9 Kā un kam uzturēšanos tiks maksāti?

Bērna pabalstu parasti iemaksā bērna likumīgā pārstāvja bankas kontā. Pieaugušo pabalstus iemaksā viņu bankas kontā. To, kā un kam maksāt uzturēšanos, izlemj tiesa.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturēšanos maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja persona, kurai jāmaksā uzturlīdzekļi, **nepilda savas saistības maksāt uzturlīdzekļus brīvprātīgi** saskaņā ar izpildu instrumentu (spriedumu, tiesas rīkojumu, izpildāmu notariālu ierakstu, kam pievienots paziņojums par uzturlīdzekļu summas korekciju), tad, lai panāktu saistību izpildi, **saņēmējs var iesniegt tiesā izpildes priekšlikumu** saskaņā ar Likuma par prasījumu izpildi un nodrošināšanu (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*) noteikumiem.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Informācija ir pieejama e-tiesiskuma portālā: [Kā panākt tiesas nolēmuma izpildi.](#)

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Procedūrās, kas saistītas ar uzturlīdzekļu iegūšanu / vienošanos par tiem, sākotnējo informāciju par uzturlīdzekļiem var iegūt no jebkura sociālo pakalpojumu centra.

Rajona tiesām ir jurisdikcija pēc būtības noteikt uzturlīdzekļus. Procesā iesaistītās puses var pieteikties juridiskās palīdzības saņemšanai advokāta pārstāvības veidā un atbrīvojuma piešķiršanai no tiesvedības izmaksu samaksas.

Ja parādnieks nemaksā uzturlīdzekļus, nepilngadīgā likumīgais pārstāvis vai pieaugušais uzturēšanas saņēmējs pats var iesniegt izpildes prasību kompetentajā vietējā tiesā (*okrajno sodišče*). Palīdzību izpildes prasības sagatavošanā var saņemt no sociālo pakalpojumu centriem, vietējām tiesām, advokātiem un Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fonda (*Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije*).

Slovēnijas Augstākā tiesa (*Vrhovno sodišče*) ir publicējusi pārskatītas izpildes prasību veidlapas kopā ar norādījumiem par to aizpildīšanu izdevumā “*Sodnikov informator*”. Lietotāji var tās izmantot, lai sagatavotu izpildes prasības, un tās ir pieejamas [Darba, ģimenes, sociālo lietu un vienlīdzīgu iespēju ministrijas](#) (*Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti*) tīmekļvietnē.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Ja parādnieks nemaksā uzturlīdzekļus, bērna likumīgais pārstāvis vai pieaugušais uzturēšanas saņēmējs var iesniegt prasību par uzturlīdzekļu maksājumu no Slovēnijas Republikas Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fonda, bet tikai pamatojoties uz galīgu un izpildāmu tiesas lēmumu vai izlīgumu, kurā noteikta uzturlīdzekļu summa, un ar nosacījumu, ka likumīgais pārstāvis ir vai nu neveiksmīgi mēģinājis pats panākt uzturlīdzekļu samaksu, vai arī ir iesniedzis pienācīgi aizpildītu prasību par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs.

Tiesības uz kompensācijas uzturlīdzekļiem ir bērniem līdz 18 gadu vecumam un bērniem no 18 līdz 26 gadu vecumam, ja viņi apgūst parasto izglītību un nav nodarbināti vai nav reģistrēti kā bezdarbnieki, un:

ir Slovēnijas pilsoņi ar pastāvīgo uzturēšanās vietu Slovēnijā;

ir ārvalstu pilsoņi ar pastāvīgo uzturēšanās vietu Slovēnijā, ja to paredz starptautisks nolīgums vai savstarpīguma nosacījumi.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā. Palīdzību uzturlīdzekļu lēmumu izpildē sniedz Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fonds, kas saskaņā ar Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās ir izvēlēta par centrālo iestādi. Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fonds ir arī izvēlēts par centrālo iestādi saskaņā ar Hāgas Konvenciju par starptautisku bērna pabalstu prasību izpildi un citiem ģimenes uzturēšanas veidiem un par pārsūtīšanas un saņemšanas aģentūru saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Kontaktinformācija:

Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije (Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fonds)
Dunajska cesta 20

1000 Ljubljana

Tālrunis: + 386 1 4720 990

Fakss: + 386 1 4345 899

E-pasta adrese: jpsklad@jps-rs.si

Tīmekļvietne: <https://www.srips-rs.si/>

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Nē. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 4/2009 55. pantu pieteikumus par uzturlīdzekļu piedziņu iesniedz ar tās dalībvalsts centrālās iestādes starpniecību, kurā pieteikuma iesniedzējs dzīvo, un pēc tam šī centrālā iestāde nosūta pieteikumu Slovēnijas centrālajai iestādei, t. i., Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fondam.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Regulā nav paredzēta tieša saziņa starp pieteikuma iesniedzēju, kurš uzturas ārvalstīs, un Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fondu kā centrālo iestādi.

Saziņu nodrošina pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietas dalībvalsts centrālā iestāde. Pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietas dalībvalsts centrālā iestāde sniedz jebkādu palīdzību, iesniedzot pareizi un pienācīgi aizpildītu pieteikumu par uzturlīdzekļu piedziņu Slovēnijā, un kopā ar visiem pielikumiem pieteikumu nosūta Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fondam, kas izskata pieteikumu, vajadzības gadījumā pieprasa papildu informāciju vai labojumus un pārstāv prasītāju izpildes procesā Slovēnijas tiesās un citās struktūrās.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Ir pieejama juridiskā palīdzība, lai segtu tiesvedības izmaksas. Par juridiskās palīdzības piešķiršanu lemj rajona tiesas priekšsēdētājs (Juridiskās palīdzības likuma 2. pants).

Juridisko palīdzību var apstiprināt juridiskajām konsultācijām, advokātu pakalpojumiem un citiem likumā paredzētiem juridiskajiem pakalpojumiem, lai nodrošinātu visu veidu tiesisko aizsardzību visās vispārējās jurisdikcijas un specializētajās tiesās Slovēnijā, Slovēnijas Konstitucionālajā tiesā (*Ustavno sodišče*) un visās tādās iestādēs un institūcijās un pie tādām personām Slovēnijā, kas ir kompetentas risināt ārpustiesas strīdus, kā arī nolūkā atcelt maksājumu par tiesvedības izmaksām (Juridiskās palīdzības likuma 7. pants).

Saskaņā ar šo likumu saņēmēji ir: 1) Slovēnijas pilsoņi; 2) ārvalstu pilsoņi ar Slovēnijas pastāvīgās vai pagaidu uzturēšanās atļaujām un personas bez pilsonības (bezvalstnieki), kuras likumīgi uzturas Slovēnijā; 3) citi ārvalstu pilsoņi saskaņā ar savstarpīguma nosacījumiem un Slovēnijai saistošajos

starptautiskajos nolīgumos noteiktajos gadījumos; 4) nevalstiskas organizācijas un biedrības, kas darbojas kā bezpeļņas organizācijas sabiedrības interesēs un ir reģistrētas attiecīgajā reģistrā saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem, — strīdos, kas saistīti ar darbību veikšanu sabiedrības interesēs vai ar nolūku, kādam tās ir nodibinātas; 5) citas personas, kurām tiesības saņemt juridisko palīdzību ir paredzētas saskaņā ar tiesību aktu vai Slovēnijai saistošu starptautisku nolīgumu (Juridiskās palīdzības likuma 10. pants).

Persona, kurai ir tiesības saņemt juridisko palīdzību, var lūgt juridisko palīdzību jebkurā procesa posmā. Pieņemot lēmumu par juridiskās palīdzības pieprasījumiem, noskaidro prasītāja finanšu stāvokli un citus šajā likumā noteiktos apstākļus (Juridiskās palīdzības likuma 11. pants).

Saskaņā ar Regulas 46. pantu šāds atbrīvojums ir piemērojams visos gadījumos, kad saņēmēja prasība ir iesniegta saskaņā ar Regulas 56. pantu un attiecas uz uzturēšanas saistībām, kas rodas no vecāku pienākumiem pret personu, kura jaunāka par 21 gadu.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Nav pieņemti pasākumi attiecībā uz Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 51. panta īstenošanu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 29/03/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēdzekļi ģimenes locekļiem - Slovākija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēdzekļi citai personai?

Uzturēdzekļi un saistības ir noteikti Likumā Nr. 36/2005, ar ko reglamentē ģimenes tiesības un groza dažus citus tiesību aktus ("Ģimenes tiesību likums").

Saskaņā ar Ģimenes tiesību likumu pastāv šādu veidu uzturēšanas saistības:

vecāku uzturēšanas saistības pret saviem bērniem;

bērnu uzturēšanas saistības pret saviem vecākiem;

uzturēšanas saistības starp citiem radniekiem;

uzturēšanas saistības starp laulātajiem;

alimenti;

atbalsts, ko maksā neprecētai mātei uzturēšanas un konkrētu izdevumu segšanai.

Teorētiski uzturēšanas jēdziens savā plašākajā nozīmē nostāda ģimenes tiesību ekonomiskā rakstura attiecības starp tām jomām, kas ir raksturīgas ģimenes tiesību aktos paredzētajām mantiskajām attiecībām. Tās ir nepārprotami saistītas ar personiskām ģimenes tiesību attiecībām.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecāku uzturēšanas saistības pret saviem bērniem ir juridisks pienākums, ko piemēro, kamēr bērni nespēj sevi apgādāt. Fakts, ka bērns ir ieguvis obligāto izglītību, ne vienmēr nozīmē to, ka viņš ir ieguvis spēju nodrošināt savas vajadzības. Tas, vai vecākiem ir jāturpina pildīt uzturēšanas saistības pret saviem bērniem, būs atkarīgs no bērna spējam, iespējam un finansiālās situācijas laikā, kad bērns iegūst nākotnes darbam nepieciešamo izglītību, piemēram, kā pilna laika students augstskolā. **Pilngadībai nav juridiskas nozīmes attiecībā uz uzturēšanas saistību ilgumu. Brīdis, kad bērns kļūst juridiski "spējīgs sevi apgādāt", dažādos gadījumos var būt atšķirīgs**, un tiesa katru atsevišķo gadījumu izvērtē pēc būtības. Spēju sevi apgādāt plaši interpretē kā spēju pašam (proti, izmantojot savu naudu) nodrošināt visas savas vajadzības vai segt attiecīgās dzīvošanas izmaksas. Šai spējai jābūt pastāvīgai. Nevar uzskatīt, ka spēju nodrošināt savas vajadzības garantē neregulāri ienākumi.

Praksē tiesas pamatojas uz faktu, ka vecāku uzturēšanas saistības ir elastīgas, jo asins saitēm nav laika ierobežojuma; tāpēc šīs saistības var atjaunot, ja, piemēram, bērni vēlāk nolemj studēt vai viņi nav uzņemti augstskolā uzreiz pēc vidusskolas. Saskaņā ar judikatūru un ņemot vērā pašreiz nepietiekamās nodarbinātības iespējas tiem jauniešiem, kas nesen beiguši augstskolu vai ir pārtraukuši mācības, par bērna profesionālo tālākizglītību var uzskatīt arī papildu kursus, kuri ļauj viņiem atrast darbu citā, no viņu studijām atšķirīgā jomā.

Ja bērns sāk gūt regulārus ienākumus no algota darba, uzņēmēj sabiedrības u. c., tas atvieglo sprieduma pieņemšanu par to, kad uzturēšanas saistības beidz pastāvēt. Ņemot vērā stāvokli darba tirgū, studiju un izglītības iestāžu daudzveidību, nepieciešamību bērnam apgūt valodas, lai varētu gūto apmācību lietot praksē, pārkvalificēšanās kursus, tālākizglītību, uzturēšanas ārvalstīs studiju laikā un nepieciešamību iegūt labāku kvalifikāciju, tiesām būs arvien grūtāk noteikt, kad bērns spēj sevi apgādāt. Dažus no šiem (tālākizglītības) veidiem var atzīt par pamatu uzturēšanas saistību turpināšanai, it īpaši tad, ja vecākam, kurš veic maksājumus, ir ievērojami līdzekļi. Turklāt jāņem vērā bērna intereses, kas atspoguļojas viņa spējās un talantos, lai bērns apgūst pareizās prasmes nākotnes darbam. Tomēr ir likumīgi pieprasīt, ka šīs prasmes tiek liktas lietā bez vilcināšanās, lai novērstu vecāku uzturēšanas saistību ļaunprātīgu izmantošanu, kas sakņojas vienkārši nepatīkā pret darbu (tas izpaužas, piemēram, tādējādi, ka bērni ar nolūku zaudē savu darbu).

18 gadu vecuma limits ir nozīmīgs no procedūras viedokļa. Līdz brīdim, kad bērns sasniedz pilngadību, tiesa var sākt uzturēdzekļu lietu pēc savas iniciatīvas; pēc pilngadības vecuma sasniegšanas tiesvedību var sākt, tikai pamatojoties uz pieteikumu. Pieteikumu, ko iesniedz pieaudzis bērns, var vērst pret vienu vai abiem vecākiem, norādot prasīto uzturēdzekļu summu un laiku, kad tie jāsaņem maksāt. Tiesai stingri jāpieturas pie pieauguša bērna iesniegtā pieteikuma par uzturēdzekļu piešķiršanu, jo šādas lietas neuzskata par bērnu aizgādības tiesvedību Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 111. panta un turpmāko pantu nozīmē.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Ja persona, kam uzturēdzekļi pienākas, un uzturēdzekļu maksātājs nepanāk vienošanos, par uzturēšanas saistībām lemj rajona tiesa ar attiecīgo jurisdikciju. Izņemot lietas, kas saistītas ar vecāku uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgiem bērniem, tiesa, pamatojoties uz personas, kurai pienākas uzturēdzekļi (prasītāja), pieteikumu, sāk tiesvedību pret personu, kam ir pienākums tos maksāt (atbildētāju). Tiesa var pēc savas iniciatīvas (*ex officio*) uzsākt tiesvedību

par uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgu bērnu (Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 23. pants), jo šajās lietās tiesai ir pienākums rūpēties par nepilngadīgajiem.

Ikviena persona var rīkoties tiesā patstāvīgi kā tiesvedības puse (proti, tai ir procesuālais statuss), ciktāl tā spēj iegūt šādas tiesības un uzņemties atbildību par savu rīcību. Fiziskas personas, kuras nespēj pašas stāties tiesas priekšā (piemēram, nepilngadīgi bērni), pārstāv to likumīgais aizbildnis (Civiltiesisku strīdu procesa kodeksa 68. pants).

Papildus likumā paredzētajai pārstāvībai Civiltiesisku strīdu procesa kodeksā un Bezstrīdus civilprocesa kodeksā izšķirta arī tiesvedības pušu pārstāvība uz pilnvaras pamata un pārstāvība uz tiesas nolēmuma pamata.

Neviens no vecākiem nevar pārstāvēt nepilngadīgu bērnu ar tādiem tiesiskiem darījumiem saistītās lietās, kas varētu izraisīt interešu konfliktu starp vecākiem un nepilngadīgo bērnu vai starp vairākiem nepilngadīgiem bērniem, kurus pārstāv viens un tas pats vecāks. Šādā situācijā tiesa ieceļ tā dēvēto aizbildni *ad litem*, kas pārstāv bērnu tiesvedībā vai konkrētā tiesiskā darījumā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Skatīt atbildi uz 3. jautājumu.

5 Ja plānoju vārsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Teritoriālā jurisdikcija ir noteikta Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 3. pantā. Piekritību *in rem* reglamentē Civiltiesisku strīdu procesa kodeksa 12. pants. Pirmās instances teritoriālā jurisdikcija vienmēr ir rajona tiesām. Parasti kompetentā tiesa ir tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja (proti, personas, pret kuru ir vērsts pieteikums) dzīvesvieta, t. i., piemēro noteikumu par teritoriālo jurisdikciju, pamatojoties uz atbildētāja vispārējās piekritības tiesu. Vispārējās piekritības tiesa, kurai ir jurisdikcija pār atbildētāju, ir tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas viņa dzīvesvieta, vai — gadījumā, ja personai nav pastāvīgas dzīvesvietas, — tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas personas uzturēšanās vieta. Bezstrīdus civilprocesa kodeksā ir skaidri noteikti īpaši gadījumi, kad šo noteikumu nepiemēro. **Tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas nepilngadīga bērna dzīvesvieta, pamatojoties uz vecāku vienošanos vai tiesas rīkojumu, vai citiem pamatotiem iemesliem, ir kompetenta izskatīt pieteikumu par uzturīdzekļu piešķiršanu** (to dēvē par ekskluzīvu teritoriālo jurisdikciju atbilstīgi Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 112. panta 1. punktam).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Sk. atbildes uz 3. un 4. jautājumu.

Prasītājs (uzturīdzekļu saņēmējs), kam ir procesuālais statuss, var iesniegt pieteikumu, ierosinot tiesvedību piekritīgajā tiesā tieši, proti, bez pārstāvja starpniecības.

Civiltiesisku strīdu procesa kodeksa 127. pantā ir noteikts, kādas vispārīgās ziņas ir jānorāda pieteikumā par tiesvedības ierosināšanu: ir jānorāda saņēmēja tiesa, pieteikuma iesniedzējs un lieta, uz kuru pieteikums attiecas, un jāapraksta iesniedzēja prasība; pieteikums jāparaksta.

Papildus vispārīgām ziņām pieteikumā par tiesvedības ierosināšanu jānorāda arī cita konkrēta informācija, kā noteikts Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 25. un 26. pantā. Pieteikumā par tiesvedības ierosināšanu uzturēšanas saistību lietā jānorāda arī prasītā uzturīdzekļu summa un laiks, no kura tie maksājami. Pieteikumus var iesniegt rakstiski vai nu papīra, vai elektroniskā formātā. Ja tiek iesniegts elektronisks pieteikums, kam nav īpašajos noteikumos paredzētā apstiprinājuma, papildus jānosūta pieteikums papīra formātā vai pieteikums elektroniskā formātā ar attiecīgu īpašajos noteikumos paredzēto apstiprinājumu. Uzturēšanas lietās pieteikums var būt arī mutisks — šādā gadījumā to dokumentē protokolā.

Nepieciešamais pieteikuma kopiju skaits, tostarp pielikumi, arī jānosūta tiesai, kas glabās vienu oriģinālu, un katra puse saņem vienu oriģināla kopiju, tostarp pielikumus pēc vajadzības. Ja puse neiesniedz prasīto kopiju skaitu un pielikumus, tiesa izgatavo kopijas uz puses rēķina.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Nodevas, kas jāmaksā par atsevišķiem aktiem vai tiesvedībām, reglamentē Slovākijas Valsts padomes Likums Nr. 71/1992 par tiesu nodevām un maksu par izrakstiem no sodāmības reģistra. Nodevas iekasē, pamatojoties uz tiesu nodevu sarakstu. Minētais tiesību akts turklāt paredz atbrīvojumu no tiesas nodevām, pamatojoties uz personīgiem apstākļiem vai tematiku.

Saistībā ar uzturīdzekļiem svarīgi ir šādi noteikumi.

Tiesvedība, kas attiecas uz bērnu tiesību aizsardzību, ir atbrīvota no tiesas nodevām, pamatojoties uz tematiku. Tas nozīmē, ka arī tiesvedībā, kas attiecas uz uzturīdzekļu prasījumiem nepilngadīga bērna vajadzībām, tiesas nodevas neiekasē.

Saskaņā ar personīgo apstākļu kritēriju atbrīvojumu no tiesas nodevām piešķir:

prasītājiem tiesvedībā par rīkojumu piešķirt uzturīdzekļus, tiesvedībā par uzturīdzekļu palielināšanu, kā arī tiesvedībā par uzturīdzekļu kavējuma maksu nomaksāšanu un tiesvedībā par ārvalstīs izdotu rīkojumu par uzturīdzekļu piešķiršanu atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu, neprecētajām mātēm tiesvedībā par uzturīdzekļiem un ar grūtniecību un bērna dzimšanu saistīto izdevumu apmaksu.

Tiesas nodevu saraksta 8. punktā ir nepārprotamas atsaucis uz tiesvedību, kas attiecas uz uzturīdzekļu prasījumiem laulāto starpā un uz alimentu prasījumiem:

8. punkts	
a) attiecībā uz pieteikumiem par uzturīdzekļu prasījumiem laulāto starpā, alimentu prasījumiem un uzturīdzekļu prasījumiem citu radnieku starpā, kā arī attiecībā uz pieteikumiem par uzturīdzekļu apmēra palielināšanu	2 % no prasījuma vērtības, taču ne mazāk kā 16,50 EUR
b) attiecībā uz pieteikumiem par laulāto starpā maksāto uzturīdzekļu vai citu radnieku starpā maksāto alimentu vai uzturīdzekļu samazināšanu vai atcelšanu	2 % no tiesvedības prasījuma vērtības, taču ne mazāk kā 16,50 EUR

Ja nodevu sarakstā nav noteikta konkrēta likme un lieta neattiecas ne uz personīgo apstākļu kategoriju, ne uz tematikas kategoriju, piemēro tiesu nodevu saraksta 1. punktā minētās nodevas:

1. punkts	
Attiecībā uz pieteikumu par tiesvedības ierosināšanu, ja vien nav noteikta konkrēta likme	
a) no tiesvedības prasījuma vērtības (maksājuma) vai no strīda priekšmeta vērtības	6 %, bet ne mazāk kā 16,50 EUR un ne vairāk kā 16 596,50 EUR; komercietās — ne vairāk kā 33 193,50 EUR.

Tiesa pēc attiecīga pieteikuma saņemšanas var atbrīvot no tiesas nodevām, ja to pamato attiecīgās puses apstākļi (Civiltiesisku strīdu procesa kodeksa 254. pants). Tiesai lemjot par pieteikumu, ir jādokumentē pušu apstākļi.

Juridiskās palīdzības nodrošināšanas mehānismu un veidu, kādā to nodrošina Juridiskās palīdzības centrs fiziskām personām, kuras ir nonākušas grūtībās un nevar izmantot juridiskos pakalpojumus, lai pienācīgi īstenotu un aizstāvētu savas tiesības, kā arī juridiskās palīdzības sniegšanas apmēru reglamentē grozītais Likums Nr. 327/2005 par juridiskās palīdzības sniegšanu finansiālās grūtībās esošām personām un par grozījumiem Likumā Nr. 586/2003 par

juridiskajām profesijām un grozījumiem Likumā Nr. 455/1991 par licencēto tirdzniecību ("Tirdzniecības likums"), kurš grozīts ar Likumu Nr. 8/2005. Minētajā tiesību aktā arī izklāstīti juridiskās palīdzības sniegšanas kritēriji, procedūras, kas jāievēro fiziskām personām un kompetentajām iestādēm tiesvedībā saistībā ar pieteikumiem par juridisko palīdzību, kā arī juridiskās palīdzības sniegšanas institucionālā organizācija.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Slovākijas tiesību akti nenosaka konkrētu uzturlīdzekļu summu.

Ģimenes lietās tiesām vienmēr jāizskata katrs gadījums atsevišķi, ņemot vērā konkrētos apstākļus, un tāpēc tiesību aktos nav noteikta konkrēta uzturlīdzekļu summa. Tieši ģimenes lietās vairāk nekā jebkurā citā jomā ir redzams, ka tiesību akts nevar precīzi un skaidri atspoguļot pilnu dzīves daudzveidības spektru. Saskaņā ar Ģimenes tiesību likuma 75. panta 1. punktu, nosakot uzturlīdzekļu summu, tiesa ņem vērā **saņēmēja likumīgās vajadzības**, kā arī **personas, no kuras tiek prasīti maksājumi, spējas, iespējas un finansiālo stāvokli**. Tiesa ņem vērā uzturlīdzekļu maksātāja spējas, iespējas un finansiālo situāciju arī gadījumos, kad tas bez būtiska iemesla pamet labu darbu vai atsakās no pastāvīga ienākumu avota; tiesa ņem vērā arī nepamatotu finanšu risku, ko uzņēmies uzturlīdzekļu maksātājs.

Attiecībā uz vecāku uzturēšanas saistībām pret bērnu — abiem vecākiem ir pienākums nodrošināt bērniem uzturlīdzekļus atbilstīgi viņu spējām, iespējām un finansiālajai situācijai. Bērnam ir tiesības uz tādu pašu dzīves standartu kā viņa vecākam. Nosakot maksājamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā, kurš vecāks personīgi rūpējas par bērnu un kādā mērā. Ja vecākiem ir kopīgas aizgādības saistības pret nepilngadīgu bērnu, nosakot uzturlīdzekļu summu, tiesa ņem vērā arī to, cik ilgi bērns ir dzīvojis kopā ar katru vecāku, vai arī tiesa var nolemt, ka uzturlīdzekļus nepiešķir, kamēr bērns pārmaiņus dzīvo ar abiem vecākiem.

Ģimenes tiesību likuma 62. panta 3. punkts nosaka **minimālo uzturlīdzekļu apmēru** (šobrīd — 27,13 EUR). *Neraugoties uz spējām, iespējām un finansiālo stāvokli, abiem vecākiem ir pienākums pildīt minimālo uzturlīdzekļu saistības, kas ir 30 % no iztikas minimuma apgādājamam nepilngadīgam bērnam vai apgādājamam bērnam, kā noteikts attiecīgajos tiesību aktos.*

Saskaņā ar Ģimenes tiesību likuma 78. pantu **vienošanās un tiesas rīkojumus attiecībā uz uzturlīdzekļu prasījumiem var pārskatīt, ja mainās attiecīgie apstākļi**. Neskarot uzturlīdzekļus nepilngadīgam bērnam (sk. Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 121. pantu), rīkojumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu var grozīt vai atcelt, tikai pamatojoties uz pieteikumu. Ja uzturlīdzekļi nepilngadīgam bērnam ir atcelti vai samazināti ar atpakaļejošu spēku par konkrētu iepriekšēju periodu, iztērētie uzturlīdzekļi netiek atmaksāti. Ja mainās apstākļi, vienmēr ņem vērā dzīvošanas izmaksas.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus personai, kam tie pienākas (kreditoram), parasti maksā atbildīgā puse (parādnieks).

Saskaņā ar Ģimenes tiesību likuma 76. pantu uzturlīdzekļus izmaksā regulāru, atkārtotu maksājumu veidā vienu mēnesi uz priekšu. Savstarpējo prasījumu un uzturēšanas prasību ieskaitu var piemērot tikai pēc pušu vienošanās. Nepilngadīgu bērnu uzturlīdzekļu prasījumiem ieskaitu nepiemēro. Ja parādnieks kavē tiesas piespiesto uzturlīdzekļu maksājumus, saņēmējam ir tiesības prasīt kavējuma maksu par nokavētajiem maksājumiem saskaņā ar civiltiesību normām. Ar katru uzturlīdzekļu maksājumu vispirms tiek segta pamatsumma, un, kad tā ir pilnībā nomaksāta, sedz kavējuma maksu.

Attiecībā uz uzturlīdzekļiem nepilngadīgiem bērniem tiesu iedibinātā judikatūra nosaka, ka vecākam, kam nav aizgādības tiesību, jāmaksā uzturlīdzekļi tam vecākam, kurš personīgi rūpējas par bērnu, un šie maksājumi jāveic katru mēnesi līdz noteiktam datumam.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Uzturlīdzekļu maksājumu izpildi nodrošina ar tiesu izpildītāju starpniecību. Izpildes procedūras uzsāk pēc tam, kad ir saņemts priekšlikums par izpildi. Procedūru reglamentē grozītais Slovākijas Republikas Valsts padomes Likums Nr. 233/1995 par tiesu izpildītājiem un apklāšanas darbībām ("Likums par izpildes procedūru"), ar ko groza dažus citus tiesību aktus. Visbiežāk uzturēšanas saistību izpildi panāk, uzliekot arestu parādnieka ieņēmumiem vai citiem ienākumiem. Ja ir izdots izpildes rīkojums, kas uzliek pienākumu maksāt naudas summu, papildus parādnieka ieņēmumu vai citu ienākumu arestam var izmantot citas iespējas, lai panāktu nokavēto uzturlīdzekļu maksājumu atgūšanu: šādas iespējas ir rīkojums par parāda piedziņu no trešās personas, kustamā īpašuma pārdošana, vērtspapīru pārdošana, nekustamā īpašuma pārdošana, uzņēmuma pārdošana vai rīkojums par autovadītāja apliecības darbības apturēšanu. Pēdējā minētā iespēja ir īpaši svarīga saistībā ar uzturlīdzekļu piedziņu. Tiesu izpildītājs var pieprasīt apturēt ikvienas personas autovadītāja apliecības darbību, ja šī persona nepakļaujas tiesas rīkojumam par uzturlīdzekļu piešķiršanu. Tiesu izpildītājs arī nodod kompetentajai policijas struktūrvienībai izpildes rīkojumus par autovadītāja apliecības darbības apturēšanu. Tiklīdz neizpildes iemesli ir novērsti, tiesu izpildītājs nekavējoties izdod rīkojumu par autovadītāja apliecības darbības atjaunošanu.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Ģimenes tiesību likuma 77. pants paredz, ka uzturlīdzekļu prasījumu piedziņai nav noilguma perioda. Taču uzturlīdzekļus var piešķirt, tikai sākot no tiesvedības uzsākšanas datuma. Rīkojumu par uzturlīdzekļu maksājumiem nepilngadīgam bērnam var izdot ar atpakaļejošu spēku ne vēlāk kā trīs gadu laikā no tiesvedības sākšanās, taču ir nepieciešams pamatojums, lai piemērotu šādu īpašu apsvērumu. Noilguma periodu piemēro tiesībām uz dažādiem periodiskiem uzturlīdzekļu maksājumiem.

Civillkodeksa (Likums Nr. 40/1964) 101. pantā paredzēti šādi noilguma periodi:

(1) *Ja tiesības noteiktas ar galīgu tiesas vai citas struktūras nolēmumu, tās izbeidzas 10 gadus pēc dienas, kad tās bijušas izpildāmas. Ja atbildīgā puse ir rakstiski atzinusi tiesības, apstiprinot pamatojumu un maksājamo summu, tad tiesības izbeidzas 10 gadus pēc dienas, kad sniegts šāds apstiprinājums; ja apstiprinājumā norādīts izpildes termiņš, noilguma periods sākas no šā termiņa beigu datuma.*

(2) Tāds pats noilguma termiņš piemērojams atsevišķajiem maksājumiem, kas norādīti nolēmumā vai tiesību apstiprinājumā; atsevišķo maksājumu noilguma periods sākas no to izpildes termiņa beigu datuma. Ja viena maksājuma neizpildes dēļ iestājas visa parāda nomaksas termiņš, 10 gadu noilguma periods sākas no neveiktā maksājuma termiņa beigu datuma.

(3) *Procentu maksājumu un periodisko maksājumu noilguma periods ir trīs gadi; taču, ja tiesības ir noteiktas galīgā spriedumā vai atzītas rakstiskā apstiprinājumā, šis noilguma periods attiecas tikai uz tiem procentu maksājumiem un periodiskajiem maksājumiem, kuru nomaksas termiņš iestāties pēc tam, kad spriedums kļuvis galīgs vai kad sniegts apstiprinājums.*

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Nav paredzēta īpaša iestāde, kas sniegtu palīdzību vai palīdzētu atgūt uzturlīdzekļus valsts iekšējās lietās.

Lietās, kur ir iesaistītas ārvalstis, palīdzību var sniegt Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centrs (*Centrum pre medzinárodnoprávnou ochranu detí a mládeže*). Centrs palīdz piedzīt uzturlīdzekļus tajos gadījumos, kad persona, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus bērnam, dzīvo ārvalstīs, bet saņēmējs dzīvo Slovākijā, kā arī pretējā gadījumā, proti, kad saņēmējs dzīvo ārvalstīs un piedzen uzturlīdzekļus no parādnieka, kura pastāvīgā dzīvesvieta atrodas Slovākijā.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Likums Nr. 201/2008 par uzturlīdzekļu aizsākšanas pabalstu un par grozījumiem Likumā Nr. 36/2005, ar ko reglamentē ģimenes tiesības un groza dažus citus tiesību aktus, Slovākijas Republikas Konstitucionālās tiesas (*Ústavný súd*) Lēmuma Nr. 615/2006 nozīmē paredz mehānismu, saskaņā ar kuru valsts

(Darba, sociālo un ģimenes lietu iestāde — *úrad práce, sociálnych vecí a rodiny*) var uzturēt uzturēšanas pabalstu izmaksāt saņēmējam avansā. Ar uzturēt uzturēšanas pabalstu sedz uzturēt uzturēšanas pabalstu apgādājamam bērnam tajos gadījumos, kad persona, kurai ir pienākums maksāt uzturēt uzturēšanas pabalstu, neveic maksājumu, ko tiesa piespriedusi ar galīgo nolēmumu vai ko paredz tiesas atzīta vienošanās.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centru izveidoja Slovērijas Darba, sociālo un ģimenes lietu ministrija, kas to tieši pārvalda kā valsts finansētu organizāciju, kura nodrošina juridisko aizsardzību bērniem un jauniešiem gadījumos, kad ir iesaistītas ārvalstis. Centrs sniedz pakalpojumus visā Slovērijā un darbojas kopš 1993. gada 1. februāra.

Saskaņā ar grozīto Likumu Nr. 195/1998 par sociālo palīdzību centrs kopš 1998. gada 1. jūlija ir klasificēts kā valdības sociālās palīdzības iestāde.

Kontaktinformācija/adrese:

Špitálska 8, P. O. BOX 57, 814 99 Bratislava

E-pasts: cipc@cipc.gov.sk, info@cipc.gov.sk,

Tālr.: +421 2 2046 3208, +421 2 2046 3248

Fakss: + 421 2 2046 3258; diennakts tālruna līnija (tikai ārkārtas gadījumiem): + 421 915 405 954.

Slovērijas Republikā centrs ir centrālā iestāde atbilstīgi Padomes 2008. gada 18. decembra Regulai (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās ("Uzturēšanas saistību regula") un Hāgas 2007. gada Konvencijai par uzturēt uzturēšanas bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodošos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Jūs nevarat ārvalstīs celt prasību tieši adresēt centram. Uzturēt uzturēšanas maksājumu prasītājam, kas dzīvo citā valstī, jāsaņem ar attiecīgās valsts kompetentajām iestādēm, kuras pēc tam pārsūta prasību Slovērijas centram.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Slovērijas Republikai ir saistošs Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Pārrobežu uzturēt uzturēšanas lietās juridiskās palīdzības sniegšanu nosaka Uzturēšanas saistību regulas 44. panta 3. punkta piemērošana. Slovērijas centrālā iestāde ir **Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centrs**. Tas savus pakalpojumus sniedz bez maksas, tādējādi pusēm parastajā tiesvedībā par uzturēšanas saistību noteikšanu vai mainīšanu Slovērijā ir iespēja īstenot šo tiesvedību bez juridiskās palīdzības.

Ja tiesvedību nav iespējams īstenot bez juridiskās palīdzības, tā bez maksas tiek sniegta personām, kas nav sasniegušas 21 gada vecumu, kā noteikts regulas 46. pantā. Juridisko palīdzību nodrošina **Juridiskās palīdzības centrs** atbilstīgi grozītajam Likumam Nr. 327/2005 par juridiskās palīdzības sniegšanu finansālās grūtībās esošām personām ("Juridiskās palīdzības likums").

Gadījumos, kad nav piemērojams regulas 46. pants, juridisko palīdzību saskaņā ar Juridiskās palīdzības likumu bez maksas nodrošina prasītājiem, kuri atbilst likumā noteiktajiem kritērijiem.

Prasītājiem, kuri neatbilst kritērijiem, ir jāmaksā tiesas nodevas, kas noteiktas Likumā Nr. 71/1992 par tiesu nodevām un maksu par izrakstiem no sodāmības reģistra. Likumā paredzētās tiesu nodevas neiekasē tiesvedībā, kura attiecas uz lietām par savstarpēju uzturēt uzturēšanas maksāšanas pienākumu starp vecākiem un bērniem. No tiesas nodevu maksāšanas individuāli atbrīvo arī prasītājus tiesvedībā, kurā lemj par uzturēt uzturēšanas piešķiršanu vai palielināšanu. Tiesvedības puses papildus sedz tiesāšanās izdevumus, kas radušies pusēm un viņu pārstāvjiem. Sadalāmos izdevumus puses sedz proporcionāli katras puses iesaistei lietā un tiesvedībā. Ja tiek piešķirti uzturēt uzturēšanas pilngadīgai personai, tiesa nosaka, ka prasītājam, kuram spriedums bijis labvēlīgs, tiek atlīdzināti uzdevumi, kas nepieciešami, lai pienācīgi īstenotu savas tiesības un aizsargātu tās attiecībā pret zaudējušo pusi.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Centrālā iestāde Uzturēšanas saistību regulas 49. panta 1. punkta nozīmē ir Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centrs, kas darbību sāka 1993. gada 1. februārī. Tā kā centrs jau pirms Uzturēšanas saistību regulas pieņemšanas darbojās kā pārsūtītāja iestāde un saņēmēja iestāde uzturēt uzturēšanas piedziņas lietās saskaņā ar starptautiskiem nolīgumiem (īpaši 1956. gada 20. jūnija Konvenciju par uzturēt uzturēšanas piedziņu ārvalstīs), nebija nepieciešams veikt īpašus pasākumus attiecībā uz centrālās iestādes uzdevumiem, kas noteikti minētās regulas 51. pantā. Kad stājās spēkā Uzturēšanas saistību regula, centram bija tikai jāievieš nelielas organizatoriskas izmaiņas attiecībā uz darbiniekiem.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturlīdzekļi ģimenes locekļiem - Somija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni “uzturlīdzekļi” un “uzturēšanas saistības”? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Bērnu uzturēšanas noteikumus regulē (Somijas) Bērnu uzturēšanas likums (704/1975).

Saskaņā ar šo likumu bērnam ir tiesības uz pienācīgu uzturēšanu. Tas nozīmē apmierināt bērnu materiālās un psiholoģiskās vajadzības dažādās attīstības stadijās un segt izmaksas par viņu aprūpi un izglītību atkarībā no nepieciešamības, kā arī citus saistītos izdevumus.

Bērnam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus no vecākiem, kuri par to ir atbildīgi, atkarībā no viņu spējām. Ja kāds no vecākiem nepilda savu lomu bērna uzturēšanā vai ja bērns nedzīvo ar kādu no vecākiem pastāvīgi, vecākam var likt maksāt uzturnaudu par bērnu.

Vecākiem nav tiesību saņemt uzturlīdzekļus no sava bērna.

Laulātajam maksājamo uzturlīdzekļu noteikumus regulē (Somijas) Laulību likums (234/1929).

Laulībā katram laulātajam ir noteikta loma ģimenes kopējās mājāsaimniecības izdevumu segšanā un otra laulātā uzturēšanā atbilstoši savām spējām.

Ja laulātais nepilda savas uzturēšanas saistības vai ja laulātie dzīvo atsevišķi, vienam no laulātajiem var likt maksāt uzturlīdzekļus otram.

Pēc šķiršanās vienai pusei ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus savam bijušajam laulātajam, ja puses par to ir noslēgušas vienošanos un vietējais sociālais dienests to ir apstiprinājis. Ja laulātie šķiras, tiesa var piespriest vienai pusei maksāt uzturlīdzekļus otrai pusei, kura to pieprasa. Taču Somijas tiesu praksē pienākums maksāt uzturlīdzekļus otrai pusei tiek noteikts reti. Parasti puses pēc šķiršanās uztur sevi pašas.

Laulātā tiesības saņemt uzturlīdzekļus no bijušā partnera beidzas, kad puse, kura saņem uzturlīdzekļus, apprecas vēlreiz.

Tas, kas ir iekļauts tiesību aktos attiecībā uz laulātajiem, attiecas arī uz pāriem reģistrētās partnerattiecībās.

Citu personisko attiecību ietvaros pusēm nav pienākuma maksāt uzturlīdzekļus.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērna tiesības saņemt uzturlīdzekļus no vecākiem beidzas tad, kad bērns ir sasniedzis 18 gadu vecumu.

Vecāki ir atbildīgi arī par sava bērna izglītības izmaksām pēc tam, kad bērns ir sasniedzis 18 gadu vecumu, ja tās tiek uzskatītas par pamatotām. Somijas tiesu praksē gan šāda parādība ir reta.

Lūdzam skatīt arī 1. jautājumu.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Gan puse, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, gan puse, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, var sazināties ar Sociālās labklājības departamentu, kas var palīdzēt izstrādāt vienošanos par uzturnaudu. Sociālās labklājības departamenta apstiprināta vienošanās ir izpildāma tieši, tāpat kā tiesas spriedums.

Bērnu uzturēšanas likuma 8. panta a) apakšpunktā ir teikts, ka, pat ja bērnam vai pusei, kuras pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus, nav pastāvīgas dzīvesvietas Somijā, Sociālās labklājības departaments var apstiprināt vienošanos par uzturēšanu, ja tiesai Somijā ir jurisdikcija attiecīgajā lietā saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 3. vai 6. pantu un ja puses ir vienojušās, ka pienākumu attiecībā uz uzturēšanu saskaņā ar 7. pantu 2007. gada 23. novembra Hāgas protokolā par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem regulē Somijas likumi.

Uzturēšanas strīda gadījumā puse, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, vai puse, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, var iesniegt lietu tiesā, aizpildot pieteikumu par izsaukumu uz tiesu.

Laulātie var noslēgt neoficiālu rakstveida vienošanos par uzturēšanu un lūgt vietējam sociālajam dienestam to apstiprināt. Iestāde pēc attiecīga lūguma palīdz pusēm izstrādāt vienošanos.

Uzturēšanas lietu, kurā iesaistīti divi laulātie, var iesniegt tiesā, aizpildot pieteikumu par izsaukumu uz tiesu.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Pārrobežu uzturēšanas lietām ir piemērojama Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 un tās noteikumi attiecībā uz jurisdikciju.

Dalībvalstīs uzturēšanas saistību lietās jurisdikcija ir:

atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesai vai

kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai; vai

tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem ir jurisdikcija noteikt personas juridisko statusu, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību un ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība; vai

tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem ir jurisdikcija noteikt vecāku atbildību, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību un ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība.

Ja lieta nav saistīta ar pārrobežu jautājumiem, noteikumi par jurisdikciju ir atrodami (Somijas) Tiesas procesa kodeksā (4/1734).

Saskaņā ar Tiesas procesa kodeksa 10. nodaļas 1. pantu prasību pret fizisku personu izskata tajā rajona tiesā, kuras jurisdikcijā ir personas pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta. Saskaņā ar 10. nodaļas 9. pantu prasību par uzturlīdzekļiem var izskatīt arī tajā rajona tiesā, kuras jurisdikcijā ir tās puses pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta, kura pieprasa vai saņem uzturlīdzekļus.

Ja lieta ir saistīta ar šķiršanos vai kopdzīves izbeigšanu, ir iespējamas prasības attiecībā uz vienošanos par uzturēšanu, bērna aizgādību vai saskarsmes tiesībām vai citas prasības saistībā ar šķiršanos vai kopdzīves izbeigšanu. Tādā gadījumā jurisdikcija ir tiesai, kurā tiek izskatīta šķiršanās lieta.

Ja uzturlīdzekļu prasība ir saistīta ar tiesvedību par bērna aizgādību vai paternitātes noteikšanu, tiesas process par uzturlīdzekļiem var notikt tajā pašā tiesā, kurā notiek tiesvedība attiecībā uz pirmo lietu.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uzsākt tiesvedību bez pārstāvja (advokāta). Taču pusei tiesvedībā parasti ir nepieciešama speciālistu palīdzība, tāpēc ir ieteicams izmantot pārstāvja vai advokāta pakalpojumus.

Pārrobežu uzturēšanas lietās iesaistītās puses var vērsties centrālajā iestādē.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Lietas izskatīšanai tiesā ir piemērojama nodeva. Tiesa pieprasa nodevas samaksu, un piemērojamā summa (*86–200 EUR*) ir atkarīga no tiesas un nepieciešamības izskatīt lietu. ([Rajona tiesu piemērotās nodevas](#)).

Noteikumus par pieteikuma iesniedzēja tiesībām uz juridisko palīdzību regulē (Somijas) Juridiskās palīdzības likums un (Somijas) Likums par centrālo iestādi Somijā noteiktās starptautiskās lietās saistībā ar uzturēšanu (1076/2010). Ārvalstīs dzīvojošs pieteikuma iesniedzējs arī var saņemt juridisko palīdzību

uzturēšanas lietās, pamatojoties uz ģimenes apstākļu nolikumu. Šādus nolikumus Somija ir noslēgusi ar atsevišķiem Amerikas Savienoto Valstu štatiem un atsevišķām Kanādas provincēm.

Plašāka informācija par juridisko palīdzību Somijā pieejama tīmekļa vietnē <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>

8 Kāda veida uzturīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Noteikumus attiecībā uz uzturīdzekļiem, kas maksājami par bērnu, regulē Bērnu uzturēšanas likums (704/1975).

Parasti uzturinaudā maksā skaidrā naudā ikmēneša avansa maksājuma formā, ja vien nav norunāts vai noteikts citādi. Izņēmuma kārtā uzturīdzekļus ir iespējams pieprasīt vienreizēja maksājuma, kā arī kustamā vai nekustamā īpašuma formā.

Somijā par bērnu maksājamo uzturīdzekļu apmēru nenosaka pēc tabulas. Katrs gadījums tiek izskatīts atsevišķi. Saskaņā ar likuma 1. pantu bērnam ir tiesības uz pienācīgu uzturēšanu. Tas nozīmē apmierināt bērnu materiālās un psiholoģiskās vajadzības dažādās attīstības stadijās un segt izmaksas par viņu aprūpi un izglītību atkarībā no nepieciešamības, kā arī citas saistītās izmaksas. Saskaņā ar 2. pantu vecāki ir atbildīgi par savu bērnu uzturēšanu, ņemot vērā savas spējas. Izvērtējot šīs spējas, tiek ņemts vērā viņu vecums, darbaspēja, iespēja iegūt ienesīgu darbu, viņiem piederošie īpašumi un līdzekļi un citi aspekti attiecībā uz juridisko atbildību nodrošināt bērna uzturēšanu. Izvērtējot vecāku atbildības apmēru attiecībā uz uzturēšanu, tiek ņemta vērā arī bērna spēja un iespējas uzņemties atbildību par sevis uzturēšanu, kā arī faktori, kuru dēļ vecāki nespēj segt izdevumus par bērna uzturēšanu, vai saistītie izdevumi tiek pēc iespējas samazināti.

Maksājamās uzturinaudas apjoms periodiski tiek automatiski palielināts atbilstīgi dzīves dārdzības pieaugumam. Papildus noteikumi par automatisko palielināšanu ir iekļauti (Somijas) Likumā par noteiktu uzturīdzekļu maksājumu saistīti ar dzīves dārdzības indeksu (583/2008).

Uzturinaudas apjomu un maksāšanas metodi var mainīt ar vienošanos vai tiesas spriedumu, ja pēc uzturinaudas apstiprināšanas ir būtiski mainījušies apstākļi, kas dod pamatu uzskatīt izmaiņas par pamatotām, ņemot vērā situāciju attiecībā uz bērnu un vecāku, kurš maksā uzturīdzekļus.

Laulātajam maksājamo uzturīdzekļu noteikumi ir paredzēti Laulību likumā. Taču Somijas tiesu praksē pienākums maksāt uzturīdzekļus otrai pusei tiek noteikts reti. Parasti puses pēc šķiršanās uztur sevi pašas.

Uzturinaudā skaidras naudas formā var pieprasīt maksāt nepārtraukti vai līdz brīdim, kad beidzas fiksētais maksāšanas periods, kas noteikts ar vienošanos, nolēmumu vai spriedumu. Tomēr uzturīdzekļus var pieprasīt maksāt arī vienreizēja maksājuma formā, ja to atļauj tās puses finansiālais stāvoklis, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, kā arī citi faktori. Uzturīdzekļus var pieprasīt maksāt arī kustamo vai nekustamo īpašumu formā.

Lai atspoguļotu dzīves dārdzības pieaugumu, maksājamās uzturinaudas apjoms periodiski tiek automatiski palielināts. Papildus noteikumi par automatisko palielināšanu ir iekļauti (Somijas) Likumā par noteiktu uzturīdzekļu maksājumu saistīti ar dzīves dārdzības indeksu (583/2008).

Tiesas lēmumu vai spriedumu vai abu laulāto noslēgtu vienošanos var grozīt, ja grozījumi ir uzskatāmi par pamatotiem, ņemot vērā mainījušos apstākļus.

Tomēr nedrīkst grozīt lēmumu, spriedumu vai vienošanos, ar kuru ir noteikts, ka uzturīdzekļi jāmaksā vienreizēja maksājuma formā, kad maksājums jau ir veikts. Abu laulāto noslēgtu vienošanos par uzturēšanu var grozīt, ja vienošanās ir uzskatāma par nepamatotu. Saskaņā ar likumu pienākums periodiski maksāt uzturīdzekļus vairs nav spēkā, ja puse, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, apprecas vēlreiz.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Uzturinauda par bērnu tiek maksāta bērna aizbildnim (pārskaitot to uz viņa bankas kontu).

Uzturinauda par laulāto tiek maksāta pašam laulātajam (pārskaitot to uz viņa bankas kontu).

Parasti uzturinaudā maksā skaidrā naudā ikmēneša avansa maksājuma formā, ja vien nav norunāts vai noteikts citādi. Izņēmuma kārtā uzturīdzekļus ir iespējams pieprasīt vienreizēja maksājuma, kā arī kustamā vai nekustamā īpašuma formā.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Pusei, kura ir tiesīga saņemt uzturinaudu, vai, izpildot noteiktus nosacījumus, Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūrai (*Kela*) (sk. 12. jautājumu) ir tiesības vērsties tiesā, lai pieprasītu uzturīdzekļu samaksu, ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturīdzekļus, nemaksā tiesas noteikto vai ar vienošanos norādīto uzturinaudu.

Puse, kura ir tiesīga saņemt uzturinaudu, var pieprasīt tiesu izpildītājam izpildīt uzturēšanas vienošanos vai nolēmumu, kā norādīts (Somijas) Izpildes likumā. Vietējais sociālais dienests arī var sniegt padomus ģimenes tiesību jautājumos.

Ja laulātais, kura pienākums ir maksāt uzturīdzekļus, to nedara, pārkāpjot vienošanos, ko apstiprinājis vietējais sociālais dienests, vai tiesas lēmumu vai spriedumu, puse, kura ir tiesīga saņemt uzturīdzekļus, var pieprasīt tiesu izpildītājam izpildīt vienošanos vai lēmumu/spriedumu, kā norādīts Izpildes likumā.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Izpilde un parādnieka aizsardzības noteikumi

Ja lieta tiek nodota izpildiestādei, parādniekam vispirms tiek nosūtīts paziņojums par tiesvedību un atgādinājums par samaksu. Parasti parādniekam ir jānodrošina iespēja veikt maksājumu pēc atgādinājuma saņemšanas.

Ja parādnieks pēc atgādinājuma saņemšanas nemaksā un labprātīgi nesazinās ar izpildiestādi par samaksu, izpildiestāde sāk izmeklēšanu attiecībā uz parādnieka ienākumiem un līdzekļiem, izskatot reģistrētos datus.

Parādnieka ienākumi un līdzekļi izmeklēšana un jebkura turpmāka izmeklēšana ir strikti regulēta.

Lielākajā daļā gadījumu parādnieka ieņēmumi un bankas konta līdzekļi tiek apķīlāti. Parasti var apķīlāt trešdaļu parādnieka algas, pensijas, bezdarbnieka pabalsta vai maternitātes pabalsta. Par ienākumiem uzskata arī atvaļinājumu prēmijas, papildu prēmijas, honorārus un citus saņemtos maksājumus.

Apķīlājamo summu aprēķina no neto ieņēmumiem. Sociālie pabalsti un labturības maksājumi, piemēram, mājokļa un bērna pabalsts, netiek pieskaitīti. Ir iespējams vienoties par maksājumu plānu kā alternatīvu periodiskai ienākumu apķīlāšanai.

Izpildes pasākumos un maksājumu plānos vienmēr tiek ņemta vērā parādnieka līdzekļu daļa, kas ir aizsargāta ar likumu, proti, atlikusī summa, kas nepieciešama, lai viņš varētu izdzīvot. Aizsargātā daļa tiek mainīta atbilstoši nacionālajam pensiju indeksam. Aizsargāto daļu piemēri ir apskatāmi tīmekļa vietnē <https://oikeus.fi/ulosotto/en/index/velallisenaulosotossa/palkanulosmittaus.html>.

Parādniekam ir tiesības uz pārsūdzību, taču parāda piedziņas process netiek apturēts, ja vien tiesa to nenolemj atsevišķi.

Noilgums attiecībā uz uzturīdzekļu parādu

Bērnu uzturēšanas likuma 16. panta c) apakšpunktā ir teikts, ka periodiski maksāta uzturinauda un visi saistībā ar to aprēķinātie kavējumu procenti no puses, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, ir jāpiedzen piecu gadu laikā no tā gada sākuma, kas seko gadam, kurā jāveic maksājums. Citādi tiesības saņemt maksājumu ir zaudētas. Turpretī uzturīdzekļi vienreizēja maksājuma formā un jebkādi kavējumu procenti saistībā ar to ir jāpiedzen piecu gadu laikā no brīža, kad ir jāveic uzturinaudas maksājums, un ne vēlāk kā piecu gadu laikā no brīža, kad uzturinaudas saņēmējs sasniedzis pilngadību.

Līdzīgi arī Sociālās apdrošināšanas aģentūrai bērna uzturinauda, ko tā maksā par pusi, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, ir jāpiedzen piecu gadu laikā no tā gada sākuma, kas seko gadam, kurā bija jāveic uzturinaudas maksājums, par kuru ir izmaksāts pabalsts, radot parādu. Citādi tiesības saņemt maksājumu ir zaudētas (Bērnu uzturēšanas pabalstu likuma 580/2008 22. pants).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturēšanas maksas, nemaksā uzturēšanas maksas saskaņā ar vienošanos, uzturēšanas maksas saņēmējam ir jāpieprasa tiesu izpildītājam piedzīt nesamaksāto summu. Izpildiestāde sniedz norādījumus par to, kā to pieprasīt. Vietējais sociālais dienests arī var sniegt padomus ģimenes tiesību jautājumos. Lūdzam skatīt 13. un 14. jautājumu. Izpildiestāde nepieprasa samaksu par uzturēšanas maksājumu piedziņu. Plašāka informācija par procedūru pieejama tīmekļa vietnē <https://oikeus.fi/ulosotto/en/index.html>.

Ja puse, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas maksas, saņem bērna uzturēšanas pabalstu no Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūras (*Kela*) tādēļ, ka otra puse neveic uzturēšanas maksas, tā var neuzsākt lietu par uzturēšanas maksājumu piedziņu. Ja *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalstu, tā pārņem tiesības uz uzturēšanas maksas saņemšanu tādā apmērā, kas atbilst izmaksātajai bērna uzturēšanas pabalsta summai (*regresa tiesības*) (Bērna uzturēšanas likuma 580/2008 19. pants). Ja saskaņotā uzturēšanas summa ir lielāka par *Kela* maksāto bērna uzturēšanas pabalstu un puse, kuras pienākums ir maksāt uzturēšanas maksas, tos nemaksā, *Kela* apmaksā bērna uzturēšanas pabalstu pilnā apmērā un piedzen nesamaksāto uzturēšanu no šīs puses pilnā apmērā. Ja rezultāts ir sekmīgs, *Kela* pēc parāda piedzišanas samaksā uzturēšanu un bērna uzturēšanas pabalsta starpību vecākam, kuram ir aizgādība pār bērnu. Pārrobežu lietās par uzturēšanas maksas piedziņu iesaistītās puses var vērsties Tieslietu ministrijā kā centrālajā iestādē.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēšanas maksas parādnieka vietā?

Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturēšanas maksas, nemaksā to, ko tā ir parādā saskaņā ar uzturēšanas vienošanos vai nolēmumu attiecībā uz Somijā dzīvojošu bērnu, bērnam ir tiesības saņemt bērna uzturēšanas pabalstu no Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūras (*Kela*). Informācija par *Kela* maksātā bērna uzturēšanas pabalsta apmēru ir pieejama tīmekļa vietnē <http://www.kela.fi/elatustuki> (Likums par noteiktu uzturēšanas maksājumu sasaisti ar dzīves dārdības indeksu (583/2008)).

Bērna uzturēšanas pabalstu ir iespējams saņemt arī tad, ja bērna uzturēšanas maksājums ir noteikts saskaņā ar uzturēšanas vienošanos vai nolēmumu par mazāku summu nekā attiecīgajā brīdī maksājama bērna uzturēšanas pabalsts, kas saistīts ar tā laulāta finansālajām grūtībām, kura pienākums ir maksāt uzturēšanas maksas. Tādos gadījumos *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalsta un uzturēšanas starpību. Papildus bērns saņem no parādnieka uzturēšanu, kas norādīta uzturēšanas vienošanās vai nolēmumā. Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturēšanas maksas, nevar samaksāt uzturēšanu, attiecīgā summa var būt arī 0 EUR. Tādos gadījumos *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalstu pilnā apmērā.

Noteikumi par prasībām, kas regulē bērna uzturēšanas pabalsta saņemšanu, ir paredzēti Bērna uzturēšanas likumā (580/2008). Bērna uzturēšanas pabalsts tiek piešķirts pēc iesnieguma saņemšanas no bērna aizbildņa vai likumiskā pārstāvja, vai kāda, kurš uzņemas godprātīgas rūpes par bērnu. Tam var pieteikties arī bērns, kurš sasniedzis 15 gadu vecumu, ja viņš dzīvo atsevišķi. Bērna uzturēšanas pabalsta maksāšana neatbrīvo attiecīgo pusi no pienākuma maksāt uzturēšanu pilnā apmērā. Ja *Kela* nolemj maksāt bērna uzturēšanas pabalstu, pamatojoties uz uzturēšanas nemaksāšanu, tai ir tiesības un pienākums piedzīt nesamaksātos uzturēšanas maksājumus no attiecīgās puses.

Laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturēšanas maksas, bērna uzturēšanu var saņemt tikai no sava laulātā.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Tieslietu ministrija ir centrālā iestāde Somijā attiecībā uz starptautiskiem nolīgumiem par uzturēšanas maksas piedziņu (skatīt, piemēram, Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās un Hāgas 2007. gada Konvenciju par uzturēšanas maksas bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu). Centrālās iestādes pienākumi ietver uzturēšanas maksas pieteikumu saņemšanu, to pārsūtīšanu kompetentajām iestādēm un tiesvedības uzsākšanu saistībā ar pieteikumiem.

Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturēšanas maksas, dzīvo valstī, kurā ir spēkā starptautiskie nolīgumi par uzturēšanas maksas piedziņu, pieteikuma iesniedzējs var sazināties ar Tieslietu ministriju, lai piedzītu uzturēšanas maksas attiecīgajā ārvalstī. Ja nepieciešams, pieteikuma iesniedzēji tiek aicināti sazināties ar vietējo juridiskās palīdzības biroju vai privātu advokātu (piemēram, lai noskaidrotu, kā sagatavot pieteikuma dokumentus). Vietējais sociālais dienests arī var sniegt padomus ģimenes tiesību jautājumos.

Ja pusei, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas maksas, bērna uzturēšanas pabalstu maksā *Kela*, pamatojoties uz uzturēšanas nemaksāšanu, *Kela* pārņem tiesības uz uzturēšanas maksas saņemšanu tādā apmērā, kādā ir samaksāts bērna uzturēšanas pabalsts (*regresa tiesības*) (Bērna uzturēšanas likuma 580/2008 19. pants). Tādā gadījumā *Kela* piedzen nesamaksātos uzturēšanas maksājumus tās puses vārdā, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas maksas un kura tādā situācijā nevar rīkoties, lai piedzītu parādu. Ja saskaņotā uzturēšana ir lielāka nekā *Kela* maksātā pabalsta summa, *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalstu pilnā apmērā un piedzen nesamaksāto uzturēšanu pilnā apmērā no puses, kuras pienākums ir maksāt uzturēšanas maksas. Ja rezultāts ir sekmīgs, *Kela* pēc parāda piedzišanas samaksā uzturēšanu un bērna uzturēšanas pabalsta starpību vecākam, kuram ir aizgādība pār bērnu.

Laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturēšanas maksas, bērna uzturēšanu var saņemt tikai no sava laulātā. Laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturēšanas maksas, bērna uzturēšanu var saņemt tikai no sava laulātā. Šī persona var sazināties ar tiesu izpildītāju un mēģināt noskaidrot, vai ārvalstīs dzīvojošam laulātajam Somijā ir līdzekļi, kurus var apķīlāt saskaņā ar Izpildes likumu. Persona var arī lūgt Tieslietu ministrijas palīdzību uzturēšanas maksas piedziņai ārvalstīs.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Tieslietu ministrijas (centrālās iestādes) kontaktinformācija

Adrese: Ministry of Justice

PO BOX 25,

00023 Government

Tālrunis: +358 29516001

Fakss: +358 9 1606 7524

E-pasts: maintenance.ca@om.fi

Tieslietu ministrijas tīmekļa vietne: <https://oikeusministerio.fi>

Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūras (*Kela*) kontaktinformācija

Adrese: Kansaneläkelaitos,

Perintäkeskus

PO BOX 50,

00601 Helsinki

Tālrunis: +358 20 634 4940 (privātpersonas), +358 20 634 4942 (iestādes)

Fakss: +358 20 635 3330

E-pasta adrese: maintenance@kela.fi

Kela tīmekļa vietne pieejama šeit: <https://www.kela.fi/web/en>

Juridiskās palīdzības biroju tīmekļu vietnes pieejamas šeit: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index/yhteystiedot.html>

Vietējo sociālo dienestu kontaktinformācija ir atrodama telefonu grāmatā vai zvanot Somijas uzziņu dienestiem. Zvanot ir jānorāda, kāds vietējais sociālais dienests ir nepieciešams. Somijā ir aptuveni 320 vietējās iestādes (pašvaldības).

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Pieteikuma iesniedzējs citā valstī vislabāko palīdzību saņems, sazinoties ar attiecīgās valsts kompetento centrālo iestādi, kas pēc tam sazināsies ar Somijas Tieslietu ministriju. (Skatiet 13., 14. un 15. jautājumu.)

Pieteikuma iesniedzējs var sazināties arī tieši ar Somijas iestādēm.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Lūdzam skatīt atbildes uz 15. jautājumu.

Ja puse, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus (bērns vai laulātais), un puse, kurai ir pienākums tos maksāt, dzīvo dažādās valstīs, Tieslietu ministrija, kā arī kompetentās iestādes attiecīgajā ārvalstī var palīdzēt abām pusēm šajā lietā. Pieteikuma iesniedzējs (bērns vai laulātais, kuram ir tiesības pieteikties) var lūgt ministriju nodrošināt to, ka spriedums, lēmums vai apstiprināta vienošanās par uzturēšanu, kas izdota/pieņemta ārvalstīs, tiek izpildīta Somijā un izpildes ceļā iegūtie uzturlīdzekļi, apķīlājot maksātāja īpašumu, tiek pārskaitīti uz bankas kontu, ko norādījusi puse, kura saņem uzturlīdzekļus. Taču Tieslietu ministrija nevar maksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā.

Dažādi spēkā esoši starptautiski nolīgumi nozīmē, ka Tieslietu ministrijas kā centrālās iestādes pienākumos ietilpst arī, piemēram, palīdzēt atklāt parādnieka vai kreditora atrašanās vietu, iegūt informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem un palīdzēt noteikt procentus, ja tā paredzēts uzturlīdzekļu piedziņas procesā.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Ja Tieslietu ministrija vai tās pilnvarota persona, ņemot vērā savas kā centrālās iestādes funkcijas saskaņā ar dažādiem spēkā esošiem starptautiskajiem nolīgumiem, pārstāv pieteikuma iesniedzēju tiesā vai citā Somijas iestādē, pieteikuma iesniedzējam juridiskā palīdzība tiek sniegta bez maksas neatkarīgi no juridiskās palīdzības noteikumiem vai priekšnosacījumiem citos tiesību aktos.

Tas attiecas uz lietām, kas saistītas ar:

noteikšanu, ka citā valstī izdots uzturēšanas nolēmums ir jāapstiprina vai jāizpilda Somijā;

paternitātes noteikšanu;

pienākuma noteikšanu vecākam maksāt uzturlīdzekļus savam bērnam;

izmaiņām saskaņotajā bērna uzturēšanā, ja pieteikuma iesniedzējs ir bērns vai bērna pārstāvis.

Taču 2.–4. punktā minētais ir piemērojams tikai tad, ja bērns tiesvedības uzsākšanas brīdī nav sasniedzis 21 gada vecumu.

Ja Tieslietu ministrija vai tās pilnvarota persona, ņemot vērā savu kā centrālās iestādes uzdevumu saskaņā ar dažādiem spēkā esošiem starptautiskajiem nolīgumiem, pārstāv pieteikuma iesniedzēju uzturēšanas nolēmuma izpildes procesā, pieteikuma iesniedzējs nesedz izpildes izmaksas.

Citos gadījumos pieteikuma iesniedzējs var lūgt juridisko palīdzību no valsts. Juridiskā palīdzība nozīmē, ka pieteikuma iesniedzējs var izmantot pārstāvja (advokāta) pakalpojumus, lai atrisinātu juridisku lietu, kuru pilnībā vai daļēji finansē valsts. Juridiskā palīdzība ir pieejama visos juridiskajos jautājumos.

Parasti tā ir pieejama tikai lietās, kas tiek izskatītas Somijā. Palīdzības saņemšanai var pieteikties jebkurā valsts juridiskās palīdzības birojā neatkarīgi no tā, kur pieteikuma iesniedzējs dzīvo. Vispraktiskāk ir iesniegt pieteikumu tuvākajā birojā. Pieteikuma iesniedzējam ir jāuzrāda pārskats par saviem ienākumiem, pieprasītajiem izdevumiem, īpašumiem un parādiem. Ir jābūt arī tās lietas aprakstam, kurā ir lūgta juridiskā palīdzība, un informācijai par pieteikuma iesniedzēja juridisko izdevumu apdrošināšanu. Papildu informācija: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

Somijas izpildiestādes nepieprasa samaksu par uzturlīdzekļu prasības izpildi.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Saskaņā ar Regulas 51. pantu par centrālo iestādi ir iecelta Tieslietu ministrija. Likumā par centrālo iestādi Somijā noteiktās starptautiskās lietās saistībā ar uzturēšanu (1076/2010) ir iekļauti papildus noteikumi par tās funkcijām.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/02/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturlīdzekļi ģimenes locekļiem - Zviedrija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturlīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Zviedrijas tiesību akti paredz uzturēšanas saistības pret bērniem, laulātajiem un šķirti laulātajiem. Noteikumi par laulāto uzturēšanas saistībām ir piemērojami arī reģistrētajiem partneriem.

Bēni

Vecāki ir atbildīgi par savu bērnu pienācīgu uzturēšanu, ņemot vērā gan bērna vajadzības, gan kopējos vecāku ienākumus. Vecākam, kuram nav nekādu iespēju piedalīties bērna uzturēšanā, nav pienākuma nodrošināt uzturlīdzekļus.

Vecākam, kurš nav aizgādnis, kā arī pastāvīgi nedzīvo kopā ar bērnu, jāpilda savas uzturēšanas saistības, maksājot uzturlīdzekļu pabalstu. Vecākam, kurš ir aizgādnis kopā ar otru vecāku, arī var būt pienākums nodrošināt uzturlīdzekļu pabalstu. Tas jādara gadījumā, ja bērns pastāvīgi dzīvo kopā tikai ar otru vecāku, neatkarīgi no tā, vai šī persona ir neprecējusies vai dzīvo kopā ar citu partneri.

Persona, kas pastāvīgi dzīvo kopā ar citas personas bērnu un ar vecāku, kuram ir bērna aizgādības tiesības, arī ir atbildīga par minētā bērna uzturēšanu, ja puses ir precējušās viena ar otru vai tām ir kopīgs bērns vai bērni. Taču patēvs vai pamāte ir atbildīga par bērna uzturēšanu tikai tad, ja bērns nevar saņemt uzturlīdzekļus no otra vecāka, proti, no vecāka, ar kuru kopā dzīvo patēvs vai pamāte.

Uzturlīdzekļu maksājumus nosaka ar tiesas spriedumu vai vecākiem vienojoties. Vienošanās ir spēkā tikai tad, ja tā sagatavota rakstveidā un to apliecinājušas divas personas.

Puses var arī vienoties, ka turpmākie uzturlīdzekļu maksājumi tiks veikti vienreizēja maksājuma veidā vai par periodiem, kas pārsniedz trīs mēnešus. Ja bērns ir jaunāks par 18 gadiem, šāda vienošanās jāapstiprina attiecīgajai sociālās labklājības komitejai (*socialnämnden*).

Uzturlīdzekļi vienreizēja maksājuma veidā ir jāmaksā sociālās labklājības komitejai, ja bērns ir jaunāks par 18 gadiem. Komisijai samaksātā summa ir jāizmanto, lai no apdrošināšanas sabiedrības bērnam iegādātos ikgadēju pabalstu, kas ir atbilstošs uzturēšanas saistībām, ja vien vienošanās to atļauj un ja komisija neuzskata, ka naudas summa var tikt izmantota citā, bērna uzturēšanai atbilstošākā veidā.

Uzturlīdzekļus maksā avansā par katru kalendāro mēnesi. Tomēr tiesa var nolemt par citu maksājuma metodi, ja tam ir konkrēti iemesli.

Prasību par uzturlīdzekļu maksājumu noteikšanu nevar apmierināt ar atpakaļejošu spēku, ja ir pagājuši vairāk nekā trīs gadi kopš prasības celšanas, ja vien tam nepiekrīt persona, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus.

Attiecībā uz noteikto uzturlīdzekļu pabalstu prasījumiem piemēro piecu gadu noilgumu pēc maksājuma termiņa iestāšanās.

Pāri

Laulības laikā katrs no laulātajiem ir atbildīgs par sevis un sava laulātā uzturēšanu. Ja kāds no laulātajiem nevar pilnībā sevi uzturēt, otrs laulātais ir atbildīgs par viņa personisko vajadzību nodrošināšanu.

Pēc laulības šķiršanas katrs laulātais ir atbildīgs par sevis uzturēšanu. Tomēr, ja vienam no laulātajiem ir nepieciešama nauda sevis uzturēšanai pārejas periodā, viņam(-ai) ir tiesības uz saprātīgu pabalstu no otra laulātā, ņemot vērā otra laulātā iespējas un citus apstākļus. Izņēmuma gadījumos šādu atbalstu iespējams saņemt ilgāk.

Ja laulātie nevar vienoties par apgādību, strīdu izšķir tiesa.

Pēc laulības šķiršanas uzturlīdzekļu pabalstu izmaksā regulāru iemaksu veidā. Tomēr tiesa var pieprasīt izmaksāt arī vienreizēju pabalstu, ja tam ir konkrēti iemesli, piemēram, nepieciešamība veikt maksājumu pensijas saņemšanai.

Prasību par uzturlīdzekļu maksājumu noteikšanu nevar apmierināt ar atpakaļejošu spēku, ja ir pagājuši vairāk nekā trīs gadi kopš prasības celšanas, ja vien tam nepiekrīt persona, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus.

Attiecībā uz noteikto uzturlīdzekļu pabalstu prasījumiem piemēro trīs gadu noilgumu pēc maksājuma termiņa iestāšanās.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecāka uzturēšanas saistības parasti izbeidzas, kad bērns ir sasniedzis 18 gadu vecumu. Tomēr, ja bērns vēl nav pabeidzis vidējo izglītību, uzturēšanās saistības paliek spēkā, kamēr bērns turpina mācības skolā, taču ne vēlāk kā līdz bērna 21 gada vecumam. Skola šeit nozīmē obligāto vidējo izglītību vai vidusskolu, vai citu līdzīgu vispārējās izglītības iestādi.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Zviedrijā nepastāv īpaša iestāde, kas nosaka vai palīdz noteikt uzturlīdzekļus. Uzturlīdzekļu maksājumus var noteikt vai nu ar tiesas spriedumu, vai vecākiem vienojoties. Ja puses nepadod vienošanos, prasītājam jāvērsas rajona tiesā (*tingsrätt*) un jāiesniedz pieteikums par izsaukumu uz tiesu.

Ja jums ir jautājumi par starptautiskajiem uzturēšanas pienākumiem, varat sazināties ar Zviedrijas Sociālās apdrošināšanas aģentūru (*Försäkringskassan*), kas ir centrālā iestāde Zviedrijā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Vecāks, kuram ir aizgādības tiesības, var pieprasīt uzturlīdzekļus nepilngadīga bērna vārdā. Ja ir iecelts īpašs aizbildnis, viņam(-ai) arī ir tiesības rīkoties bērna vārdā.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Noteikumus par jurisdikciju var atrast Vecāku kodeksā (*föräldrabalken*), Laulības kodeksā (*äktenskapsbalken*) un Tiesas procesa (*rättegångsbalken*) kodeksā. Informāciju var saņemt arī rajona tiesā.

Tiesvedība bērna uzturlīdzekļu lietā tiek izskatīta prasītāja pastāvīgajā dzīvesvietā. Ja nav citas kompetentās tiesas, lieta tiks izskatīta Stokholmas rajona tiesā.

Jautājumus par uzturlīdzekļu maksājumiem laulātajam var izskatīt arī laulības šķiršanas prāvā. Laulības lietas izskata rajona tiesa, kas noteikta pēc kāda no laulāto pastāvīgās dzīvesvietas. Ja nevienam no laulātajiem nav pastāvīgas dzīvesvietas Zviedrijā, lieta tiks izskatīta Stokholmas rajona tiesā. Ja tiesvedība attiecībā uz laulātā uzturlīdzekļiem nav uzsākta saistībā ar laulības prāvu, piemēro Tiesas procesa kodeksa 10. nodaļā minētos vispārējos noteikumus par jurisdikciju.

Padomes 2008. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (Uzturēšanas saistību regula) paredz noteikumus par jurisdikciju pārobežu lietās.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Nē. Ikvienai personai, kas vēlas celt prasību tiesā, ir jāiesniedz kompetentajā rajona tiesā iesniegums par izsaukumu uz tiesu.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Tiesvedība Zviedrijā ir bezmaksas, izņemot lietas iesnieguma nodevu, kas patlaban ir 900 SEK. Ja prasītājs ieceļ juridisko konsultantu vai advokātu, viņam būs jāsedz attiecīgās izmaksas. Papildus izmaksas var arī rasties saistībā ar pierādījumiem, piemēram, par liecinieku pieaicināšanu.

Nav iespējams veikt jebkādas novērtējumus par to, cik lielas būs šīs izmaksas, jo tās atšķiras atkarībā no skatāmās lietas.

Noteiktos apstākļos var piešķirt juridisko palīdzību. Lai saņemtu juridisko palīdzību uzturlīdzekļu lietā, nepieciešams īpašs pamatojums. Šāds pamatojums var pastāvēt, piemēram, ja lietas apstākļi ir sarežģītāki nekā parasti, un tādēļ ir nepieciešama plašāka juridiskā palīdzība.

Juridiskās palīdzības piešķiršana nozīmē, ka prasītājam tiek iecelts advokāts un ka valsts apmaksā minētās personas atlīdzību, ja prasītājs to nevar atļauties. Juridiskā palīdzība ietver arī izmaksas saistībā ar pierādījumu iesniegšanu, izmeklēšanu, tulka un tulkojuma pakalpojumiem un starpnieka atlīdzību.

Personas, kurām piešķirta juridiskā palīdzība, ir atbrīvotas arī no konkrētām nodevām, kas tām būtu jāmaksā tiesām un Zviedrijas Izpildes iestādei (*Kronofogdemyndigheten*).

Personām, kas nav Zviedrijas pilsoņi un neuzturas vai nav uzturējušās Zviedrijā, var piešķirt juridisko palīdzību Zviedrijā ierosinātajās prāvās, ja tam ir īpaši iemesli. Ja lieta ir izskatāma citā valstī, juridisko palīdzību var piešķirt tikai tad, ja persona dzīvo Zviedrijā. Visu ES dalībvalstu pilsoņiem ir tādas pašas tiesības uz juridisko palīdzību kā Zviedrijas pilsoņiem. Dažu citu valstu pilsoņiem arī ir tādas pašas tiesības atbilstīgi īpašam noteikumam, kas paredz, ka šādā gadījumā ir nepieciešams, lai būtu spēkā vienošanās par savstarpīgumu.

Attiecībā uz pārrobežu strīdiem ES pastāv daži īpaši noteikumi par juridisko palīdzību, jo īpaši lai nodrošinātu, ka bezmaksas juridisko palīdzību var piešķirt konkrētos gadījumos saskaņā ar Uzturēšanas saistību regulu attiecībā uz vecāka uzturētājiem bērnam vecumā līdz 21 gadam.

Informāciju par juridisko palīdzību var saņemt no [Zviedrijas Juridiskās palīdzības iestādes \(Rättshjälpsmyndigheten\)](#).

8 Kāda veida uzturētājus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturētāju apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Bērna uzturētāju summu nosaka, pamatojoties uz normatīvajos aktos noteiktiem kritērijiem. Vecākam, kam ir pienākums nodrošināt uzturētājus, no ienākumiem pēc nodokļu nomaksas ir tiesības saglabāt nepieciešamos līdzekļus sevis apgādāšanai. Tie ietver izmaksas par mājokli, kuras aprēķina atsevišķi saprātīgā apmērā. Citas dzīvošanas izmaksas tiek aprēķinātas, pamatojoties uz indeksam piesaistītu standarta summu. Turklāt attiecīgais vecāks var saglabāt uzturētāju summu laulātajam, ar ko viņš(-a) dzīvo kopā, ja tam ir īpaši iemesli. Visbeidzot, vecāks, kam ir pienākums nodrošināt uzturētājus, var arī saglabāt summu, lai uzturētu bērnus, ar kuriem viņš dzīvo kopā. Daudzums, ko no pārpalikuma var pieprasīt uzturētāju pabalstam, ir atkarīgs no vairākiem faktoriem, tostarp bērna vajadzībām un otra vecāka iespējām segt bērna uzturēšanas izdevumus. Zināmā mērā var veikt atskaitījumus attiecībā uz saskarsmes izdevumiem.

Attiecībā uz laulātā uzturētājiem normatīvos aktos noteiktu kritēriju nav. Tomēr daži no iepriekšminētajiem novērtēšanas kritērijiem kalpo kā vadlīnijas. Uzturētāju maksājumi tiek regulāri indeksēti, lai saglabātu to sākotnējo vērtību. Indeksā atspoguļo cenu pamatsummas izmaiņas saskaņā ar Sociālās apdrošināšanas kodeksu (*socialförsäkringsbalken*), ja vien tiesas lēmumā vai vienošanās dokumentā par uzturētāju pabalsta noteikšanu nav paredzēts cits noteikums par indeksāciju. Sociālās apdrošināšanas aģentūra katru gadu nosaka, vai uzturētāju pabalsts tiks mainīts un par cik procentiem. Izmaiņas, kas parasti tiek veiktas 1. februārī, ir attiecināmas uz uzturētāju pabalstiem, kas noteikti pirms iepriekšējā gada 1. novembra.

Ja puses vienojas, tās var grozīt fiksētu uzturētāju maksājumu, parakstot jaunu vienošanos. Šāds noteikums ir piemērojams pat tad, ja uzturētāji iepriekš noteikti ar tiesas nolēmumu. Tiesa var precizēt lēmumu vai vienošanos, ja tas ir pamatoti, ņemot vērā apstākļu izmaiņas. Par laika periodu pirms tiesvedības uzsākšanas jebkāda veida izmaiņas no vienas vai otras puses var tikt veiktas tikai attiecībā uz neveikto maksājumu samazināšanu vai atcelšanu. Nepieciešami īpaši pamatojumi, lai tiesa palielinātu pabalstu šķīrtajam laulātajam apstākļu izmaiņu rezultātā.

Tiesa var arī mainīt uzturētāju vienošanos, ja vienošanās ir nepamatota, ņemot vērā apstākļus, kādos vienošanās noslēgta, un vispārējos apstākļus.

Tomēr jau saņemto uzturētāju atmaksāšanu var pieprasīt tikai tad, ja tam ir konkrēti iemesli.

Ja periodisko uzturētāju pabalstu maksājumu apmērs bērnam nav mainījies sešu gadu laikā citādi kā tikai par indeksēto izmaiņu apmēru, tiesa var pārskatīt turpmāko uzturētāju maksājumu bez vajadzības norādīt īpašu pamatojumu.

9 Kā un kam uzturētāji tiks maksāti?

Uzturētāji jāmaksā personai, kurai tie pienākas. Ja persona, kurai pienākas uzturētāji, ir bērns, kas nav sasniedzis 18 gadu vecumu, pabalsts tiks maksāts vecākam, kuram ir aizgādības tiesības un kurš dzīvo kopā ar bērnu.

Uzturētāji vienreizēja maksājuma veidā ir jāmaksā sociālās labklājības komitejai, ja bērns ir jaunāks par 18 gadiem.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturētājus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Pieteikumu par sprieduma izpildi var iesniegt Izpildes iestādē. Pieteikumu iesniedz mutiski vai rakstiski. Kopā ar pieteikumu jāiesniedz izpildes rīkojums.

Saistības rakstveidā, kas parakstītas divu liecinieku klātbūtnē un attiecināmas uz uzturētāju pabalstu saskaņā ar Laulības kodeksu vai Vecāku kodeksu, tiek izpildītas kā galīgie spriedumi, kam ir likuma spēks.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā

Bērna uzturētāju gadījumā prasību par uzturētāju noteikšanu nevar apmierināt uz laikposmu, kas ilgāks par trim gadiem līdz datumam, kurā iesniegta prasība, ja vien tam nepiekrīt parādnieks. Attiecībā uz noteikto uzturētāju pabalstu prasījumiem piemēro piecu gadu nolīgumu pēc maksājuma termiņa iestāšanās.

Uzturētāju laulātajam gadījumā prasību par uzturētāju noteikšanu nevar apmierināt uz laikposmu, kas ilgāks par trim gadiem līdz datumam, kurā iesniegta prasība, ja vien tam nepiekrīt parādnieks. Attiecībā uz noteikto uzturētāju pabalstu prasījumiem piemēro trīs gadu nolīgumu pēc maksājuma termiņa iestāšanās.

Attiecībā uz izpildi arestam piemēro vairākus izņēmumus, piemēram, arestu neuzliek apgērbiem un citām precēm, kas paredzētas vienīgi parādnieka personīgai lietošanai, saprātīgā vērtībā, kā arī konkrētiem mājoklim un tā uzturēšanai nepieciešamajiem piederumiem. Ja parādniekam ir ģimene, nosakot, kam tiek piemērots atbrīvojums, jāņem vērā priekšmeti, ko izmanto ģimene, kā arī ģimenes vajadzības.

Arestu var piemērot tikai tai daļai no parādnieka algas, kas pārsniedz viņa vai viņa ģimenes iztikai nepieciešamos līdzekļus. To daļu no parādnieka algas, kurai nevar piemērot arestu (*förbehållsbeloppet*), nosaka, atsaucoties uz standarta summu. Standarta summa ietver parastās dzīvošanas izmaksas, izņemot mājokļa izmaksas, ko nosaka atsevišķi un pievieno pie standarta summas. Standarta summu katru gadu nosaka Izpildes dienests.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturētājus?

Zviedrijā palīdzību uzturētāju piedziņas lietās sniedz Izpildes iestāde. Pārrobežu lietās persona, kas ir tiesīga saņemt uzturētājus, var saņemt administratīvu palīdzību no Sociālās apdrošināšanas aģentūras, iesniedzot Izpildes iestādē piedziņas pieteikumu.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturētājus parādnieka vietā?

Attiecībā uz bērniem, kuru vecāki ir šķīrušies, Sociālās apdrošināšanas aģentūra var nodrošināt uzturētāju atbalstu par kopējo summu 1673 SEK mēnesī līdz mēnesim, kad bērns sasniedz septiņu gadu vecumu, 1823 SEK mēnesī līdz mēnesim, kad bērns sasniedz 15 gadu vecumu, un 2223 SEK mēnesī no mēneša, kad bērns sasniedz 15 gadu vecumu, vecākam, kurš dzīvo un ir oficiāli reģistrēts kopā ar bērnu. Lēmumu par uzturēšanas pabalstu pieņemt pēc pieteikuma iesniegšanas Sociālās apdrošināšanas aģentūrā — iestādē, kas pārvalda sociālo apdrošināšanu. Uzturēšanas pabalsts ir veids, kādā sabiedrība var nodrošināt, ka bērns, kura vecāki ir šķīrušies, saņem noteiktu uzturētāju apmēru arī tad, ja vecāks, kam ir pienākums nodrošināt uzturētājus, nepilda savas uzturēšanas saistības. Vecākam, kam ir pienākums nodrošināt uzturētājus, ir jāatlīdzina valstij maksājumi, ņemot vērā viņa ienākumus un to bērnu kopējo skaitu, kuriem viņam ir pienākums nodrošināt uzturētājus. Pienākumu veikt maksājumu nosaka administratīvā procedūrā. Taču, ja uzturētāju pabalsts tiek maksāts tieši vecākam, kurš dzīvo kopā ar bērnu, Sociālās apdrošināšanas aģentūras izmaksātā uzturētāju pabalsta summa tiks attiecīgi samazināta. To dēvē par papildu pabalstu (*utfyllnadsbidrag*).

Ja vecāks, kam ir pienākums nodrošināt uzturētājus, dzīvo ārvalstīs vai arī dzīvo Zviedrijā, taču atalgojumu algu vai citus ienākumus no citas valsts, Sociālās apdrošināšanas aģentūra var likt vecākam, kam ir aizgādības tiesības un kas dzīvo kopā ar bērnu, veikt pasākumus, lai nodrošinātu uzturēšanas saistību noteikšanu. Tādējādi Sociālās apdrošināšanas aģentūra pārņem bērna tiesības uz uzturētāju pabalstu aģentūras izmaksātā uzturētāju pabalsta apmērā.

Laulātais nevar saņemt uzturlīdzekļu pabalstu no Sociālās apdrošināšanas aģentūras.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

Pārrobežu lietās prasītājs var saņemt administratīvo palīdzību no Sociālās apdrošināšanas aģentūras. Sociālās apdrošināšanas aģentūra ir centrālā iestāde atbilstīgi ES Uzturēšanas saistību regulai un 2007. gada 23. novembra Hāgas Konvencijai par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu (2007. gada Hāgas konvencija), kā arī nosūtītāja/saņēmēja iestāde atbilstīgi 1956. gada Ņujorkas Konvencijai par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs.

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Sk. atbildi uz 14. jautājumu.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Sociālās apdrošināšanas aģentūras kontaktinformācija:

Zviedrija Sociālās apdrošināšanas aģentūra (*Försäkringskassan*)

PO Box 1164

SE-621 22 Visbija

Zviedrija

Tālr.: +46 (771) 17 90 00

Fakss: +46 (10) 11 20 411

E-pasts: centralmyndigheten@forsakringskassan.se

Sociālās apdrošināšanas aģentūra veiks attiecīgus pasākumus, lai sekmētu uzturlīdzekļu piedziņu. Sociālās apdrošināšanas aģentūras kā centrālās iestādes funkcijas atbilstīgi Uzturēšanas saistību regulai un 2007. gada Hāgas konvencijai izriet attiecīgi no regulas un Konvencijas. Sociālās apdrošināšanas aģentūrai cita starpā ir jāpalīdz personām, kuras ir tiesīgas saņemt uzturlīdzekļus, saistībā ar pieteikumiem, ko var iesniegt ar iestādes starpniecību, piemēram, pieteikumu, lai pieprasītu nolēmumu par uzturlīdzekļiem citā valstī. Lai saņemtu sīkāku informāciju par prasītājiem pieejamo palīdzību, lūdzam sazināties ar Sociālās apdrošināšanas aģentūru.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

Prasītājiem, kas vēlas piedzīt uzturlīdzekļus atbilstīgi 1956. gada Ņujorkas Konvencijai par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs, jāiesniedz pieteikums savas izcelsmes valsts nosūtītājā iestādē, kura pārsūtīs pieteikumu saņēmējai iestādei Zviedrijā (Sociālās apdrošināšanas aģentūrai).

Tas pats attiecas uz gadījumu, kad prasītājs vēlas saņemt palīdzību, ko var saņemt no centrālajām iestādēm atbilstīgi Uzturēšanas saistību regulai vai 2007. gada Hāgas konvencijai, t. i., prasītājam jāsaņem informācija ar savas valsts centrālo iestādi, kura pārsūtīs pieteikumu centrālajai iestādei Zviedrijā (Sociālās apdrošināšanas aģentūrai).

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Ja persona, kura ir tiesīga saņemt uzturlīdzekļus, vēlas piedzīt uzturlīdzekļus atbilstīgi 1956. gada Ņujorkas Konvencijai par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs, Uzturēšanas saistību regulai vai 2007. gada Hāgas konvencijai, tai jāiesniedz pieteikums nosūtītājai iestādei / centrālajai iestādei Zviedrijā (Sociālās apdrošināšanas aģentūrai), kas pārsūtīs pieteikumu saņēmējai iestādei valstī, kurā persona dzīvo un/vai gūst ienākumus.

Ja jūs kā persona, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, vēlaties saņemt palīdzību, piemēram, saistībā ar fiksētu uzturlīdzekļu pabalsta maiņu, jūs varat sazināties ar centrālo iestādi savā valstī, kas pārsūtīs pieteikumu centrālajai iestādei Zviedrijā (Sociālās apdrošināšanas aģentūrai).

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Sk. atbildi uz 16. jautājumu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā. Zviedrijai ir saistošs 2007. gada 23. novembra Hāgas protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem (Hāgas protokols), kura noteikumi ir piemērojami ES kopš 2011. gada 18. jūnija. Hāgas protokola galvenais noteikums nosaka, ka ir piemērojami tās valsts tiesību akti, kurā ir personas, kas ir tiesīga saņemt uzturlīdzekļus, pastāvīgā dzīvesvieta. Taču, ja tas ir nepieciešams bērna labā, var piemērot tiesas valsts tiesību aktus vai tās valsts tiesību aktus, kuras valstspiederīgie ir gan bērns, gan uzturlīdzekļu maksātājs, ja bērna pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktu piemērošana nav bērna interesēs. Tāpat puses var vienoties par piemērojamajiem tiesību aktiem, taču šādas vienošanās darbības joma ir ierobežota, ja, piemēram, uzturlīdzekļu lieta attiecas uz bērniem, kas ir jaunāki par 18 gadiem.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Zviedrijai ir saistošs Hāgas protokols (sk. atbildi uz 20. jautājumu).

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Sk. atbildi uz 7. jautājumu par vispārējiem nosacījumiem juridiskās palīdzības saņemšanai.

ES pārrobežu strīdu gadījumā piemēro dažus īpašus noteikumus par juridisko palīdzību. Ja ir izpildīti Uzturēšanas saistību regulā paredzētie nosacījumi juridiskās palīdzības saņemšanai, juridiskā palīdzība tiks piešķirta un būs bez maksas, ja prasītājam ir vajadzīga juridiskā palīdzība un šo vajadzību nevar apmierināt citiem līdzekļiem.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Nav pieņemti īpaši pasākumi.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēšanas līdzekļu ģimenes locekļiem - Anglija un Velsa

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni “uzturēšanas līdzekļi” un “uzturēšanas saistības”? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas līdzekļi citai personai?

Vecāki var maksāt uzturēšanas līdzekļus par saviem bērniem vai par jebkuru no ģimenes bērniem vecākam vai personai, kas veic aprūpi, vai nu ar tiesas starpniecību, vai izmantojot likumā paredzēto Bērnu uzturēšanas līdzekļu sistēmu (administratīvā sistēma, kas izveidota ar likumu Anglijā un Velsā, un Skotijā). Likumā noteikto Bērnu uzturēšanas līdzekļu sistēmu veido trīs organizācijas: [Bērnu uzturēšanas līdzekļu dienests \(BULD\)](#), [Bērnu uzturēšanas līdzekļu iespējas](#) un [Bērnu uzturēšanas līdzekļu aģentūra \(BUA\)](#). Lai izmantotu Bērnu uzturēšanas līdzekļu sistēmu, iesaistīto personu (vecāku vai personu, kas veic aprūpi, un bērnu) pastāvīgajai dzīvesvietai ir jāatrodas Apvienotajā Karalistē.

Visus pieteikumus likumā noteiktajai sistēmai pārvalda BULD, un vecāki var piekļūt dienestam, izmantojot Bērnu uzturēšanas līdzekļu iespējas. BUA darbība tiek izbeigta, un visas lietas, kurās vēl bija nenokārtotas saistības ir izbeigtas. Ar vecākiem, kuru lietā ir tikai kavēti maksājumi, sazinās, lai noskaidrotu, vai viņi aizvien vēlas, lai parāds tiktu iekasēts gadījumos, kad to var pārvest uz BULD.

Vecāki var maksāt uzturēšanas līdzekļus par bērniem, kuri ir jaunāki par 18 gadiem. Pamatojoties uz pieteikumu “bērns”, kurš ir vecāks par 18 gadiem, var saņemt uzturēšanas līdzekļus no vecāka, lai iegūtu tālāku izglītību situācijās, kad tas apgūst arodu, profesiju vai nodarbošanos vai kad pastāv īpaši apstākļi ([Bērnu uzturēšanas līdzekļu dienests \(BULD\)](#) [1989. gada Likuma par bērniem 1. pielikums](#)).

Izmantojot BULD pakalpojumu, bērna uzturēšanas līdzekļus var maksāt arī tie vecāki, kuri dzīvo šķirti no bērniem. BULD nosaka uzturēšanas līdzekļu pienākumu administratīvā kārtībā, nevis tiesvedības procesā — ja bērns ir jaunāks par 16 gadiem vai jaunāks par 20 gadiem un ir pilna laika audzēknis izglītības iestādē, kas nav augstākās izglītības iestāde (skolā vai pielīdzināmā izglītības iestādē), vai ir jaunāks par 20 gadiem un dzīvo kopā ar vecāku, kurš ir reģistrējies, lai par bērnu saņemtu bērna pabalstu. Tas tiek maksāts saņēmējam vecākam. BULD pieteikumu var iesniegt vai nu vecāks, vai persona, kas veic bērna aprūpi. Apmēru aprēķina BULD. Maksātājs vecāks veic iknedēļas maksājumu vai nu tieši saņēmējam vecākam (to sauc par tiešmaksājumu), vai arī izmantojot BULD pakalpojumu “Iekasēt un izmaksāt”, par ko ir jāmaksā nodeva (skatīt tālāk).

Šķirtais laulātais var maksāt uzturēšanas līdzekļus otram laulātajam. Uzturēšanas līdzekļus var maksāt jebkuram laulātajam. Arī partnerattiecībās bijušajam partnerim var būt pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus otram partnerattiecībās bijušajam partnerim un ģimenē esošajiem bērniem.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas līdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Skatīt atbildi iepriekš. 1989. gada Likuma par bērniem 1. pielikumā nav noteikts vecuma ierobežojums.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas līdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Anglijā un Velsā vecāku šķiršanās gadījumā pirms pieteikšanās BULD tiem ir jāsaazinās ar Bērnu uzturēšanas līdzekļu iespēju organizāciju, lai saņemtu konsultāciju un informāciju, kas palīdzētu tiem panākt efektīvu vienošanos par uzturēšanas līdzekļiem ģimenei. Tā var būt tā sauktā “ģimenes vienošanās”, kas ir savstarpēja vienošanās, vai arī pieteikums BULD. Vecāki nevar vērsties BULD, pirms tie nav konsultējušies Bērnu uzturēšanas līdzekļu iespēju organizācijā.

Ja vecāks nolemj, ka viņš nevar panākt ģimenes vienošanos, viņam ir jāsamaksā nodeva, lai pieteiktos BULD. Aktuālā informācija par nodevu ir pieejama [valdības tīmekļa vietnē](#). Samaksa, iespējams, nebūs jāveic, ja esat jaunāks par 19 gadiem, esat Ziemeļīrijas iedzīvotājs vai esat iesniedzis iesniegumu par vardarbību ģimenē BULD atzītā iestādē. Pēc samaksas veikšanas pieteicējam tiek nodrošināti šādi pakalpojumi: BULD aprēķins par maksājumiem, pamatojoties uz maksātāja vecāka ienākumiem, maksātāja vecāka atrašanās vietas noteikšana, atbildības izmaiņu pārvaldība. Veicamo uzturēšanas līdzekļu maksājumu aprēķins balstās uz maksātāja vecāka bruto ienākumu procentuālo daļu atbilstoši bērnu skaitam, par ko maksājums ir veicams, un saistības var palielināt vai samazināt, ņemot vērā citus faktorus, piemēram, maksātāja vecāka papildu ienākumus vai dalītas aprūpes kārtības atzīšanu. BULD negarantē, ka pakalpojumu rezultātā tiks nodrošināta maksājumu veikšana.

Kad ir veikts uzturēšanas līdzekļu novērtējums un ja abi vecāki vienojas veikt tiešus savstarpējus maksājumus, izmantojot tiešmaksājuma pakalpojumu, tad jāmaksā vienīgi pieteikuma nodeva. BULD lietotāji, kuri vēlas, lai BULD veiktu maksājumu, izmantojot pakalpojumu “Iekasēt un maksāt”, maksā iekasēšanas nodevu. Maksātājam vecākam tas nozīmē maksāt papildu 20 % no parastās bērnu uzturēšanas līdzekļu summas. No saņēmēja vecāka saņemtās bērnu uzturēšanas līdzekļu summas tiek atskaitīti 4 %. No iekasēšanas nodevām var izvairīties, panākot ģimenes vienošanos vai izmantojot tiešmaksājumu.

Tāpat maksātājs vecāks maksā BULD par BULD veiktajām izpildes darbībām, izpildot tiesas izdotos rīkojumus pret maksātāju vecāku, kurš nav veicis uzturēšanas līdzekļu maksājumu.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Jebkura persona, piemēram, draugs, radnieks vai juridiskais konsultants (piemēram, Anglijā un Velsā — jurists), var maksātāja vai saņēmēja vecāka, kas veic bērna aprūpi, vārdā iesniegt pieteikumu par bērna uzturēšanas līdzekļiem. Viņiem būs attiecīgi jāpilnvaro persona, kura iesniedz pieteikumu, izņemot, ja tai jau ir nepieciešamais pilnvarojums, piemēram, pilnvara. Anglijā un Velsā pieteikumu nevar iesniegt bērna vārdā, jo bērni paši pieteikumu par bērna uzturēšanas līdzekļiem iesniegt nevar.

Anglijā un Velsā pieprasījumu par uzturēšanas līdzekļu savstarpējo izpildi var iesniegt bērna vai šķirtā laulātā, vai partnerattiecībās bijušā partnera, vai citu personu vārdā, ja to paredz piemērojama starptautiskā konvencija vai nolīgums par uzturēšanas līdzekļu savstarpēju izpildi.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Anglijā un Velsā pieteikumus var iesniegt vienā no trim uzturēšanas līdzekļu izpildes centriem atkarībā no atrašanās vietas: [Anglijā](#) (izņemot Londonu), [Londonā](#) un [Velsā](#).

Tiesu administratīvais personāls sniegs informāciju, ja nepieciešams vērsties citā tiesā.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Pieteikums par bērna uzturēšanas līdzekļiem ir administratīvais process, ko izskata BULD.

Pieteicējiem, kuri iesniedz pieteikumu par rīkojuma par uzturēšanas līdzekļiem savstarpēju izpildi, nav nepieciešams jurists, lai iesniegtu pieteikumu tiesā par uzturēšanas līdzekļu piedziņu saskaņā ar dažādām starptautiskajām konvencijām un nolīgumiem. No kādas citas valsts saņemts pieteikums tiks nosūtīts tā reģiona Uzturēšanas līdzekļu izpildes centram, kurā dzīvo atbildētājs.

Lai tiesā iesniegtu pieteikumu saskaņā ar 1989. gada Likuma par bērniem 1. pielikumu, nav nepieciešama jurista palīdzība.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Uzturēšanas līdzekļu piedziņai parasti nav nepieciešama juridiskā pārstāvība, turklāt vairumā gadījumu nav jāmaksā nodevas. Situācijās, kurās ir nepieciešama juridiskā pārstāvība, ir pieejamas juridiskās konsultācijas un palīdzība, taču dažos gadījumos ir jāveic mantiskā stāvokļa un lietas būtības pārbaudes; pieteikuma iesniedzējam, iespējams, ir jāveic iemaksa.

8 Kāda veida uzturēšanas līdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturēšanas līdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Uzturēšanas līdzekļu piedziņai tiesa var izdot rīkojumu par bērna uzturēšanas līdzekļiem, laulātā uzturēšanas līdzekļiem vai bērna/laulātā uzturēšanas līdzekļiem. Tiesa var izdot rīkojumu par regulāriem maksājumiem, vienu maksājumu, mierizlīguma maksājumiem vai nodrošinātiem regulāriem maksājumiem. Tiesa vai BULD var noteiktos gadījumos lemt, ka uzturēšanas līdzekļus var noteikt ar atpakaļejošu datumu. Lemjot par atpakaļejoša datuma noteikšanu un nosakot summas, tiks ņemti vērā visi konkrētās lietas apstākļi. Jebkurā laikā tiesā var iesniegt pieteikumu, lai rīkojumu par uzturēšanas līdzekļiem grozītu.

Dažos apstākļos laulātā uzturēšanas līdzekļu nodrošināšanai var izmantot pensiju. Lai gan puses var brīvi vienoties par finanšu jautājumiem bez tiesas rīkojuma, ja tiek dalīta pensija vai pārskaitīti pensijas līdzekļi, ir nepieciešams tiesas rīkojums, lai pensijas izmaksātājs varētu rīkoties.

9 Kā un kam uzturēšanas līdzekļi tiks maksāti?

Personas, kurām ir tiesības saņemt uzturēšanas līdzekļus, ir nosauktas atbildē uz 1. jautājumu.

Uzturēšanas līdzekļu maksājumu centrs (ULMC), kas ir Anglijas un Velsas tiesu dienesta daļa, izskata jautājumus par maksājumiem personām. [Rīkojumu par uzturēšanas līdzekļiem savstarpējas izpildes \(RULSI\) nodaļa](#) neizskata jautājumus par maksājumiem.

BULD sniedz aprēķina, iekasēšanas un maksājumu pakalpojumus. Ja maksātāji vecāki kavē maksājumus vai nemaksā, BULD iejauksies, lai nodrošinātu naudas plūsmu un to, ka šie vecāki nekavējoties veic visus uzturēšanas līdzekļu maksājumus, ko tie ir parādā. Vajadzības gadījumā BULD var izmantot dažādas izpildes metodes.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturēšanas līdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Uzturēšanas līdzekļu piedziņai tiesa var izdot rīkojumu maksājumu veikt nepastarpināti tiesai; tiesa var noteikt konkrētu maksājuma metodi; tiesa var izdot rīkojumu par ieņēmumu apķīlāšanu; tiesa pēc BULD pieprasījuma var izdot tālāk aprakstītos rīkojumus.

Bērnu uzturēšanas līdzekļu piedziņai ar BULD starpniecību gadījumos, kad maksātājs vecāks nepilda bērna uzturēšanas līdzekļu maksājumu pienākumu, BULD veic nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu, ka vecāks samaksā kavēto bērna uzturēšanas līdzekļu maksājumu. BULD ir pilnvaras, ko tas var izmantot, tostarp iespēja ieturēt naudu tieši no ieņēmumiem un banku kontiem, kā arī uzsākt tiesvedību (izpildes lietu). Ja nepieciešams, galējās situācijās tiesai var lūgt atņemt maksātāja vecāka pasi, autovadītāja apliecību vai pat piemērot apcietinājumu.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Tādu nav attiecībā uz rīkojumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi.

BULD ir jāievēro jebkura tāda bērna labklājība, kuru var ietekmēt BULD lēmumi attiecībā uz to, kādā termiņā tas pieprasa veikt kavētos maksājumus un kāda summa katru reizi ir jāmaksā.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturēšanas līdzekļus?

Par bērnu uzturēšanas līdzekļiem, kas iekasēti, izmantojot bērnu uzturēšanas līdzekļu sistēmu, atbildīgā organizācija ir BULD (skatīt iepriekš).

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēšanas līdzekļus parādnieka vietā?

BULD administrēto bērnu uzturēšanas līdzekļu gadījumā tas var attiecīgi pārskaitīt tikai tādus līdzekļus, ko tas ir saņēmis. Tas nevar maksāt uzturēšanas līdzekļus patvaļīgi vai vecāka, kas ar bērnu kopā nedzīvo, vietā.

[Anglijas un Velsas Centrālā iestāde \(RULSI\)](#) nevar uzņemties maksājumu veikšanas pienākumu.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Rīkojumu par uzturēšanas līdzekļiem savstarpēja izpilde (RULSI) ir process, kurā Apvienotās Karalistes tiesu pieņemtos rīkojumus par uzturēšanas līdzekļiem Apvienotās Karalistes iedzīvotāju vārdā var reģistrēt un izpildīt tiesas vai citas iestādes citās valstīs pret personām, kuru dzīvesvieta ir ārvalstīs. Tā ir divpusēja vienošanās, ko regulē starptautiskas konvencijas vai savstarpēji akceptētas shēmas, kas nozīmē, ka arī Apvienotās Karalistes tiesas var reģistrēt un izpildīt ārvalstīs izdotus rīkojumus par uzturēšanas līdzekļiem pret Apvienotās Karalistes iedzīvotājiem par labu personām, kas dzīvo ārvalstīs. Kā pieteikties —

Apvienotās Karalistes iedzīvotājs, kurš vēlas pieprasīt uzturēšanas līdzekļus no ārvalstī dzīvojošas personas, vēršas:

- Uzturēšanas līdzekļu izpildes centrā, kas atbild par reģionu, kurā attiecīgais iedzīvotājs dzīvo; tas redzams [ievietot hipersaiti uz <https://www.gov.uk/child-maintenance-if-one-parent-lives-abroad/ex-partner-lives-abroad>].

Tie var pieprasīt, lai rīkojums tiktu izpildīts valstī, kurā dzīvo maksātājs. Tāpat ir pieejamas procedūras, kas ļauj pieteikuma iesniedzējam lūgt citas valsts iestādēm tā vārdā izdot rīkojumu par uzturēšanas līdzekļiem.

Pieteikuma iesniedzējam nav nepieciešams piesaistīt juristu. ULIC personāls informēs pieteikuma iesniedzēju par izmantojamo veidlapu, kā arī nosūtīs pieteikumu atbilstošajai iestādei, kas Anglijā un Velsā ir RULSI nodaļa.

RULSI nodaļa nosūtīs to ārvalstu iestādei, kas to reģistrēs un izpildīs pret attiecīgajā ārvalstī dzīvojošo personu.

Valsts, kurā dzīvo pieteikuma iesniedzējs, ārvalstu iestādei ir jānosūta pieteikumi no citām valstīm, izņemot Apvienoto Karalisti, RULSI nodaļai. RULSI pārsūta pieteikumu ULIC, kura kompetencē ir konkrētās lietas izskatīšana.

BULD var aprēķināt bērna uzturēšanas līdzekļu apmēru tikai tādos gadījumos, ja abu vecāku vai saņēmēja vecāka un bērna pastāvīgā dzīvesvieta ir Apvienotajā Karalistē vai maksātājs vecāks strādā ārpus Apvienotās Karalistes Lielbritānijas civildienesta ierēdņa, diplomāta, bruņoto spēku vai norīkota veselības aprūpes darbinieka statusā vai arī strādā ārpus Apvienotās Karalistes pie tāda darba devēja, kas ir reģistrēts uzņēmums un algu izmaksā Apvienotajā Karalistē. Tādas personas, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Apvienotajā Karalistē, ārvalstīs gūti ienākumi, kam piemērojami Apvienotās Karalistes nodokļi, var tikt ņemti vērā, aprēķinot bērna uzturēšanas līdzekļus.

Saskaņā ar ES Uzturēšanas līdzekļu regulu 4/2009 BULD var iesniegt pieprasījumus arī citās ES dalībvalstīs, lai piedzītu kavētos uzturēšanas līdzekļu maksājumus.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

ULIC kontaktinformācija ir šāda:

personām, kas dzīvo Lielajā Londonā:

Uzturēšanas līdzekļu izpildes centrs — Londona

Centrālā ģimenes lietu tiesa

First Avenue House

42-49 High Holborn

Londona

WC1V 6NP

DX 160010 Kingsway 7

e-pasts: MEBC.London@justice.gov.uk;

personām, kas dzīvo Anglijā, izņemot Lielo Londonu:

Uzturēšanas līdzekļu izpildes centrs — Bury St Edmunds

Triton House

St Andrews Street North

Bury St Edmunds

Safolka

IP33 1TR

e-pasts: [✉ MEBC.BSE@justice.gov.uk](mailto:MEBC.BSE@justice.gov.uk);

personām, kas dzīvo Velsā:

Uzturēšanas līdzekļu izpildes centrs — Velsa

Velsas Uzturēšanas līdzekļu centrs

Port Talbot Justice Centre

Harbourside Way

Porttalbota

SA13 1SB

Tālrunis: 01656 673 833

e-pasts: [✉ mebc.wales@justice.gov.uk](mailto:mebc.wales@justice.gov.uk)

RULSI nodaļas kontaktinformācija:

Rīkojumu par uzturēšanas līdzekļiem savstarpēja izpilde (RULSI)

Valsts advokāts un zvērinātā trasta turētājs

Victory House, 30-34 Kingsway

Londona

WC2B 6EX

Tālrunis: 020 3681 2757 (Apvienotajā Karalistē)

+44 20 3681 2757 (starptautiskiem zvaniem)

e-pasts: [✉ remo@offsol.gsi.gov.uk](mailto:remo@offsol.gsi.gov.uk)

[✉ RULSI tīmekļa vietne](#)

ULIC un RULSI nodaļa nevar sniegt juridiskas konsultācijas pieteikumu iesniedzējiem vai citiem. Taču tie var sniegt vispārīgas procesuālās norādes.

Savstarpējās sadarbības būtība starp Apvienoto Karalisti un citām jurisdikcijām ir atkarīga no konvencijas vai nolīguma, kam pievienojusies šī cita valsts, un ULIC var sniegt konsultācijas par dažādu konvenciju piemērošanu konkrētai lietai.

Personām, kas pieteikumu iesniedz pirmo reizi, vispirms ir jāpiesakās Bērnu uzturēšanas līdzekļu iespēju organizācijā, pirms vērsties Bērnu uzturēšanas līdzekļu dienestā. Ar organizāciju "Bērnu uzturēšanas līdzekļu iespējas" var sazināties telefoniski, zvanot uz numuru 0800 0835 130 Apvienotajā Karalistē, vai apmeklējot tīmekļa vietni.

Ja jums jau ir uzsākta lieta BUA vai BULD, kontakttālrunis ir norādīts jums nosūtītajā vēstulē.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:**15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?**

Pieteikumu var iesniegt iestādē vai tiesā, kas izskata savstarpējas izpildes jautājumus ārvalstu jurisdikcijā, kurā dzīvo pieteikuma iesniedzējs. Pieteikumu var iesniegt tieši RULSI, tiesai vai ULIC arī no citas valsts.

BULD kompetencē attiecībā uz bērnu uzturēšanas līdzekļiem ir vienīgi uzturēšanas līdzekļu aprēķins, ja pieteikuma iesniedzējs un bērns uzturas citā Apvienotās Karalistes daļā (proti, Skotijā vai Ziemeļīrijā).

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

RULSI, ULIC un BULD kontaktinformācija ir sniegta iepriekš. Sniegtie pakalpojumi ir aprakstīti iepriekš. Apstākļi, kad BULD var vai nevar pieņemt pieteikumu, ir izklāstīti iepriekšējās atbildēs.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

2007. gada Hāgas protokols nav saistošs Apvienotajai Karalistei, tādējādi, to nepiemēro Anglijā un Velsā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Visām lietām Anglijā un Velsā ir piemērojamas Anglijas un Velsas tiesības.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Uzturēšanas līdzekļu piedziņai parasti nav nepieciešama juridiskā pārstāvība, turklāt vairumā gadījumu nav jāmaksā nodevas. Situācijās, kurās ir nepieciešama juridiskā pārstāvība, ir pieejamas juridiskās konsultācijas un palīdzība (V sadaļa), taču dažos gadījumos — pamatojoties uz mantiskā stāvokļa un lietas būtības pārbaudi; pieteikuma iesniedzējam varētu būt jāveic iemaksa. Juridiskās palīdzības ietvaros var tikt veikts novērtējums, lai noskaidrotu, vai lietas būtība liecina par to, ka ir nepieciešama visaptveroša juridiskā palīdzība.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

[✉ 2011. gada Civiltiesiskās jurisdikcijas un spriedumu \(uzturēšanas līdzekļu\) noteikumi](#) (SI 1484/2011) atbalsta Uzturēšanas līdzekļu regulas 4/2009 darbību. 3. noteikums un 1. pielikums nosaka Apvienotās Karalistes centrālās iestādes, kā arī to uzdevumu pieteikumu pārsūtīšanā. 4. noteikums un 2. pielikums nosaka, kuras struktūras var sniegt informāciju centrālajām iestādēm (tostarp informāciju par parādnieku), kā arī paredz noteikumus par to, kā centrālās iestādes atbilstoši izpauz šo informāciju.

[✉ 2012. gada Juridiskās palīdzības, likumpārkāpēju notiesāšanas un sodīšanas likuma](#) 1. pielikuma 18. punktā noteikta juridiskās palīdzības pieejamība Anglijā un Velsā saskaņā ar Uzturēšanas līdzekļu regulu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [✉ Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [✉ atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 24/06/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturīdzekļu ģimenes locekļiem - Ziemeļīrija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Uzturīdzekļus var maksāt vecāks par saviem bērniem vai par jebkuru ģimenes bērnu jebkurai personai, kura nodrošina bērna aprūpi. Uzturīdzekļus viens laulātais vai partneris reģistrētās partnerattiecībās var maksāt otram laulātajam vai partnerim reģistrētās partnerattiecībās.

Vecāki var maksāt uzturīdzekļus par saviem bērniem vai par jebkuru ģimenes bērnu vecākam vai personai, kura nodrošina bērna aprūpi, ar tiesas starpniecību vai izmantojot tiesību aktos noteikto bērnu uzturīdzekļu sistēmu (saskaņā ar likumu izveidoto administratīvo sistēmu Ziemeļīrijā).

Tiesību aktos noteikto bērnu uzturēšanas sistēmu veido divas organizācijas, proti, Bērnu uzturīdzekļu dienests (*CMS*), kas veido daļu no Kopienas departamenta, un Bērnu uzturīdzekļu iespēju iestāde. Lai izmantotu bērnu uzturēšanas sistēmu, attiecīgo personu (vecāku vai personas, kura nodrošina bērnu aprūpi) pastāvīgajai dzīvesvietai jābūt Apvienotajā Karalistē.

Ar *CMS* starpniecību bērna uzturīdzekļus var maksāt arī vecāki, kuri nedzīvo kopā ar saviem bērniem. *CMS* nosaka uzturīdzekļu pienākumu administratīvā, nevis tiesvedības kārtībā — ja bērns ir jaunāks par 16 gadiem vai jaunāks par 20 gadiem un apmeklē pilna laika izglītības iestādi, kas nav augstākās izglītības iestāde (mācās skolā vai pielīdzināmā mācību iestādē), vai ja bērns ir jaunāks par 20 gadiem un dzīvo kopā ar vecāku, kurš ir reģistrējies bērnu pabalsta saņemšanai par šo bērnu.

Bērna uzturīdzekļus izmaksā vecākam vai personai, kura nodrošina bērna aprūpi. Pieteikumu *CMS* var iesniegt vecāks vai persona, kura nodrošina bērna aprūpi. Maksājamo summu aprēķina *CMS*. Vecāks, kurš ar bērnu kopā nedzīvo, veic iknedēļas maksājumu tieši vecākam vai personai, kura nodrošina bērna aprūpi (šādu maksājumu sauc par tiešo maksājumu), vai izmantojot *CMS* pakalpojumu "Iekasēšana un izmaksa", par kuru ir jāmaksā nodeva (skatīt tālāk tekstā).

Saskaņā ar [1980. gada Rīkojumu par ģimenes lietu procesu \(Ziemeļīrija\)](#) laulātais var tiesā iesniegt pieteikumu izdot finansiāla nodrošinājuma rīkojumu, savukārt saskaņā ar [1978. gada Rīkojumu laulību lietās \(Ziemeļīrija\)](#) laulātais var pieprasīt finansiālo nodrošinājumu laulības šķiršanas vai juridiskās atšķiršanas procesā. Tiesa var izdot rīkojumu par regulāru maksājumu veikšanu vai nu pieteikuma iesniedzēja, vai bērna labā. Tiesa var arī izdot rīkojumu veikt vienreizēju maksājumu.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Saskaņā ar 1991. gada Rīkojumu par bērnu uzturīdzekļiem (Ziemeļīrija) Bērns var saņemt bērna uzturīdzekļus, ja tas ir jaunāks par 16 gadiem vai jaunāks par 20 gadiem un apmeklē pilna laika izglītības iestādi, kas nav augstākās izglītības iestāde (mācās skolā vai pielīdzināmā mācību iestādē).

Saskaņā ar 1980. gada Rīkojumu par ģimenes lietu procesu (Ziemeļīrija) tiesa neizdod rīkojumu par finansiālo nodrošinājumu attiecībā uz bērnu, kurš ir sasniedzis 18 gadu vecumu. Taču dažos gadījumos šādu nodrošinājumu var noteikt, ja pastāv "īpaši apstākļi" vai bērns apmeklē mācību iestādi vai arī apgūst arodu, profesiju vai nodarbošanos neatkarīgi no tā, vai tas paralēli strādā vai strādās algotu darbu.

Saskaņā ar 1978. gada Rīkojumu laulību lietās (Ziemeļīrija) uzturīdzekļi ir pieejami bērniem, līdz tie sasniedz 16 gadu vecumu (vai 18 gadu vecumu, ja bērns turpina izglīties pilna laika mācību iestādē). Tiesa var pagarināt uzturīdzekļu maksājumu pienākumu, ja izglītības apguve turpinās pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas, kā arī, ja pastāv īpaši apstākļi, kuru dēļ ir nepieciešams turpināt uzturīdzekļu maksāšanu.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Ja vecāki šķiras Ziemeļīrijā, viņiem vispirms ir jāsažinās ar Bērnu uzturīdzekļu iespēju iestādi, lai saņemtu ieteikumus un informāciju, kas viņiem palīdzēs izveidot efektīvu uzturīdzekļu maksāšanas kārtību savas ģimenes vajadzībām. Tikai pēc tam šie vecāki var sazināties ar *CMS*. Minētā uzturīdzekļu maksāšanas kārtība var būt tā dēvētā "ģimenes regulētā kārtība", kas nozīmē savstarpēju vienošanos, vai tās pamatā var būt *CMS* iesniegts pieteikums. Vecāki nevar izmantot *CMS* pakalpojumus, ja tās vispirms nav sazinājušās ar Bērnu uzturīdzekļu iespēju iestādi.

Ja vecāks nolemj, ka ģimenes regulētu kārtību izveidot nav iespējams, šis vecāks var lūgt *CMS* aprēķināt veicamos maksājumus. Šo maksājumu aprēķina pamatā ir vecāka, kurš ar bērnu kopā nedzīvo un veic maksājumus, ienākumu procentuāla daļa atbilstīgi bērnu skaitam, kuru uzturīdzekļi tam jāmaksā.

Ja vecāks vēlas, lai uzturīdzekļu maksājumus iekasētu un pārskaitītu *CMS*, tam par šo pakalpojumu ir jāmaksā nodeva. Ja vecāki vienojas par nepastarpinātu maksājumu veikšanu (tiešajiem maksājumiem), nodeva nav jāmaksā. *CMS* pakalpojumu izmantotājiem, kuri vēlas veikt maksājumus, izmantojot pakalpojumu "Iekasēšana un izmaksa", ir jāmaksā nodevas par iekasēšanu. Ja nodevu piemēro vecākam, kurš ar bērnu kopā nedzīvo, tam papildus savam ierastajam uzturīdzekļu maksājumam ir jāmaksā nodeva 20 % apmērā. No uzturīdzekļu maksājuma summas, ko saņem vecāks, kas veic bērna aprūpi, tiek atskaitīti 4 %. Nodevas par iekasēšanu nav jāmaksā, ja vecākiem izdodas vienoties par ģimenes regulētu kārtību vai maksājumu veikšanu, izmantojot tiešos maksājumus.

Vecākam, kurš ar bērnu kopā nedzīvo, jāmaksā *CMS* arī nodeva par izpildes darbībām, kuras *CMS* ir veicis, izpildot tiesas pieņemtus rīkojumus pret vecāku, kurš ar bērnu kopā nedzīvo un kurš nav pienācīgi veicis uzturīdzekļu maksājumus.

Pieteikumu par uzturīdzekļu saņemšanu tiesā varat iesniegt ar Ziemeļīrijas centrālās iestādes starpniecību, ja jūs vai jūsu bērni ir saņēmuši rīkojumu pret personu, kura dzīvo Ziemeļīrijā vai citā valstī vai teritorijā, ar ko Apvienotajai Karalistei ir noslēgta savstarpēja vienošanās par uzturēšanas līdzekļu pienākumiem, vai vēlaties uzsākt tiesvedību par uzturēšanas līdzekļiem citā valstī vai teritorijā, ar ko Apvienotajai Karalistei ir noslēgta savstarpēja vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem.

Ja vēlaties iesniegt pieteikumu par spēkā esošo rīkojuma par uzturīdzekļiem izpildi saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 4/2009, varat to iesniegt tieši maģistrātu tiesā Ziemeļīrijā.

Galvenie procedūras elementi attiecīgā gadījumā nodrošina procesu, lai:

reģistrētu un izpildītu rīkojumu Ziemeļīrijā,
reģistrētu un izpildītu Ziemeļīrijā izdotu rīkojumu citur,
uzsāktu procesu Ziemeļīrijā (tostarp pieprasītu pagaidu rīkojuma izdošanu),
uzsāktu procesu vai reģistrētu rīkojumu ārpus Ziemeļīrijas (tostarp pieprasītu pagaidu rīkojuma izdošanu).

Ja jūsu rīcībā ir spēkā esošs *CMS* dienesta izdots novērtējums Ziemeļīrijā, jums vispirms ir jāsazinās ar *CMS*, lai pārliecinātos, ka tas konkrētajā jurisdikcijā var veikt izpildes darbības jūsu vārdā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Jebkura persona, piemēram, draugs, radnieks vai juridiskais konsultants, var vecāka vai personas, kas veic bērna aprūpi, vārdā iesniegt pieteikumu par bērna uzturlīdzekļiem. Vecākam vai personai, kas veic bērna aprūpi, būs attiecīgi jāpilnvaro šāda persona, izņemot, ja tai jau ir nepieciešamais pilnvarojums, piemēram, pilnvara utt.

Ziemeļīrijā pieteikumu nevar iesniegt bērna vārdā, jo bērni paši nevar pieteikties bērna uzturlīdzekļiem.

Pieprasījumu par uzturēšanas rīkojuma savstarpējo izpildi Ziemeļīrijā var iesniegt citas personas vārdā, ja to paredz attiecīgā starptautiskā konvencija par uzturēšanas rīkojuma savstarpējo izpildi.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Atbilstošo tiesu teritoriālo jurisdikciju prasību iesniegšanai nosaka, pamatojoties uz trim administratīvo tiesu apgabaliem Ziemeļīrijā. Prasības var iesniegt jebkurā administratīvās tiesas apgabalā, tomēr parasti tās iesniedz tajā apgabalā, kurā atrodas vienas vai otras puses pastāvīgā dzīvesvieta. Ziemeļīrijas centrālā iestāde var palīdzēt noteikt atbilstošo apgabalu.

Ziemeļīrijas tiesu namu kontaktinformācija atrodama Ziemeļīrijas Tiesu un tribunālu dienesta tīmekļa vietnē.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Pieteikumu par bērna uzturlīdzekļiem Ziemeļīrijā un Apvienotajā Karalistē administratīvā kārtībā izskata *CMS*.

Lai iesniegtu prasību tiesā par uzturlīdzekļu piedziņu saskaņā ar dažādām starptautiskām konvencijām un vienošanās dokumentiem, prasības iesniedzējiem par rīkojuma par uzturlīdzekļiem izpildi nav nepieciešams jurists. No citas valsts saņemtu pieteikumu Ziemeļīrijas centrālā iestāde nosūtīs uz tā apgabala ģimenes tiesu, kurā dzīvo atbildētājs, vai uz izcelsmes tiesu.

Tiesas personāls var palīdzēt aizpildīt vajadzīgās veidlapas, taču nevar sniegt juridiskas konsultācijas, tāpēc pieteikuma iesniedzējam varētu būt ieteicams lūgt ģimenes tiesībās pieredzējuša jurista palīdzību. Ziemeļīrijas Juristu biedrība (tālr. +44 28 9023 1614) var sniegt informāciju par juristiem, kuri var sniegt konsultācijas un palīdzību bērnu iztikas līdzekļu/uzturlīdzekļu lietās.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Ziemeļīrijā administratīvais process, ar ko tiek izpildīti vai saņemti savstarpējie uzturlīdzekļu rīkojumi, ir bez maksas.

Taču pieteikuma iesniedzējam var rasties izmaksas par jurista pakalpojumiem, ja kāda puse ir piesaistījusi juristu un lieta nonāk izskatīšanā tiesā. Izmaksas, protams, ir dažādas, un pieteikuma iesniedzējs var pieprasīt juridisko palīdzību juridiskas konsultācijas un palīdzības saņemšanai, iesniedzot informāciju par savā rīcībā esošajiem līdzekļiem, piemēram, par pieteicēja ienākumiem pēc nodokļu nomaksas un pieejamo kapitālu. Juridiskās palīdzības noteikumi ir ietverti **2003. gada Rīkojumā par juridiskām konsultācijām un palīdzību (Ziemeļīrija)**. Parastās izmaksas un izdevumi varētu būt:

Standarta jurista honorārs.

Neatgūstamas tiesu izmaksas.

Izpildes izdevumi.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Uzturlīdzekļu piedziņai tiesa var izdot rīkojumu par bērna uzturlīdzekļiem, laulātā uzturlīdzekļiem vai bērna/laulātā uzturlīdzekļiem. Tiesa var izdot rīkojumu par regulāriem maksājumiem, vienu maksājumu, mierizlīguma maksājumiem vai nodrošinātiem regulāriem maksājumiem. Tiesa var noteiktos gadījumos uzturlīdzekļus noteikt ar atpakaļejošu datumu. Lemjot par atpakaļejoša datuma noteikšanu un nosakot summas, tiks ņemti vērā visi konkrētās lietas apstākļi. Jebkurā laikā tiesā var iesniegt pieteikumu, lai grozītu rīkojumu par uzturlīdzekļiem.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Cilvēki, kuriem ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ir uzskaitīti atbildē uz 1. jautājumu iepriekš tekstā.

Ziemeļīrijā un Apvienotajā Karalistē *CMS* sniedz aprēķinu tikai tiešo maksājumu pakalpojuma un pakalpojuma “Iekasēšana un izmaksa” izmantotājiem.

Pirmās iespējas gadījumā *CMS* nosaka maksājamo uzturlīdzekļu summu, un vecāki savstarpēji vienojas par maksājumu veikšanas kārtību. Otrās iespējas gadījumā *CMS* iekasē atbilstošu summu no vecāka, kurš ar bērnu kopā nedzīvo. Ja vecāki maksā vai saņem bērna uzturlīdzekļus, izmantojot pakalpojumu “Iekasēšana un izmaksa”, tie maksā nodevu par katru pakalpojuma izmantošanas reizi.

Saskaņā ar 1980. gada Rīkojumu par ģimenes lietu procesu (Ziemeļīrija) tiesa var izdot rīkojumu parādniekam veikt maksājumus nepastarpināti kreditoram vai iekasētājam (parasti par lietvedību atbildīgais maznozīmīgu lietu tiesas darbinieks).

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Pakalpojuma “Iekasēšana un izmaksa” izmantotāju interesēs *CMS* veic vajadzīgos pasākumus, lai garantētu, ka vecāki, kuri nedzīvo kopā ar bērnu, veiktu noteiktos bērnu uzturlīdzekļu maksājumus. *CMS* šī uzdevuma izpildei var izmantot vairākas pilnvaras. Cita starpā šīs pilnvaras ļauj atskatīt naudas līdzekļus no ienākumiem un iegūt tos no bankas kontiem, kā arī uzsākt tiesvedību (izpildes darbības). Atsevišķos gadījumos tiesai var prasīt atņemt vecāka, kurš ar bērnu kopā nedzīvo un neveic maksājumus, autovadītāja apliecību vai piemērot ieslodzījumu.

Saskaņā ar 1980. gada Rīkojumu par ģimenes lietu procesu (Ziemeļīrija) un 1978. gada Rīkojumu laulību lietās (Ziemeļīrija) puse var lūgt tiesu izdot rīkojumu par kavēto maksājumu izpildi. Tiesai ir virkne pilnvaru, ko tā var izmantot, tostarp līdzekļu ieturēšanu no ienākumiem (rīkojums par ieņēmumu apķīlāšanu).

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Pieteikumu par tāda rīkojuma par uzturlīdzekļiem izpildi, kas izdots ārpus Ziemeļīrijas jurisdikcijas, var izdot trīs gadu laikā no dienas, kad nav veikts uzturlīdzekļu maksājums, vai ilgākā laikā, kāds noteikts saskaņā ar izcelsmes valsts tiesību aktiem.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Ziemeļīrijas *CMS* var iekasēt vecākiem nesamaksātas naudas summas, izmantojot tiesību aktos paredzēto pakalpojumu “Iekasēšana un izmaksa”.

Pieteikumus saskaņā ar Regulu (EK) 4/2009 par uzturlīdzekļu piedziņu var iesniegt tieši maģistrātu tiesā Ziemeļīrijā vai tos šai tiesai var pārsūtīt Ziemeļīrijas centrālā iestāde. Visi citi pieteikumi par starptautisko uzturlīdzekļu piedziņu nosūtāmi Ziemeļīrijas centrālajai iestādei.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

CMS var pārskaitīt tikai tādas summas, kuras tas saņem tā pārvaldīto lietu ietvaros. Tas nevar izmaksāt uzturlīdzekļus vai to daļu pēc savas iniciatīvas vai tā vecāka vietā, kurš ar bērnu kopā nedzīvo.

Ziemeļīrijas centrālā iestāde (*REMO*) nevar uzņemties atbildību par maksājumu veikšanu saskaņā ar Regulu (EK) 4/2009.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Pieteikuma iesniedzējs var sazināties ar Ziemeļīrijas Tiesu un tribunālu dienestu Uzturēšanas rīkojumu savstarpējās izpildes daļu (*REMO unit*), kas Ziemeļīrijā ir centrālā iestāde saskaņā ar dažādiem savstarpējiem starptautiskajiem nolīgumiem saistībā ar uzturlīdzekļiem.

Vietējo tiesu sekretariāti var palīdzēt aizpildīt pieteikumu, taču tie nevar sniegt juridiskas konsultācijas. Tiesas sekretariāts attiecīgā gadījumā pieteikumu nosūtīs Ziemeļīrijas centrālajai iestādei pārbaudei un pārsūtīšanai uz saņēmējas dalībvalsts centrālo iestādi.

Plašāka informācija pieejama [NI Direct tīmekļa vietnes REMO veltītajās lapās](#).

Bērnu uzturlīdzekļu lietās CMS var veikt uzturlīdzekļu aprēķinu tikai tad, ja vecāks, kurš ar bērnu kopā nedzīvo, atrodas citā Apvienotās Karalistes daļā (proti, Anglijā, Velsā vai Skotijā) vai strādā ārpus Apvienotās Karalistes pie darba devēja, kurš algu izmaksu veic Apvienotajā Karalistē.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Ar REMO centrālo iestādi var sazināties, rakstot uz:

Department of Justice for Northern Ireland

REMO Unit at Operational Policy Branch

Northern Ireland Courts and Tribunals Service

4th Floor Laganside House

23-27 Oxford Street

Belfast BT1 3LA

Ziemeļīrija

Tālr.: 0300 200 7812 (AK)

+44 28 9049 5884 (starptautiskiem zvaniem)

E-pasts: reciprocalenforcement@courtsni.gov.uk

Ziemeļīrijas vietējo tiesu sekretariātu kontaktinformācija ir pieejama Ziemeļīrijas Tiesu un tribunālu dienesta tīmekļa vietnē.

Bērnu uzturlīdzekļu iespēju konsultāciju tālrunis: 0800 028 7439 (AK) +44 800 0287439 (starptautiskiem zvaniem). (Ņemiet vērā, ka uz šo tālruni var zvanīt tikai no plkst. 9.00 līdz 17.00, no pirmdienas līdz piektdienai)

Vispārīgiem jautājumiem: 0845 608 0022 (AK) vai 0345 608 0022 (AK) un +44 845 608 0022 (starptautiskiem zvaniem) vai +44 345 608 0022

(starptautiskiem zvaniem). Tālruņa līnijas ir pieejamas no pirmdienas līdz piektdienai, no plkst. 8.00 līdz 20.00, kā arī sestdienās no plkst. 9.00 līdz 17.00.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Parasti pieteikuma iesniedzējam no citas valsts vajadzētu vispirms sazināties ar savas valsts centrālo iestādi, lai noskaidrotu, vai ar šo valsti šobrīd ir spēkā savstarpēja vienošanās. Ja vienošanās nav, tad pieteikuma iesniedzējam ir iespēja ierosināt lietu Ziemeļīrijā. Šādos gadījumos pieteikuma iesniedzējam ir jāsažinās ar Ziemeļīrijas Juristu biedrību (tālr.: +44 28 9023 1614), kas varēs sniegt informāciju par juristiem, kuri var sniegt konsultācijas un palīdzību bērnu iztikas/uzturlīdzekļu lietās.

Ja pastāv spēkā esoša vienošanās, tad pieteikumus saskaņā ar Regulu (EK) 4/2009 par uzturlīdzekļu piedziņu var iesniegt tieši tiesā vai tos tiesai var pārsūtīt Ziemeļīrijas centrālā iestāde. Saskaņā ar dažādiem savstarpējiem starptautiskajiem nolīgumiem sagatavotus pieteikumus jānosūta centrālajai iestādei.

Šādos gadījumos CMS kompetencē ietilpst vienīgi uzturlīdzekļu aprēķins, ja pieteikuma iesniedzējs un bērns uzturas citā Apvienotās Karalistes daļā (proti, Anglijā, Velsā vai Skotijā). Ja pieteikuma iesniedzējs atrodas ārpus Apvienotās Karalistes, CMS kompetencē neietilpst uzturlīdzekļu aprēķins.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Ja pastāv savstarpēja vienošanās, tad, tiklīdz pieteikums ir nosūtīts uz Ziemeļīriju, Ziemeļīrijas centrālā iestāde veic kontaktpunkta pienākumus starp pieteicēju, advokātiem un ārvalstu iestādēm.

Ziemeļīrijas centrālā iestāde attiecīgā gadījumā arī veic darbības, lai tiktu reģistrēts tiesas rīkojums un norīkots advokāts tāda pieteikuma iesniedzēja vārdā, uz ko attiecas juridiskās palīdzības prasības.

Centrālā iestāde apstrādās jūsu pieteikumu un, ja tas ir pilnīgs, nosūtīs to ierosināšanai attiecīgajā maģistrātu tiesā (lai gan, kā norādīts iepriekš, Regulai (ES) Nr. 4/2009 atbilstošos iesniegumus var iesniegt arī tieši maģistrātu tiesā). Centrālās iestādes kontaktinformācija ir sniegta iepriekš tekstā.

CMS var noteiktos gadījumos veikt uzturlīdzekļu aprēķinus. Gadījumi, kuros CMS pieteikumu nevar pieņemt, ir aprakstīti atbildēs iepriekš, un tajās ir norādīta arī attiecīgā kontaktinformācija.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

2007. gada Hāgas protokols nav saistošs Apvienotajai Karalistei, līdz ar to Ziemeļīrijā tas nav piemērojams.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Visām lietām, kas tiek izskatītas Ziemeļīrijā, ir piemērojamas Ziemeļīrijas tiesības.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Uzturlīdzekļu piedziņai parasti nav nepieciešama juridiskā pārstāvība, turklāt vairumā gadījumu nav jāmaksā nodevas.

Situācijās, kurās ir nepieciešama juridiskā pārstāvība, ir pieejamas juridiskās konsultācijas un palīdzība (V sadaļa), taču dažos gadījumos ir jāveic mantiskā stāvokļa un lietas būtības pārbaudes; pieteikuma iesniedzējam, iespējams, ir jāveic iemaksa. Juridiskās palīdzības ietvaros var tikt veikts novērtējums, lai noskaidrotu, vai lietas būtība liecina par to, ka ir nepieciešama visaptveroša juridiskā palīdzība.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

 2011. gada Civiltiesiskās jurisdikcijas un spriedumu (uzturlīdzekļu) noteikumi (SI 1484/2011) atbalsta Regulas (EK) 4/2009 piemērošanu. 3. noteikums un 1. pielikums paredz AK (tostarp Ziemeļīrijas) centrālās iestādes. 4. noteikums un 2. pielikums paredz, kuras iestādes var sniegt informāciju centrālajām iestādēm (tostarp informāciju par parādnieku), kā arī paredz informācijas atklāšanas noteikumus, kas jāievēro centrālajām iestādēm.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 27/07/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēšanas līdzekļu izmaksas - Skotija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas līdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas līdzekļi citai personai?

Šobrīd Skotijā ir spēkā divas sistēmas, kas regulē uzturēšanas līdzekļu jautājumus: pamatā [1991. gada Bērnu uzturēšanas līdzekļu likums](#) prevalē pār [1985. gada Ģimenes tiesību likumu \(Skotija\)](#), un ar to bērnu uzturēšanas līdzekļu jautājumi ir izslēgti no privāttiesību jomas, savukārt tiesu jurisdikcija noteikta publisko tiesību jomā.

Taču Bērnu uzturēšanas līdzekļu likums pamatā ir piemērojams tikai situācijās, kad persona, kas veic aprūpi, vecāks, kurš ar bērnu kopā nedzīvo, un bērns pastāvīgi uzturas AK. Situācijās, kurās nav piemērojams 1991. gada likums, darbosies shēma, kas ir paredzēta 1985. gada Ģimenes tiesību likumā (Skotija).

Saskaņā ar 1991. gada Bērnu uzturēšanas līdzekļu likumu tikai bērns, kurš atbilst noteiktām prasībām (bērns, kuram vismaz viens no vecākiem nedzīvo kopā ar bērnu), var gūt labumu no lēmuma par uzturēšanas līdzekļiem, ko ir pieņēmis [Bērnu uzturēšanas līdzekļu dienests](#) <http://www.slac.org.uk/>. Vecāks (vai cita prasībām atbilstoša persona), kurš veic bērna aprūpi, var pieprasīt bērnu uzturēšanas līdzekļu maksājumus no vecāka, kurš ar bērnu kopā nedzīvo.

Saskaņā ar 1985. gada Ģimenes tiesību likumu (Skotija) alimentu pienākums ir noteikts:

vīram pret laulāto

sievai pret laulāto

tēvam vai mātei pret savu bērnu

personai pret bērnu (izņemot bērnu, ko personas aprūpē ir nodevusi pašvaldības vai cita valsts iestāde vai labdarības organizācija), ko tā ir pieņēmusi kā ģimenes locekli.

Arī partnerattiecībās bijušajam partnerim var būt pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus otram partnerattiecībās bijušajam partnerim.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas līdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Saskaņā ar 1991. gada Bērnu uzturēšanas līdzekļu likumu bērnam ir jābūt:

jaunākam par 16 gadiem vai

jaunākam par 19 gadiem un jāapmeklē pilna laika izglītības iestāde, kas nav augstākās izglītības iestāde, vai

jaunākam par 18 gadiem un tam jābūt vai nu arodmācībā, vai jauniešu apmācībās laikā, kad vecāks turpina pieprasīt uzturēšanas līdzekļus par šo bērnu.

Saskaņā ar 1985. gada Ģimenes tiesību likumu (Skotija) bērns ir:

persona, kas ir jaunāka par 18 gadiem, vai

persona, kas ir vecāka par 18 gadiem, bet jaunāka par 25 gadiem, kā arī "pamatoti un atbilstoši iegūst izglītību mācību iestādē vai apgūst arodu, nodarbošanos vai profesiju".

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas līdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Ja abi vecāki atrodas Skotijā vai citā Apvienotās Karalistes daļā, pieteikums jāiesniedz Bērnu uzturēšanas līdzekļu dienestā. Ja viens vecāks dzīvo ārpus Skotijas, tad otrs vecāks var iesniegt pieteikumu vietējā šerifa tiesā, lai saņemtu uzturēšanas līdzekļu rīkojumu, taču tam būtu jāvērsas pēc juridiskas palīdzības, kā tas būtu izdarāms.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Pieteikumu par uzturēšanas līdzekļiem var iesniegt vecāka vai citas par bērnu atbildīgas personas uzdevumā, ar nosacījumu, ka pieteikuma iesniedzējs ir kompetents to darīt vai viņam ir izsniegta pilnvara. Bērns pats nevar pieteikties uzturēšanas līdzekļu saņemšanai, izņemot, ja viņš ir vecāks par 12 gadiem un dzīvo Skotijā.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Parasti kompetentā tiesa ir tā šerifa tiesa, kuras jurisdikcijā dzīvo bērns. Plašāka informācija par Skotijas tiesām atrodama [Skotijas tiesu](#) un tribunālu dienesta tīmekļa vietnē.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Jā, pēc juridiskās palīdzības vajadzētu vērsties pie jurista, kurš specializējas ģimenes tiesībās.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Būs jāsedz tiesu izdevumi un izdevumi par jurista pakalpojumiem, taču pieteikumu, lai saņemtu juridisko palīdzību, var iesniegt [Skotijas Juridiskās palīdzības padomē](#).

8 Kāda veida uzturēšanas līdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturēšanas līdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatizētas indeksācijas sistēmu)?

Tiesas var izdot rīkojumus par uzturēšanas līdzekļiem bērniem vai laulātajiem. Rīkojumā noteiktās summas apmērs ir atkarīgs no vairākiem faktoriem, it īpaši no maksātāja ienākumiem. Puses var pieprasīt veikt izmaiņas uzturēšanas līdzekļu rīkojumā, iesniedzot pieteikumu tiesā. Prasība par uzturēšanas līdzekļu piedziņu parasti nav ar atpakaļejošu datumu, taču par to šerifs var lemt pēc saviem ieskatiem.

9 Kā un kam uzturēšanas līdzekļi tiks maksāti?

Parasti bērna uzturēšanas līdzekļu maksājums tiek veikts vecākam, ar ko bērns dzīvo kopā.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturēšanas līdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Skotijā ir pieejami vairāki izpildes paņēmieni. Tie ir:

ienākumu arests

Līdzekļu banku kontos vai no citiem avotiem arests

Aizliegums rīkoties ar zemi un ēkām

Izpildes darbības parasti veic šerifa darbinieki, kas ir neatkarīgi tiesas darbinieki.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Skotijā izpildes procedūras ir noteiktas [1987. gada Parādnieku likumā \(Skotija\)](#). Likums nosaka likumiskas izpildes procedūras un nodrošina parādnieku aizsardzības līmeni. Piemēram, likums ierobežo summu, kādu darba devējs var ieturēt no parādnieka algas.

Uzturēšanas līdzekļu piedziņai Skotijā neiestājas nolīgums. Jebkādi kavētie maksājumi tiks piedzīti, kamēr vien parādnieks atrodas Skotijā vai tam Skotijā ir atsavināma manta. Taču, ja Skotijas tiesai attiecībā uz uzturēšanas līdzekļu pienākumu ir jāpiemēro citas valsts tiesības, tiesa piemēros minētās valsts attiecīgās tiesību normas.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturēšanas līdzekļus?

[Bērnu uzturēšanas līdzekļu dienests](#) (ja abi vecāki ir AK pastāvīgie iedzīvotāji). Skotijas centrālā iestāde (ja viens no vecākiem atrodas ārvalstīs).

Informācija par Skotijas centrālo iestādi ir sniegta turpmāk.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēšanas līdzekļus parādnieka vietā?

Nē.

14 Ja atrodoties šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jāsaņemas ar Skotijas centrālo iestādi.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Scottish Government Justice Directorate

Central Authority and International Law Team

St Andrew's House (GW15)

Regent Road

Edinburgh EH1 3DG

Scotland

Tālr.: 00 44 131 244 3570

00 44 131 244 4829

00 44 131 244 2417

Fakss: 00 44 131 244 4848

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Jāsaņemas ar attiecīgās dalībvalsts centrālo iestādi. Ar katru iestādi var sazināties nepastarpināti.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Skatīt iepriekš.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Nē.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

1985. gada Ģimenes tiesību likums (Skotija) attiecas uz Uzturēšanas līdzekļu regulu. Attiecīgās starptautisko privāttiesību normas ir ietvertas grozītajos [1997. gada Noteikumos par bērnu aprūpi un uzturēšanas līdzekļiem](#).

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Kreditoru pieteikumu gadījumā saskaņā Regulas 56. pantu juridiskā palīdzība tiek piešķirta automātiski, izņemot, ja pieteikums uzskatāms par acīmredzami nepamatotu.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Tika veikti papildu pasākumi, lai nodrošinātu, ka palīdzību var saņemt saskaņā ar 51. pantu. Tie ietvēra grozījumus tiesību aktos, tiesu reglamentos un noteikumos par juridisko palīdzību.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 05/08/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uzturēšanas līdzekļu ģimenes locekļiem - Gibraltārs

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas līdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas līdzekļi citai personai?

Saskaņā ar Gibraltāra tiesību aktiem rīkojumus par uzturēšanas līdzekļu maksājumiem ir tiesības izdot gan Maģistrātu tiesai, gan Augstākajai tiesai. Uzturēšanas līdzekļu jautājumi galvenokārt ir noregulēti Likumā par uzturēšanas līdzekļiem. Augstākajā tiesā papildu laulību šķiršanas, juridiskas atšķiršanas, atcelšanas vai anulēšanas procesam var noteikt uzturēšanas līdzekļus par bērnu, partnerattiecību partneri, apgādājamo un laulāto. Gan Augstākajai tiesai, gan Maģistrātu tiesai ir piekritība grozīt uzturēšanas līdzekļu maksājumu nosacījumus pēc galīgā rīkojuma vai anulēšanas rīkojuma izdošanas. Maģistrātu tiesas kompetencē ietilpst rīkojuma par uzturēšanas līdzekļiem izdošana par labu sievai, vīram, bērnam vai pat pušu vecākiem, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi. Šādu rīkojumu var izdot pēc pieprasījuma, kas iesniegts Maģistrātu tiesā. Tāpat pastāv noteikumi, kas paredz rīkojuma par uzturēšanas līdzekļiem izdošanu, ja kopdzīves partneris neuztur otru kopdzīves partneri.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Tiesības saņemt uzturēšanas līdzekļus ir bērnam, kurš ir jaunāks par 16 gadiem. Tāpat bērnam, kas ir sasniedzis 16 gadu vecumu, bet ir jaunāks par 21 gadu un vai nu iegūst pilna laika izglītību, vai apgūst arodu, profesiju vai nodarbošanos vismaz divu gadu garumā, ir tiesības saņemt uzturēšanas līdzekļus.

Bērnam, kuram ir ierobežotas spējas pelnīt iztiku garīgas vai fiziskas slimības vai invaliditātes dēļ un kas ir jaunāks par 21 gadu, arī ir tiesības saņemt uzturēšanas līdzekļus.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Lai saņemtu uzturēšanas līdzekļus lietās, kuras nav Augstākās tiesas kompetencē, pieteikuma iesniedzējam prasība ir jāsniedz Maģistrātu tiesā.

Pieteikumi par uzturēšanas līdzekļiem, kas ir saistīti vai izriet no laulību šķiršanas, juridiskas atšķiršanas, atcelšanas vai anulēšanas procesiem, ir jāiesniedz Augstākajā tiesā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Pieteikumu par uzturēšanas līdzekļiem var iesniegt bēma vārdā persona, kuras aprūpē bērns atrodas / kurai ir vecāku pienākumi pret bērnu. Saskaņā ar Likuma par uzturēšanas līdzekļiem bērns pats var vērsties ar uzturēšanas līdzekļu pieteikumu pret personu, kurai ir pienākums to uzturēt.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Ja prasība par uzturēšanas līdzekļiem izriet no laulības vai civilām partnerattiecībām, lietas izskatīšana varētu būt Maģistrātu tiesas kompetencē. Ja prasība par uzturēšanas līdzekļiem izriet no laulības šķiršanas, juridiskas atšķiršanas, atcelšanas vai anulēšanas procesiem Augstākās tiesas kompetences ietvaros, tad šai tiesai ir jāizskata jautājums par uzturēšanas līdzekļiem.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Pieteikuma iesniedzējs var iesniegt prasību personiski un pats sevi pārstāvēt tiesā vai arī piesaistīt advokātus, kas rīkojas tā vārdā.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Iesniedzot prasību Maģistrātu tiesā, nav jāmaksā nekādas nodevas. Tādējādi pieteikuma iesniedzējs var ierasties personiski, un tam neradīsies nekādi izdevumi.

Iesniedzot prasību uzaicināt uz tiesu Augstākajā tiesā, parasti ir jāmaksā nodeva GBP 150 apmērā. Gan Maģistrātu tiesā, gan Augstākajā tiesā var būt pieejama juridiskā palīdzība, ja persona atbilst kritērijiem saskaņā ar mantiskā stāvokļa pārbaudi. Pieteikumi par juridiskās palīdzības saņemšanu jebkurā tiesā ir jāiesniedz Augstākajā tiesā, un veidlapas ir pieejamas Augstākās tiesas kancelejā.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Izskatot prasību, Maģistrātu tiesa var izdot rīkojumu par uzturēšanas līdzekļu maksājumu reizi nedēļā vai ar citu intervālu tādā apmērā, kāds pēc tiesas ieskatiem ir pamatots, ņemot vērā visus apstākļus lietā par bērna, tēva, partnera, līdziedzīvotāja, mātes un/vai laulātā uzturēšanas līdzekļiem.

Pēc tam var iesniegt pieteikumus par uzturēšanas līdzekļu rīkojumu grozīšanu. Arī šāds pieteikums iesniedzams Maģistrātu tiesā vai attiecīgos gadījumos Augstākajā tiesā.

Tiesa atbilstošos gadījumos var nolemt, ka uzturēšanas līdzekļus var noteikt ar atpakaļejošu datumu.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturēšanas līdzekļus var maksāt viena puse otrai tieši vai arī maksājumus var veikt tiesā.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Pastāv norma, kas paredz, ka pieteikuma iesniedzējs var pieprasīt rīkojumu par ieņēmumu apķīlāšanu, ja atbildētājs ir nokavējis vismaz divus maksājumus saskaņā ar sākotnējā rīkojumā par uzturēšanas līdzekļiem noteikto. Arī Maģistrātu tiesai ir pilnvaras izdot rīkojumus par arestu, ar ko atbildētājs tiek nodots apcietinājumā, ja tas nepilda rīkojuma par uzturēšanas līdzekļiem nosacījumus. Taču šādos gadījumos tiesa atbildētājam dod iespēju sniegt skaidrojumu, kāpēc šāds rīkojums nebūtu izdots.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Nav noilguma.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Pieteikumus par uzturēšanas līdzekļiem parasti izskata Gibraltāra Maģistrātu tiesa, 32–36 Town Range, Gibraltārā. Ja prasība par uzturēšanas līdzekļiem izriet no laulību šķiršanas, juridiskās atšķiršanas vai atcelšanas procesa, pieteikums ir iesniedzams Gibraltāra Augstākajā tiesā, 277 Main Street, Gibraltārā.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Gibraltāra tiesībās nav īpašu normu par šo jautājumu. Maksājuma pienākuma izpildi var veicināt ar rīkojums par ieņēmumu apķīlāšanu vai izmantojot rīkojumus par arestu.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Informāciju var pieprasīt Maģistrātu tiesā, 277 Main Street, Gibraltārā, vai arī Augstākajā tiesā, 277 Main Street, Gibraltārā.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Pieprasījumi nosūtāmi:

Clerk of the Magistrates' Court,

Magistrates' Court,

32 – 36 Town Range

Gibraltar

tālrunis: +350 200 75671

fakss: +350 200 40483.

Pieprasījumus saistībā ar uzturēšanas līdzekļu procesiem Augstākajā tiesā var adresēt:

The Registry,
Supreme Court,
277 Main Street,
Gibraltar

tālrunis: +350 200 75608

fakss: +350 200 77118.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Prasību par palīdzību, kas pieprasīta Gibraltārā, var nosūtīt nepastarpināti Maģistrātu tiesai, ja un kad izpildās piekritības nosacījumi. Tāpat attiecīgo pieteikumu var iesniegt Augstākās tiesas kancelejā, ja prasība par uzturēšanas līdzekļiem izriet no laulību šķiršanas, juridiskās atšķiršanas vai atcelšanas procesa.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Atbilstoši atbildei uz iepriekšējo jautājumu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Hāgas protokols nav saistošs Gibraltāram, līdz ar to Gibraltārā tas nav piemērojams.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Visās lietās, par kurām nolēmumu taista Gibraltārā, ir piemērojamas Gibraltāra tiesības.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Šajā regulā ir ietverta virkne pasākumu, kas paredzēti, lai atvieglotu prasību par uzturēšanas līdzekļu izpildi pārrobežu lietās. Šādas prasības izriet no pienākuma rūpēties par ģimenes locekļiem, kuriem ir šāda nepieciešamība. Piemēram, tās var izpausties kā uzturēšanas līdzekļi, kas ir izmaksāti bērnam vai bijušajam laulātajam pēc laulības šķiršanas.

Regula attiecas uz uzturēšanas līdzekļu pienākumiem, kas izriet no:

ģimenes attiecībām;

bērnu-vecāku attiecībām;

laulības vai radniecības.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Likums par uzturēšanas līdzekļiem nosaka Uzturēšanas līdzekļu regulas darbību. Centrālās iestādes pienākumus pilda:

Minister for Justice,
Government of Gibraltar
Suite 771 Europort
Gibraltar

Tālr.: + 350 200 59267

Fakss: + 350 200 59271

e-pasts: moj@gibraltar.gov.gi

Likumā par juridisko palīdzību ir paredzēti lietas būtības pārbaudes un finansiālā stāvokļa nosacījumi, lai saņemtu palīdzību.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 03/08/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.